

Fánaí

<https://hdl.handle.net/1874/378459>

ῥᾶναι

σεῦν ὅς ὁ σαοῦναις

MEL

VAN HAMEL

298

E DONATIONE

A. G. van HAMEL

PROFESSORIS
ORDINARII IN
ACADEMIA
RHENO-TRAIECTINA

1923—1946

ῤῶΝΑΪ

σεῶν ὅς ὁ σαοῦῶναιῖ
ὁ σῖοῖο.

Δη νᾶ φοῖοῖοῖο ὁ ἴοῖοῖο Alex Thom ἡ Com., ἡοῖο.,
ἡ ἡοῖοῖο ἡ ἡοῖοῖο ἡ ἡοῖοῖο.

1928.

ΤΙΘΥΛΑΚΑΘ.

Ὅτις τὰς τὰς ἀνὰ τὰς το.

—Seán Óg.

ḟÁNAÍ.

Caibdeal I.

Baile beag san móran tábácta anoir 'reath Peimbineá i nDeacóite tuisi, trí míle ó tiorain Ceimíde. Is é rath veireannaic na traenaic é iriic i Meaiaice ar an mbótar iarainn atá trío ó tuisi as dul irteac so Ceimíde. Tá ré ruidte ar bhuac na habann veirse, an t-aon aba móir amáin i Meaiaice a fniicear a rliic ó tuisi, agus is dóca an aba is raiice.

Ní raiic Peimbineá san tábáct tamall: baile móir-rannáir agus túirleang daoine doo eath é. Bí ticte rinn agus aicir, óil agus rince, adbácta agus raobácta ann; anoir, ámáic, tá cuma ruarac tagta ar a ticic agus cumá rrionnlaicte ar a rraideannaic; an t-óruann móir ar cúinne na rraide, tá a dóirre dúnta ré riorálar, a ruinneóga ré na rcomlácaic, táirneáta, agus san ann dá eiric anáirde allóirde ac an reómra rúil agus beairbóirdeata atá as Seán Mac Siogair Mac Oim, fear ó Inir Tuile. Ac an bann, an riopa úirirí feirmeoirdeata, rtor na rruad-eairraide, riopa eudáic, tic ruinne na haible agus tic biaótaic bis, tá riac aon rriicneam eile dúlta i léic.

Is iad rrairpini an rriicáir an t-aon vream iaraicte a tuisar aicir ar an áit anoir.

Mairdean, tamall beag blian ó roin, agus an lá as rcalath do túirleing móirfeirdear éicir rriicáiradóirí ve traen eairraide i rclor na rtao. Do rruairdear rior rfen mbaile ar nóir aon luic eólar so bhuac na habann, so rriaclos a rcomleacáicte, an rreacáin, amearc na rruann.

Ac éinne amháin aca bfuairte aicint sup sean-
 taitéadóirí iad uile, mar deineadap corp ar
 aghaid ar a ucrall—o'fan reirfan tamall na
 ndiath, 'sá leanamaint.

Inn an reirdeam tpeoirigeadap iad féin, curd
 aca as bailiú bhuib, duine aca as tarang uirce
 leir an reanrtán meirgead a bí pásta as ríce
 uirong eile mar iad na ionad féin in aice ionaid
 na teine. Nuair bí an teine deap asur an
 rtán móp uirce uirce, o'imtíge fear pé deim na
 rradre ar tóraddeact aráin, té, ríuicre asur pé
 shanna eile a bí ar a scumar do ceannaic. Fuair
 fear flat iareais (ní bionn don reirdeam coir
 abann gan a licéio) a bí láimrígte as ceud duine
 asur cuaid pé pé deim na hadann. Níor bpa
 so raib sae teartán aca: uirgite do-burte as
 ránaitib an móro 'reao an reirdeam o'fágaic
 eom rlaetmar na ndiath asur seibeann ríad i.

O'fíll fear an aráin asur na nshannaithe
 eile, asur iad aige; fear an iareais asur iare
 aige. Duó seáir so raib an ceudpoinn pé
 lántreol.

Ac bí éinne amháin ann a túrling den ucrain
 an maidean fan náir deim oiréad asur corruige
 eun a beile; b'é rin an té a bí leir féin. Do
 bí pé rínte do féin ar énapóis, i leactaob ón
 scuro eile, asur é as amarc luic na reirdeame.
 Topuicéoir doob ead é ná raib a seusa rígmíche
 fóp as obair mó-éruaid ná ríche an móro róg-
 lumta aige ó taitíge. Sínte annró do in a
 donar ar a éliatán 'ra leatuilinn do saib pé
 as maetnam a raogail láitrig, caicte asur
 fáirtimig. Duó beas de rtor an traogail a bí
 air pé látar, asur an ruo do beir do shuairdeact
 lé rán an traogail, dúil in eadtra, níor tápla
 don ruo neam-coitceann do so fóill. Do bí
 eolar curta aige ar móreuro ná raib as daoinib
 eile, ac fóp ríam ní raib pé o'ad nó de mí-ad
 air an oiréad fan do tárlaic do a'f bfu do
 eir i bpaipéar nuadaeta. Saé cuaradé dár

óein ré i raogal-ré-talam nuad eadraiḡ,
 Dartaím, Síceáḡó aḡur móreoda caḡraḡ náḡ iad,
 ní namáin i Meapaise ac i ótíorpéaib eile ar
 fead a óeic mblian tairoil, cuapad in airtear
 doḡ ead é. Fíad euluitead doḡ ead an eadtra
 óó ran, aḡur náinis ré ar aigne ná blairfead
 ré óoíóce a mílreacḡ ná a rearpad. Duó cuma
 leir ceaca ac i do blairfead ac ḡo náirḡḡte, aḡur
 bí an uile lá aḡ meudú a óiomháíde.

Aḡ feucaint do ar an luḡt rḡḡmair tuigead
 do ná feurpad ré óoíóce claoíde lé na rliḡtib ;
 a ḡcuid oibne óeunpad ré ḡan duad ; coḡailt
 in eadlannaib ní cúirfead mairḡ air ac oirpad
 leo ran ; ceal bíó aḡur ceulacan paḡa ó'fuitn-
 ḡeócaḡ ré óóm maíḡ lé duine ; ac poláḡar, mar
 bḡeíoir leo rúó, ní maib ann ó dúḡḡar
 aḡur óein ré a máḡḡnam ar bḡiú an fíadac an
 tḡeíḡ ?

Connaic ré uairḡ rall a óómḡairvealaitḡ na
 maíone rin aḡ itead a ḡceurpḡoinne. Ó'adruíḡ
 ran a rmaointe. Óraíḡ ré ocraḡ aḡ teacḡ air
 féin. Sáíó ré a lám na pḡca. Láimrḡ ré cḡob
 billí. Caitḡ ré a paca rḡíó ar a ḡualain, ḡairnḡ
 orpad aḡur buail irteac on baile beaḡ.

Do rḡad ré aḡ an reanḡaḡalac órolainn ar
 an ḡcúinne. Ó'feuc ré na ḡimceall ar loḡḡ aic
 ite. Connaic ré cúige aníor ar caoḡráíó rear
 móir, tailp eocraḡ óá caḡad na lám aige, aḡur
 é aḡ porḡfeadḡal. Do beannuḡ an beirḡ óá
 céile.

“An rḡiúppá ar aic bíó me, léó toil ?”

Ó'fiarpḡuḡ ar nduine den bḡear iapaḡta.

“Aḡur fáilte,” ar reirean, “mire ḡ'fear. Ir
 aḡam-ra adá an t-aon tiḡ bíó annro.”

Rear móir, cumapad doḡ ead é aḡur cḡompḡea-
 nánaíóde ann, aḡur do náíó rḡr,

“Anoir táim tar éir ḡriúir reḡairḡí éíor
 annran do dúireacḡ. Tá tiḡ móir coḡlata ar
 éíor aḡam i ḡcúil na caoḡráíóde rin,” aḡur
 óeimnḡ ré lé na lám ; “ir mire ḡḡar aipe

éúramac do rparlpínib an fógmaip—tis éun
 codlata asur tis éun bíó” ; asur o’feuc pé
 so cruinn ar an b’fógmaip éun deimín do
 deunam sup fear fógmaip é.

Do gluaireadar coip ar coip pé déin tige an
 bíó, an fear móp so foctac i otaob feabara a
 éoda bíó ; an fógmaip as rúil so maib an biaó
 éom maic asur bí molaó air.

“ Nilim ac tar éip cornuice anro,” ar’ an
 fear móp. “ Tánaas anvear ó Óclatóma. Tá
 aicne ser na buacailib so léip orm. Tá rúil
 asam lé pinginib beasa airgíó do deunam i me
 an fógmaip. Saasar oifise forca ’fead m’ait-re ;
 tagann feirmeóipí ar lois rparlpíní asur rparlpí-
 ní ar lois feirmeóipí éúgam-ra. Fíú amán
 airéip do buail feirmeóip írteac éúgam. ‘A
 beasaisge,’ ar reirean, ‘má tárluigeann don
 rparlpíní ort cuir glaoóac sucaóain orm.’
 Beip fada air ar fead lae nó óó, asur
 beio obair as baint na rúil arat.”

Um an otaca so bíodar as gabáil írteac beul
 an doipar. Do fáio bean a ceann amac ar an
 geipoin, cuma éodlatac uicte, blúipíóca páipéip
 ceangailte na cuir suaisge, díreac mar bead pí
 tar éip eipite.

“ Sio í an treanbean,” ar’ an fear móp.
 “ Seobad do ceutpoinn anoir san moill uic.
 Stéis nó uibe ar bagún ? So maic. Suro
 as pé bóro aca ran sup maic leat. . . . Uibe
 ar bagún,” do béic pé ar mnaoi na cipdean,
 asur buail trío an noipar írteac.

Do rúio an fógmaip as ceann der na bóroaib
 a saib rligé an treómpa bis. I sceann tamailín
 do bí glór as feoil asur urmaic as tualán.
 In am épac do leasaó a ceutpoinn or a
 éómaip.

“ Nil don oipicóeallram air,” ar’ an fear
 móp, as tagairt don mbiaó, asur a rúil aige ar
 a foctaire, o’feucaint connur táicneóacó pé
 leip.

“Níl” ar feirean, agus do sín ré cúige bille
dealaer.

D’fíll an fear mór leir an mionairgead agus
do leas a dá éireob móra ar an mbóro or coinne
an sír eile, agus d’feuc go cruinn air,

“Teartuigeann beairteó uait,” ar feirean.

Do teartuis.

“Tá bearbóir ar an ttaob eile de cúinne
mar ar buailear leat ó éianib. Cómecliamam
dóm-ra reató é. Do mairéadó cimilt a baire
tu.”

Ar éiríochú a spreama don bfróghmairí d’eirig
ré agus buail amac, a lám na póca aise as
láimriú na bpinginí beasa mionairgto, rtaerfúil
dó tábairt aise inr na fuinneógaib d’feucant
eas é an dealliam a bí ar a cealltar tar éir a
tuirair oirde. Spóic ré an cúinne. Ar ran tús
ré fé ndeara cuaille nua-dácuigste bearbóra.
Doin ré na tpeó. As gabáil tar fuinneóis do
éonnaic ré Seán Mac Siochair Mac Oim as cur
raobair ar altán. Irteac leir. Níor máinig don
poctaire eile irtig ar an uain rin. San moill
fuiró ré ra éatáoir, agus éuaitó an bearbóir i
d’péó oibre.

Fear lága, cainnteac do ead an bearbóir.
Fuar an fear iaracta amac uaitó cár d’ar é ;
go mbead feirmeóirí go piactac fearoa as lois
eabairta éom luac agus ériomóeas an spráine
tpeir na báirtige deirdeanaige; go mbead fuirean
innill as teartáil ó beirt feirmeóirí acfuinneaca
ra éomarranact; agus mórán tuairceí eile.

“Moillig tímceall na háite lá nó dó,” ar
feirean, “tagann an Róirteac (buó d’óig leat
ar an mbearbóir gur ceart dor gac éinne aicne
do beic aise ar an nduine rin) annro gac oirde
nác mór as imirt púil, agus bfeumairte duit dul
éun cainnte leir. Ir iad na Róirtis an dpeam
ir rtoramla annro. Dpeatáir agus dpuibíur.
Dean áluinn, bean áluinn ire. Daoine galánta.
Cáinig a n-acair ón reanóútaig. Luis ré lé

hobair amearc na bfeirmeoirí. D'eirigh leir. Lé linn a báir do bí ré i reilb cúis míle acra den dtalam cruinneasáta ir feárr ra doían! Da leir an baile reo ar fad i rteannta é beir na bfeiteam. Fear tar fearaib an rean-Róir-teac. Inéinn agus dútraect oibre," agus éimil an galúnac níor tuíga agus níor cruada pé gíallaib an duine iaraáta. Do lean air, "dar fiad, má éasann ré anoct deurrad so bfuil fear in áirigíte agus do, léu céad."

"Sin an iomad agus dá deunam o'fear iaraáta," ar' an fear eile, ar an am sceudna átar air so raib doíg oibre aige.

"Ní head in do'cor," ar' an bearbóir, "ir amlaio a cuirio pé átar air."

Tar éir an fógmaraí do beir beárrta do fuid ré ar fóra a mí le hair an fálla. Deas pé toitín agus éornuig ar a ól. Leas pé a fúil ar an bpaírear laeteamail, ar na cinnlincib ann, fad agus bí an bearbóir as rocrú a cuio altán, rchoraíde, caíoraead, buidéal, reuab, 'r as glaná d'ruaige beárrta an lae roime rin den úrlár. Cáit pé fupmór na maíone as comáinnnt leir an mbearbóir agus do deineadar curdeáta maí do céile. Meil pé fupmór an lae so parpaomac.

An tráchnona ran fuair an fógmaraíde ná raib toitíní ar díol i bpeimbineá, dúige an Stáit, agus b'éigean do dul trearna na habann Deirge so Baile San Uinpeann i Minearóite as triall oíca. As dul trearna na habann do do túg pé pé ndeara railceact an uirce, agus do buail a brollac anuar ar épanngal an oíciro admar do amarc na roca. Duaitad na aigne sup shánda, palac an bár do seóbad éinne báirí innte.

Ceannuig pé tómar reactmaíne de toitínib. Óir ná raib don deabad air, agus tarc air ó tear ar beirbtean na shéine, do buail pé irteac i bpoimntead cun díge buige o'ól. Suio pé as

bóro. Fuair a deo, agus raib agus bí dá nól
trí coinneá na aigne sup bfeáir lón
beas eudrom do cáiteam ffeirín. Dá réir sin
u'óiruis ré é.

Ar an mbóro buó giorra do fuib fear
tonnaora, mála bócair in a aice, é go neam-
foirneac i otaob an ffeardail agus go háir-
cáinteac ar an mbiaó. Iy beas do beir ar an
reanduine cainnt do cup ar an bfozmarai. Ioir
zac don dá fheim aige do labaraó ré fuó éigin.
Cáinis a cuib bíó cun an ffeir eile, agus do
cpom ré ar iteaó.

Cáinis beirt óisfeair irteaó agus cá fuibfoir
ac as bóro an treanduine : zaisi dob ead iad.
Do ffeiruis fuibe na beirte as an mbóro
zceudna leir féin cainnt an treanduine. Níor
caiteis a cuib cainnte leó ran, agus níor learc
iad ar é do cup in iúil do ; ac iy amlaio a
áiruis a zcol é in ionaó é do maolú. O'eiriz-
eadar i zcainnt cun a céile com mór ran sup
tós roctairi na háite ceann uioó. Da cao
zleácair é reo as na teallairib óza ro, dar leó,
agus o'áiruisfeadar ar a nglór, cé dáiririb sup
as tabairt airtre don reanduine do bíodar.
Záireadar fé. Go uti ro do bain an ffozmarai,
maidir lé cáó, rubáilcear ar an mbriacar-ózaó
ro ioir an utriúr, ac uíomuis ré dul na
beirte tar caile ar raó. Cáinis binb ar an
reanduine.

"Uíor tamall dem faozal," ar reirean, agus
coóall air, " agus ba beas oim éinne den mbeirt
asaid."

Do cup uine aca riar a uoir go ndubairt,
"Eirt, a zedcais !"

Crit an reanduine le nolc. Ní dubairt an
fozmarai raic, ac o'fair fé na himteaóta go
cpuinn. As eirze ar an reanduaóall do bí,
agus as dul i otaóirteaó do bí an uír. Do
buir ar foirne an ffozmarai leir an mbeirt
uáiltíni as deunam fonmóiré pén reanduine.

“Labhairt lé n-bur gcóimleacaí,” ar ré so daingean.

“A’s eirge ar acaoi?” O’fharraig tuine aca de. “Sead!” an fheadra fuair ré so rpar, “buaitlead éinne a’ab banna méire air, feicim!”

O’feuc an beirt gaisí ar a céile. Tugadar rúil éruinn ar an té a labair. Connactar dóib so raió ré i ndáirírib, agus ruó doo foirtine ná ran so raió suaitne agus reoatáideact ar éul na cainnte rin. Níor táinig focal eile arca. Buaitleadar amac agus reanblar aca orca féin.

Maoiluis an reanduine cóim hoban leó. O’ait leir iaractaí do taobú leir. Táinig ré anall agus fuó a’s an mbóro sceudna. Táinig ré amac rparán agus o’útamáil ré tríó lé na méireannaib, agus ré deóro táinig amac dealaer ar agus leas ar an sclár é ar an mbéile. Ar reirean,

“Sro é an raiogléir ir meara éonnac riam . . . fear rógmair tu? Agus mire. Nára maoidte ar reairtib oibruú do rcolairib reir-meóirí agus rulang lé dailtínib. Io fuide leir an ngréin, io fearam leir an ngealaig . . . I b’rao ar an mbótar duit?”

“An ceuo beaigirte a’s veunam an rógmair a’am,” o’fheadair an t-óisfear, agus a ruim ra creanduine a’s meudú.

“Tós cómairle reanduine; tabair ruar. Rugaó mire fén b’fearann. Táim a’s obair ón sclabán doo na rcolairib reo. Níl oireao tap éir mo r’ao’ail a’am agus beáirp’ad me. An t-ól b’féidir agus . . . Do’án beas fén scoill mar a scaitim an reimrú a’s fia’ad, a’s ruibeao, a’s imirt cluice donair ar cártáib, mo buidéal im aice, mo rí’p lém’ taob, leabar uaireannta,—im uac agus im donair. Ac tá o’raoidéact éigin a’s baint lé ciúnar ar uaignear na coille. Téideann tuine i o’caitige na rparann agus i sceanamlact orca mar ar ba daoine iao. Inr

an trampað annro amearc na reolparcáé feir-
meóimí reo. Tá an τ-aoí ag oíruíeam liom
anoir, agus ír geairmíó beiré éileam ag éinne
oim—ar nór an treanóparail, ac zup meara mo
toirc-re agus mo líteíve eile. Mara mbeaó
na Rórcis tall annro i n'oeacóite do beaó
imfníom oim éana féin. Ón áit ceutona doo
eaó mo feanbuacáill agus a n-áair-Sean ran
treanóúcais. Bíonn fáilte i gcómnaróe ann
rómam, agus téir fúm ar tarann o'iarraíó go
branrainn ar raó aca. Tá Ingean ve Róirte
an-éanamáil oim. Duó minic ar mo glúin
agam í ar í na leanó. Bean cáitireacé . . . Cao
deurrá lé teaó im foóair? Má tá obair aca,
níl baogal, ar tu beiré liom-ra, ná go doógraróir
tu . . . ”

D'fin é an dara huair an lá ran cloí ionraíó
ag an bfoómaráí ar an mnaoi reo, agus buaileáó
na aigne náir bfuláir nó zup b'áluinn an bean í.

“ . . . Sin mar cáitím mo fáogal. Ac táir-re
ós, láiróir, agus ar an aóbar ran éómairleóéainn
duic fillaó ar an zcaáir mara mbeaó cao
agat ar iudaib o'feicrint. An zceirórea é ná
feaca-ra fóir maím caia rraíve ná amairclann
ceair? . . . Obair éruaíó do óán-ra annro,
agus coólaó i reioólaib: rin é mear na
reolairí ar ár líteíóib-ne—iaó do éur i gcóm-
luádar capall! Mo mállaó! ar na reolairíó
ceutona,” agus do lean an feanfoómaráí oá
muóéainnt cáinreamáil.

Do éur fé zreann ar éroíve an fír eile,
agus do buaileáóar amac i oteannta a céile.
Ar imeall an baile do fuiréáóar ar lanntán
glar i rcáé crainn, an feanbuacáill ar a órom,
a páca fé na éeann aige, a oá láim fé na cúl,
a glúine conluíte éuige aige, é ag cogaint
cobac, mē-reama fé ag cáineáó luóó talman
agus ionmára; an uine eile ag éirteaóó leir
go ruimeamáil, toicín na beul aige.

Tar éir tamáill móir do reuir an feanúine,

agus lé maibheadt na huaine luig a fúile ar a céile agus táinig d'ántáil cóolata ar. Táinig an fear ós leabair beas ar a póca agus éom ar é do léigean na toct. Leatanaic ar leatanaic d'iompuig tarair agus é go doimín i rpeir ann.

Moeluis an reanouine go hoban agus san cor do cup ar do dearc go cruinn ar fear an leabair. D'ait leir fear oibre an taca ran de ló agus de bliain d'feicint as cup ruime i leabairtaib. Leabairín púoir go na élúoac leatair dob ead é, "An flait Sona agus Sceulta eile," lé hOrcair de Dúiloe.

"Tairdbriosteair dom do fuim ra leabairín. Cao é an rašar é?" d'fiarpuis an reanouine den leigteoir d'ipeac agus eirean as árhoac a fúl cun billeoige d'iompáil.

D'innir an leigteoir do, agus na teannta ran, ar iarratar an treanouine, móran de beata an úšoir, agus dá méio fonn an leigteora ran airtir níor luša tuac an éirteora ann. Ná ní beac an reanbuacáil rára san an t-óigfear do léigean do, altán ar altán. Léig ré do go mall, roiléir agus ar rroiceamaint deipeac caibroil do d'feuc ré ar an reanouine. Do bí a dá fúl rin d'ipeite riar fén macaire paiping tall tar an Abainn D'eirš. Do bain raac an leigteora zeic ar.

"Dap raac, buo maic liom beic dá leigean ran dom féin 'ran scoill ra zeimrú," ar an reanouine.

"Dronnrao ort é," ar an fear eile, "i zeimne ar dteangbála."

"Cuirann tú iongaó orm," ar an reanouine, "tú féin do booraó eom móra ran le leabairtaib, agus é ort do beata do žnótu ó feirmeoirú. Ir beas an mear aca fúo ortá."

"Ir ionda real aobinn do bainim arta," ar an fear ós.

"Cim ran, cim ran," ar an reanouine. "Ní zeobair eoróce lé rclábardeac. Zeobair ocrar

amearc leabair. Punaanaea cruinneadta beirpear an t-airgead irteac. Ac buo mian liom t'inntin do beir agam."

"Oipeann beata don inéinn éom maic agus oipeann don scorp. Ná feiceann tú an peal doibhinn atá caite agaim i bpoctair a céile anpro péin zcann ro agus an raozal móir ar dearmad agaim. Is geall lé feur ó obair zeus é. Náir braitir mar beirpeá ag iteac poia an-milir nó ag ól peanfioná? Tar éir an traozail is boct an beata ag duine, dá méio fáram tuzann pé dá corp, muna polácruižeann don aigne, agus is maectanac rmaointe doibne, ároa éun ríotéána agus ruaimhir do tabairt don aigne. Is beag duine ná géibeann lé maectnam, trom nó euctrom. Is coramail é lé rúzmad in ionad oibre. Bpeuzann rmaointe áiríže ári n-aigne mar bpeuzann bpeuzóza leanbaí. . . . Tuzann ceól doibnear don zcluar, peaca ó zleup meup, nó ó zut duine, nó ó eun ar géis crann é. Cuirpeann maarca áilne doibnear ar an rúil, peém talman, póirgneam áluinn, peictiúir taitneamác, lá meala zréine, bean ag pinnce, capall ag páir, long pé lán-treól, nó a litéio eile. Domócair an méio rin. Is mar rin ag rmaointib doimne é. Spriozair agus bíozair an aigne agus peairio doibnear. . . . Teartuižeann uaim eolar do cup ar an raozal, ar an mbeata mar taitižeann zac éinne i, i d'ól agus do ruz éugam, i do brait—a raoct 'ra na doibnear. Oibružeac ári bpeirmeoir me; bío pé rhuacac, do fára liom. Tar éir oibre an lae cuirpead me péin pé zlar amearc bpeáz-taeta atá ullam ag luét rmaointe dom, an pead agus bíonn ári bpeirmeoirí raozalta ag tabairt bío dá zcuio muc agus capall agus bó 'rag zlanad uata, ag mionnú, bolad lobca na rroin! Agus nil éinne agaim, dá mbead poirone aige, ná bainpead rubáilcear ar a beata d'aimdeoin a airte. Neartuis an aigne agus beir pona

'd'aim'beóin an traozáil. Nuair is cruada é teie
 uairé ro rmaointib ; fais 'd'idean pé reáe luét
 áiróinntine. Bpeitnig an beirt ašainn : táimio
 ardon pápta aš an méio do léigear duit. Ba
 šeairmu noime rin ó bí fonn tpođa opt-ra ašur
 fearš opm-ra leir. 'Do éuir na rmaointe a
 léigear duit an méio rin ar neimnió. 'Dearma-
 'damair ar paó an teagmar úo. Mara mbeaó
 lon tearmain eile ašainn lé hašairé 'do éabairt
 air ac cuimneam ar émuéneacé, is móioe, ioir
 earonóir na 'd'ácairi úo ašur neim'beimne oibre
 ambáireacé, šo mbeaó buairéam áigne opainn.
 Ac mar táimio, ná fuilimio šo lántrápta? "

" 'Tugair tráénođa šan šruaim d'úinn šan
 amhar. Is aic an buacáill éu, ašur is šealaó-
 rmacé, ašur mār ar léigéóireacé éagann ran
 duit is iongacé an ic í. . . Is 'd'ois liom šo
 mbuairéaó rall šo 'Deacóite. Nac ann acá 'do
 ériall-ra? Ó tá an Róirteacé aš topnú šo luacé,
 mar éualair, beaó cao máit ašac ar obair
 'd'rášail."

" Pé aic šo 'tagann mo éeaó air," ar' an
 fear óš, " ašur b'féoir ná b'féair áiró šo
 'd'abairainn m'ášairó. Šluairimír."

'Do buaireadaí pé 'dein na habann 'Deirge
 ašur an šrian aš buiróú ran iaréar, šo minic
 aš 'dul i leacéaóib ar éearaib an b'ócaí 'd'fonn
 šluairteán éigin mórruabáill 'do leigeané éarra,
 ríor an t-árhoán šo 'd'in mbáóroiceaó ašur
 tpearna. Stadaóar tamailín aš amare na
 habann, an reanóine aš caiceam peilí móra
 tobac ar a huét.

Ar 'fpoiceamaint 'deimbineá 'd'óib 'do buail
 šarra rparipíni leó. 'D'aitin an fear óš šur
 b'iaó an 'd'eam ceutna iao a éúrling 'den
 'd'raen an máioean ran. 'D'ioóar i šcómráó lé
 fear leacéolaréacéa šur b'pollur šur 'šá b'for-
 taó bí pé :

" Má éagann ríó ar an 'd'uararóal 'd'áir-
 mígear," bí 'd'á ráó áige, " tácaoi fortuíte."

U'adontuigeadar. U'agall an reanúine an leatfolaidéact.

"Cé do go bfuilir ag portaó?"

"Don Seanránaó," arfa fear na leatfolaidéacta.

"Tá peirean i gcómar leir an Róirteac?"

"Tá; agus beid ag tornú ambáireac."

"Tá aiéne maít ag an Róirteac orm-ra," arf' an reanúine, "tá pé cóm maít agam dul in donféact lib."

"Níl don éall leat," arfa fear na leatfolaidéacta, go reanblartamail, agus u'feuc go cruaid, tarcuirneac ar an reanúine, "tá an fuireann agam ceana," agus u'árouis leir na ppailpíní rana raib uain ag an reanúine ar a beul u'orcait.

Ní róceannra an trúil a éus peirean i ndiaid na leatfolaidéacta, agus ní túrce táinig a éainnt do ná dubairt:

"Sin earra conntabaréac," deirim leat.

"Siolla ag an Seanránaó é sin. Do marbócaó pé uine do. Saize móir an Seanránaó tímceall na háite reo. Duailéann pé féin agus an Róirteac cruítneac ag arbar an ceanntair ar raó. Is ot uim go scaitfeam beít ag rearamaint. Duailreac amac anoir agus cuirreac in iúil don ruo ralaó úo go bpaigeac obair," agus u'eirig a gúe, "má bír tímceall na háite—agus tá uócar agam go mbeir—carfam ar a céile airí. Is truaó ná fuilir ag obair ag an Róirteac, uine galánta. . . . Do lám, a cara. Slán agat. Ní dearmadpac tu. T'ainm?"

"Seán Ó Lonarógáin. Agus t'ainm féin?"

"Mac Craít," u'fpeagair an reanúine.

Do reirig Seán Ó Lonarógáin ar foirleacánaó "an flait Sóna agus Sceulta eile," agus do sin eun Mac Craít é. Do époiteadar lám go dútraéctac agus do rearadar. Duail an reanúine a páca ar a gualainn, agus gluar air ruar an trpáid go mall, ruigin pé déin na tuata. U'fás ran Seán Ó Lonarógáin na donar.

Cathreall II.

Ar 'n-a báiread u'eirig an srian go slóimmar ar Deacóite Tuair, agus rín rí a gadaí teó trearna an fearainn. Leir an lóctaint do bí inneall buailte an Róirtig 'ran tSeanránaig ag snúrghal amuis ar fáilte an Róirtig, deatac ag eirge ar a múcán, é na fearainn ar taob na gaoite den mbuailteoir, fear na leatfolairdeacta gá cimit lé reanceirteactaib 'ras cup ile fé, an Seanránac féin córac, deunta, áro, pionn go na feighe laimne leatair ag tárdail 'r ag cup rlaeta ar an bfeapar; na ppailpíní go rigin ag eirge amac ar an reioiból ar bualaó don gclós móp i lár na fáilte ag rógarit na ceuóppoinne, a' r ag dul fé déin carbaro na cócaireacta.

O'eirig Mac Craic amac ar an nspánlann, mar a ndeagairó fé an oirdce moim fé gan ceau gan ceiteabrad. U'e buó luza spreitileán díob uile. Seap fé é féin agus cimit an bairiac dá rúilí. Buail fé rill trearna na fáilte cun an tige muinntire agus énas ar an ndorap. Láitrig Peig de Róirte, leat a rúile uirte "Mac," mar tugaróir air, u'feicrint ar átmairdean gan cónne leir. Buó díog leat gur ón rpeir do tuit fé cúice: bí rí na coraib beaga tímdeall air.

"Fáilte rómat, a mic," ar rípe go gealghairteac, "buail irteac."

Sin rí a lám agus ruz ar a éroó móp, rocac na ceóglairc.

"Connur taoi in do'cor ó anuirió? Ir rómat atá an fáilte."

"Go raib míle maié agat. Ir tú comail na reanmuinntire. Ir tú go bpuil an deallram maié ort, bail ó Dia ort," agus luairc fé rill 'r anall an pluga tobac na beul lé na teangain. Ir annam riam a bí a beul gan cáinte den luib.

"Táir go ríorghaevealac mar deiread mo

Þopa—an cuimín leat?—Lán de beannaétaib, tura i gcóinniarde, a mlic.”

“Dubrair é,” ar an reanbuaicaill go bhrómar, “ir maic ir cuimín liom t’áair. Níl mío éom fáda ran ón earra ná go mbeimír Saédealaic.”

Um an dtaca ro bí an éiríon rroicte aca.

“Anoir ná bíoð ghuaim ort, a mlic. Tá a fíor astat go bfuilim-re murtagac ar an mbraon Saédealaic atá ionam féin. Suid. Caitéir do éirí bío im foáir-re annro de gnat, agus ná maib tu féin as obair. Cuimníg go bfuil leatúgtharar astat-ra annro fóir,” agus áair rí . . . “marra b’eað ní bhuairir don aóbar céile daéamail ó foim ar do éuiríob dom?”

“Dar fiað, bí eagla orm go mbeiréa pórtá ar mo teacé agus b’fada liom an gémreáð, an t-earraic ran ramrað. Cáitear an t-earraic ro ran treantán.”

“Eagla? Náir cóir gur átar do beað ort?” agus áair rí.

“Do beað átar orm tu beic i gcríic maic, ac do braitéirinn ar an áit reo tu. Ac ní fáda ó baile do maíra, ir dóca,” agus d’feuc ré go fíorrac uirte. Do bí an Seanránaic ná aigne aige.

Um fáð ná cannte reo don reanbuine do bí reig de Róirte go gnotáic as ullamú ná ceud-ppoinne dá d’reacáir, do mlic agus oi féin. Do tárlair rí as an dtéine. D’amarc rí Mac go zeir. Do áair áearraic uige í. D’iméig an ríorma ááire dá beólaib. Táimig an Seanránaic éun a rmaointe-re, leir. Sor rí ar a hobair. Éirí rí a ceann,

“Níl an tuairm ceart astat an turur ro,” ar ríre, go hanamamail. “Ní maíra cóiróce ran áit ceudna ran—cóiróce!” áá tearbáint gur léig rí rmaointe an treanbuine, agus d’fíll rí ar a gnó.

“Ir oé liom,” arra mac, “má tógar tu.

Níor méadóir fan do deunam," agus d'feuc pé uirthé go ceanamáil. "Anoir, a Mlic, reancáirde readó rinne. Tá a fíor agat sup b'é mian fíora tu d'fanaóct eadramn i gcóinnáí. Íorffair agus coidlócair fa tís reo. Ír mian liom-ra do éirdeácta i gcóinnáí."

Suidéadair éun bíó agus deineadair cainnt ar imteáctaib na bliana a bí caíte o tárluigeadair ar a céile ceana. D'aitir Mac connur mar cáit pé an zeimpeadó na bótan coille; ar na hainmíctib do ruib pé; na hoirdceanta fáda, fuara, uaigneáda na donair; na laeteanta gearra, riabaáda san cómluadair peacais; aitéir go raib ríre an-fuimeamáil innte. Maidir léite-re, d'innir rí do-ran mar zeall ar na rínnceib reibóbil agus an turur do tug rí roir ó dear ar fáo go Siceágo éun ceócluíce do élor. D'admuis rí náir bliain ró-fubáilceac aice péen bpearrann í: áit ró-uaigneac san don rcléip ó ceann ceann na bliana doob ead é. Ac ír i dtuairpe an turura on cátair móir i bpad ó baile do éur Mac ruim, agus do mionnuis pé pé na fiaclaib go dtabarrpad turur trác éigin roim éas do ar cátair móir éigin.

"Ír iongtaó an áit an cátair ní fuláir," arpa Mac, agus fámluis pé teangháil an trácnóna in dé roime rin. "Ír truaó liom náir tugar m'agairó ar na bailtib móra im óige. Níl ruaircear ná doibnear péen dtuac, na ruváí ceudna agus na daoine ceudna an uile lá. Ní mar rin don gcaáir, pluáigte iaraácta agus ruváí iaraácta in agairó an lae. Ac an gceirdeá me sup buail ógánac deisfeucáin liom in dé, náir b'áon bapún ac an oirpeó, a tréis an cátair ar ron na tuáca? Agus beuppad pé a lá 'ra fáogal pé éppann ag léigeam rceul san beann aige ar don ruo. B'é b'áite liom ar fáo go raib pé ar tóirdeáct oibre. Meábruis fear a cáitear leat a fáogail ag obair agus an leat eile d'iarrairó rubáilcír do baint ar, agus

t'á ar n'óuiné a'gac. Ní fear a'gur leabair ná
 láim aige is méine lé feirmeóir; píce buð
 ðeallraimtaige. Ac bí geuga rém ðuine cóim
 breá'g a'gur éonnac fé don fear muam. In a
 ceannta ran ðuine uasal ceart ðob ead é.
 'Caobuis'g fé liom i scoinnib' beirt ðailtíni a bí
 a'g fonmóð fúm tal i m'ðaile San Uinfeann."

"A Míic, mo náirte tu, camá nár meallair
 leac annro é?" a'gur 'gáir pí go geal fé
 rcleónðar Míic a'g tagairt 'ð'fear a t'ár'cála.
 "B'iontrúime an fear ðo r'parairte-re, a Míic,
 fear f'ó'g'mair a'gur fear leabair. 'Do léigear go
 minic i 'ðcaob' a uicéir, ac muam ní feaca éinne
 ðen aicme rin."

"Ac go náiríte," ar'ra Mac, "fear 'reab' é.
 Turá go b'fuil eólar a'gac ar leabair'caib', feuc
 an b'feur'fá don t'ac ðo ðaint ar an leabair ro,"
 a'g cur a láime na póca a'gur a'g ríneab' an
 leabair a b'ronnab' air an t'rá'c'nóna roime rin
 ar r'ráir ðeim'binea' c'úide-re.

'Glac pí é. 'Caitnis'g an ceur' amairc air léite,
 an terdeal, "an f'laic' Sona," an toirt, a'gur an
 clú'ðac leat'air. A'gur an curán cairí na láim
 ðeir aice cun a t'ó'g'ca cun a béil r'cað pí ar
 iompáil an clú'ðais'g ði le hó'p'ó'is'g a láime clé,
 mar annr'úð fé léit a r'úl ar an aic'billé'is'g 'ðo
 léis'g pí i r'epiob'nóir'eac't mion, ðea'g'c'úim'ta:—

Do Tomar Mac Craic

i gcúimne ar éoir'eam' g'eairi, f'ubáil'ceac,
 Seán Ó Lonar'gáin.

Do caitnis'g an r'epibinn léite. Do moillis'g pí
 'gá tabairt fé n'ðeair. Do mac'cnuis'g pí gur
 ðuine éisín a éleac't r'ao'g'al tamall buð f'oc'ma
 ná f'ó'g'mair'ðeac't an b'ronntóir, nó gur f'ó'g'-
 mair'í neam'coit'ceann é mar r'aoileab' ðo Mac.
 Do cur fé ion'g'ab' mair' uir'te leabair lé h'Or'car
 ðe 'ðuil'ðe 'ðo beit' a'g ðuine 'ðá éomair'caib',
 ú'g'ðar ná r'air' éom' hait'eantamail amearc na
 coit'ciant'ac'ta.

“A Míe,” ar ríre “mará'n mírde leat é ba máit liom amáire trío reo.”

“Aḡur fáilte,” arra Mac.

Nuair fuair sí fáil air do fáil sí irteac na brollac é, rud doo ait léi féin do deunam na diao ran, aḡur ó am go ham buaireao sí lám ar a ceárván o'fonn beic deimnitae go raib an leabarán ann. O'eirig Mac Craic eun imteacta.

“Nac triasg, a Míe,” ar ríre, gan eoinne aice léite féin, “nár táinig do cara ic focair.”

“Ir triasg ran go deimin, b'éidir dá scuirfeá —”

Ar an nóimint rin táinig an Seanránae go o'tín n'dorar.

“Táir aḡ tarvái amuis,” ar reirean lé Mac, de suc ná raib róbin.

Buail Mac amac. O'ionntuis an Seanránae ar þeis de Róirte. Gan oireao aḡur cuimneam táirig ríre an leabairín amac ar a brollac aḡur érom ar feucaint trío gan puinn rpéire do eir i o'teact an tSeanránaig. Do bí malairt fuadair fé rin, ámtac, ná gabáil amac. Sí an fírinne ná raib rúil aige lé Mac Craic ná lé héinne eile ra éirsin mar bí an Róirteac féin aḡ iteao amearc na b'rear amuis, aḡur eun cúram an t'reanvuine do eir de reao dubairt fé leir go raib fé aḡ tarvái amuis. “Maroean b'reás, a Ingin de Róirte,” ar reirean go milir.

“Tá sí mar rin, a Seanránaig,” o'f'reasair ríre go múinte.

“Ní feaca lé raoa tú,” ar reirean go tlat.

“Bim annro i gcómnái.”

“Aḡur cuireann fé átar orm tu o'feicrint. . . táimío aḡ toρνú indivis, aḡur nuair beio an clabrúr aḡainn táim eun ceirte do eir ort,” aḡur gáir fé go roibbir.

“Cao fáe panaet eom raoa ran?” aḡur o'feuc sí go cruinn air.

Tuigeadó do zup b'í reo a éao. Do mírniḡ ré ; do ómuio ré léite.

“Tá zráð aḡam uuit,” ar reirean, aḡur fín ré amaé a zεuza. Cúb rí cúice uairó.

“An mbeir mar mnaoi aḡam, a r̄eiz ?” ar reirean.

“Ní beao,” ar r̄ire zo uainḡean, “aḡur tós aḡairó do éaoir̄deácta óiom. Níl don éairt aḡat teáct fém uéin ar an r̄lize reo, aḡur mara b̄ráḡair me z̄laoúfao ar mo óreáctair.”

Áct níor r̄taon ré.

“Róḡfao tu ! róḡfao tu !” ó'eiz ré.

Ó'fáirc rí a r̄iacla. Z̄air̄ níoz̄a z̄ráine do i, z̄ráin máir̄b. Do z̄reamuiz̄ rí zo olúct an leabair̄in na láim, aḡur do buail lé na uoḡn ra beul é !

“A óiaill ! a óiaill !” do r̄ereao rí.

“Míneócau-ra tu, a éailín bán,” uob é a f̄reaz̄ra.

Ní uéaz̄airó don r̄taon ar an z̄coiméar̄ear̄ eatar̄ta. Níor z̄air̄ don náire eirean. Níor éair̄tize leir̄ mná z̄á uíúltao. Níor máctnuiz̄ ré zup óit do beit ar an z̄cuma ro léite ; b'é bun ar b̄áir̄ a r̄maointe don̄taó nó uíúltao uair̄te . . . Níor éair̄niḡ don laḡaéar̄ uir̄te-re u'iar̄air̄ó é do éur̄ oi. Cair̄te rean an úrláir̄ do bí ámar̄tí na ceuóppoinne na z̄ciolaraicair̄b, an bóir̄o leaz̄ta ar a éaoú ué uéar̄caib an éómraic. Lé n-a r̄air̄b ué neair̄t innte do buail rí lé na uá uoḡn ir̄teáct ra r̄iaclaib é. Níor uéin reirean ac leam̄z̄áire fé na iar̄raíct. Tuz ré reárp eile ar í do élaor̄deáctaint. Z̄luair̄ fuil zo fuir̄deáct ó na r̄róin. Sceuc̄ rí. Scannr̄uiz̄ an uiaé ar feao nóiminte an Seanr̄ánac̄.

Cualairó Mac Craic̄ a bí aḡ uéunam ar an ót̄iz̄ an uiaé. Do uéir̄r̄iz̄ ré. Um an uoḡaca ro do bí an Seanr̄ánac̄ ar míre. Baineao p̄reao

ar. Bualtao an doimhir lé larca. Seannhuig an Seanránac. O'iméig peis de Róirte ar a zeugsaib agus éit na pleirt i scoinnib an trliorbúirto agus teilgeao a maib o'áraitib air fén úrlár.

Ar an uain sceudna do réadao na opeait an doimhir, agus fearaim Mac Craic iomr óá ligé an doimhir, a lám ar an ngeall aige. O'eirig peis de Róirte, lám léite i otaca an búirto iompuite, an lám eile as coimeao faiceanna a ceárdain lé céile.

Ní maib don ball óá ballaib ná maib ar crié. Tamall uaité do bí an Seanránac agus a fúil ar Mac Craic zo feargac; Mac Craic agus alltaoé air. Tuig reirean fáé an corlair zo maic. Searam an trúir aca san cor, san úrlabha. Ní maib don náire ar an Seanránac; buó móirde a óiombáir i otacó a fáruité, oic na fúil don reanóine; eirean agus fearg na fúil féin agus bñón na éiride ná maib an óige ar a éaoib éun earonóra na mná o'áitbhiré; ire mar ríogain áluinn, a cuid eudais rtoita, rtraoéa, a polt camarraé mar euiténeaoé a fearainn oúteair tar éir rreirlinge. Nár coramail i lé fiaó eluicéte a rear zo caol lé o'roicéte? Mac an ceud óine a labair.

"Cuir do óreaoir,"—bí cnar na rcoirnaig agus bualaó ar a éiride—"irteaoé me éun a máó leat glaoóac ar an mbeairbóir i bpeimbinea agus má beao don rógmairá tímceall ann é o'foraoé do. Ní oibreoaoé óine oer na fearaib a foraoé inóé."

Doob fin raoiréam oi. Do labair an Seanránac zo feargac.

"Sreao ar ro, a reanóirnaé, nó——"

"——ná corhuig, a mic," o'freaair an Róirteaoé mná, agus gluar rí trearna zo oti an nguaoán, a huais áluinn na rlaoaib ar rilleaoé léite, riorma líonreaoé na huéct, "ac

tura—sreath ! agus ná doiréiḡ an doirar ro go bháit aihír !” do rreath rí ar an Seanránaic.

Do fearaim rí aḡ an nḡuḡadán, an cluarán na láim aice, raio agus bí an Seanránaic aḡ ḡluairéacḡ ré d’éin an doirar go mall, riḡin, claoiḡte. Aḡ ḡabáil do ḡar Mac Craic éaic ré rúil d’iamair aih-rean, agus céileabair. Do leaḡ Mac Craic rúil éanamair ar an mnaoi, mar bí ḡean aige di. Duḡ mian leir ruḡ éiḡin do ráḡ, ac caḡ deunraḡ ré ? Do bí ḡlar ar a beul. ḡearaim ré na ríadḡnaire mar duine baib. Labair rípe :

“A míc, do ríarair me ó d’riocaoiḡe úiréal. Ní dearmadraḡ coirḡce duit é. Ac go deḡ na n’deḡr ná norcail do beul lé héinne ar caḡ a éonnaicir ó éianib anro. Ná bíḡ a ríor ḡem d’reacáir ar aon cor.”

“Ir oḡ liom tu. Deunraḡ do ḡoil,” agus corruisḡ ré éun iméacḡa.

“Fóil, a míc,” ar rípe go rriar. Sor rí ; maḡtnuisḡ rí, “ó, reath, caḡ ḡuḡ irteac tu ? Seath, reath . . . Táim ríi céile . . . fear oibre ḡearḡuigeann . . . a míc, caḡ é an ainm ? . . . Tá go maic, a míc, taip ḡar n-air go luac . . . ac focal ná bíḡ arat.”

“Tá go maic,” arra Mac, agus d’fás ré an reḡmra ḡan ann maḡtnam cruinn do deunam ar iméacḡaib na ḡairr-aimrípe roime rin.

D’fás ran ríeḡ de Róirte na haonar. Fuair rí ar ceud neul meabhairéacḡa do táimis di, go raib cluarán an ḡuḡadán i láim léicé, agus an “Flaic Sona” bhúigḡe, carḡa ar a céile na láim eile. Cuir rí an cluarán lé na cluar.

“Haló ! haló ! ! ha-ló ! ! !” do táimis go soirḡeacḡ rean an éairce éuicé.

Cuir ran ar a haicrianaicáib i. Do múrcail ré ar a toiréim i, ar a maḡtnam reacáigne—
“Dá mbuḡ fear me bhurrinn a énáma . . . ó, na búirtí móra, láirpe lán de éraor . . .

fearamn fáirringe . . . cruítheadt . . . airdheab
 . . . beata an ainmí . . . fead an t-ógánac
 úo a buail lé Mac dá mbead ré láitheadt . . .
 a míc !” ac bí Mac imtiúct, “ó, fead, an
 leabhairín . . . a ainm —”

“h-a-l-ó ! h-a-l-ó ! na-ló ! !”

“haló,” d’fheadair peis de Róirte.

“Ír miro duit fheadairt,” arsa cailín ceann-
 buict an gútaoáin.

“Stopa an bearbóira léo toil,” san don truum
 do cup san scarbail.

D’orcal rí “An Flait Sona” faio bí cailín
 an gútaoáin gá cuibheadt lé riopa an bearbóira,
 asur luis a rúil ar ainm an fógmaráí. Seic a
 cruide. Úein rí rún daingean i bhriar na rúil
 asur d’fan go neamhoirtheadt lé fheadra ón
 sceann eile.

“haló, Mac Siogair Mac Oim as labairt.”

Cuiread ré módmairheadt ar an mbearbóira a
 ainm gúide do luad.

“Peis de Róirte. Connur taoi, a míc Siogair
 míc Oim ?”

“Go hanmáit, a Inghin de Róirte,” go lágac,
 “asur tu féin ?”

“Ar feadair, go maib maib asat. Uead mo
 otheadair an-buidheadt úioct—bein-re an-buidheadt
 úioct, dá bhfoitópá fear oibne d’úinn má tá a
 litéir d’iomaoín tímceall na háite.”

Do ránkair Seán Ó Lonairgáin ar an uain rin
 as peiteam lé háo éigin do thead na cheo. Ar
 luad Inghine de Róirte do Mac Siogair Mac
 Oim tós ré a ceann : ar élor a hainme táinis
 cainnt fean-míic Craic eun a cuimnte. Arp’
 an bearbóira ar an ngútaoáin :

“Tá fear annro . . . fan nóimint léo
 toil” ; lé Seán Ó Lonairgáin, “rio é do cao
 anoir” ; asur deimniú peirean a ceann.

Tós an bearbóira an lám de beulán an

ḡuḡaḡáin mar ar éuir ré i rair bí ré aḡ
aḡallaín an fógmaí, aḡur o'iompuis ar an
ngleup,

“Naíó! Tá fear anro gur mian leir toul
aḡ obair. Molraínn é.”

Ar an gceann eile éairce bí croidé p̄eiz de
Róirte aḡ bualaḡ go mear. Corpuis a beóla
éun labairta. Stao rí. O'feuc rí ar áitbilleóis
“An f̄laic̄ Sona.” ḡluair ríos ré na brollac̄.
Ar b̄féidir gur b' é corantóir M̄ic a bí i riopa
an bearbóira? Oein rí rún; rún buile doḡ
eas̄ é, ac̄ bí a hincinn ar mire. Labair rí i
gcoḡar.

“Cao ir ainm? . . . an fear láir é?”

“Deurráinn gur b' eas̄,” arsa Seán Mac
Siogair Mac Oim.

Saol an fógmaí, aḡ éirteac̄ do leir an
mbearbóir, gur aḡ réit̄teac̄ tuararḡail do
bíodar. Bí míofoidne aḡ teac̄ air, aḡur
míognaoi go mbeir̄i ḡá o'iol nó ceannaḡ, mar
tós ré é. Ní raib̄ don focal anoir aḡ ḡluairteac̄
ar an gcairce, don f̄uaim ac̄ búr na haible.
Do bí ḡroḡa taḡta in úrlabra p̄eiz de Róirte
aḡur bí an bearbóir aḡ feiteam̄ lé na cainnt.
Sa deireas̄ labair an bearbóir.

“An ndurras̄ leir toul amaḡ?”

“Fan . . . an mire teat a ainm o'riar-
raige?” aḡur o'feuc air̄ ar an áitbilleóis.

Clúduis̄ an bearbóir beulán an ḡuḡaḡáin lé
na bair air̄, aḡur o'riarpuis̄, de Seán Ó
Lonarḡáin:

“Cao ir ainm tuit léo toil?”

“Ó Lonarḡáin,” o'f̄reagair an fógmaí.

“Ó Lonarḡáin,” ar' an bearbóir t̄río an
nguḡaḡáin.

Do ḡlan p̄eiz de Róirte a rcoirnac̄ o'iarraoi
na brúeta a bí ar a huét do coimeas̄ ré. Níor
mór náir tuit rí ar a fearam̄ lé lionruit̄ átair.
Do maḡtnuis̄ rí.

“Abair leir,” ar ríre, “beir anhran tímcéall a ceathair a cíos go dtiocfaid tuine as triall air.”

“Tá go maíe,” ar r’ an beairbóir, “rlán leat.”

“Slán leat, abair leir san págaint,” aghur éiríe rí an cluarán.

Tar éir an méirí rín cómpáirí do meabruig beirí de Róirte an clóí a bí uirte de beaircaib a trioda leir an Seanránaí. Do ríúirí rí éun a reómra, aghur an ceud amairí do fuair rí uirte féin, ní móir náir ríreao rí lé heagla, a d’laoirte áilne mar beaí bunac ríamta, rian ríom deór tímcéall a rúl aghur anuar ar a leicnib, fuil ar éúinnib a béil aghur ar a cuineanib, a cuirí eudaisí ríraéta ar ar mírír. Da éorruíteac an raíre í, ac ba máorí. Ní maib an raótar imtígte ríor í, aghur ó boiríac a brollaisí do noct a cíoca ’ra suailne.

Dean áirí cóm ríamta lé ríac ríacain doo ead í. Bí rí cómraí in uile baill beata. Da deaííreá a ceannaííre aghur ba dátaííre, ’ra chear ar dáí an ríreacáirí. In a ríamraí or cómairí an ríacáirí í do gluarí úrdeóra ó na ríulib lé huáar. O’áiríre rí a lám éun a fuilí do ceairtí, aghur túí rí n’deara airí an leabairín na lám. Uairí o’orcal rí é aghur o’féué go ríuinn í beaí ar an ríreíínn.

Saíluííre do ó amairí ainne an b’onníora gur b’ann do bí a vídean. Í ríleac rúl buí laoc na raóirín é, an ríar ná ríaca rí ríor ríam. Táirííre tead innte, tead aít. Má b’féirí in do éor é do beaí an ríar ío ar ríuinn na buairteóiríreacáí!—ní ríuláir nó bí ríar éirín a aghíreacáí marra mar bí ríaca aice féin? Do bí rí san éabair, san éoníam in agháirí na b’úiríe ríacáiríe ríeo an ríaríann, náir íaíb don ríar ríor ríam í neairí air, b’úiríe ainmííreacáí san ríuinn san ríagáil. Cé airí go n’ímpeócaí rí? Ar a ríreacáirí? Cluarí boíarí doo ead é rín; ná

naib ré na comradaithe póite ag an Seanránae ?
 D'feuc sí aísir ar an rerbinn. Á, dá mbeadh
 an fear a rerbis é com maic i neart agus bí ré
 ar rerbis náir b'aoibinn an fuo é ? Ar an
 láthair agus an uain rin do bhaic sí coimisce fir
 uaithe níor zéire ná bhaic sí ariam moime rin.
 Síob sí riad a folc lé na méireantaid cōrae ;
 o'ionnlairó sí a hašairó 'ra lámā agus o'atarruis
 sí a cuio eudais.

Fair agus bí ran ar riubal aice do fué a
 rmaointe léite san rtaon, san cōrc. Ceana
 réim do meabruis sí an rōšmarai reo ag ašairt
 a cūire, ag aicbirt a honōra. Do bí a lūtaeā
 ag imteaēt riadain agus a rmaointe le riad-
 dāmaiz ; oiošaltar ar an bfeair a tarrcuirnis i
 in uāctar an uile rmaoinim. B'ait léite i réim ;
 ire a bioo de šnāc cōm rruioēarōā, rruamōā,
 anoir na moileān mire ag monabar ioir a riadlaib
 lé fear náir leas sí a riadarc riadā air, é arduishte
 na laoc aice, é na řuarcluicēoir aice. Fair bí
 sí ag cōrao a řruaisze do bí a méireanna ar
 dearršreacāo, san ionnta an cōir do lámriú i
 zceairt. Šo minic do tōšaró sí a řūile ōn
 rcaētān lé rcainteāc moim a rcaē réim, do bí a
 cealltar cōm naatarruishte rin. Ar b'í réim a bí
 ann ? o'riarruis sí oí réim nuair cōnnaic sí
 an acūmāo a bí tagta uirte. Cūmil sí a moica
 lé cūorūir řiōā. Šear sí i réim mar deunrāo
 ainmī rriamāc éizim ar tí lingte, agus rceinn
 aon řocal amāin ō na hōraib, "Oiošaltar !"

Ní naib innte ac bean. Do bořr an tulca na
 huēt. Ní naib éinne aice řo otabarřaró sí
 oireao agus řairnéir a hearmailte ōo. Duō
 neamāirveac ōi a beul o'orcait lé na oreaāir.
 B'řarā bfeair ōi an řleann doimim ioir a mear
 ariāon ar an raošal. Do cōleācuisgeao řeirean
 cuioeācā fear a řaibeao tpi min agus řarō, a
 tuz iao réim o'ól agus o'imirt, a cāit řurmōir
 a raošail i řcuibreann ban ná naib řōcāirēireac
 i otaob beur ná riāšaltar. Maroir léite-re,

raib bí sí ar baile do chóiríú sí doime beupamla
—caitíní meartaíla agus sír go raib taitíge
aca ar éimídeact ban galánta. Ac féin bfeapann
ó fáis sí coláirde bí sí mar long donair i lár
bóca.

Éainis truaig aice ói féin. Tairbhrigead ói go
scupfead an beirídeac duime reo i de ló agus
ó'oróce. Níor tairtuig ré uaité. Óiúltuig sí
an lá ran an fuo buó mílre ar b'ionmuine léite
ar doimán—pós sír.

Ó'aitín sí ar glinneamaint a síl sup ainmian
dó peapain do córpúig an fear ro, ná raib
oiréad agus don tréit uapal amáin na deuntúr
ar fad, agus do cúir ran spáiníoca ar a cur
fola. Níl don uair lé fada roime rin a éainis
an fear ro cun a rmaointe ná raib sí ar bairigal
cúit cor ar lám do taeact uirte. Ac an fear ro
a éainis dá cúir féin dá haindeóin uirte, níor
tairtuig ré uaité ar cor ar bit. Ó'rait sí go
ótiocfad ré airíir agus airíir eile, ag tnuó léite ;
agus connur bpuicfead sí leir ? Ac an mbpuic-
fead ?

Ó'áruig a máctnam luirne na spuaó, agus
éinn sí go mbead malairt réil ann. Ó'fáisfad
sí an áit níor túirce ná foiríneócaó sí a tuillead
uairó. Dar léite ná raib oiréad meara aige
uirte agus bí ar fálaácar bonn a bprós. Ar tuill
ré meap uaité ? Cógarí fuo éisín na hinntin
nár tuill, agus ó'iompuig a haigne go fearó na
aigairó. Do bead óioálar aice. Tairbámpfad
sí don mbodaó ro go scornócaó sí i féin air,
agus san don ceapad cinnite aice ar connur
deunfad sí é brait sí go ndéunfad sí é, buó
cuma cao tárlócaó. Do fuig an buairéam ro
speim éom dáingean ran uirte sup éinn sí de
míre uaire cara do deunam den bprósámarái reo
agus a muingín do cúir ar in aigairó don teór-
dointeacta ón Seanránaó. . . .

In áir an tráctóna do reuab gluaríteán móir
ar an mbócaó go peimbineá, rmuít érom ar a

fuaio. Peis de Róirte bí ar an roč, a rmaointe
 'ran gluairteán as nár lé céile. Saoilpead
 tuine so maib ócáio mói éigin nár mói veitnear
 as cur uirte. Níor it pí faic am ppoinne. U'íro
 í as nár i ndeiread an anama í. Canad? Cú
 rraipín o'forrad; nár b'ead? Spailpín a
 deunrad aibhite uirte? Dob ead! An maib a
 meabair as imteact uairte? As forrad pí cún
 a coranta! Cairdeam dob ead é. Agus tar
 éir a cairdeam muna ndeunad zein a hinntine
 a tárdail? O'aimdeoin ruarideacta a nún,
 dá deiread ar an ngluair so maib a dochar ar
 rad as adú air, ná huirpleadaré pé do í? Ar
 an airte inntine pin do gluair pí uirte so
 fuadrad, agus má dein riuball uatbardac é agus
 aigne te níor b'rad so ráinis pí beul doirar
 an bearbóir, agus do rad so hoban. Do péio
 pí an adair i rúge bain zeit ar an mbearbóir.
 Do léim reirean so ppar agus íroic an doirar,
 agus do connaic ipe na rearam ar an b'áile.

Do ráinis an Lonaradnac ran triopa agus
 o'airis pé an bearbóir as beannú o'ingim de
 Róirte. Do beannuis ríre leir den mbearbóir i
 zcomclor do, agus o'fiaruis an maib an
 fógmarai ra triopa, agus, ar élor so maib,
 oubairt zur mian léite glaoad amad air cúice.
 Glaoad, agus láituis reirean ra doirar, a paca
 bōdar na lám aige.

"Sio é an fear," ar' an bearbóir.

"So maib míle maic asat," ar ríre leir-
 rean, agus leir an b'fógmarai tar éir zpuofúl
 do tabairt air, "léim irteac anro," ar an
 am zceudna, as orcait comlan torais an
 gluairteán do.

Dob aic leir an mbeirte fear í z'á deunam
 ran. Cait an Lonaradnac a paca i ndeiread an
 gluairteán. O'fás pé plán as an mbearbóir
 agus fuid irteac. Ar a cor aige ra doirar o'feuc
 ríre so cruinn air agus tōs pí a tuire so maic.
 Do cuir pin a porc zurneán air. Camá zur

feuc rí mar rin air? Agus an dá fúil rin—do
 gáibeadar trío. Cuir an feucaint réir, seir
 ran míofuaimnear beas air.

“Slán agat,” ar ríre leir an mbeairbóir.

“Slán leat, a inġin de Róirte,” leir an
 bfróghmaráí, “rlán leat, a cara; so n-eirigió
 an t-áb leat.”

Don corruige amáin ó láim na mná agus
 gluar an gluarceán mór cun bótar.

Cairdeas III.

Riam níor fuid an fear i mbád, i luin, i ngluairteán, i dtiaden, ná in don gléar iomchar eile buó péirde, buó focra, buó míne gluairteáct ná é. Duó ceól binn dá cluair glór na bplearc ar an mbótar focair. Agus ar bhéirir lé fear fuid in aice ara bhinne ná Peis de Róirte? Do rcaab an gluairteán lom víreac ó deap, agus as an mbannc d'iompuis riar víreac tar gleann móir, doimín, agus ríor so dtín Abainn Óeir, agus trearna so Minearóite, an bótar ceudna a cairdeas Mac Craic agus an fógmaráí an tráchnóna roime rin. Mar éirteadar an bótar víob as dul i méir a bí riuball an gluairteáin, agus níor luáirde rearcirteáct na marcardeácta é. As dul trearna an droicid admar do bain an gluairteán foctrom ar, agus reidírd so meap i scoinnib an doird ar an dtaob eile tall, agus trí Baile San Uirteann. Cairdeas pollaí na rcaul-rhannsa, agus pé foctromann do buail leó, as rár tárra. Cuir an riuball iongaó ar Séan Ó Lonarháin agus, dar leir, gur tiomáint drocfaudair i. O'fódar so bhfadócaó an gaot bain an gluairteán a bairéad de, agus éirte ré é do baint de. Tus ríre ran pé ndeara.

“An bhfuilim as tiomáint rómeap?”

“Nílir in do'cor”

D'fuid i an ceud éaint do gaid eatarra. Nuair asall rí a cómtairdealaí maoluig rí an riuball. Tus ran cao di ar foctamarc i ganríor do do éadairt air. Cairdeas a foit ciardub, tuig léite, a gualne córaea ar a ceannaácta deaáctmáta. Ó fadóar a rúite do deapc rí air. O'airis reirean a deapc. Deallramuigeadó do gur rilleadó ríorac é. O'fneasair ré a porc lé na porc. Ní feudadó ré a ráó ceaca ó gnaoi nó míognaoi d'feuc rí éom rcrúduigteac ran air. Cuir ran ar a coraint é.

Gluaiseadair leó míle ar míle agus iongaó
 air-fean an fada bí fúite dul. Do bí an beirt
 na dtort. . . O'iompuig sí irteac i gcúl bótar ón
 mbótar mianta, i gceann deir na bóitrib teóiranta,
 agus ar teacét go dtín gceud éiporairé o'iompuig
 sí ar clé. Bíodair as gluaiseacét go mall anoir.
 O'infíúc sí uair nó óó an fear, amail ar dá
 mbead sí ar tí labairca leir, ac o'iompuig sí a
 ceann airís, sac uair aca gan a beul do bogad.
 Níor gáó do beir nó-gheir éun a tabairt fé
 nveara go raib tuac éigin aice ann ; ac b'fada
 ó na cuminte go raib ar an uain rin cogad na
 haigne, go raib sac me níos díogaltair agus
 náire as baint di—fonn díogaltair ar teasmair
 na marone, agus sup b'é féin an ara sup beartuis
 sí air éun a ghnótuigste ; náire go mbead a triall
 ar don fear, go mórmór fear iaraceta, éun a
 cúire o'airbirt. Ac f'ór ná bead an ceart aice ?
 Agus dá n-eipeócaó léite, ar cuma cao tárlócaó
 don ara ? Tead buile doob ead é o'innrint do.
 Ac ná raib sí ar buile ? Ar córa di an t-ualac
 do éur dá cporde le tulcaib suil agus veiread
 do beir leir ? Córoce ní deunrad sí é rin mar
 goirtigead go nóimór í. Agus níor injean dá
 hacair í mara gcúiteócaó sí earonóir. Do
 fuair na rmaointe reo í, agus f'aoil sí go raigead
 sí lé báine. Do buairóir fé a haigne o'iarraio
 rligé o'fáigail gan teacét i gceanntrláine an
 rcéil. Buailéad go hoban na cporde sup ceart
 di muo éigin do ráó. O'iompuig sí cúise,

“An bfuil tairí asat ar buailteoiréacét ?”

“Beasán,” agus o'feuc fé na treó go
 neamgúireacét.

Do bí sí as feucaint air. Do tairnig a deairc
 'ra deallraim lé na rtaio aigne. Ar rligé éigin
 deim a mearbail gaircdeacé de.

“Mar,” ar ripe, “do cógar orm féin tu
 o'fportad, agus b'ot liom mara r'arórá mo
 óreacáir ; ir beas eólar asainne, mná, ar
 obair.”

“Tá rúil agham ná beiré aitheascar oir,”
o’fheascar ré go fáctáiréac, cín géal, gléigéal
fiacal dá noctaó aige.

“Tá, aghur agham-ra,” dúbairt rí ré na
fiacaláib; leir rean, “daoine cáiréiréaca ’readó
feirmeoirí.”

Rug rí uirte féin ag cainnt go haiteantamail
leir, aghur eáb rí. Ac náir tairéiré ré léite?
Ná raib gúc mín, céolmar aige? a cómmair náir
airéiré raib noime rin. Aghur ná raib a ruim ann
ag eiré?

Níor brait an lonaragánac ró-fuaimnearac,
An beugán adúbairt sein áluinn reo an fearainn
leir buó coramla lé ceirtúacán é ar a oir-
eamnairéacé i gcomair oibre séise. Níor ghaoi
leir rin ac coiré a clóó ’ra fearanaacé é ar
don nro neam-airéac do ráó. Maidir léite-re,
connactar do-ran go raib rí i nroán conbarráio
do deunam lé flait nó lé lábánac. Do bí
eólar aice ar an raogal larmuiré reacar raogal
donaró a háite dútéair, ac bupreadó ar cómráó
leir an bfeair ro níor táiniré ré cóm bog ran
uirte. Mara mbeadó ann ac rógmairí coitcéann
bfurairte é d’ionnraíó i gcomráó; aghur na
teannta ran an fonn a bí uirte cómalairte do
deunam de níor réiróiré ré an bócar oi. Níor
bfuláir oi ruó éigin do ráó.

“Obair éruaró obair rógmair, obair neam-
fubáilceac g n tairé uirte.”

“Táim deiméiréac náé éruaró i ná oibreaca
eile, cuir i gcar i roóm áirairé ag caiteam guail
i ruim, nó ag deunam éruaró i muileann iarainn
mar a gcaitféacó bonn áirite beir féo bropáib,
do nó trí huairé deus den ló, nó i longóugáib
na fiéirí trois anáirde ran aer ar rtaítre
guagac aghur trois leac oiréac ar an uirce.”

Do bí ácar ar an bfeair gur cuir ré an méio
rin dá uct, aghur ar an éirteacé do tug rí do,
bí a fíor aige gur fáram ré i. An fheagra
teartuiré uaró ruair ré é i gscrut ceirte—

“Aḡur ðeimīr ḡac cean i aca ran?”

“Ðeimēar aḡur mórēuro nác é.”

“Ní fuláir nó īr callóirēac í beata ðuine aḡ imēacēt mar rin?”

“Do tēitḡ rí an cēipt reo lé hioncār ḡo bḡionnḡar rí fairringe a tairōil ar a eólair.

“īr callóirēac, ac nuair ná raoḡaluitēar ðuine do feilb aīḡro ar maoine ar ḡo mbíonn ðúil i ḡairōeal ar in eacḡra aīge, rin é an t-aon tḡilḡe aīge cun a mian do meabḡú; a n-aīrḡim-ḡe ḡur mó ðen raoḡal ar ðer na ḡaoimib a cionn ré ar mbeit ḡo aḡ bḡuic leó ná ḡá mbeaḡ ré ar a cumar a ḡiolla ḡ’órōú ḡo rúḡo do ðeunam ḡo. Ní heól do ðuine an raoḡal muna ḡcuīeann poláḡar na beata ḡuaḡo aīr.”

“Do cūir an méro rin malairt clóirō ar faḡo ar an bḡóḡmarái na mear. Cūimḡ rí ar caḡo ḡubairt rean-mac Cḡait na tēaob aḡur cionntuīḡ rí a fīorrú caḡo é an tuairm a bī aīge ar nēib nar cūir rí féin ruim ionnta.

“īr beaḡ cao aḡ ðuine a poláḡruīḡear a beata ar an ḡcuma ran aoiḡnear, ruḡáilcear nó caiteam aīrḡipe do baīnt ar an raoḡal.”

“Ní hamlairō rin. Ceacēt móir ’reāḡo uile ḡné an tḡaoḡail ann féin. Ar an ḡcuma úo tairētear reḡo aḡur aīrōḡo; īr amlairō léiḡeann fupmóir na nḡaoime na tēaob.”

“ḡar liom ḡur fánái tū,” do tḡearuīḡ rí ḡo mīn aīr.

“Seāḡo. Aḡur má beīeann aīrōḡo féin ar ðuine, bíonn ruḡáilcear aḡur caiteam aīrḡipe leir aīge . . . baīneann ré an-fuarcear ar an raoḡal.”

Um an ḡtaca ḡo bī ḡearmāḡo ḡeunta ḡlan aḡ an bḡánái, mar ḡairm reīḡe ḡe Róirte aīr, ḡur aḡ bualaḡ cḡuītneacḡa do beaḡo ré ambáireac: cait ré ḡac lá ann féin. Níor fḡóḡmarái fearḡa é ac fánái, bḡeītḡiteōīr ḡaoime aḡur ruḡo. Tḡḡ aīlne aḡur foīḡre pearran na mná rḡpeaḡaḡo ḡá

úrlabra. Connactar do go raib sí cómhárdéac,
 aipeac, ppéireamail. Do gluar a mear ar an
 raozal éom bog ran ar fadóbrear a mórtaití
 náir fás pé don amhar in aigne péis de Róirte
 sup fánaí neamcoitceann é. Uir ar n-uir éuarí
 pé na luige uirte sup b'é tead an éonairde
 reo an raozal v'aitneamaint, as obair poimir
 as ol rubáilcír ar an rluige. Go cruinn tuz sí
 pé ndeara a eudan datamail, a fúil doimin,
 mall, a ceann deagcúmta, a zeuga córaca, a éir
 zeal fiacal, asur v'adomuis léite péin ná
 feudrad an fear ro claoi in don áit amáin, cuir
 i zeár mar élaioí sí péin. Duine ruaitneac
 dob ead é. Dpéigean v'feudrad sí a éreuea-
 maint sup fógmarai é. V'actnare sí an cómpad.

“An bfuil don taití asat ar éruiteacét do
 éaitéam?” D'iarraio é do éoimead i zeáil-
 ideacét a zairme bí sí.

“Deagán. Ac níl don mísonn orm poim obair
 coramail v'lon tražar.”

“Nac dóig leat ná sup neamcoitromac an
 puo iu éoinnib péin cruadatan mar rin v'fulang
 ar son an traožail v'feicrint?”

“Ní reaoilfínn uaim ar don puo é. An taití
 asur an t-eólar a tazar ar fázann pé a mian ar
 beata duine. Ružad lé dúil an tairvóil me ir
 veallramtác. Tuigeann an duine an raozal
 níor fearr; eirigeann a inntin or cionn puo
 ruarac. Deimeann pé maitear do duine go
 vtagann trác éigin na beata sup fiú é blianta
 oibre asur reacráin ar a son.”

Ar bfeoir go bfeudrad in do'cor go mbead
 don éuimneam beas aige ar an uain rin láitneac
 na fmaointib uirte? Cas na taob sup tuigead
 vi sup b'é a cómluadar péin do bain an éanamain
 rin ann? Duó taitneamac léite a ruimú as an
 bfear ro. Cas fát? V'fneasair ríctreóltacét a
 croide í go ndubairt,

“Zeóbar feirmedi sí cruaid, neamrmaointe-
 amail. Ir eagal liom ná taitneócaio t'inntin

fileamail leó, agus tá a fíor agus go scaitfead-
ra beit freagarthaic it fortao. Fear cuibearac
cruaid 'reao mo 'reatair," ac ní ar a 'reatair
do bí sí as rmaoineam an uair rin ac ar an
Seanránaic, agus ar eao tárlócao dá n-eireócao
iour an fear ro agus é péin; "an rmaointeoir
lé leabartaic, an feirmeoir lé harmaic."

Do díomóuis pé an éaint peo ac níor éur
pé in iúil é. Úraic ríre lánveimnígtaic go
raic pé in inme lae oibre do 'deunam dá 'reatair
éom maic lé haon fear eile. Ar feirean, "Tá
ceactar aca éom maictanaic lé éile. As obair
don bfeirmeoir tuillim airgeao lé na scean-
nuigim raotair an rmaointeóra. Eudrom-
uigean leigsteoireaict obair agus cuireann
tairveal plaict ar an leigsteoireaict."

Úraic an veirt aca go raabaoar ar barrgal
arsóinte agus níor b'é a mian uil a tuilleao.

Do bíodar as 'ruioeam lé geata mór go raic
tig breáic na fuioe tamall irteaic uair, agus rin
an gluarteaic mór ruar leir.

"Sí é mo tpuall," arra peis de Róirte, as
rtao an gluarteaic. "Deunrao cuairt gearra
annro. Ní beao i bpaó. Saib agus," agus
o'eiric sí amaic ar an ngluarteaic agus irteaic
an geata léite.

D'ionnraio sí an tig peo i bpaó níor beóda
ná mar fáic sí an b ile. An uair rin bpaó
léite go mbeao sí as an scailin peo go raic sí
ar tí cuairte uirte anoir, an t-aon uine go
bfeudrao sí ualaic a choirte do rcaoilao éurige,
an marla ruair sí agus a neamcumair péin i
o'aicbirt. Ní raic malairt rraota aice ac a
buairpeam do taorcao éun a caiao. Ac do
rppéio teangmáil an fíur peo léite ar paó an
airte aigne rin. Úraic sí, san a luigean
tuirgeana air, gur taoca ói an fear ro a fáic sí ra
gluarteaic. Do bí pé as 'deunam meairgó
óí, leir. Mara mbeao imteaicta na maione
rin níor óca, oar léite, go scaitfeao

rí an tarna rmaoineam leir. Ac ead fát go mbeaó a liéir ó'feap ag imteaót mar ríú ag ionnraíde sac pasap oibre ar fon na heaétra, nuair bfuairte óo obair oimeamnac ó'pasail? Deallruigeaó oi sur topaó pé leir é, ceann-dáine, a leanpaó a deóinte péin. Duó coramail go raib coramlaót léigin air agur go raib beupamlaót ag baint leir a domócaó in don cúrdeaótain é. Agur nári móri an cóngam óo a deigfeucain? Óo ceannruig na nite peo a haigne. B'iaó ro a rmaointe ag veunam ar an nropar oi

Óo cúir pé átar ar Caitrín leainglí peis de Róirte óo teaót ar cuairt cúice. Céile scoile ói óob eaó í, agur óo bí dlút-muinnteapóar eatarpa. Ní raib don rún sca ó céile. Tréir beannuite agur fáiltite ó'fiarpuis Caitrín leainglí go leaófonmóirdeaót ar b'ara an feap a bí amuis ra gluarpteán.

“Ní heaó, fairír! ac fánaí; a tpuag nac eaó.”

Caitrín mórgáinn agur áóbaéta óob eaó Caitrín leainglí, agur pé uair buaileaó a capa léite ní beaó don teóra lé na sigréir.

“Cao fát go n-abrair, ‘a tpuag nac eaó?’”

“Mar bfuairte óo beir in don traşar şairme, óar liom.”

“Ha, há, b'rin ruo go mbeaó deallram air, tupa agur t'ara péin agat.”

“Fóil ar óo cúir maşaró, a Caitrín, níl don fonn móri şáiride inoiuş orm.”

“I nşráó bíonn daoine şealşáirteaót; daoine buairdeapra.”

Óo bí an beirt ban ran treómpa cúrdeaótan, aşaró peis de Róirte ar an bfuinneóis, or a coinne amac go raib an gluarpteán, mar a raib an fánaí rinte óo péin go reapeair, a ópa ar bári an ropar, a hata ag reátaó a fúl ón nşpéin, agur é ag léigeam óo péin. Óo bí deapc peis de Róirte air, cuma rmaointeaót ar a ceannaştaib. Óo şor rí na cúir cainnte. Şuş

Caiteín leaingslí fé ndeara í agus ómuio anonn léite.

“Caó tá ort, a þeiz? Do bír ag zol. Tá do fútle atuite. Surð. Innir dom caó tá ag veunam buaðaréta duit.”

“Óinnr þeiz de Róirte cúpra na maione dá buar.

“A Caiteín,” ar rípe, nuair bí a rceul innrte aice, “do éuala rceul i otaob an þir rin amuiz. Do tós fé páirt reanvaine ná feacairó fé miám noime rin. Ó, dá mbeaó fé láitreaó m’oiuz,” agus þleure rí ar zol.

“Tá truað agam duit,” arpa Caiteín, ar a þior aice zo raib rí zonta zo mór nuair vubairt rí camnt éóm neam’gnátaó ran.

“Tá eagla agam noimr,” do ráið rí ioir zo haon dá ornaó. “Dar leir, toirce a muinn-tearðair lém ðreaðair, zo bfuil buanaét aize ar mo éararar. Feuc an veirvóeacét bíonn ioir fearaib. . . . Dá zcuirinn in iúil dom ðreaðair é—agus tuzar éacaint do air raóó foim—buó éuir clampair agus rearamna é ar an zcómair atá ioir an dá líon tize leir na ciantaib.”

Níl don amrar ná zo raib truað ag Caiteín dá mnaoi cuairve agus tionsntuiz rí ar an zcúpra do rpréið mar bfear oi zo róléir zo raib rí fé iomaó buaðaréta, agus nár b’don feaðar tuilleaó rianr do veunam ve.

“Dearmaraimir é”; ar rípe, “teunam,” agus do tmeóruiz rí í zo oti a reómra féin mar ar ionntuiz þeiz a haðair ar zur fócruiz a curð zruaize.

Ó’filleaóar on éirvin mar ar éromarar ardon ar éirí o’ullamú agus cácaí do veunam.

“Tá an-ácar orm zur támuizir,” arpa Caiteín, “mar do bíor an-donaraó. . . . Ar tuzair fé ndeara miám an éoramlaét atá ioir an mbeirt agaimn? Níl agat-ra ac do ðreaðair; níl agam-ra ac m’atair. Sin ceangal olúc eaóramn, náé eaó?”

Súil dáir éus Caitrín Leinglí amac tríd an
bpuinneóis do pleurc sí ar gáirí.

“A péis,” d’éis sí, “dá bpeiceá t’fánaí
anoir to ghuairteán buó d’óis leat sup leir péin
é. An in a cōulaó tá pé? Tair anro.”

Searamh an veirt aca as an bpuinneóis.
Óearcadar ar an bpeas ra ghuairteán. Gáir
Caitrín Leinglí: d’ornuis péis de Róirte.
D’feuc an veirt aca ar a céile. Ir amlaró bí an
fánaí ar a fuaimeas go neamhguirteac san rium
in don ruo aise ac san leabar a bí na lámh. Lé
gleácar do labair Caitrín:

“Bí aipeac ná tabarparó pé iarraet ar veit
cóm capáirteamail to époide lá éigin asur tá
pé to ghuairteán anoir,” asur fáiró sí a lámh in
orcal a capad asur d’fáirc a zeus.

Níor fpeasair péis de Róirte. Do bí sí as
peucant uaité go rmaointeamail ar an té a bí
na ghuairteán asur míle ruo as gpeadaó go te
trí na hincinn. Ní feudparó don fear coitceann
an raozal d’amarc cōm neamhguirteac, neamhcú-
irteac úo. Cao iad na nite a bí i bfolac san
gceann ruaitirteac úo? An raib rún éigin i
nroimneact a époide? An raib pé as teiceadó ó
ruo éigin? Ó díombáiró gpaóa? Ó matalong
éigin na beata? An raib átar uirte-re sup
buail pé léite ar uain go raib a époide cōm
leócailleac? Do tairng sí ornadó doimh.

“Táir as tairóream,” arra Caitrín Leinglí,
“múrcail!” asur do époit sí í.

Do ghuair deóirín ó fúil péis de Róirte
asur do reioib i ganfior é lé na emoráir asur
d’iompuis sí ón bpuinneóis. Do buail tead
iongtae Caitrín Leinglí asur pleurc ar gáirí
airí; d’euluis sí amac ar an zeirvin pé d’éin
an fánaí asur ar an nóimint d’fúil asur Seán
Ó Lonargáin na focair. Do zeit époide péis
de Róirte.

“Seól an fear ro irteac ón treómpa asur
beurparó-ra irteac an cairí,” arra Caitrín.

Do cuir obaine an gním seo choirde þeis de Róirte as bualað so mear. An þais Caitrín ar buile? Ac, var noðis, buð ðeallþamtað léite a litéro do ðeunam.

“Mar seo, léo toil,” arra þeis de Róirte lé Seán Ó Lonargám, asur feól rí irteac é.

“So þais míle maic asat,” asur do gluarí eóm héarceið, neimþpleaðac ar oá mbuð as riuball an ðóðair beað ré.

Do fuid an trjúri aca eun caifí, cácaí, 7c. Ni þruair þeis de Róirte don éao ar a míognaoi do eun i þfígir ar Caitrín, mar míognaoi do bí uirte, asur san ríor ceart eao fáe. O’fás Caitrín an feómra ar feað tamallín i rit na béile asur þraic þeis nári þfuláir oi ruð éigin do ráð.

“Ir iongað liom mara þfuil ocpa opt.”

“Nil,” ar reirean, “o’itear mo ceutþroinn.”

“Do ceutþroinn! táir rillte.”

“Nílim; tá caici asam ar tþoreaið fada; veineann ríað maic do ðuine,” asur an trlige so noðairt ré é do þain an súb ar an sçainnt.

I rit caicte an bíð do ðein Caitrín leinglí an euid buð mó ðen sçainnt leir an þfóðmarái, asur ar þfeicrint rin do þeis de Róirte asur an eómráð iontruime do ðein ré, sçoil ré uirte ná þais rí þannþairteac þreir ra eómráð. Eómartuis rí ná þais don éaim na þeuraið búro, asur i sçaiðeam na haimþre do rþféro an ðealuð cáliðeaceta a þraicéað oi ar oúir. Támis sçac do’nið eóm boð, réro ar an þfearp, san don mearball ac oipeað asur oá mbeað ré in a donar.

Tar éir an lóin do eaiðeam o’iarr Caitrín leinglí ar þeis de Róirte teac asur an pianó nuað a bí fáeta aice o na haðair mar þronntanar þreacæae o’feicrint, asur tionntaie Seán Ó Lonargám iao. In a ruide ran tþeómra com-ðeaceta oóib, Caitrín leinglí asur þeis de Róirte in aice an gléirceóil flacémar asur an

róghmairí na fúide i leatcaoiú do réim, tréir
 reorúitíe an rianó don mbeirt ban, o'iair a
 buair ar íeig de Róirte reimint. Do íreab a
 eoríde lé líonruít. Do bí rúil aice leir an
 gcuireadó rin agur níor éitníg ré léite.
 Connur má bí an fear deóranta ro cóm beac-
 tamail i otaob ceoil agur do bí ar ruoáib
 eile gur éráct ré ar? U'eól oi go maib rí in
 inme reigeamta go maic, agur dá mbuó of
 cómair don éirdeactan eile é ní rtaonfad rí
 leat nóiminte, ac i látair an íir reo go maib
 cómaact éigim ó na íradnairé ag rnamcán ar a bit
 ar fad, do érit a méireanta. Go oti ro bí
 reirean ré na rúil cáiréirig-re, ac anoir bead
 ríre ré na rúil rean. Ac tar éir an traoğail
 ná maib ré róimóir aice? Ná maib rí ag cur
 an iomada tuata ar fad ann? Iaractaí mar é.
 Agur airíir ead fát ná cuirreadó rí tuat ann?
 náir córruig ré ruo éigim innte náir córruig don
 fear eile maí? U'aontuig rí. Suio rí of
 cómair an rianó. Seól rí a ceól-méireanta rean
 na gcránnğleur. U'feuc rí i ganríor i otreó
 an iaractaí. Socruig rí an ceól-leabair agur
 o'iompuig na billeóga ar toir puinn éigim
 a éitneóeadó léite.

"Canfair?" ar ríre lé Cairín Leinglí.

"San amhar," o'íreagar ríre.

"Cad íeimpead?" o'íarpuig íeig de Róirte,
 a eoríde ar réirre.

Dean óg, lán de gpeann doo ead Cairín
 Leinglí, agur níor tóg ré i bpad uaitíe rppiocad
 ar ruo éigim oiréamnac, agur, dar léite, a
 éirpad íeig de Róirte, beagáimín. Bí rí lán
 de gleadar, agur rmaoinead oi ná maib don ruo
 buó mó cuirreadó míognaoi ar íeig de Róirte ná
 beagán ceoil ag bainc lé tír oúteair an
 iaractaí.

"Canfad 'Cill Áirne,'" ar ríre, agur leag
 a rúil i otreó an iaractaí o'feucáimc ead é an
 corraí deunfad ran air.

Mótuig Peis de Róirte an méirí rín ac níor
leis uirte sup óim. Tórnúig rí. Uféidir ná
raib ná ceudnótaí cóm epuinn asur buó ceart
iad do veit, ná an meurteangbáil cóm mín asur
buó gnát leir, ná an gluarreacé cóm plaéctmar,
ac d'eirig an ceól so cómpnáiteacé san puinn
moille. Níor fáó d'áon'ne móran aimrhe do
éiteam as éirteacé lé peis de Róirte, ríú
amán as reinn an puinn mídealuicig reo, d'fonn
fíor d'fáigal ar feabar a céirve. Do feim rí
an fonn tríó riar.

"Táim ullam," ar ríre lé Caitrín.

Do rpreas rí beasán nótaí, asur d'árvuig
Caitrín a sué ceólmar i réire binn. D'éirt an
t-iaracétaí so hairacé. Tairnig an treimint
leir; tairnig an amránairdeacé leir; do bí a
baramal féim aise ar an bponn. Nuair bí an
t-amrán epíocnuite ní raib Caitrín pártá san
ruó éisín do ráó.

"Deirtear sup b'é Cill Áirne an áit ir áilne
ra domán," asur d'iompuig rí ar an iaracétaí,
mar beaó rí fá fiarruige de, "an é?"

"Áit breáig reao é san amrar—cumaraá,
gleannta, rpicí, pléibte, loá, ac connac áiteanna
cóm breáig leir na scáitideacé féim ran dútaig
reo."

B'i rpirio fáil, neimrpleáóac méaraice do
veir do Caitrín leainglí cuiracé do tábarc
na cig don brear ro. Do b'i an rpirio ceudna
do veir don mbeirt ban ruóe ar don bóro leir
an brear ná raib ann d'éir an beageólar a bí
aca air ac fánaí, asur annran connim ceóil do
tábarc do.

"Canad?" d'fiarruig Caitrín leainglí.

"Loá asur Sléibte bána nuao haimreigir,
an ába nuóron, ear Niagara, páiric na Cloide
Duirde, Cnoc Tomáir, asur a liacé áit eile; asur
nác áluinn an áit an rtát ro féim mínearóite,
'Stát an míle loé'!"

Níor beas in do'éor an truum do éur an veirt

ran méro reo. Níor deón Caitrín Leinglí tuilleadó tuairisce do éur; ní beadó ann ac adháilt a haineólaír féin. Do ráir an t-iaráctáí fós,

“Iz féidir leat breac d’iarzác i bpoll i bpláire na Cloice Dúide agus é do tumaó i bpoll atéumair san a baint den n’oubán agus a beirbhú! A litéir pin ní féaca ra trean-toman.”

“D’fear don mbeirt aca zo maóadair i dtreir lé fear buó deacair do léigean, agus braitheadair ná raib don bótún’ deunta aca cuirteó do tabairt do.”

“Seim aihír, a péis,” arsa Caitrín, “Canrad. mara b’eadó,” leir an iaráctáí, “ar éiténis ‘Cill Áirne’ leat? Nác fonn an-šaeóealac é?”

“Éiténis an treimint liom agus an amrán-aidéac, ac ní mirdé liom a ráó nác maic liom é, mar tuigtear zo zcuireann pé motáilt šaeóealac in iúil, ac ní cuireann. Éireannac doó eadó an t-úgáir san amráir, ac nil don tinreadó šaeóealac ran zceól úó.”

Do špioruis puó éigin péis de Róirte, an puó ceudna ran a bí šá tuaršaint i mit na haimprie ó buail Seán Ó Lonaršáin léite,

“An peimeann tu?” d’fíapruis rí de.

“Ní zo rómaic é,” d’fpeasair pé.

D’eiris péis de Róirte ón brianó, agus fuó Seán Ó Lonaršáin aige. D’feuc an beirt ban ar a céile agus a n-iongtaí as meudú. Tárdáil reirean na cmanngléir agus duóairt i zcómeóir na beirte,

“Iz adóba maic é.”

Annran feim pé adóbar zioctáí ar céóléluicib. A éiténis zo móir leir na cailinib. D’fupairt aicint zup lám éitne zioctáí áirigíte, ar iarparatár na mban, agus bíodair anárta, ac andíom-báirdeac náir lean air nuair eiris pé ón brianó.

Do bí pé as dtuirdeam lé deireannaí um an

“DACA RO, AGUR CUIR PEIS DE RÓIRTE IN AITNE
 SUP MÍERO DI BEIC AG GLUAIREACÉ ADAILE. O’EIR-
 GEADAR A OTRÚR. ÉPOIC CAITRÍN LEANGTÍ LÁM
 LEIR AN BPOGMAIRÍ, AGUR BUAIL PEIRÉAN AMAÉ.
 FUAIR PEIS DE RÓIRTE A BAIPEAD, AGUR FAIO BÍ PÍ
 AG FÁGAINC PLÁN AG CAITRÍN DO ÉOGAIR RIRE LÉITE,
 “NÁC NEIMIONANN É PÉIN AGUR FÍR ÁR
 SCOTRÍM?”

“AGUR NÁC DEISFEUCÁM?” APPA PEIS DE
 RÓIRTE.

“TÁIR IO BLÚIRIB TÍMÉEALL AIR,” APPA CAITRÍN,
 “NÁ FUAOUIGEAD ÉINNE UAIT E!”

“NÍL PÉ AGAM LÉ FUAOAC,” APPA PEIS DE
 RÓIRTE LÉ HOPNAD.

“GLAOÓPAD AR MAIRIN AMBÁIREACÉ OIR AGUR
 CAITRÍN INNPINT DOM MÁ BÍONN DO ÉPOIDE MEALLTA
 AR AN MBÓGAR ADAILE.”

ŠAIR AN BEIRT ACA. SCARADAR LÉ ÉILE.

DO TOMÁIN PEIS DE RÓIRTE A GLUAIRTEÁN SO
 MALL ADAILE. DO LUIŠ AITŠOILLEAMAINC IMTEACÉTA
 NA MAIRNE UIRTE, AGUR NÍ PAIB PUINN Ponn
 BPORTUITÉ UIRTE. DEIREAD TRÁCNÓNA LOIBIN DOB
 EAD É, AGUR TIONNPUAR CÚMPA PAN DER. ŠAN
 DON TÁMÁILTEACÉ DO ÉAINNITIS PÍ ANOIR AGUR AIRÍR
 LÉ NA CómTAIRDEALÁI, AGUR BUÓ ŠEAIPIR SUP
 BPAIC PÍ SO PAIB PÍ AG TABAIRT DEUNAM CómLEACÁI
 ÓO, AGUR AN OIRÉAD CEUDNA PAN MEAPA AICE AIR.

“NÁC DÓIG LEAT NÁ SO BPUILIMÍO ANPPO PÉIN
 BPEARANN DO PÍOP COPAMAIL LÉ LUÉC CAICAIR?”
 DO PAIO PÍ.

“DÁOINE NÁ TAIRDEALANN AGUR A CómNUIGEAR
 PAN ÁIC CEUDNA I ŠCÓMNAI IP COPAMAIL LÉ BPAIG-
 EANNAB DÁ NDEÓIN IAD. NÍ FEICIO AC NA DÁOINE
 CEUDNA, LÁ AR LÁ, AGUR TOIRC NÁ BPAICRO TEÓPA
 A PAOŠAIL BÍŠ, DE BPIŠ NÁ BÍONN BAC NÁ CORE
 OIRTA GLUAIREACÉ DÁ MIAN LEÓÉTA, CAICRO BEACÁ
 MÁRŠ ŠAN FUAOAC NA N-IONAD CONNLUITÉ. AC AN
 BPAIG CEAPT LAIRTAR DER NA PALLAIB, EÓLGAIREACÉ
 AR TEÓPAINN A LEIRSE AGUR AR FAIO A BPAIGDEANAIR,

Seibeann faobair a incinn, agus tugann é féin ar mhórán muo ná bíonn ar eólar aise, agus fíorhuigeann pé na míte náe fear do —”

“Dár leat ran?”

“—— táim deimnitheac de.”

“Nil ——”

“—— tá a taití agam ——”

Níor éiríonn pé an abairt. Do bain ran seic airte, agus d’fheú do hoban air, do heaglaic. Cailt rí a spreim ar an roct! Tug an gluairteán sproga agus lins irteac on oig! Cailteac an beirt aca i scoinnib a céile agus ruadao ire do maic. Spreamuis pé i éun a tártála, agus luis pé na baclain ar bailléiric. In ionad an reannraio do éuir amhar é beic na bhráige uirte, do mic míos doibhir trí na creac de báir tearmáinn a zeus na tímceall.

“Ná bíod eagla ort,” ar reirean, agus d’fheú pé uirte do zeanaíail, agus bog a zeuga di.

Ac níor éorruis pé uair; do mochaluis pé níor giorra do, a dearc i nolútfheúaint air.

“Do reannruis muo éigin ó éiamib me,” ar ríre gan a rúile do tógaint de, agus ríoraó cabarca na dearc.

D’fheú pé ríor do doimín na porc meann agus bíod pé. Zeann pé leir í, agus d’fóbar do í do bógaó ac rtaon pé. D’eirí a éroide agus a anam éúice i otuile. Deim poileán dá ceann. Náir b’doibin, doibda an uain na beaca í? Brait pé a tear ag dul pé. Cuair do laó cúmpa a hanáile ra zruaize pé na ríoin. D’i reo áro-uain a beaca. Náir b’áluinn an zeim í? Ná raib rí ró-inmianta? Náir rúis pé éúice a anam lé minn diaíair a porc? Ac tar éir an traogail náir bránaí é féin? Scar pé a zeuga do mall airte, agus léim amaé ar an mbótar,

“An eipeócaró linn an gluairteán do éulaó, ní feadair?” ar reirean, ag tarans malairt rceíl éuige ar toct na éliab.

Do bí ionad ronair agus ráime uirte-re zeus

‘‘o corraí, ašur d’fán rí ar an airte rin mar
 vealb marmaid. An tairéamh aoiáinn ‘o
 millead ar fead reatáim bis táinig pé tar n-air
 aifir lé peapram an fír peo. Níor méadó
 aon níó raic ac é. Riamh poime peo níor
 bmaic rí zeuga fír na tímceall, ašur nár
 b’iongtae an ruo é? An tuile a bí as glua-
 reat tpiče, an t-aoibneap, an t-ácar, an cpoide
 luač, na miontonna a bí as zeupú ar a céile
 tpi na cpeat, an raoireamh ó zac ruo a bain lé
 na raošal, an fear ro i mbun ‘ri mbárr an uile
 níó, a zeuga šan lúč—pceitimíni as imteat pé
 na ballaib beata. D’fada leir šur labair rí.
 Níor tairé d’á fmaointib féin: ‘o bíodap ar
 ruairéad.’

“An d’óig leat zo bpeupam é d’fuarcailt,”
 d’fiappuis pé, ašur a amarc ar an ngluaip-
 teán.

“An míroe leat a tárdáil?” d’fiappuis rí
 zo laš. Cuir rí an fearap ar malairc, ašur
 šreamuis an ruo. Cuir reirean—neart beirte
 ann as an nua-močáilt peo—a šuala leir an
 ngluaip-teán.

“An bfuilir péro?”

“Táim.”

Cuir pé a neart ar fao ran iarraeč ašur fáio.
 ‘oš an gluaip-teán, ac tuic tar n-air ra cipeac
 ceutona!

“Ó!” d’éig rí, “tá eagla oim zo šcaitream
 dul as tpiall ar éabair. Ná šoirciš tu féin.”

Táinig rí amac. Connaic rí šur ‘deacair an
 gluaip-teán d’fuarcailt.

“Ní d’óig liom,” ar rípe, “zo n-eipeócaró
 linn, ašur na ‘dairó ran ní maic liom dul as
 tpiall ar éabair. Cao ir d’óig leat?”

“Tárdálfam aifir,” ar reirean.

“Ir fearp šan;” ar rípe, “tá pé ró-marbtae.”

“Uair eile,” ‘o páro pé zo d’ócarac.

‘o bí fonn uirte-pe leir tárdáil eile nírt
 ‘o beic aice air. Šuró rí irteac aifir ašur cuir

an gluairteán i dtreo cúlta. Cuir peirean a
 guala leir an ngluairteán.

“Ullam?” ó fíarpuig ré.

“Táim,” ar rípe.

Nearc an fíar, nearc fíochmar go maib teann
 spáda leir, agus nearc an innill—iarráct láiríor,
 óaingean, migin agus cúlath an gluairteán amac
 ar an mbótar!

“Go miongtae!” do gáir rí, agus ar an
 nóimint rin do phóspad rí fé míle é!

Do fuir peirean irteae, agus tiomáin peis
 de Róirte an-mall ar feadh tamall.

“Tá nearc an domáin ionat,” ar rípe, agus
 cuirfeadh rí don nír i gcuimh a gheus do bhairtint
 na tímeall airí.

“I r eagal liom ná tuillim an molaó,” ar
 peirean go miongáirteae.

“A truaeá deaib ná fuil do nearc agham-ra,”
 agus táinig rmaointe ar an maoin rin cúice.

Do tiomáineadar leó agus an beirt aca na
 uortc airí. Ní feadair rípe cao bí ag gabáil
 oi, ac go cinnte níor bhair rí mar seo maib
 poime rin i gcuirdeáctain don fíar eile. Do bí
 gac don nír gá ruig cun an fíar seo, agus ní maib
 raic ag deunam buadairca ói ac an tagairt do
 dein ré do carcar. Ar éoirteae é? Tá
 mb'ead, connur fionnrad rí rin? I r minic do
 léis rí ar fearmaib eólgairteae a éair tréimrí i
 gcarcar. Ar bhéiríor gur óuine den aicme rin
 é? Tá mb'ead, ní ag imteae fén bhairann do
 beaó ré. Ac b'féiríor airí gur ag teiceaó ó
 éoir éigin do bí ré. O'feuc rí airí ar leir
 an amóirteae: ní fuláir nó ní maib don
 urcáir i bpolac fén bhreúaint macánta ran. Ac
 buó cuma é, ní maib ann ac pánaí, agus o'im-
 teócaó ré airí. Agus annran beaó rí na
 haonar airí; ná beaó ran i bpad níor meara?
 Lar rí na poillre toraig, agus meuduis rí
 riuball an gluairteáin. . . . Nár ce an oirde
 i Nac neam-éainnteaé a éuair a

cómtairdealaí an raib ré aḡ léigean a maétnaim? Cao fáe zup taròbriḡ ré cóim taitneamaé? ar óeamhan nó fear galánta é? Spóiceadap faitéde an Róirteḡ. Stad an gluairteán. Túrling sí.

“Fan anhran zo fóill,” ar rípe, “cuirfead fear aiteantair éugat. Zo raib míle aḡat. Oíóde maíe aḡat,” aḡur ó’iméiḡ sí.

Ó’feud an fánaí na diaiò zup éiteadair sí trío an nhorar uaiò.

“Á, readó,” do monadap ré leir féin, “tá ré ró-veirdeanaé anoir. Ac cao é an veirir? Náe mar reo miam aḡam é?”

“Náe tu?” arpa rean-mac Craíe na zúe múeta, ploḡa móp tobac óá éogaint aige, trí nó ceatair de pluideannaib fé na orcaíl aige.

Do múrcail zúe an treanduine an fánaí ar a bhuadap.

“Óap raíó! náe tú féin?” arpa Seán Ó Lonargáin, aḡur do fíneadap aḡur éroíteadap lám.

“Aḡ taròreám ahrí,” arpa Mac “gluair mar reo, a mic óiḡ,” aḡur féól an reanduine an Lonargánaé re óein tíge an ḡráine.

“Dubraó liom tu do éoiriú anro. Sé áit ir feárr larmuíḡ de tíḡ é, ac, mo mállaét ahr, níl ré leatmaíe do óóctain duit! Tá rúige zo leór amearc na bfeap eile ra reioból, ac anro tá óróú aḡam tu do focró Tuairmí aite bíonn aḡ mnáib.”

“Teartuíḡ uaié mar rin mé do éur, ar leat-taíóib ón zcuio eile,” do rmaíuíḡ ré leir féin.

Sochruíḡ Mac pén bhránaí cóim maíe aḡur feuo ré, zan rtao do óul ar a teangain, aḡur níor fáḡ ré é zan cúntar cruinn aḡur cómapaíte na bbróḡmarpaíte eile do tabairc do, aḡur cúir ré bhríḡ fonnraóac ar óroicmianaé fir leatfólaí-deaéta a bí ar an bhrúinn buailte, aḡur ar an Seanfánaé, an raíрте.

Duo buadópta an oíóde aḡ peiḡ de Róirte

i; éat pí a fupmóir na dúireacét, uaireannta é dá tairéam di sup b'é an fógmarái reo an fear dob féárr ran domán; uaireannta eile ná raib ann ac ar nóir na cova eile o'féaraib, agur san éinne aca ionraic; sup ainmíte, coirpéig iad. Acé ní féurpaó a covaib tuiteam uirte san rmaointe doibne dá realbú agur ar luige do fuan uirte ir i mbaclain an fógmarái o'fás fočaraša a rmaointe i.

Níor luğairde buairéam an fánaí. Ar a riuballtaib níor táinig don bean trearna air dob áilne ná peig de Róirte, agur ar gábil fuan é do bí pí go duairéamail na rmaointib.

Caitbreáil IV.

Ar na báiread bí míteal éruite-neácta an Róirtis ran tSeanránaí na ruidé go moe. Ar an sceuóppoinn tús Seán Ó Lonargáin pé nveara sur b'iaó na rógmáraithe ceudna a túrling den tpean inóe roime rin do bí ann. O'áitnigeadar a céile, agus bíodar ran an-lága leir. Do ráinis fear na leatfolairdeácta leir ann : b'é rin an t-aon duine náir beannuis do. O'amarc ran é lé rúil buó coramla lé rúil ríogais ná rúil óaonna. In aice Seáin lí Lonargáin bí rógmárai móir, sruide a bí lán de meóir, "Seán fáda," a gairm a cómpáraithe air. Tós pé i bpáirt máiteara an treacgairm reo.

San puinn moille tréir ceudlongair do bí gac éinne curta in a ionaó péin ag an Seanránae, a bí go mórfoclae, neamtláit. Do togaó Seán Ó Lonargáin agus "Seán fáda" lé beit ag caiteam rabuailteóir. Do ghuair na reirpeacáin amac péin bfeapann lé na hóirib capall ra otrucailib móra, ag tuiall ar an sruite-neáct. Do bí an t-inneall ran buailteóir i bfeapar. O'eirig an sruan go te, glóimair i rpeir san reamall, san rmól. I mbun an innill do bí an Seanránae ; fear na leatfolairdeácta ag tabairt aige don mbuailteóir ; Mac Craic i bfeóil bhuir do bailiú ; ag an Róirteae péin ní raib puinn dá óeunam reaeap rúil do beit ar gac aon nio aige.

Do óruio an reandúine anall leir an bránaí, do buail a píce pé na orcail, tairng amac rmaicéin tobac, fáir a ceann pé na éuilríacail agus rtrac blúipe móir de. O'agall pé an fear eile go hairead,

"Cogar ; an bfeiceann tú an fear móir ar an inneall ? Sin é an Seanránae. Scunc reao é ! Ir tmuag ná feurpáinn cur ríor duit air. Ir

“Dóig leir an Róirteac sup b’áiríofear é; ac dá mbeadh oíreadh eolair aige a’r tá ašam-ra —”

“Močaluig tu féin annan, tá an éruiteacé ac teacé.”

An Seanránae a labair. Níor leir an reanóime air sup airúg ré é.

“Duaílimpíacé é rin,” ar reirean, “cloirfeair fóir inóiuš uairé ac ullparcais ar luét oibre. An leatfolaróeacé ro in aice linn, cúlairtín don Seanránae readh é; ir dóig líom go ndéunradó ré loir ar a řon. . . . Seadh, ríó í an ceud trucaill éruiteacéta cúšainn, ar do taob-ra, leir. Díoó do řúil anáirde,” ašur do řluair ré i leatcaoió.

Do řín an trucaill móir go na huallac aindeir ruar leir an mbuaiteoir. Do řreamuig an řánaí anáirde ar an uallac go héarceadh, a říce na láim aige.

“Ríóó annan?” do béic an Seanránae ar an Róirteac a bí tagta anall go utín inneall ac řaire ar an břóšmaráí nuaó.

“Uile réó,” do béic an Róirteac tar n-air.

“Caitteair irteacé annan,” ar an Seanránae, go nemmín.

Do tornuigeadó, an Róirteac ac feucaint go řeur ar an nua-oibri. Do líon reirean an tógán go haireac, cómřnáiteacé řan oíreadh ašur punnann do tuiteam ar an dcalam uairé, ná tón cinn acá lé beul na mbuaiteán. Ar a říce řan břunnann deireannais aige, Mac Crac a bí ná řearam řa říce féin pé na oircaill aige, ac řaire ar don ceann a tuiteadh, labair pé:

“Obair neuta, neuta.”

“Seo, a míc,” ar an řánaí, ac teitgean na punnainne řín air, “oéin ruó éigin.”

řair reirean ar beannaib a říce í. řáir řac éinne, říú amáin an Róirteac, a bí an-řarta lé hobair an řóšmaráí.

I řit na marone ašur an eadairřut do cúaró an obair ar ašair go meair pé řříorú an tSean-

ránais, ná maib mó-ghortac fé na cúio cainnte, fíur agus capall as cur alluir díob fé beirb-
 cean agus spéin te san reát, san faoiréam. Pé uair tairnseócaó reirreacán a tpucaill
 móseairro do nó mófada ón mbuailteoir do
 leigfead an Seanránac glam ar a geóbaó riar
 'r aniar trí ceann duine. Cuirfead fé rclaim air
 féin agus b'ollur nár rómín an mianac é, agus
 sur mófuirte fearg do cur air. Do bí taob
 an Lonarsánais as coimead cinn cuinge so
 maic; i ríe na haimpíre níor cáill fé doraon
 punnann. Níor coirc déine na hoibíre é féin agus
 Seán fada ar cómpáó do deunam tpearna an
 buailteora lé céile, agus níor b'annam duibídar
 sur maic a maigead deamráil don Seanránac
 agus don leatfolairdeac; mar buó d'ois leac
 ar an Seanránac sur leir féin ó punnainn so
 hinneall, roir fear ainmí agus úrlir an
 airnéir ar fao!

"Caó é an diall acá ar an amadán ran?"
 deirfead reirreacán.

"Ná tabair top maora air," deirfead an
 Lonarsánac.

Do tug fé fé ndeara sur mar fafar cóngtóra
 do bí an leatfolairdeac as an Seanránac, agus
 sur cuma caó é an méio dearmad a deirfead
 fé ná labarfead reirrean focal goirgeac leir.

"A míc," arfa Seán Ó Lonarsáin, "ní labrann
 fé róborb leat-ra."

"Duirfead fé mo énáma," arfa Mac, "dá
 bpeirfead fé é. Tá rún agus-ra air rin."

As deunam ar lár an lae ir as dul i ngoir-
 geac a bí an Seanránac. Do bí fé as bhorú
 sac éinne dá aindeoin. Do bí ran de meaf aige
 air féin ná maib innealltóir tímceall a bairfead
 oirfead oibíre ar fúirinn fógmair. Inniu so
 bí an fonn gránóca ceoona air.

Ní maib don dul na éoinnib as an Róirteac.
 Olúccáirde doó ead iad. Duó míc i gcóm-
 luadar díge, punnce agus pasáirne iad. Tairng

pé an Róirteac ar dtúir i gcoinnib a tóla; pé
 deoird gan duad. I lár a còda póite deuprad
 pé leir an Róirteac go raib gnáó aige dá
 úrúibíir, sup mian leir i do rórad. Sin puo
 ná taitnigead leir an Róirteac, uairneanta;
 do bí a fíor aige nár mar a céile a úrúibíur
 agus fupmóir na mban. O'aitniú pé puo doob'
 eól doir gac éinne sup fáruis pí ar áitneacé,
 beuraib agus ar oileamaint, agus ná luadrad
 aon fear galánta a hainm inr na háiteannaib
 uréoirdeaca ro. Ar dtúir bfuac leir an
 Róirteac na gnáóga an-dógtaca ro, ac éuair
 pé i ndiar a céile na dtaití go dtí sup
 leigir pé col a bí aige leó. Do bí pé fuirde,
 meáirde i gceann an tSeanránaig go mbead pí
 mar mnaoi aige lá éigin. Riam go dtín lá
 poime rin níor máctnuis pé go mbead aon col
 as beis de Róirte leir. Ní feurad pé a
 leigeant na luige air féin ná go gclaoirdead
 pé lé na tóil fóp í. Ní feacáir do in dooir
 doimneacé agus fairringe an daibeadgáin a bí
 ioir i féin agus é féin i mbeuramlaéc ra meón.
 B'é a fúige, ar nóir an maora alla a pcamad
 ir oirdé ran goill úo éall, an puo go raigead
 a fúil ann go mbead aige, nó go dtuitread
 pé tpió. B'píó é anoir a rtáir aigne ó inóe.
 Do bí ire ar aigne cóm daingean, freirin, gan
 tuiteam leir.

. . . . An ppoim éair, do bailig na póg-
 maraite go léir tímceall ón dtéar ran eairain
 fairring. Do bí fear na leatfolairdeaca ar a
 mearc. Cleas as luéc pógmair, beirt do bpeic
 ar píce na lár, fuirde ar an dtalam or coinne
 a céile, buinn a mbpós buailte lé céile, agus
 tarang. Oo bí an cleas ar riuaball as fuirinn
 an Róirteig. Tárdáladar na mbeirt a'p na
 mbeirt é, gac éinne aca ac Sean Ó Lonargáin;
 do bí ran na fuirde i leatfolaib as camnt lé
 sean-mac Craic. Sean fada doob é an fear a
 bfeárr cun tairng. O'eirig fear na leatfolair-

eaáta aḡur d'ímúḡ. I ḡceann tamall d'fíll ré, an Seanránaó ran Róirteaó na fócáir.

“Caó tá ar ríuball annso aḡaíb?” d'fíarfíúḡ an Seanránaó ḡo tḡgearnaíamail.

Do noóct an leatfólaídeáct a fíacla lé réamfáram éḡin.

“Cleap an píce,” d'fíreagáir d'úine éḡin.

“Cé hé an ḡaircíaó?” arf' an Seanránaó.

Do d'eimníḡ an leatfólaídeáct ar Seán fáda.

D'feuc an Seanránaó aír, aḡur cúir plán fé, “ḡairnḡeócaó-ra leat,” ar reiréan, “ar ḡeall beaḡ, cúir i ḡcár dealaer nó d'ó.”

“Tá ḡo maít,” arfa Seán fáda, aḡur éairnḡ fé amaó an t-airḡeáó.

Cuaró an beirt i d'treó íomarfáíde. Searamí an Róirteaó na fear círt.

ḡairnḡeáóar. Duó ḡeairníó ḡur láíre an Seanránaó. ḡus fé rḡacaó fíocmar dá fíreafabraí aḡur d'árduíḡ den d'calamí aḡur na fearamí é. D'í buaíde aḡe. I m'c na feara bí ḡac éinne baííte tímeall orca. ḡus Seán Ó Lonarḡáin ḡac cor fé n'oeara. Do noóct fear na leatfólaídeácta aírí a fíacla lé ráram. Íríoc Mac Craít an Lonarḡánaó, aḡur d'feucáóar ar a céite.

“Don fear eite annran ḡo b'fíil don mear aḡe aír féin?” arf' an Seanránaó, aḡur fear na leatfólaídeácta aḡ cúir an airḡíó na póca féin, níó náí t'ós an Seanránaó don ceann de, níor mó ná é do tabairt fé n'oeara.

Labáir an Seanránaó aírí. Níor fíreagáir éinne é.

“Caó mar ḡeall orc-ra, a éireannaíḡ?” ḡo r'cḡeamáil, arf' an leatfólaídeáct, “níl éinne náí tárdáil taranḡ ac tura.”

ḡus an Lonarḡánaó fíll d'áibceáó i d'treó na leatfólaídeácta. Íríoc Mac Craít aírí an t-éireannaó i ḡeómarca ranaóct focáir.

“T’anam ’on diall, a Éireannaisg,” arsa Seán Fada, “bain tárdaíl ar.”

“Ná bac é,” ar an t-Éireannaic, agus fuil gac éinne air.

“Eagla atá ort?” d’fiannuis an Seanránaic, agus shan cuma mímhil air.

Do gáir an leatfolaidéac. Níor beas ran. Do bí an dhíple caíte. D’í an nóimint rin túir buairímh go dtiocfaid a’r go n-imteodaid na blianta rana méidteodaid é. Ar an uain rin cuirteod ríol real bíg ácair agus blianta bróin do fdeis de Róirte; seárríonar, agus ar a loig raio díocúinne, ac ra veirteod reun agus ronar do Seán Ó Lonarsháin.

“Ní feaca maím Éireannaic go raib eagla air,” arsa sean-mac Craic, agus caic ré amac rillead mór tobac.

Díodóg cainnt an treandúine an ránaí Éireannaisg agus léim ré na fearaím; ar’ eirean,

“Níl don eagla orm-ra,” as cur a láime na róca agus as teilgean bille dá vealaer ar an dtalam.

“Dein a cúig de,” ar’ an Seanránaic. Saoil ré gur airgead bog é.

Cómairis an t-Éireannaic trí billi ringle amac. Cuir an leatfolaidéac cúig vealaer ar an dtalam don Seanránaic.

“Anam annran,” ar’ an Seanránaic, “beró an éruiteacé as feiteam linn.”

“Dféidir go mbead rí as feiteam leac níor rí ná mar ip dóg leac,” ar’ an t-Éireannaic.

“Cainnt deas,” arsa Seán Fada, agus é as suide na éroide ná caicéí punnann eile ra ló ran.

Cuaró an veirt na n-ionadaib. Sínead an píce cúca. Rug an Seanránaic air larmuis de lámuib an Éireannaisg.

“Comérom annran,” arsa róghmairí, “lám ar lám.”

“I’r ionann ceaca,” arsa fear na leatfolaidéacá, buairíó an raicte cóim maic.

“Sealáin! a Míic an Diaill,” do béic Seán fada ar an leatfolairdeáct.

D’áthruis an veirt a ngréamanna. Níó nár b’iongaó bí combáir na bfozmaraithe lé na gcómleacaí, go mórmór Mac Chait. Searam reirean as faise go himnídeac, ploza mór tobac mar buó gnáé dá éogaint go meap aise. San amhar taobuis an Róirteac ran leatfolairdeáct leir an Seanránaé. Uailis na fir oibre go léir tímceall orá.

Chairis an veirt gileacaite. Tus an Seanránaé foza tapairó, ac níor bog pé an lonargánaé. Daineadar giarcán ar an bpice. Tus an Seanránaé rmacaó fíocmar gur éuir pé gnúr duabre ar féin agus bog pé a cómgleacaí den otalam! Do míe níos peaca trí ballaib na bfozmaraithe, agus táinis ornué truaigméiteac ar Mac Chait boct. Éuir an Seanránaé a neart ar faó na iarraéct agus tus ríoc eile. Saol an luét feucta go maib an lá aise ac o’ran an t-Éireannaé cóm daingean lé carraiz! Táinis cutac ar an Seanránaé. D’eirig ná péiteaca na muineál. Do béic an leatfolairdeáct do spiorú a éapad. Do béic an garrá uile,

“Go maic, a Éireannaig!” “Dia leat, Dia leat,” as Mac Chait.

Do meuduis fíoc an tSeanránaig. Connactar do náé le neart ar faó do tairngeóac pé an uine peo. Cóm maic ceudna do bpeitnis an t-Éireannaé ná maib uinge eile níct ran tSeanránaé. Uair a éluig ar an gcuma ro do péin, dar leir, para o’tráigpeac a neart.

Do bí an veirt ar diancoimeáó. San éinne do béic an leatfolairdeáct, “Chairis!” ar an Seanránaé. Deim an Seanránaé ran, ac ní maib maic do ann. Luig pé annran lé rúil failge o’páigail ar an Éireannaé, agus eirean ar tí a fnoigte agus eaza a doctain do tabairt don seirúneáct. Má bí éinne go maib eagla as teac ar doé é fear na leatfolairdeácta é, gac

don poctéim aise tál 'r abfup. Tásad pceitimíni leir ar Mac Craic' boct, ar eagla na heagla. Ní maib don truaímhnear móir ar an Róirteac ac an oíread. Do éonnaic pé mórcúio fear dá élaoidéactaint as an Seanránaic san neac aca do fearaí eóm fada ro: An mbead átarraic pceíl inoiug ann?

"Feall! feall!" do gáir na fógmaraicte. Leis an Seanránaic eapcaine. Do bí pé treír crota do baint ar a b'ógaid' d'iarraid' an Éireannaic do cup ar a buille. Stao pé nuair cuíead in iúil air é. Tug pé rtaad' rannac eile—in airtear! Um an dtaca ro ní maib féic i gcóir na dtrearaicte ná maib átuicte, allur fola ar rillead leó.

"D'urpead an píce," ar' an Seanránaic, ar buó treire ar a blaóman ná ar a d'ócar.

"D'ur," ar' an t-Éireannaic, "ac ní táirng-eócar." D'féair leir an Seanránaic ar an uain rin ná táirng-eócar pé maí air an fear neam-aitnío reo. Buó coramail lé carraic é. I ngiorraic' uréair meuróige, leir, do bí tig na Róirteac, asur b'féoir peis de Róirte as feúcaint ar an ngleic reo? So dtín lá ro níor tug éinne don truaill leir ar don puo sur p'earabrad' é, asur mara mbuaíófead do geóbad náire óearis. D'feutorad éinne a ráó,

"Nár buaíó reparaicte fáná ar an Seanránaic!"
 Ac buaíófead pé: cáitfead pé buaíó-actaint.

Tug pé rtaad' eile.

"Táir asam!" ar reirean.

"Nílím," d'p'eadair an t-Éireannaic, "asur ní bead." Ar a coraint a bí an t-Éireannaic so dtí ro, as b'ruic lé neart a eómtrearaí do éndad. D'follur do neart an tSeanránaic so dtín dtaoicte deirdeanaic. Éinneadair ardon ar deirdead do cup leir an gcaí. Tug an Seanránaic táirng eile, ac níor bog. Den gceud-uair do r'pac an t-Éireannaic asur bog pé an Seanránaic

den dtalam agus coimeádo ar cpoádo é mar
 beaó breac ar dhubán ! O'árduis na fógmaraite
 gáir maoríte. Do léim an leatfolaidheáct
 lairtiar den Seanránao agus eus iarraoet ar a
 lám do eúr ann. Do liúgao air, agus do rtao
 pé. Do bí gheim maite ag an Éipeannao anoir.
 Don rtaoao amáin eile, agus buaidheao pé nó
 éallheao pé. Do bí féiteaca a gheug 'ra muintil
 ag lúbarnaig mar beaó earcúim. O'fáirc pé a
 fiacla, éroit pé a ceann—bí an t-allur 'gá
 múcao. Cpuinnis pé a neart ar fao agus cuir
 in don iarraoet amáin é. Ní feutofao an Sean-
 ránao an iarraoet ran do éorc ná o'fulang:
 do bí dútaí i gceobannaib a lám ar an píce
 ag ceangal díob. O'imcig pé dá coraib leir an
 rtaoao fiaóain, uaebárac ran trío an aer, gur
 teilgeao na pleirt é ar eúl an Éipeannaig !

Ac an leatfolaidheáct agus an Róirteaó do
 liúis gaó éinne. Leir an mbeirt aca ran buó
 neam-taitneamao an beart i. Cualaio Peis de
 Róirte uallgáir na bfogmaraite agus táinig go
 dtin bpuinneois. Connaic pí an t-Éipeannao na
 fearam ag cimit an allur dá ghuao lé eúl a
 láime, agus dealb fír ar an dtalam náir deacair
 oi o'aitneamaint. An níó go raib a hinntin ra
 haighe leir do bí pé tréir tárlacaint—an péim
 do baint den Seanránao ! Do buail a cuirle
 go mear agus táinig air na reórnaisg.

O'eiris an Seanránao 'ra éleici ar rilleao leir
 ac fearg agus díomar na fúil. O'earcuinis
 agus mionnuis pé.

“Iompaeáil !” o'eis an leatfolaidheáct agus
 fearam na maóarc.

Do ppeib o'ionnraio an Seanránao an Lonar-
 gánao, agus gaib a dá lám i mbaic a muintil gur
 tairng eun talman é.

“Feall ! feall !” do liúis na fógmaraite,
 ac níor rcaoil pé a gheim.

Saoil gaó éinne go mburpeao pé muneál an
 Éipeannaig. Ní raib don ampar ag an Róirteaó,

as an leatfolaitheac̄t asur as Mac Craic̄, sur
b'eól uóib̄ sairce an tSeanr̄anais̄ in iomparc̄ail,
air.

“Stadtar!” do béic Mac Craic̄.

“Leigtear uóib̄” ar̄ an Róirteac̄ so bog.

“Díod̄ ran anoir as an Éireannac̄ r̄alac̄,” do
béic an leatfolaitheac̄t, asur buó coram̄la a
feuc̄aint lé feuc̄aint diaill ná duine, asur
cubrán lé na beul.

Čáinis reannraó ar na fógmaraitib̄. Mar
a raib̄ sealgáire asur lútgáir ó éianib̄ do bí
duaircear asur anócar anoir. An gnúrgal
asur an éneadac̄ a bí ar an Éireannac̄ lé déine
an fárc̄ta, cuir pé truaiḡméil or̄ta. D'éis̄ Mac
Craic̄ air̄ iad̄ do r̄tao. Ó na hionad̄ féin, asur
ir̄ i bí so neam̄roc̄air ann, do čus̄ Peis̄ de Róirte
an uile cor̄ pé n̄deara asur anócar uir̄te.

“Fantar r̄iar,” ar̄ an t-Éireannac̄ so
lag.

Do óir̄is̄ sac̄ éinne a deare so dlúč ar an
mbeirt. Bí puó éigin čúca. Čao ran anoir?
An raib̄ an t-Éireannac̄ dá fuarc̄ailt féin ar an
mbiód̄ir-ḡneim̄ rin? Čonnac̄adar a dá uilinn as
oib̄riú lairtis̄ ruar de geuḡaib̄ an tSeanr̄anais̄.
Čuir pé iongaó or̄ta an čarna huair an lá ran.
Úir̄is̄ ḡneim̄ an tSeanr̄anais̄!

“Mo ḡraóin c̄roide ču, a Éireannais̄!” do
repead̄ Mac Craic̄, asur d'eir̄is̄ ḡair eile ón
lučt fóḡmar̄, asur buail̄ Peis̄ de Róirte, ac̄
nár čualair̄ éinne ire, a bara.

Searam̄ an beirt amac̄ ó čéile. D'faipeadar
a čéile ar nór dá čat. Čus̄ an Seanr̄anac̄ an
čeuo foga. Seac̄ain an t-Éireannac̄ é féin air̄;
čeartuiḡ uaró a améal do čarans̄. An léine
euotrom a bí air̄, bí r̄i na ḡeiriócaib̄ asur buó
coram̄ail é lé sairceac̄ éigin dá f̄inrearaib̄, an
gl̄ear a bí na énear. Čaróbr̄is̄ mar̄ leóman
euc̄ais̄. Čonnaic̄ Peis̄ de Róirte é ar an airte
rin asur d'eir̄is̄ or̄naó črom ar d̄oinnear a
c̄roide.

“Sáiré irteacé ra uiall!” do liúig an leatfolairdeacé.

“Táim ag feiteam leir,” ar’ an t-Éireannaic, agus éib an leatfolairdeacé ó sílleac a fúl.

“Deic n’dealaer ar gairciac iomparcála na n’Deacóití,” do béic an leatfolairdeacé.

B’fio é ceud éacéaint do fuair an fánaí ar cé bí i dtreir leir.

“Bíod,” o’fpeasair Seán Fada, ag caiteam an airgíó ar an dtalam.

Do dtuirt an beirt lé céile. Cúl an Seanránaic de tairidean céim nó dó, agus cóim tapairé ceudna do ling ar an Éireannaic mar deunrad ainmí fiaðain ar a éreic. O’irliú an t-Éireannaic agus rcaoil tapair é, agus ar iompóó na baire bí ré na mullaic ar an dtalam ar nóir an tiosair, agus cor uaingean, olúc munníl aise, é gá d’ingead agus gá brúgac i gceinnib na talman epuaða. Ní raib don teacé ar an ngraim taéta ran. Má bí an t-Éireannaic ar érócaire an tSeanránaic ó éianib bí feirean ar a érócaire rean anoir. Scannruic an leatfolairdeacé; rcaannruic an Róirteac. Do léim an beirt aca cun fuarcála an tSeanránaic. Ar teacé don leatfolairdeacé i ngríoraicé don Éireannaic do tairng feirean lé cúl a láime trearna an béil air, agus cúir ar bíor a éinn féin eatrainn é. Do rtaon an méir pin an Róirteac.

“Fóiró! fóiró!” do béic an Róirteac, “go leór, go leór.”

Tearruic uairé teararóa do deunam nuair éonnaic ré go raib an ball dá cúir ar a épario.

“Sin é do gairciac agat” ar’ an t-Éireannaic leir an Róirteac ag caiteam an tSeanránaic, “níl ann acé meacé!”

O’eirú an Seanránaic i gceann tamail.

“Ar éugair meacé oim-ra?” o’fiarruic ré.

“Ceann epíocnuite reacé tu,” ar’ an t-Éireannaic.

“Burrpinn zac enám ro corp,” arf’ an Seanránac.

“Dá bpeudrá,” arf’ an Lonarhánaac.

Toirc gan a éaiéi reo do veit as an Seanránac bur’ deacair leir rtríocaó, asur dá méio an cuma-bpuzáó a bí fácta aige ní beaó pé fácta gan tárdáil eile do veit aige air féin. Do bí an éeanndáine as gabáil lartuar de. Cuir pé átar air nuair labair an Róirteaó so ndubairt:

“Níor shreim éairt an shreim úo.”

“An é rin do cuirgint re ar comérom—ráó cun duine gan maóad do tabairt do? Rairgeaó ar don trlúge léo háirciaó don am, in don áit. Connur péirditigeann ran leat?” do labair an fánaí so dainsean.

Níor cuir an Róirteaó rmiós ar. D’feuc pé ar an Seanránac.

“Dá ceuo dealaer aram féin irtiú bpeimbinea i sgeann coisóir” arf’ an Seanránac.

“Críocnuigimír annro é,” arf’ an fánaí.

“Ní lamálpad é,” arf’ an Róirteaó, asur bpeir mírniú air as cainnt an tSeanránaig.

“Díóó na márgaó mar rin,” arf’ an Lonarhánaac.

“Dinnniú do áca,” arf’ an Seanránac.

“Míre!” d’éig Seán fáda.

“Cuirteaó an t-airgeaó ar mo lám-re ambáireac,” arf’ an Róirteaó, lé hioncar ná maib an t-dinnniúr as an éireannaac, asur so scuirpeaó ran corp leir an nshear.

“Táso maít,” arf’ an t-éireannaac, gan ploc de cuimneam éarnaím an airgíó do veit air.

“Linne an zeall ro,” arfa Seán fáda as ríneaó a méire cun an airgíó a bí ar a dtalam.

“Linne reaó é,” arf’ an leatpolaídeact, pianán pola ar a beul de deapcaib an leiceadair a fuair, “níor shreim comérom é ríúo.”

Do bí an t-airgeaó na lám as Seán fáda.

“ Sí n éugam é rin,” arf’ an fánaí. “Do rin.

“Seo!” ar reirean leir an leatpolardeact, as caiteam an dearcáin bis ioir an dá fáil ar.

Cuir an gníomh san alltaact ar gac éinne ioir éaraid ar namaid. D’iompuig an fánaí ar a fáil asur d’iméig fé déin an buailteóra. Lean Seán fada é. Dá méio dúil a bí as an leatpolardeact san airgead ní leisfead eagla do é do éogaint ón utalam. Fé deoiró b’e Mac Chait do buail cuise é, asur rin go dtí Seán fada é.

Ar an áit go maib peig de Róirte na rearamh éug rí an uile éorpaí fé n’deara, fiú amáin caiteam an airgid ra beul ar an leatpolardeact, ruo a taitniú léite níor mó ná don nro eile. D’fai rí an fógmaí iarda as dul fé déin an buailteóra asur éug taitneam dá suailniú nocta; asur ar san go dtín ngránlann mar ar átarpuig fé a léine. Do éonnaic rí an Seanfánaic, leir, go mímeirneamail as dul go dtín inneall, an leatpolardeact ra dheatáir farair. Tabarfao rí don ruo an uair rin ar beit na haonar mar bí rí an tráctóna roime rin i gcuirdeactain an fánaí iarda ro.

Do hatgabao an obair. Do éait an Seanfánaic an cuio eile den lá go mín, san focal ar. Duó mín do éait an leatpolardeact an tráctóna leir. D’oibruig an t-Éireannaic éom gualgáirteac asur bí fé i rué an eadarpúit, amail ar dá mbead san faic do beit i dtreir. Dob átarfamaíl iad na fógmaíraite, go mórmóir Mac Chait. Do bí dá éuir aige rin leir; éuir aca náir bfeap d’éinne ac do peig de Róirte, asur bfeada leir go mbead an lá irciú, nó go bfaigead fáill éigin ar dul irteac ón tús éun éuntair do éadairt di.

D’amédeoin na hoibre do bí ar éaraid um neoin as rué trí aigne gac éinne d’amarc é. Ní maib éinne ir mó go maib an éomlann as veunam toirmiric inntine do ná Seán fada,

mar b'é an t-aon duine a cuimníú ar taob an aighio den gcúrra é. Meabhruis ré i gceart gur éleas lá' n-a báireac do cup mar rppic lé leasá do an aighio, agus dá mbead an dá ceud dealaer aige do cuirfead rí go fonnmar é. Ó an go nam d'feudad ré ar an b'ánaí eun an r'eíl do t'arans cuige. Sa veirfad do b'ur ar a foirne.

"Baileócam an t-aighio nár mearc anocht. Táim veimníteac go b'fuit muingín as na fearaib arat."

"Ná veimíó," ar' an fear eile, "níl an t-aighio asam agus bíod an fear maic aige."

"Ní veit ré i gceirt," ar' Seán fada, "má tá an t-aighio ar ár mearc; mara b'fuit, caitear cuimneam ar puo éigin."

"Sead," ar' Mac Craic uair anáirde, agus é as leigeant air veit as bailiú 'r as reibóbal b'ura, "rin oirfad agus ná fuair an bo'ac úo maí meime reo. Ní co'olócaid ré an oirde ró'árta, ac tá a f'ior asam-ra duine veunfáid," agus éogam ré a ploga tobac go fuair, agus bailiú annro agus annróo lé na píce.

T'reir r'eire fuair Mac Craic amac ná maib an geall as an b'ánaí agus ná maib níor mó ná leat'ceud dealaer ar fad amearc na b'p'óg-maite. Connur mar rin a cuirfí ar tóin a céile é? Ní maib as Mac féin, an duine boct, ac cúis nó ré dealaerí. Ac b'é an puo ir mó bí as veunam bu'adarta do Mac, cao d'f'agáil ar imteacra an lae d'innirint do r'eis de Róirte. Fuair. Do bí an veirt aca na n-aonar ra éiríom. Stiúrúis r'eis de Róirte féin ar an a'ir é.

"Táir cuirfead t'reir an lae, ir d'óca, a míc," d'f'arrúis rí go neam'fimeamail.

"Oar fiaó, nílím," d'f'reasair Mac Craic "tar éir ar tuit amac m'oiúg tá cúis bliana óise dulca oim."

"Ní fuláir nó tárlaíó puo éigin iongtairfad

iníuig duit, a Mhic," agus leis sí uirte beir
san don trum.

"Mar ar tárlair, do éonnac."

"Agus cad é, a Mhic?"

"D'innir pé dí. Níor leis sí uirte go bfeacaí
sí féin cur do den acsann ná go raib sí ag cur
ruime róimíre ann, cé go n-acnaread sí an
eactra ar Mac in don áit ná bíod an sceul
roiléir aice. Cuir aicir Mhic Craic ácar
doéumpríte uirte.

"Agus beid ag ionparcáil mar rin i
bpeimbineá, náe dóig leat?" do éirteig sí.

Stad Mac ar fead tamaill.

"Ní hé mo tuairm go mbeid," ar seirpan pé
deirfad.

"Agus cad na áob, a Mhic? An bfuil eagla
ag teact ar do caraid?"

"Níl in do'cor, ac tá an geall ró-ár."

"Dí bheir a béil féin ag an ngeiriac?"
arra seig de Róirte go rearb.

"Geiriac! ní dóig liom!" arra Mac,
"már geiriac é tar éir an lae iníuig faeac
'fead mire!"

Tionnreain Mac Craic ar imteact amac.

"Fan nóimint, a Mhic," ar ríre, "ar
coimeádar mo rún?"

"Coimeádar, agus coimeádar."

"Ná himteig go fóill, a Mhic," ar ríre, agus
reúir sí ar an reómra.

D'fíll sí i gceann tamaill.

"Seo," ar ríre, ag rínead meabóige éirge,
"ná hinnir d'éinne go deó cá bfuair é reo.
Már gá é, cuir a bfuil innte rin ar do duine.
Imteig! Ná leis do rún lé neac."

D'imteig Mac, oiread bó de éirde aige.

Cait ríre i féin ar an rínteán agus goil go
fuirdeac.

Fuair Mac Craic na fógmaraite go léir, ac
an leactolairdeact, bailite fan ngránlann, ag
cur 'r ag éirteam connur bfeirir dá ceud

dealaer 'o' fágáil san duine éigin do marbhad !
 cuma duairc, claoirdte orda. Níor mótuigeadar
 an feanduine ; 'o' airis reirean a gcómrád.
 Leas ré a guala i scoinnib na húrpan. Do
 labair ré, agus é as cogaint a plóga tobac
 níor páirta ná bí ón gceud lá a caitis ré an
 beir dorcairta ran.

“Cao é an paitéior é reo oraid ? An
 scuireann puo beas mar 'oá ceud dealaer eagla
 oraid, a páca meátaé !”

Cuir an carball veireannaé as gáirí iad.

“Níl ionam ac feanduine,” ar reirean, roir
 'oá cogaint ar a plóga tobac, agus ceócan air.
 Scuab ré a geus i utreó póca lairtis a ionair.
 Cairnis an mealbós amaé, agus de reirib do
 teitg an dearcán billí ar an úrlár or a gcómair,
 do érap éuise airir an lám agus fáid go uoimín
 i bpóca a truibair i. Saoilleadar go raib ré
 ar buile ; níl don amrap ná go raib ré ar mire.
 Do rus Seán fada ar an mealbóis, a bí ar ti
 pleurcta lé hairgead. Síin an fánaí amaé a lám
 agus dubairt :

“Ná tógstar airgead an duine boict reo ar
 mo fon ra.”

Cúb Seán fada an mealbós éuise.

“Fánaid,” ar reirean, “tá oéstar agáinn
 annro ; beid an t-airgead tuillte agáinn um
 érad an gheara.”

Cómairis ré an t-airgead.

“A buacaili,” agus 'o' eirís ré 'n-a pearam,
 “táim-re páirta. An bfuilci-re ?”

“Táimio,” 'o' dongut 'o' fheasraodar.

“Agus,” ar an feanduine go módmaraé,
 “tá tuillead mar a raib ran.”

Socruis ran an cúpra. Níor b' don maic
 beit as dul na scoinnib. Cómairgead airir
 an t-airgead. Bí éuis ceud dealaer ra mealbóis !

“Ar maidin ambáiréac,” arra Seán fada,
 “clúodéam zeall ro an tSeanfánais, agus
 cairngeócam coinéill san moill.”

“Aḡur dá n-árúóóáó ré an zeall?” arpa
róḡmápaí éigin.

“Cuirream dealaer ar dealaer leir,” arpa
Mac Craic, aḡur buail ré amac zo fuaoíac.

O’feuc na róḡmápaíte ar a céite, aḡur níor
feudoar san rmiota ḡáipe do cup arta.

Tráóhóna lae’r na báipeac tairnḡeacó coingill
i b’Reimbineá. O’iméiḡ an Seanpánaó zo
Dioḡmaíre ar oileamaint i ḡcómaíar an ḡneara.
O’fíll an Lonarḡánaó cun luḡte lé na píce.

Cairbreall V.

An Domhnac a bi cuḡainn, tréir ceudbhoinne, bearratò agus ḡlan na fòḡmaraithe iad féin ra rcioból. Òein Seán Ó Lonargáin agus Mac Craic an ceudna ran nḡránlann. Do cuir na fòḡmaraithe fúta ran eadrain agus imirt éarthaí. Do tairng Seán Ó Lonargáin cuise culait raiorhe ar a raca bótar, bóna bog, ḡlan, léine ḡlan, carbat, bròga eudromna agus hata tuise. ḡleup ré é féin.

“Cá bfuilir agus toul?” o’farrpuig Mac Craic de.

“ḡo Peimbineá,” o’freadair an fear eile, agus buail ré amac agus trearna na headraine. Deannuig na fòḡmaraithe ḡo léir do.

“Luis linn i ḡcluice,” arsa Seán rada.

“Teunam cun úrnaighe,” ar’ an t-Éireannac. Buail Mac Craic irteac ḡo tig na Róirteac. Do bi rreig de Róirte na fearam agus fuinneóig na cirdeanaac. Do bi rradar aice ar an Éireannac agus cannt leir an luct fòḡmar. Nac tait-neamac do tairbhriḡ ré.

“Cá bfuil do cara agus toul?” o’farrpuig rí de Mac Craic.

“ḡo Peimbineá cun aifpinn,” arsa Mac Craic.

“Cun aifpinn,” ar rre léite féin, “A míc, iméig agus orcail tig an ḡluairteáin,” agus rceinn rí anáirde an rcaighe.

Agus toul trearna na headraine do Mac Craic duhairt ré ḡo mion ré na fiaclaib, agus crotat na ceann, “tá ruadar éigin fút, a ingin óig,” agus cuairt agus deim a ḡnó.

Tá ceithe míle acair roir éig na Róirteac agus Peimbineá. Do buail Seán Ó Lonargáin an trlige de céim tómarite, tarair. Bi ré o’iar-patò beit in am i ḡcómair aifpinn. Agus luacú leir do deim ré a maetnam. Do bi dá nro agus deunam toirmirc do, an rreap iomparcála a bi

roimír, agus an Róirteac mná. I dtaoib an ceo
nó bí ruatao air; uaireanna, é go daingean
na ceann go mbuarófeadó ré; tamallaá eile,
go mbuarófeadó an Seanrána, agus dá dearcab
go scaillfeadó Mac Craic a cúro airgí. Do
cúir ran meargó móir air. Iomtúra an dara nó,
b'ait leir ná feaca ré an bean ar feadó cúpla
lae do bí caite aige ran áit; ac tréir an
traoáil ní raib ann ac ránaí, rógmaráí m'oiúg,
rud éigin eile ambáirteac. Do meil ré leir an
bótar ar an rúge reo. . . .

Múrcail adarc gluaríteán ar a bhuadar é.
Cúaró ré i leatáois cun a leigte tarair.
Séirteac an adarc airí, an turur ro gen a
gluainn. O'feuc ré. Ní raib an gluaríteán ac
as rnaíacán. An Róirteac mná an té bí
ann.

“Mardean breá,” ar ríre.

“Sead go deimín,” o'fpeasair Seán Ó Lonar-
gáin.

“As dul go Peimbineá ataoi?”

“Sead.”

“Ní dóig liom go bfuilir cóm maic cun
riuballóide agus taoi cun iomparála,” agus
do rcéir an fáctáire buó caoine maí uirte,
agus rcúig a cír seil fiacal.

Cúir riorra an fáctáire gnaoi air rean.

“Ní feadar,” ar reirean, “go bfuil puinn
maiteara ionam cun do 'nó, ac o'iomcáir na
cora ro me ar airtearab fáda.”

“Mar rin féin,” ar ríre, “ní dóca gur m'irde
leat ruidé irteac,” agus a lám aice ar an
nópar.

Do ruidé.

“Ir as dul go Spaint atáim-re,” ar ríre, “ac
ní m'irde liom tú do tiomáint go Peimbineá;
nó ar mian leat dul ar airtear? Veitfeá
fuirgleac luac cun eaglaire ann agus rúge breá
'reacó é.”

“Ní m'irde liom riuball go Peimbineá,” ar ríre

an fósmaí, “ ašur šan tu do tabairt ar do fliše.”

“ An bfuil eagla ort šo rcaoilpin on ois tu mar rcaoiltear éana ? ” ašur cuma šnaoibeamail ar a hašaró.

“ Ó, níl pioc, ” ar reirean, ašur éainis rmaointe a tuicim na baclainn éuige. Duó cuma leir cá otiománraó rí anoir é.

Šocruis ré fé. Šiomáin rí šo otin šceuo éporbótar ašur o’iomparó lom oíreac ó éuaró, fé oéin éeamioe. Ar rproicertint teóran an dá oútaige éaradar mar oíreac ar an rtráice oeišilte úo nár cuiread ar nár šrapad maí, talam éom ríunn leir an bšarraigse, an šman aš lonnraó šo beirbte ortá, rmuít euotrom ar uet na talman, an rpeir šan rcamall, šan rmol. Šaibeadar an trliše šo ruarac, na cuaili iarainn, míle ó ééile, a éomaršuišear an teóra aš ríe fé na mbrašaró ar dá otaob. Ní rabadar na otort an trác ro. Tréir tamail o’feuc rí šo cruinn aír.

“ Níor rcaoiltear šur bfeair bhuigeanac turá, ” ar rípe leir.

“ Ná níor rcaoiltear féin šur b’ead, ” ar reirean.

“ Cao mar šeall ar an acšann úo an lá eile ? ”

“ Ní me buó bun leir. ”

“ Ac tóšann ré beirt bhuigean o’o éunam. ”

“ Cúiteóacó earmailt i šcómnaí. ”

“ Ir eagal liom šo bfuilir ar nór múinntir do éipe šo leir. ”

“ Tá bpoó ort ar. ”

“ Nác oois leat ná šo bfuil ruó an-amadán-tamail oeutá ašat oul aš iomparcáil lé šairciac na n’oeadóití ? ”

“ B’féoir rín, ac tá m’onoir i otreir, ašur rcaóar ran mar oeiur féin ir oen ‘ Dicme Cómraic ’ me. ”

“ Ir pollur ran ; ríú amáin taobuigir lé oaoimib ná rcaóair maí noime rín, ” ašur o’feuc rí šo cruinn, duóflánaó aír

“Spuiruisgeann feartháct me taobú leir an laige.”

“Ar nóir enioct na hallóide?”

“Ac ná fuil don finne i dtreir an tuirur ro,” ar reirean. Cuir an carball deirdeanaé air na rcoirnaig. An raib rceiróte ag Mac?

“Agur dá mbeaó?” o’fiorruig rí so raitéioraé.

“Níor bfuláir dom cómpac níor déine.”

“Mo mian so rcoirnaiceócair mar rin,” ar ríre dá hainveóim. “Sé meádaim so dtroitorfir cóm maic ar feurrair,” do ráir rí rór o’iarrairó i réim do ceairt.

“Don ruo a gnóim,” ar an ránaí, “tuigaim iarráct ar é do deunam i rceairt.”

O’dearruisgeadar an cómpaó, ionraó ar ceáctar aca—uirte-re, ar b’eól do ran cao tárlairó ioir i réim agur an Seanránaé; airrean, cao air so raib rí ag baint rruincáin.

Tiomáineadar leo san uine ná daon do bualaó leo ar an rligé. B’e buó rgeairrú leir an mbeirt aca an t-acar agur an ruidáilcear ran trártaéct aigne do fuairreadar ar cúroeaéctain a céile. Riam níor buail éinne lé rreig de Róirte gur b’aoibne léite do beic na rfoáir ná é, agur beaó rí an-róna dá bfeudaó rí tuilleaó eólar o’rionnaó na taob. Cuir a cómpaó réim, roraarta breaéctaéct ar a croidé, ac ar an otaob amuis de gur tuig ré rirideaéct, so raib mórtairdeal veunta aige agur gur bfeair cómpaic é, bí rí dall air ac gur ránaí é. Níor b’eól oi ceaca bfeárr raitéig lé na rraio aigne—a inntin, a eólar ra daéamlaéct nó a neairt ra ronn cómpaic nuair cuirrí air. Ar b’ionmúin léite é dá mbeaó ré rranóda, láirir? Náir éar oi! Ar b’ionmúin léite é lé na inntin san a neairt? Ceirt rin. Ac mar rfeairam ré bpaic rí gur lámionmúin lé na croidé é. Réiró ran an méiró rin, agur pé ruo a tárlócaó beaó cion coiróce aice ar an

Seoú fear ro a cuip an fuil ar focharaḡa ó lúroin a coipe so ppéim a fuilc. U'infíúé rí aipír é. An raib don ruo pé ḡlar na aigne. Cao tús fén bpearmann é? Ac nár innr a cpoide ói sup b'é an t-áó feól na tpeó é?

Aḡur iomctúra an fánaí, cá hinnctin uó-ran? Uo bí taitige cuideactan ban móran outaige aige, mná eólgairéaca, veigfeucaine, ac cao fáé sup taidbriḡeao uo sup b'i reo blát a raib de mnáib coirpíte aige? Táimḡ a fmaoineam cuise so n'oeunfao pé iomparcáil cealgánta de éionn a buailte leir. Aḡur annran u'imteócaó leir na fánaí san a támar ná a tuairirc aice-re ná don píoc dá cuimneam aice. Tar éir an tpaogail náé ar a tuarmaraoal aḡ a opeactáir a bí pé? Náé i reio bólaib buó ḡnát leir coḡailt lé veirdeanaige? Píú amám mar ar tearbám an ḡein áluinn reo ceannúipeact beaḡ uo náé ran nḡránlann uo bí pé? Ar feao a faogail, ac realanna beaḡa anoir aḡur aipír, ní raib na éluair ac, "tair abfur" aḡur "ḡaib éall."

Uo fpoideadar ḡpaine aḡur ḡaibeadar tpi fpaíoeannaib neuta, ḡlana sup rcaḡaḡar of cómar eaglairé.

"Sio é uo tpiall-ra, uar liom," ar rípe.

"So raib míle maic aḡat," ar reiréan, aḡur u'eirḡ pé amac.

"Beao aḡ feiteam annro leat," ar rípe.

Uo fléact pé a hata aḡur buail pé uéim an uorair. Uo bí an pobal aḡ bualaó irteacé, aḡur ḡaib an t-éipeannaé na mearc. Uo bí rípe aḡ feucaint na uiaíó. Uuail teao i. Níor fmaoinḡ rí an aḡuair: lean rí é! Cóimeao rí maḡarc aip. Ní raib rí miam in eaglar éaitliocáí: beao inoiḡ! ḡeupuis rí, 'ra cpoide na beul lé lionpuit, sup táimḡ rí ruar leir. Uí rí lairtiar de aḡur é aḡ caiteam an uirce coirpuc aip fén. Uéim rí an ceuona aḡur lean an lár ruar é. U'feac rí a ḡlúin nuair uéim reiréan aḡur

'o'iompuig na 'daiò irceac i ruidacáan. 'Do
 cuairé rí ar a glúinib agur suiré, aitéir aice dá
 'deunam ar an bpean a lean rí san ríor ceart
 aice cao pác. Suiré rí nuair fuiré reirean.
 Táinig dá lionnuit uirte anoir: tús pé pé
 noeara de ceudóir í. Ó, dá mbeaó a ríor 'se
 na 'preatáir go raib rí in eaglaip 'Caitliocáí agur
 i b'pocáir fánaí, agur go mórmóir na focáir reo!
 Cuir a maectnam cpeata uirte. . . .

Táinig an ragar ar na garraim altóra ar an
 altóir. Cuairé sac éinne ar a glúinib. Spóic
 focail tornuite an aipunn a cluar agur cuirea-
 'dar faoiréam ar a lútaacáib. Ó bí sac éinne
 lé húrnaige b'raic rí b'péir fuaimhir. Tuigeadó
 'oi gur b'í an 'páirdear an t-aon úrnaí b'oiréam-
 'naige don áit agur tionnreain rí 'zá monabar
 pé feac, an feaó 'páir rí pé na fabaraib an
 fear na haice, 'p'onn 'deunam mar 'deunpaó
 ran agur an pobal san moill. Taióbrigeaó 'oi
 gur b'áiróbeil an ceileabpaó ioóbaire an aipunn.
 Ar iompóó amac don ragar cun ríogair na
 cpoire 'do baint ar an b'pobal 'do p'neab a cpoiré.
 Saoil rí gur r'or pé, gur c'ogair ruó éigin na
 cluar go raib caora 'deóranta ar an 't'p'eaó
 agur go n'glaó'paó pé a hainm ór áiré! Tuigeadó
 'oi lé linn na feaóda bige rin go raib rúil an
 p'obail uirte, agur buó móir an fuaireailt 'oi
 nuair iompuié an ragar ar an altóir aipir san
 a hainm 'o'éigeam! 'O'feuc rí ar an b'fánaí agur
 im'p'oe na haimaic. Táinig rolar maotneacáir
 na raóaire ran 'oi agur tuis rí.

'Do táinig culaic an t'ragaire, an t-altóir,
 cantal na córac agur sac aon n'ó léite. Agur
 an ragar ag léigeam ór íreal, r'olamanta, 'do
 érom an fánaí a ceann in úrnaige 'd'iozrair,
 agur c'por beag óir a bí 'n-a láim aige 'do
 r'raoill rí uairé ar an úrlár mar ar 'dein rí
 glóir, acé n'íor c'orruig pé cun a t'ogta 'do bí an
 oiread 'oú'p'acáca suiréte aip. In a 'daió ran
 'do 'deairmaré pé ar paó í. 'Do érom r'ire, san

eiréan dá tabairt fé n-deara, do tóg an éirí, agus do buail éiríe í. Nuair bí an t-airéann i leat-taobh t-angadair amac sa bhrú.

“Táim ullamh,” ar ríre leir.

“An mífde leat fanaict nóimint,” ar ríreann, “do caillear puó éigim? Ní beaó i bpaó,” agus bí fé iméirte irteac pára maib uaim labairtea aice.

Do lean rí lé na rúil é. Buó gnaoi léite a ríuball 'ra iméacé. Tairóbrísh fé go ceóil oi-re; agus buó maic pan.

D'fíll fé i gceann tamail agus cuma d'uaire air. Do bí a fíor aice caó bí air, ac níor leis rí uirte é.

“Léim irteac,” ar ríre.

Do léim, agus gluaireadair leó ar feaó míle, mar ar rtaadair or cómair tige taitneamais. Tús rí cuiread do teac irteac. Píoc peis de Róirte an cloigín.

D'orpail cailín an doirar doib agus póg rí peis de Róirte. Cuir ríre an beirt in aicne dá céile, agus treóruigead irteac i reómra an beirt cuairde mar a maib a tuillead ógban agus óigfeair. Cuiread in aicne an beirt don gcómluadair, ar a líon go maib Caitrín Leinglí. Buó tapairó a tús ríre fé n-deara an fánai, agus níor beas é a miongaó, agus máctnuish rí anmeair. Tús rí fé n-deara atairrú mór i bpeis de Róirte, agus go maib rí i bpaó níor gealaó-pamaighe inoiush ná an lá ceana, agus cuairó fé tap a tuirgint glan ar faó fíadnairé an fánai na focair. An maib a bpeirte magairó féim as teac go leabairó an dáiríre? Mar buó duai ar buó beir oi cuairó rí eun cainnte leir an bpanai d'fonn cóngaim mar raoilead oi do tabairt do peis de Róirte; agus mar nár fás an gleacair maib í, cógair na cuair nuair fuair fail air.

“Ní inneórach d'éinne sur fánaí é.”

“Ní éireofaí éinne tu,” d'fhreagair Peig de Róirte go tóirteiread; agus ní éireofaí.

Do éirteadar go léir an tráchnóna go ruitmar lé múnce, ceól, amhánaib agus cluicib. Tugad cōiriú cōimleacairde don bhánaí agus buí máit an díol ran air. Níor euluis focal ná gníom air a rceíofaí air, i rúilib na cuideadain. Cara do Peig de Róirte do b ead é, agus cé cuirfead a galántaict i gceirt agus a beit na cuideadain rin? Nead láirfead.

Do tseirnuis deireannaige agus tōrnuis an cuideadain ar rcairfead. D'imicis Cairín leain-
glí abairte i bfochar an fír go raib rí luairde leir. Tairtuig ó cairín eile go dtiomáirad Peig de Róirte tamall den rlighe i réin agus a cara fír, agus deim. U'é a bóchar abairte é.

Ar leigeant na beirte uairte do Peig de Róirte d'iar rí ar a cōmairdealaí deiread an gluar-
teáin, mar a raib ré na fuidhe in donad leir an bfeair eile, d'fáigaint agus tead in aice léite réin cun cao labairte. Táinig.

“Tá duitaí im lámair,” ar rife, “ón pot. An bfuil don tairte agat ar tiomáint?”

“Ní móir é, ad ní mirdhe liom tárdait.”

“Go háluinn,” ar rife, ag fáigaint an truided-
cáin. “Feud ná térdimír in don díg,” agus do riormuig airir an fárdáire úo go raib millead na mílte croidhe ann.

“Díod rúil ná raigam,” ar' an lonairgánad, ag dul na hionad.

Do rín an bóchar móir, leatán rōmpa amad éom díread lé gáine. An rlighe do cuir ar nduine rōimír an gluar-
teáin do tiomáint do tairtuig ré léite-re. Ar nōr gac don ruo do cōnnair rí aige dá deunair bí ré go ráróinn. Do bí an deireannaide ann agus an duar ag tuiteam ar an bfeairann. Do díodar, rara rada,

cóm haonaraé ar dá mbuó i luins beaó an
 beirt aca i lár bóena. Do éairt poillre cinn an
 gluairteáin a polar go gluairda ar an bfeup a
 bí as fáir ar an mbótar ar fao ac amáin i mian
 na roé. Do rannhuigeadaí comín móir a bí
 rómpra ar an mbótar. Tug ré dá taob an
 bótar irteaé trí nó ceataí u'uaireb asur léim
 go lár an bótar, dall amac as an polar.

“Ná maireb!” do luíis beis de Róirte, asur
 rug rí ar éirínn ar an tiománaróe.

“Ní marbócaó,” o'fneasair reirean, asur
 rtao an gluairteán go rrap.

San a spreim do bogao o'fiarhuig rí,

“Cao mótuigir uair an uair úo in'oiug?”

Go oti ran níor éimníis ré ar an seoir.

“Cpor beas do bí in feib lé bliantaib. Duó
 móir a bfiú asam í. Ní ceaoócainn ar muó maic
 rcaíamaint léite.”

“Ir doca go mbairtea í den té go mbeao
 rí aise?”

“Dá bfeudraim é.”

“Asur mara bfeudra?”

“Ní imteócaó cuimne an té rin go deó uaim.”

“An aiteoérá aipir í dá bfeicrea í?”

“O'aiteoécainn; tá m'aimm bairtise uirte.”

Cuir rí a lám na rparán asur tairng amac
 an épor. O'áruig rí anáirde or a cómar í.

“Sin í í,” ar reirean go lútgáirteaé, asur rin
 ré a lám éuice. Cúb ríre an lám. Lean a lám
 a lám asur spreamuig na glaic í réin 'ran épor
 san puinn aise aise ar cao bí aise dá deunam.
 Níor cuir rí cor dá lám. O'feucadaí arson
 ar a céile. Tug ré iarraét las ar a lám do
 ébaó ac éingbío ríre í mar a maib rí.

“Ní feudraim í do baint díot-ra,” ar reirean.

Do luig rí ríar leir an ríreacán, a huét as
 borraó 'r as írlíú. Samluigeao do ná maib

bean miam buò mairiamla, a veapc go zeanamail
air, i as feiceam, dar leir, lé teilzean a zeug
na timceall. I nroimneap a époide bfeap do
go maib reapc aise di. Do éan ceól doibda trí
na éreat. Do zaib doibneap trí na éuro pola
ap cūmraét a foigre ap a peapran zá múcaó.
Níor amapc ré miam don zein mná doib ionnuine
leir ná i. Táinig a úrlabpa do; glan ré a reópnac.

“Coimeáó i, coimeáó i,” ap reirean go toétaé.
“Ná reap éoibce léite. Zaé uair a braitreap
uaim i cumneócaó oit.”

“Tá zráó asam duic,” do múc ré ap a beul
lé na póis.

“Mo zráó tu, mo zráó tu.”

“Ó fáirc ré leir i. Ap reirean,

“Lá éigin tá rúil asam sup riú me do póis.”

“Ir riú éeana; ir tu mo éeufearc.”

“Asur ní éreiszir go veó me?”

“Go bpaéac na breite!” ó fpeasair ré.

Do neavuis ri ní buò ziopna do asur leas
a ceann i zcoinnib a uéta, a lám dá páó aise
trí na zruais álunn ap dá baráó go heuotrom
apa hašair. Do bían uaim go haoibinn, bročalaé,
na billiúin cpeasap go glópac i bpaiceannaid
na cpiitneacéta, na mílte leaman, cuil ap peir-
leacán as pollamain ’r as rúzpaó i polap an
gluairteain. Do pceam paoléú i močap cpann
uaéa, asur ó fpeasair cpiún tamall ó baile i.

“Ó, a šeáin, ir tú an éeufearc a póis miam
me, asur éoibce ní pózpaó éinne eile me.”

Čait ri a zeuga na timceall. Zeann ri leir.
Ó fáirc ré cuige i. Do póis ré a beal, pa
bpašair pa rúile, asur éosair ré,

“A peis, a peis.”

“Ná leis uait me,” ó opnuis ri, asur ó imtis
an lúč ap a zeugaib. leas ri a leaca lé na
leacain. Táinig neul uirte sup luis a rúile. . .

. . . múrcail ri. Čimit ri a lámá dá rúilib.

Ùraic rí a cuio zruaige ar rillead léite. Trí na chead ar fad bí ríorma ruaidte agus an raogal móir as canad go binn na croidé.

“An bfuil pé deirdeanac?” ó’fiarpuig rí.

“Ní fuláir,” ar reirean, “iméigimír.”

Éiomáineadar leó in doibneaf ceudblair a nuadmoctála, é i zcroidé ceactair aca zup bé an duine eile a cuio den traogal.

Inn an eactrain of cómair tige an zluairteám, an zcalac as zoul pé tairteaf, ó’iompuig peiz de Róirte a ceóibneul cun zéain úi lonarzám agus ólúctuis a n-óra i bpoiz óiozrair.

an luét fógmaí ar as cleaátao iomparcála i mochar
 crann tamall ó tís na Róirteac. Sin uile a
 maib de éao aise, faio asur bí an Seanránae as
 cleaátao so cruaid i mBiormaire. In uaignear
 an mochar uo, ámtac, níor bfeioir leir an
 leatfolaidéacé tpeaátao mar bí Mac ar dian-
 fairgír.

Do éuir pé zealaóram ar na fógmaíaitib so
 maib an oipeao clear iomparcála ar eólar as an
 bfránaí. Ní maib aon míoóócar oíca so oteirpeao
 pé, asur dá oteirpeao péin oo beao luac a
 scoo' aigio aca, asur dá mbuidéao pé oear-
 buigeadar so scuipioir "barra oearg" ar an
 rtae asur ar feimbinea an oioce rin. Duó
 maóarc zpeanmar iao ran scuil uaignis uo,
 uanaidéacé dá oeuam aca ar a céile as
 iomparcáil leir, Mac Craie na ceann feaóma
 oíca, a ploga móir tobac pé na éuilfiacail
 aise.

Do leat cúntar an zpeara a bí cuóaimn ar
 fuaid na oúcaige rin ar fao. Foillrigéao
 ranair móra ran uile áit, ar na maib ramáil
 asur ainm an tSeanránaig asur ramáil fógmaí
 neamaitio náir éoramáil in ao éor leir an
 bfránaí; ac cé an oócar ran? Zeall gaé fógma
 aca so noeufráo an zpear iomarbáide cealgánta
 asur buó leóir ran oon pluaá, a bí so piacacé
 éun iomparcála. Náir uiraoar oeimníteacé ar
 rrairín éruaid ainm an tSeanránaig? Asur
 náir éómrac asruaid é?

Cioó tráéc táinig oioce an éoumarcáir. Do
 bí gleóó, brú, eigeam, béiceacé, rtrampáil cor
 asur oultpícéile i halla móir feimbinea mar
 ar éuir an Seanránae a luéc zpear ceana ar
 zur buaid. Do táinig an fear ama, an fear
 eirt asur na fir éacaidéacé na n-ionaoaid
 péin. Asur é as oirioeam lé ham tornuite
 bí a maib láitpeacé ar mire lé líonruit. Do
 láitpíg an Seanránae na éuinne péin. Áro-
 uigéao gáir maóite oo ó na luéc leanamna

péim. Dob é leatcuma na nDoaine é. Níor
 cíunuis an gáir go ceann i bfao. Ní maib éinne
 doob doirde glór ná an fear cipt péim : b'pollur
 go maib léir aige leir. Nuair éuairé for ar an
 ngeóin do láiruis an fánaí. O'eiruis an luét
 fógmair in don oioirna amáin, agus má buó
 luza a líon ná an taoó eile níor luza a mbéic,
 a bain pmúit ar fáraácaib an fóirgnim. Duairé
 nó cailleanaint b'pollur sur b'é rin a b'fabarán
 ran. Cuir an fear cipt relaim air péim. O'eiruis
 pé agus labair,

“Cíunaf annran ! Toirnéairé an spear ro
 san puinn moille. Do deimnis pé a lám ar an
 Seanránaó, sur fearaim reirean agus táinis go
 faobar an árdáin, “Ní gáó dom a innrint
 oib cé hé ar gcará annro—”

“Á, deim léó coil,” arfa fógmaí a bí ar
 bozmeirce, go enáirdeac.

“Gaircíaó na n'Deacóití náir buairdeac fóir
 maí air—”

“Agus ní dóca go mbuairdear anoét,” do
 tneairuis an fógmaí ceudna go fearó.

Cuir an carball ran an luét feucta trícéile
 agus árduisdeac fóc-glám an tneairnálaí do
 cáiteam amac.

Nuair fuair an fear cipt aicream labair pé
 airí,

“Tá pé tar éir cúrra oileamna do tabairt,
 agus táim deimnitdeac ná cuirpé pé oimbaró
 oráib.” Do hárduisdeac gáir eile. “Iomairbairó
 óá ceud dealaer ón otaob i reo,” ar reirean.

Do spread luét leanamna an tSeanránaí a
 mbara go fárdáin. Do bí ácar móir air péim
 pé rin, agus deim pé gearr-óráid a táitnis leir
 na reirmeoirib ra cúlairtínib go leir. Annran
 éuairé pé tar n-air cun a cúinne.

Do deimnis an fear cipt ar an b'ránaí, agus
 táinis reirean anall or cómair an trluais.

“Duine iaracá é reo,” ar' an fear cipt “ná
 reodar don nro ná taoó, ac —”

“Ní beao tú mar rin,” ar’ an fógmairí
tsearnálad, “tearbáinpríó ran muo nó óó úuit.”

“Ó’aruiḡ an méro rin seóin an doimain, aḡur
níor feuo an fánai féin san ḡáire.

“Óráro! óráro!” ó’éiḡ an luét fógmair.

“Do éuaruiḡ rúil ḡeáin líi lonarḡáin an luét
feucta, aḡur leaḡ rí ar beirt ban i’ ótlaét. Ar
úine aca beis’ oe Róirte? Tuiseadó’ do ḡur
b’eaó. Ní raiḃ aicne aige ar éinne ar an
ruiḡ mór úo ac ar luét fógmair an
Róirtiḡ.

“Mar tá cloirte aḡaiḃ,” ar feirean, “feap
iaraéta, fánai’ readó me. Cuirteadó’ d’ubhlán rúm.
Do ḡlacar é. Tá rúil aḡam ná cuirteadó’-ra
úombáiró oraiḃ.”

“Do labair ré ḡo cneap’da, rocair, aḡur r’raoil
an éaróḡ mór a bí ar a ḡuailniḃ riar ríor leir,
aḡur ó’foillriḡ’ deunamí rir a bain cneao ar
luét leanamna an tSeanránaiḡ. Do éonnait
ḡac éinne seuga córaéta, ḡuailne láir’oe aḡur
cneap ḡeal ḡo raiḃ r’cáil ann. Do tóḡ an fánai
an éaróḡ aḡur’ do éuaró’ éun na éuinne.

“I ríe na feadó’-ro bí ḡill’ óá’ fógairte ḡo tuiḡ.
B’é an Seanránac, níó nár’ b’ionḡadó, an fabarán.
Do teartuiḡ ó ḡac éinne’ den áit ḡeall’ do éur
ar. Ní raiḃ éinne ac na fógmairíte aḡ teanntú
leir an b’fánai. Do bí mórcúro aca ran láit-
reac; táḡaḡar na ríóirí mílte lé ḡean’ don
ḡairm. Cá’r’ úine iaraéta i’ ḡcoinnib cáir’ úine
den’ ótír ar’ den áit’ do’b’ eaó é—fógmairíte i’
ḡcoinnib feirmeóirí, óá’ óruing’ a’ fuaúuiḡ a
ééile. Do’ úein ran an cúrra níor meara.

“Deic in aḡairó a haon ar an Seanránac,”
ó’éiḡ feap.

“Leatcéuro ar an Éireannac!” ar’ra Mac, ar
r’muirí leir.

“Do bain ran ḡeit ar an b’feap ḡill’ ḡo n’duairt,

“An iomao’ ran.”

“Cao’ é an’ óiall’ raḡair rir ḡill’ atá’ ionac?”
ó’fíarruiḡ fógmairí, “an meat’ac tu? Má

teartuigeann gill uait, anoir an t-am agat,"
 agur o'árouis ré dearcán móir billí na láim.

Do bí a gcuid aithisí tairngte ag luét an
 fógmair, an uile pingin de, lé cup ar a gcóm-
 leacaí mar éuaró a cáil na mearc. Do bí an
 fonn ceuda ar na feirmeóirib. Cuir na fógma-
 raithe a dtuilleam ar fadó ar an Éireannaic: nár
 b'é a bfeair féin é? Agur dá scailluoir féin
 é, náe minic do cáiteadair in don oidee amáin
 i bhpoélaír mímaíalta enuarcé bliana?

Cóm deimníteacé ran do luét tacaróeacé an
 tSeanránaig sup moilligeadó an bobta o'fonn
 na "briolar," mar duhradair, "do rácaíl
 irteacé," agur, "an t-úrlár do glanáó lé luét
 an fógmair mar deunradó an Seanránaic an
 t-árdán lé na cómgleacaí!" U'fuaraithe luét
 tacaróeacé na beirte o'aitneamaint, na fóg-
 maraithe ra hacáil tuige tpearna a nglún, a
 muilcirtí fillte aca, a bfuirmóir ag cogaint
 tobac; na feirmeóirí 'ra líonta tige féin na
 bhócair i ngarraib ag coméainnt 'r ag móradó an
 tSeanránaig.

Dá mbeadó ar bpiú i ag peis de Róirte na
 aithgeadó na glaic do teilgfeadó pí i láim pí
 gill é ar an uain rin ar an b'ánaí go fonnmar
 lé sean dá pearnain níor mó ná lé rúil a
 buairóte. Duó mío-fuaimnearcé na ruidéacán i
 ag peiteam leir an ngeair. Or a cómair amaé
 bí an beirt fear a goill uirte, duine aca a
 goirteis ra marligé i, an fear eile sup tús pí
 a g'ráó do. I gceann nóiminte tabarradóir
 agaró ar a céile. Bí eagla uirte mar b'eól oi
 clirteacé an tSeanránaig in iomparcáil, agur i
 otaob an pí a g'ráó pí ní raib pí deimníteacé.
 U'fear oi, freirin, go ndunradó an Seanránaic
 a díeall éun a cómgleacaí do élaoróeacéaint
 mar méadóradó fé buairó fé do do—a húirpíliú
 féin i oteannta maóma a g'ráóda.

Ní heól o'éinne, acé do mnaoi, ead é an
 tuaragaint aigne a báinear lé cúpra mar reo.

Óráit Caitrín leannglí fheangáí creada as m'í
 pé creat þeis de Róirte agus m'í ar lámh
 uirte d'iarraio i do ruaimnearú.

B'fear don mbeirt éomgleacaithe leir, a bí
 ar tí na hanála do b'pú ar a céile, so maib m'í
 éigin readar cinnead b'ada iomparcála eatarca.
 Bí móran cloirte as an Seanránac ó fear na
 leatpolardeacta i utaoib a éompparínai agus þeis
 de Róirte, agus do cuir ran binb agus f'íoc
 air. I utaoib an f'ánaí de, b'raic pé so maib
 díomar éigin as an Seanránac do, ac níor b'fear
 do cad é an f'ac mar nár airis pé focal ó éinne
 i utaoib marla þeis de Róirte. I gcoirde na
 beirte fear b'raicéad so rochóeod rochú an
 g'p'ara-ro m'í éigin eile.

Anoir mar rin leir an gcoirdeact. Duailéad
 cloisín, agus d'éis an fear eirt, "am!" Táim
 reitiminí ar a maib láirreac. Do d'p'ú an
 beirt so lár na fléige. Ní maib glór lé cloir
 ran halla, sac éinne ar a inguib deiread as
 feiteam lé g'niom.

Duó mó agus buó t'p'ime an Seanránac. Do
 bí mian a oileamna coigéir air. Duó éoraige
 zeug agus b'pollaine cnear an t-Éireannac, ac
 b'pollur ná maib don mian oileamna air lé
 deireannaiže, má bí miam.

D'ionnraio an beirt a céile so haireac, fonn
 g'nim so roileurca orca. Zeugáladar a céile
 ar lois g'neama. Scaraodar. D'f'aireadar a
 céile. T'us an t-Éireannac foža; rcaoil an
 Seanránac i leactaioib é. D'f'ill an t-Éireannac
 air; f'eadain an Seanránac é. Lean an t-Éir-
 eannac tímceall an éróio é. Duó deallnamtae
 so maib f'airisir éigin ar an ngaircae. D'iompuis
 an Seanránac so hoban ar an b'ánaí agus cuir
 a d'á lámh i nolúitgheim ar a m'ineál. D'eiris
 f'áir fén ois. Do luis an gaircae ar an b'ánaí
 agus cuir i nguar é. Lúis luét leanamna an
 tSeanránaiž lé hácar, mar bí a b'fear as dul
 an-óian ar an iaraeai. Duó éomclor pmúrçal

“duaid agur tuairt cor ón árdán. De ppar na rúl bí an t-Éireannaic na fearam ar a ceann i mbaclain an tSeanránais, a dá coir carra i dtimceall a muintil rin, a spreim caillte gen Seanránac! B'é tuapur an luét fógmair gáir diallta do deunam anoir. Do léimeadar na fearam. Cait an t-Éireannaic a zeuga timceall orcad an tSeanránais agur cuaid an veirt zo fléige na dtroirt, sup cuireadar pmúit ran aer, iad eliatán ar eliatán fé duad agur fé faotar, ceann agur cora an tSeanránais i nglar. Tionnrcain fé ar é féin o'fuarcailt, ac teip air.

“feall! feall!” do lúis reallós, “taet-faid fé é.”

“Mo gnaóain m'fógmairí,” do reneuc fógmairí. Tus an Seanránac únfairt acfuinneac sup fuarcail é féin agur bí na fearam ar ear an tairnge. Ir annran feadó vein a luét lean-amna foctrom átar. O'fan an t-Éireannaic ar an rraideois agur cuma óallta air; níor b'eól do i gceart cad tárlaró. Léim fé ar a bonnab. Rángaid an fear eile róppar do agur bí na mullaic de ppreib, é curta ar a beul aige agur é gá tuarngaint zo huacbárac. Cuir ran átar docoimríte ar fupmóir an trluais. Tus an Seanránac iarraet ar an Éireannaic do cur ar a órom ag cur corparca géige fean a muintil, sup lúb a corp, sup ear ran aer é ar sup leag ar plearc a óroma é! Níor túrce ran ná an Seanránac na corp o'iarraid a dá gualann do coimead ar an rraideois. Saoil gac éinne anoir zo maid an ceud iarraet earc—zo maid an t-Éireannaic ar lár! Rit ruacáó fiadain trío an dtis agur an veirt fear o'iarraid an lám uacéair o'págal ar a céile. Do nit ríoz reann-faid trí pteis de Róirte agur rus pí spreim olút ar Caitrín leinglí.

“fice in agaid a haon ar an ngairciac!” do béic fear gill.

“Seo, a d'iaill!” arsa fósmaí ruit, as caiteam an dealaer deireannaí gúige.

Um an dtaca ro bí guala leir an Éireannaic ar an rraideóig agus an guala eile dá bhrú anuas go cinnte maí í. Nár b'é seo deiread náic móir? Sin maí ramluigead doir gac éinne. . . . Cao ran? Tairng an t-Éireannaic a fála cuige aníor. D'árduig ran a gualne ón bpléige. Ní maib ac cúl a éinn ra fála ar an rraideóig anoir. Duó deallramtaic go maib an Seanránaic as cailleamaint a cao agus níor tairng ran leir. Gaió d'póicéimianac lartuar de agus cuir pé a lám i reóirnaig an Éireannaig. Do repead cuir den pluag, ac ní maib ann ac cuir, “feall! feall!” agus coirce an fear cipt é. D'eirig an Seanránaic ar buile. Ní maib pé ann an corp ran do lúbad cun pléige. Táróail pé an uile élear agus teip air. Duó maí a céile nó ceapcail iarrainn an fear a bí pé. Cuir pé a neart ar pad leir. Do luig agus do bhrúig. Rug pé gheim dlúit ar an Éireannaic. Do car reirean gan éoinne de báir nírt, agus cuaird ar a beul ar an rraideóig! Maolúig an Seanránaic bpeir. Tairng Peig de Róirte a hanál níor buige. Táinig bualaó bar ó mnaib na dtlaic.

Do bí an aimpir dá caiteam. Tairóbrig an t-Éireannaic corca.

“Iomparcail! Iomparcail,” do repead cuir móir den pluag.

Cun an Éireannaig do bíodar.

Tuig an fánaí rin. Cuaird pé ar a deáirnaic ar ar a glúinib tréir móirán útamála agus duaird. Do fuir an Seanránaic, cor-rearta air, ní a cuir átar ar a cúlaircínib. Do gaió pé go dtin gpoirde as Peig de Róirte. D'eirig gair eile ón pluag d'iarraird gním. Tairóbrigead don Seanránaic go maib a cómgleacaí dá fnaoige aige. Ung an t-Éireannaic ar nóir ainmí míre agus d'árduig leir riar an Seanránaic gur buail pé

tíor é ar fáil a dhóma, agus ar ionróó na
 baile bí na cúilce, agus luí go doct air, nar
 séige agus muinte aige air! Uí uain an gair-
 ciais í do beic ar éirí an Éireannais anoir,
 ac ní raib don ampar se na luét tacar deácta
 ná go n-eireócaó pé. Má fuair fear maí bhuí
 agus dingeadó fuair an Seanránae é, agus
 b'follur don té buí daille eólar go raib
 cleara ionparcála ar eólar as ar nduine. Cuir
 obaine na teangbála ro rparcátaí ar fáil
 an luét fógmaí agus d'eirí uail uatbárac
 lútgáire uata. Sceadó cuir aca, beic cuir aca,
 ceilg cuir aca i hataí tuige, pleití móra, agus
 cairíní pé d'eim an éirí, agus caróga agus
 ciorúirí ran aer! Airí agus airí eile beiceadó,
 rpeadó, buaileadó bara, agus rpeuadó,

“Ar lár! ar lár! ar lár!”

Do gair glór ipinn fear an halla. Connaic
 gac éinne guailne an tSeanránaig ar an rparcátaí
 go cóir, comérom. Searam an fear cuir ion
 na ionparcálaite agus an rparcátaí d'fonn ar ná
 feicé. Éigeadó air fearaí i leatátaí, níó do
 d'eim go rígin. D'fan an fear cuir lé léirí don
 Seanránae as brait go dteirnécaó pé; an
 t-Éireannae agus rpeim aige a bhirpeadó muneál
 tairí muna ngéillí do. Sa dteirnécaó do buail
 an Seanránae dhom a láime rpaire trí huairé i
 ndiar a céile ar an rparcátaí, gá cur in iúil
 ná feudoadó pé eirge. Anrpan do leas an fear
 cuir a bar ar guailne an Éireannais i rcomáta
 go raib an ceud rparcátaí aige. D'eim anra
 den dteirnécaó. Cuair na fógmaíraite lé rparcátaí
 ar rparcátaí. Luí agus duine aca,

“Cá bfuil rpe, a gíolla a rpe in a gair a
 naon?” D'eirí an t-Éireannae, allur ar
 rilleadó leir, agus cuair na cúinne go héiréar.
 D'eirí an Seanránae go mall. Riam rpeim rpe
 ní rpeacátaí ar lár é. Duine ar duine do bí a
 rpearabraithe curé pé cóir aige anrú na baile
 dteirnécaí agus gair maóite a muinte rpeáta

aige. Níor mair rin anocht: do baineadó an ceud tpearcairt ar! Cad bí air? An raib fear a d'iongbála irctig leir? An aas ceileadhraó bí pé? Déin pé ruadaó móir ar a luét leanamna, ac níor cáilleadair a n'ócar fóir; ní luza ná cáill pé féin.

Bí éinne amáin ar an rluas go raib d'rocfuadair dá tairdeam do. B'é rin an leatfolaidheact. Céana féin bí pé aas rmaoineam ar fluge éigin d'iozalair.

Buail an fear ama an cloisín. D'ionnraió an beirt a céile i lár an éróró go sruo. An turur ro bí an Seanránaó níor airtige; ní raib pé a neart do cáiteam ar mioniomparcáil. B'éigean do d'fonn buadaéctaint dá tpearcairt bonn ar bonn do baint ar an Éireannac.

“Tá an ceud b'raon pola aasainn,” arsa fógmaraí.

“Éirt!” arsa mac d'úctair éigin, “a amadain.”

“D'urpfead cuing do muintil,” d'fpeasair an fógmaraí.

D'éirt aac éinne. Do bí an beirt i dteir a céile airtir, iomparcáil éruaró eatarra san aad sruoruite ná r'pfeasra ó na luét leanamna. Tairdbrig an t-Éireannac anoir i b'rao níor muinginige de cionn a eólar ar corclearaib an tSeanránaig; asur do bí pé i ngurtal b'p'air aipe do t'adairt do féin toirc é do beit tpearcairt éun cinn. Do ruas an Seanránaó dlúit'gheim ar an Éireannac, a mócuig reirean go dian; d'ar'cuig anáirde den r'raideóis é asur teilg uairó é asur lean. B'ruig pé i scoinnib na dteud go suaireamail é asur buó coramail go scuipfead pé pé é, ac ní raib pé in inme dul níor déine air, pé iarraect a d'euipad pé. Cúl an t-Éireannac uairó é asur bí aá ionnraí go r'ioctmar. Do bí an beirt aca aas seugáil a céile asur buó t'promtorpanac é an d'iocead. Sáirdeadair a céile, tairngedair, d'f'eadair, leasadair

asur d'eiurzeadar d'aindeoin a céile. Do bí an oipead allur ar an mbeirt aca sur deacair doib zpeim do coimead ar a céile, asur buð minic iad as cimilt a lám den rraideois cun rmúite do cup orca.

Ni bpuair znátaoóipí iomparcála luac a zcód' auzio piám cóm maic asur bí aca dá pázail. Dabta i ndáiríuib doo ead é, asur buð léir náe as rúzmad do bí na rparnaite.

Do bí luét leanamna an tSeanránais i bpoll an ampar aize. Zo minic do connactar doib zo maib an fear iaraéta in inme a zreamanna do bpiread, asur oipeac nuair buð ziorra do buair an Seanránac. Do zac zpeim asur clear bí aitezpeim asur aiteclear as an éipeannac.

“Sáiró irteac ann!” do glam an leatpolaio-eaét asur é ar bailléit.

“Sáiró! páiró!” do páiró an cúro eile i pianr, asur mar beað opraoidaét éigin ar na foelaib rin do cupr an Seanránac an t-éipeannac as zprozaioeaét tpearna an éróiró pé d'ém na oteuo.

Nior beaz ran cun tacáí an tSeanránais do múrcailt; asur do múrciadao. Samluiz pé ar feað tamailín zo maib an t-éipeannac ar a toil as an Seanránac, asur bí an cúro buð rcleonoraize dá camplaét as bpeit éúca péin. Ac bí áro-teaét aniar ann, asur ar an nóimint deipeannais i zcómnaí deallramuizead an luét feucta ná maib don cómaét do élaioipeaó é. Zo mall, ac zo cinnte bí pé as teaét cúize péin.

“Mo zpaðain m'éipeannac” arpa Mac Craic, asur cnar n-a rcoíraiz.

“Duairpeam a mic,” arpa Seán Paða.

“Zo cinnte,” arpa Mac, asur é as cáiteaó peilí tobae na tímceall.

Do bí rúil zac éinne lé zníom ón Seanránac, mar b'pollar ná maib pé as cupr don iarraéta cun epíce. Bpireaó a zreamanna asur páruizeaó a éleara. Ar an uain a bí ann bí pé as

riúbal tímceall an Éireannais; eirean i gcearlár an éirí, agus éom luat agus fuair don lom do phead ar an Éireannaic agus tuas ar an gclár é. Do múrcail ro leir gáir eile do. Fear má luat anoir d'iarraio sprema do-rcailte d'fáil, ac d'eirigeadar arson d'aindeoin a céile. Do cuir earbaó gním an t-Seanránais d'iombaró ar curó maic; d'eirig motáilte a leanamhacair féin don Éireannaic. Do bí iomparcail maic san feall, san mío-cor ar riuball anoir. Buo fóileir dor gac éinne nár b'áon "gíolla mo léir" an ranaí, peaca buairpead. Allur, leagaca, iomlorc, tuaraint, díorcaó geus, má pé rin a bí ón rluas, b'rin é aca anoir é. Tuas an beirt aca foza agus rit, cor agus atcor. Do spreamuigeadar agus do rcuireadar, do lúbadar agus d'irigeadar san dor, san maolú ar pead tamail móir.

Buo fóileir go ndeacáir a curó oilleamha go maic don Seanránac, agus a ceal go hól don Éireannaic.

"Spear iongtaic, spear iongtaic" arra duine éigin, agus gair an éaint ó beul go beul.

Spear iongtaic dob ead é. Cuadar ceangailte na céile. Loirgeadar arson spreim agus fuair-eadar. Tuadar pé céile do cur ar lár san eirge leo. Do cur buillí a ngeus ra scor an fléige. D'eirig gnúrjal uata lé báir rcur, iad as reard r as croad r as rcrampáil. Níor áirng éinne ra halla a aineál lé lionruit.

"An t-Éireannaic abú!" do béic fógmaraí.

Do múrcail an gáir rin an tuis go léir; buo mar a céile í nó ríog aible. Do bain an élagairt bar do lean í rmuic ar na fallair. Do tóg luic an fógmair go léir í. Buir gac éinne ar bhuac gním euécais. Táinig pé. Cail an t-Éireannaic uair an Seanránac agus cuir glan trír na teudair é! Níor doirde agus níor doirde do h-actóga an gáir ainear an luic fógmair, agus ar an am gceudna do glac rceón

asur uatbár camplaét an tSeanránaig. Sáoil
fuirníór na nDoine go raib an tpeap tairt ac
ní raib. Sreamuis an Seanránae 'on éróó airí.

Tus an t-Éireannaé foza ré, ac coirc an fear
cirt é. Snámacuig an Seanránae go lár an
éróó, dearca an éaicím a fuair ré as teact
leir go foiléir. Annpán díreac brait ré mar
tuitreacó enoc air—do bí an t-Éireannaé na
mullaé airí lé fuinneam dofearam, dofulainz,
asur tuit ré ar lár airí. Brait ré go zonta
cao a bí as tárlacaint do, ac ní raib ré de
neart ann é do coirc ná do rtaonad. Ní raib
ann ac úreim zearra, laz, asur uair eile bí a
óá zualainn ar an rraíveóiz airí. Do dallacó
an Seanránae; ní raib ré de neart cuirp ná
iníceann ann cor do cup de, asur zéill re ar
nór an lemb. Ac ní raib don fonn móp ar an
bpeap cirt a breit do tabairt. Deim ré riléiz
fada, cóm fada ran zur fóbair don Seanránae
dul i laize. Ré deireacó buail reirean féin an
tppáveóiz lé na bair i zcómairca go raib an
fear maít air, asur ní go dtí ran zur deimniiz
an fear cirt a breit.

D'eiriz an t-Éireannaé ruar de. Tus an
Seanránae iarraét ar eirze ac níor feuo. Fázacó
ró-fada i ngéibinn glair é. Cuiacó an t-Éirean-
nae cun láime cóngta do tabairt do, ac
óáiltuiz an Seanránae é; eúb ré uairó.

Ní breuz a ráó zur móp an dul tricéite
asur an ruacacó a bí i halla pdeimbinea ar an
uair rin. Do bailiz luét an fógmair tímceall
an luét zill cun a zcoco' airzio d'fázail uaca,
asur annpan éruinniizeadar irteac on éróó.
Sreamuizeadar ar lámair rap corair ar bránaí
asur d'áruuizeadar ar a nguailnib é.

“I leactaioib annpan,” arpa Mac Craic; “an
mbairíó rib a aineál de?” asur é as deunam
a flize tríó an mbpú, enocán móp billí na
láim aize.

Do tionnlaic ar do lean an méio a feuo den

luét fógmaí an fánaí irteac na feómra gleurta ; an méid ná fuair rlige ann u'fanaodar as feiteam amuis go sgoiteproír lám leir. Láitriú garrún beas ran uorur agus blátenuar uon b'ánaí aige, agus b'riú cun riuball air é. Ó beis de Róirte do b'ead an blátenuar.

“Abailte linn” arsa Mac Craic, nuair bí an crotaó lám ar an traorlú ar fad i leactaoid.

“An fear iongtae,” “Dubrair é,” “Deunta de éruaíó” “póirt ceart,” “an mianac fíor,” agus ceud carball eile ó beulaib luét ruimite dá raib leir. “Ní dóig liom,” arsa fógmaí a cuir a raib aige ar an b'ánaí. “Tearna go Ceainne linn mar a n-ólram pláinte ar nduine.” “Sin í an éainnt” arsa fear eile. “Tá bairne na h-Abann Deirge ar utriall. Cao deirte leir rin, a feara?”

“Táimíó feiteamanta,” do glan an uile duine aca.

Ní raib a n-eiteac ar cumar an fánaí agus leómairó pé a bailiú leo. U'fágaodar Peimbineá gárta, faoióneac, agus enasao piléar ar a lois.

I feómra an tSeanránaig ní raib ac uolabac. Cainteac é do ceanntú den ároán. Bí pé brúite tinn. Ní feactar maí i bPeimbineá a uicéio de baba, ná níor ionparcáil an Seanránac maí níor feárr. Níor b'féidir don mearbhall do beit i uiaob an teara—b'é an fear a b'feárr a buaio. Ní raib éinne buó duairce dá éamplaet ná an leactfolairdeact. Cosair pé na éluair, “uioáitac.”

“Ní head—anoct” arsa an Seanránac.

An oioce rin ólac agus ac-ólac pláinte an éireannaig i “uTábairne na h-Abann Deirge,” i mbaile Emearran. Ir ann do ériall na fógmaíte cun a mbuaó do ceileabrac ; agus do ueineadar. Bí an lá ann go seal rar ar rearaodar. Fuair an fánaí aicne ar mórcuid de uodairib an róio go raib a n-ainm anáirde. Cainteac airgead go rial, neam-tormarac, aic,

amaḍántamail. Canaḍo amháin. Deineadó
 aitiuireóireadé, “Songa Din,” “An Aghair ar
 Uirlár an Tighe Tádhairne,” agus na cinn eile go
 léir is gile lé luét readóráin do ghabáil, na cinn
 atá éom reanda leir na sceudo fánaí agus a
 mairpear as fánaicib, faio a béar cor duine aca
 ar an mbótar.

An oirde ceudna ran o’fan peis de Róirte
 gan dul on leabair go raib ré riar, riar tar
 oim ran oirde, í as peiteam go bfillread a
 rearc; agus ar dul on leabair oi ní haon
 truan do tuit uirte. Cuirread pí don níó i
 ceumá cainntiú leir anoét; ac cuirread oiom-
 báir uirte. Ní raib a pior aice cá raib ré agus
 bí imháim mór uirte; agus fé deóir nuair
 fuair pí amaé cá raib ré, níor éitniú ré léi in
 do cor: fáoil pí náir b’féidir é do rearaó lé
 na rliúib fáin, cé gur maic pí do ra deiread
 toirce na hoirde a bí ann.

* * * * *

Ar an rtráice o’gcalam atá na teórainn
 idir na Stáit agus Ceainne, náir raotruigead
 maí, agus gur b’é an pionna atá air inoiúg
 a bí air na mílte mílte blian ó fóin, oiread mar
 bí ré nuair éairdeal an t-Indiatac é rar ar
 cuir an fear bán a cor air, do fuit peis de
 Róirte agus Seán Ó Lonargáin um oirde, an
 bóiara as lapaó na rpeire ón ioáir go oí na
 buinice, ioláca as ceac r as feó rean an
 doir. Do bí mairbteadé agus doibnear, doibnear,
 doibnear na oíimceall.

Do bí fuó éigin as ceunam buadara don
 mnaoi, fuó éigin ná feudad pí a tuisrinc.
 Duó éoir gur b’é reo an lá buó fona dá raogal
 ar raó; ac níor b’é. An fear go raib caiteam
 a eoirde na oíaró ná raib ré na céile aice ó
 érátnóna poime rin? An fuó do annra léi

ar domhan ná faib ré deunta aice?—an fánaí reo beit mar cuallaí ar reire anama aice i rit a beata. Ir minic sur b'é an puo ir mó dúil orainn nuair ná bíonn ré againn an puo ir mó míofuaimneap dúinn ar é do beit againn. Beit ag rmaoineam ar ceangal leir an b'ánaí reo, cur air a “ancairé do cáiteam” anhrúo ar an b'earmann agur a feolta fánaíbeata o'fillead ar a céile, a dúil tairoil do t'reizean, zeallamaintí do baint de, b'fin nro buo cáit-neamác lé croidé p'eiz de Róirte. Acé anoir so faib tornú na nite reo, a raoilead cóm doirdeunta ran oi ar dtúir, aice tairóbrigead puoái eile oi náir ramluigead so oti ro.

Ambáiréac bead ré uirte labairt lé na o'reatáir agur a innrint do so faib an trát tagta óa leat do deunam den otalam o'reir uoácta a hatar; so faib rí mar céile ag an b'ánaí reo. O'raic rí ná tairneócaó a roza leir cé sur cuma ran; mar rin féin tuigead oi sur puo fan don dealliam i rúilib a o'reatár an gníom a bí deunta aice, fear n-aiteantair mí do póraó, fánaí dealb, fan ceao, fan céileadbraó do féin, agur níor b'áon bozaó, ac a malairt ar fao, ar an scúrpa sur b'é an fear é a tuz náire do úlúccarao a o'reatár. So oti ro níor méad rí na nite reo ná ar lean iad, agur b'ait léi i féin náir rmaoinim rí o'ra noim ré, rar ar imtíe rí de mipe uaire so fanant, an lá ceudna ran, ar sur nare rí a beata so b'rátaé lé beata an fír reo. Mar rin féin ar uile an faib comérom ceart aice óa tabairt do? O'fanraó ran lá, reactmáin, bliadain léi: o'fanraó ríre leir-rean, p'reirin; o'aim-deóin rin do pinneadap an beart oban ro, eulóo mar beirt leanb agur póraó. Tuz rí iarraet ar na rmaointib duairce reo do rcairead.

Do bí dúire neamgnat ar eirean leir. Níor tuz ríre sur b'é a duairceap féin buo bun leir. Cao fáe ná faib ré cóm zealaóramac ar

buò ceart do beit? Cao fáe an t-átharú oban ro? Nó an mar reo a braitheann an uile lanama nuadpórta? Cao fáe go raib an toct ait reo air? Bí a croidé dá rníom. Nác truaš ná raib bean éigin—Caitrín Leanglí—in aice léi go labarfaò rí léi? Acé cao fáe go tteartócaò éinne uaité ac cean a croidé? Fé òeireadó do labair rí,

“Nác sreanmair an ruò atá deunta ašainn, a Šeáin?”

Šeit fé D’iompuisž fé a rúile uirte go caoin,

“Šreanmair žur póramair; an eaò?”

“Ní h-eaò, ní h-eaò, ac žur póramair cóm òmircéideac,”

Do tós fé a lám na šlaic; ar reirean, “Ná bíòð faitcior opt. Cóm luac ašur beirò an obair criochnuite ná hinneórram do žac éinne é.”

“Opm-ra bí an loct. Šeallair dom ná hinneórrá ò’éinne é go dtí h-inneóramir araon dom òreatair é,” ar ríre.

“Ašur žeallaim aipír,” ò’fneasair fé.

Cuir ran breir řuamhir uirte, ac b’fada ó beit ar a hairte coitcianta í. Tuš reirean ran fé ndeara go maic, ašur žoil fé air. Buò léir do an tuad a bí uirte. Labair fé,

“An bfuil a řior ašac, a řeis, cao tá opt? Inneórraò duit: řuacáò an trátnóna.”

“Ir dóca é, ir dóca é.” Šeal rí breir, táinis řmioa žáire uirte, “Nár lášac an reanřašart boct é? Ó, ní haon ionšac òom beit trí céite; deunraò mo òreatair brur!”

Níor b’fada ó baile an leatřolairdeact ac řaic níor tuš fé leir ac žlór na cainnte. Óruio fé leir an mbeirt leannán i nšan řior dóib.

“A Šeáin, ir tú mo taca, a buirdeanaisž; ní řášřair coiróce me?”

“Šo brátae! Mo éumann tu, a řeis,” ašur bailisž fé éuise na žeušair í.

“Do bíac řacáa,” ar ríre, ašur do mócaluisž

ní buò óláíte leir. “Ambáiréacé deunrao tigearna óiot ar mo máoin ar raó mar táir anoir ió tigearna ar mo époide.”

Čualaiò an leatpolaréacéa an méio rin ašur óein ré a léigean fém air. Čaoluiš ré leir, mar buò óúčear do ó na řinrearaib Inoiačac ó čaob ; trearna an řearainn leir ašur ré óein teašlaiš an tSeanřánaiš. . . .

. . . . Čairnš peiš de Róirte í fém ar bairróiš an řánaí ašur ruš ar óa láim air. Ó’feucé ří anáirde na čealltar.

“Ambáiréacé labarřam araon lém óreacáir mar rin. Éileóčao řa m’oišreacéa ašur řanřair anpro ašam-řa. Teartuišeann tú uaim. Í me ári řaošail deareřam mar řeo ar na neulaib ašur ar šoilře an Tuairčirt, ašur mo čeann í řcoim do řeuš. Deunraio do řeuša acřuinneacéa teřmain dom. Ó, a řeain, lúšřeao ionta čóm ceanařail rin, na řeuša leabair řeo í ótímčeall do múinil. Íř me do čuro. Tá řearc ašam vuit.”

Ó’orčail na řpéarčea airír ašur airír eile. Dob éarčaiò an uain í. Do čuir an řaðare áióbéil ar a řepoide. Óa mbuò řile an řánaí řeo ná cúmřað ré óan buò čoiri oi. Do čan na cpeašair řan řeaon. Ó’imčiš an řeamall oubač a bí í ótoracé ar čpoide na beirte.

. . . . Do řuir peiš de Róirte aniar. Čimil ří a bar óa ceannaščaiò.

“Čionnlaic abaille me, a ionmúin,” ar řire, “tá ré anóeróeanač.”

Ó’eiřišeaoar ašur ó’řilleaoar. Aš ceann tiše an Róirčiš řearuišeaoar ar řeao nóiminte.

“řós me, a uanaiš,” ar řire.

“Mo buiróeanač ču, a řeis,” ašur řós ré í řo vil óiošřairéacé.

“Ambáiréacé, mar rin?”

“Óar an řepoir acá ašac!”

Do reapaḋar; ire irteac̄ abate, eipean pé
 déin an ḡránlainn.

Óineac̄ aḡur é aḡ noctaḋ cúinne an ḡránlainn
 buateac̄ ra cúl é; tuit pé na pleirt, ḡan
 cor ar!

Cairbreál VII.

Seómpa príomáirdeac in oifis doctúra tába-
 taidh i gcaitair San Póil doob ead an látair.
 Seómpa neuta doob ead é, go maib triorcán daor
 ann aghur leabarlann beag leigir. Do bí beirt
 'na ruidé ann, láimliaḡ aghur bean fé buadairt.
 Peis de Róirte an bean; mac reancharaḡ dá
 haḡair an láimliaḡ. Táinig sí an t-aḡar faḡa
 ro gan rior cinnte aice ar ead a tuis í, aḡ me
 léi féin, aḡ teidead, ar lois furtaḡta ar duine
 éigin in áit éigin, maḡtnaḡa fiaḡaine aḡ tuar-
 ḡaint a hinḡeann.

O'innr sí a rceul.

Do éroit an láimliaḡ a ḡeann aghur éainntis
 í go ceannra.

"Ir oḡ liom tu, ir oḡ liom tu, aghur gan faic
 lé deunam. Bí forḡneac, bí crḡda."

Pleure sí ar ḡol. Crut sí ó bonn baḡar.
 Duḡ truaḡ í, ar cneḡad mar rlaic lé ḡaot,
 teanntuicte, ráruicte ran áit d'irneac go maib rúil
 aice lé faoiram nḡ furtaḡt éigin. Ioir ornaḡ
 aghur buairdeam maio sí an rceul ar faḡ eun
 an doctúra, gan rcaḡ, gan aipe, gan a rior aice i
 ḡearc ead bí dá deunam aice.

"A liaḡ, ead deunraḡ? Ead deunraḡ?
 Tá mo beata ar mo raḡal laicite orm anoir.
 Ní fillrḡ an fear go deo. Créis fé me! Ní
 feurraḡ fé gan na rḡḡraí d'feicrinc. Níor
 b'féirir é do beic féin ḡuarraḡ ran b'riorrú a
 deimear i nḡac ball den noḡtaidh," aghur do taḡt
 toḡt a deḡr í.

"Ná ruarḡ tu féin anoir," ar an liaḡ,
 "cuireann do brḡn brḡn orm."

"Meall fé me! meall fé me!" aghur ḡoil
 sí go furdeac.

Connacḡar go roiléir don noḡtúr go maib sí
 ar mipe le buadairt ar lé víombairḡ, go maib
 a cporde baircuite, brúite. Duḡ mian leir a

ráð léi go n-imteócað an rcairp rín dá cporðe, go ngealpað an raogal uirte, nuair tiorpað an trát a bí i noán oi go mbeað ré na caraio maic oi; ac buð foiléir do ná deunpað áiteam don maicear ar an uain a bí ann. O'eirig ré; tairig ré a uaircaán ar a póca asur o'feuc air.

“An trát ro ambáircaé fill annro. Glacram cómairle air. Verð breir ruaimhir opt.”

Cimit rí a rúile. O'eirig rí asur rín a lám eun an uais. Glac reirean í. O'imtíg rí. Tréir uúnta an dorair na diaið don uas, tug ré cúrra an treómpa uair, dá uair, trí huair asur é as maectnam. Stad ré go hoban asur cáinntíg ré é féin.

“Iy álunn an bean í, iy álunn an bean í. Níor tréig don fear ceart riam í!”

Iny an órolann iy breásta asur iy galánta i scaair San Póil, asur san amhar on treómpa buð breásta ann do treoirig siolla cluis reig de Róirte—Págað na haonar í. Cóm luac asur bí an eocair carra ra glar aice o'áruig rí a claet asur reioð a baircað oi. Táinig uólár asur uobróð breirte-cporðeac uirte sur teils rí í féin ar an leabaið mar ar goil rí ar énead rí iomarca. O'fan rí ar an noáil rín feað sac n'faið.

Múrcail glór éigin rriáirca ra uaircað í. O'eirig rí. Do bí a polt paða, muircaac ar rilleað riar ríor léite, a haðaið ar dáð an trneactaið, dá rroctán deór anuar ó na rúilib, a brollac as tuiteam 'r as eirge lé hiomgom. Cairðbríg rí mar reang-eilit traocta, tugta tréir cruairfeilge, ná feurpað coðlað, ruirde ná luige do uenam. Do éuir a dá éroð na polt asur lé cor dáir tug rí oi féin do éonnaic rí a rcail ra rcactán. Do éub rí ó na rcail ra rcactán le heagla. Níor aicnig rí í féin; ní raið ann ac a ramlaða, élaoclarð rí cóm móp ran lé buaðairc aigne. Saoil rí ar a gne go

raib sí ag dul lé báine. Cár sí tímceall agus bí an zóirta ceudna ag feúcaint uirthé ar gloine eile. O'infhúic sí i féin go seup ra reáctán agus táinig tulaigail suil uirthé.

“A þeis, a þeis, cad táinig ort in ao éor?” ar pipé gá canntiú féin, “ar spáid do tabairt do, . . . a Seáin, a Seáin, nár tu an cuanairé agus me do tréigean! Ac cé hé ná meallrá! Duó mílir do pógs; buó éaoin do briaetar. . . Anoir tá deiread leir go bprátae!”

An oirdé rin agus í ag tiarraigil éun outca a cóulaó do cairng sí fallaing ruain éúice ar a mála. O'árvuig sí i éun a cup uimpe. Tuit muó éigin airte ar an úplár, a deim glór. O'feuc sí. An épor go na plabrató óir a b'é é! Tós sí iad. Cait sí ar an leabairt iad. O'fiúó i an fallaing ceudna a éuir sí uirthé an oirdé fás sí plán ag binn tige a d'peactár ag Seán Ó Lonargáin ar sup éar sí an épor ran plabrató innte ar maidin lae'p na báineadé, ar sup éuir i leactaoid i féin ran féirín reo i dtairce. Ó foim ní deagairó sí i ngorpe na fallainge mar ná feudradó sí feúcaint ar an zómaréta ar nar móidig ré ói ná págrató ré cóirdé i. Táinig nua-déirtin don zepoir aice. Siuballuig sí go dtín bfuinneóig agus d'orcail i. O'fíll sí ar an zepoir. Rug sí ar an bfeirín agus d'árvuig léite éun na fuinneóige é, éun a éaitte amac ar an rpráto! O'feuc sí amac, an épor ran plabrató na lám aice. Teitgreadó sí an breug-cómaréta ro, cómaréta an fiminig ar a raóaire go bprátae. Córpuig sí éun a éaitte. Do bí rpué daonna ríor ruar an tpráto agus glóirta iomadámia. Táinig rníom ar a cpoide. Nár bpollam, uaigneac an cpoide a bí aice? Náe donaróda, anóéarac a brait sí?

Cúl sí ón bfuinneóig lé raect feirge. O'árvuig sí an épor agus meáto na lám i. O'i reo an t-urraóar a fás ré aice. Cómaréta bpreige fiminig dob ead é!

Ac teitgfeadh sí amach ar an riaró an éirí ro
 pé coraib na ndaoine! Níor b'áon níos áice an
 fuad míochtaitneamach ro. Dob í an t-áon cómairtá
 foifeire leir a bí áice í. Ac ní beadh tadam
 áice leir, a cuirfeadh i gcumne sí é. D'fáirc
 sí an éirí san rlabhad na lámh mar beadh sí
 ar tí a mbrúite na min, agus tug a céim ar an
 bfuinneóis. D'árvuig a lámh. Staon fuad éigin
 í. Níor bhait sí feartha sup san órolann úo
 a bí sí; airtregeadh í, mar raoteadh sí, on
 eaglaí sí, i nshaint. Cairbhregeadh sí an
 t-alcóir, éide an trasairt, cantain na cómad,
 monabair na n-úrnuithe, agus teangbáil glaise
 an sír a iméig uaithe. Cad bí uirte ná caiteadh
 sí an éirí trío an bfuinneóis? Ní raib pé de
 neart innte. Cad é an fuad fúnda a corruig
 lairtig áice sup fiarfuirig sí sí féin, "an bfeall-
 pad pé uirte?"

Ac do dein! D'árvuig sí a lámh aísir cun
 a caite. Stao sí cun feucta ar an gcóir
 rana fúirfeadh sí í. Connaic sí íomáig de
 ceurta uirte, cómarcáí a íomgona ar an ramail
 bis. D'iompuig sí an éirí agus connaic ramail
 na maigóine agus an leanb ar a baclainn. Nár
 b'armacamail a bí an leanb i mbaclainn a
 mácar. Ar bhéir sí sup bheugéradadh a bí ag
 an bfeair a fás áice an cómarcá ro? Nár
 dearbuis pé ar an gcóir reo go mbeadh pé
 sílir sí? Ar bhéir sí go raib sí fá d'áradh
 ra míceart? Ní fearthar sí? Ar ceart é do
 d'áradh? Níor b'é a éirídeam san a éirídeam
 féin; connur mar rin tadaradh sí bheit ar?
 D'feuc sí aísir ar an gcóir. Do corruig na
 bfuinn! Ar an uain rin tuis sí: fáib fúad na
 mácar í. D'árvuig sí an éirí cun a béil agus
 póg í! Cuir sí an rlabhad tímceall a muintil.
 Cualaró sí aísir ceól na gcraegar, agus bhait
 maibeadt agus doibnear na hoibce úo ag teact
 ó shaint nuair de ceudóir a teangbair a beul
 lé na beul, agus an oibce deirdeannach úo a

bíodair i bpoáir a céile ar an dtéarmaínn ra
 zeuga na tímceall, rruú binn, céolmair, éiríde-
 corruiteadé ag rníom trí na cuir pola. Ní
 feudoíad a fíadnair ar an láir níor mó
 ruadad do cuir uirte. Ní feudoíad rí, agus níor
 teartuis uairte, a cuimne do ruadad ! Táinís
 ciúnar móir ar a lútaíab. Stíoc rí pé óem
 na leapan agus teirís í péin uirte. O'áruis
 rí an éirí cún a béil agus óem rún dainzean.
 Deannuis rí í péin agus dubairt an fáidear
 airí agus airí eile agus cuir a ruan
 uirte. . .

Ar maidin nuair óuirís rí bí roillre an
 treóma san múcaó ó 'péir roime rin. Cúil
 rí a rúile agus tús iarraet ar cuimneam uirte
 péin. Cá ríab rí ? Ó, read ; ac caó mar zeall
 ar an lias ? Do cúil rí a bar dá cneap. . . .
 A buide lé Dia. . . . So trí ro bí ríada
 ruar-alluir ar a rruadannair, zac ball léite ar
 na creadair. Tús rí iarraet ar a meabair
 reairte do éruineáit, ac bí ag dul oi. Léim
 rí amaé ar an úrlár ar buó éreire ar a reannrad
 ná ar a neart, reannrad a bí gabta pé na creat
 ó ruadad na haimre a bí caíte aice. I ndiaó
 a céile táinís rí ar a haitríanaíab, agus éuaró
 ar tárlair i léarsar uirte. O'infíúc rí í péin
 ra reatán. Cúl rí ón ngórt a connaic rí i
 rruat a reáile. Cuir rí uirte so las-mbrízead.
 O'feuc rí i dtreóran rruadain ar loirís uimre
 an lias, agus ar a fágal oi, glairó air, agus
 dubairt so ríab a haigne átaruite aice, níó do
 cuir átar air-rean. O'óruis rí a ceurlongad
 ón treóma.

In a rúide na haonar le hair an búiró bis
 a tús an rreardalá irtead do ríab a rúil rean
 fallá agus éirícaín iongtas an treóma agus
 na leapan rearcáire nar caí rí an oirde. Leir
 an rmaimeam rru b'aoibin dá mbead an rear
 a rruáir rí agus a reun rí, agus a rruáir rí airí,
 na rúide 'r ag cannt léite of a conne do ríe

deóir mór léite. Slan sí an deóir rin a sur
 rúnuiḡ sí san tuillead éagsaoinne do deunam.
 Fillead nó san fillead an sír b'é a dualsar
 beit éom cróda a sur d'feurad sí mar ná raib
 a niomard ac tornuite. Meabruisḡ sí so b'raiz-
 ead sí aicir i rúilb na n'oaoinne lá éigin. U'fior
 di roim pé cad deurráí ac rúnuiḡ sí an maidean
 ran fanaét na torc, a sur leigeant do luét
 bíodáin ar tromaidéacta iad féin do cor lé
 cainnt. Mar rin do bí.

D'eiruiḡ sí amac pé'n rraíó i b'ruaét na maíone,
 ḡá breugad féin so raib an fear a ceileabair
 uirte éom duib diaimair úo coir ar coir léite.
 Ó am so nam rtaodó sí or éomair fuinneóige
 aḡ amairc earráí nó or éomair oirige páirpéir
 éun breac-tuairirc na maíone do léigean. In a
 fearam di or éomair fuinneóige amáin, do tús
 sí pé n'eara b'róga beaḡa, bíognaca. Cuair sí
 irteac a sur ceannuiḡ iad. Aḡ sabáil tar amair-
 clann di ḡaib ranar mór a rúil ar na raib rógra
 so raib "Salóimé" lé léiriú ar an rcáine an
 oiróce rin. San moill éumniḡ sí ar "an b'flait
 Sona" a sur ar lean é. Táinḡ mian aice an
 cluice reo d'feicrint ar an rcáine, a sur buail
 irteac so dtí oirig na dtuicéad mar a raib
 rcaḡrac cailín, i ḡá fuimiú féin i rcátán póca,
 i aḡ rocrú dá b'rob ḡruaige a bí aḡ folac a
 cluar lé na bair, r aḡ cogaint biocta ar dallad.

"Dá tuicéad léo toil," arra peis de Róirte
 leir an ḡcléireac leabair reo.

Níor tús ríre don tor uirte. In a ionad
 d'orcal sí an dorar ar éul na hoirige a sur
 leis slam ar fear a bí aḡ rcaubad an úrláir,
 so n'oubairc,

"A amadáin móir, cad tá aḡac ḡá deunam?
 An b'fuit a fíor aḡac so b'fuitir om múcad lé
 rmuít?"

D'fíll sí a sur d'fiarruiḡ de peis de Róirte,
 "Cad tá uait-re anoir?"

"Dá tuicéad in ionad maít, léo toil."

Τόσαδ αν τ-αιρσεαδ. Σινεαδ αμαδ να
 ταιρεαδαι, αςυρ ζαιδ το εοιριυ α υροδ ζυμυζε
 αιριρ.

Οα υρευαδ ρειζ δε Ροιρτε αρ αν υαιη ριη
 λαιρτιαρ den οιριζ ερδρεαδ ρι ρεαρ ρεαδβτα ηη
 ειρε ρρεαρδαιαι αηαιρλαιηη α αιτνεοδαδ ρι
 βπειριη αςυρ το θεαδ εριος λειρ αν αιηαρ α βι
 αιρε αρ Σεαν Ο Ιοναρζαιη η υτοραδ. Δε ηιορ
 ρευε. Ουαιη ρι αμαδ ζα ηαδ λειτε ρειη ζο
 ραηλοδαδ ρι ανοετ ρριητο Σεαιη υι Ιοναρζαιη
 ραν τριυδεαδαν ρολλαη ηα ηαιρε.

Λα'η ηα υαιρεαδ ευιη ρι ρηανηρρευη ζο υτι
 Καηριη λεαιηλι υυαλαδ υιηηε αρ αν υαιη αιριτε
 αρ αν ρταδ τραιηαδ η υρειηηβιηηεα αςυρ αν οιρδε
 εευθηα υορδυιζ αν τραιηη ζαν υριθη, ζαν αιτ-
 ηεαδαρ. Αν ηυδ υειρεαηηαδ α υειη ρι ραρ αρ
 ραζ ρι Καταιη Σαν ροιη ρειε το ρεριος υοη ηιαζ
 α εομαηιηζ η λα μοιηε το υευηαηη.

Cairibdeal VIII.

Lá mion-báirtige ceóir doob ead é. Do bí an *Forc Deary* i nDeacóite *Teap* tuillte lé luét *rósmair*, iad tagta irteac ón otuat mar ná *raib raic* dá *deunam* toirc na *báirtige*. Cuid aca go *raib airgead* aca; cuid aca bí *bairte*. Do bíodar as *caiteam* a *scod* *aimprie* i *reómraib* *púil*, as *imirc* *liatróidí* *búir*, nó *cártaí* asur as *mallú* ar an *nóroé-aimprie* asur ar na *feirmeoirib*: a *bfeirmoir* as *beirbiú* 'r as *itead* *óidib* *féin* *féin* *repeadain* *de* *ló*, as *codait* i *reioibólaib* nó i *scarraib* *traenac* *ó'oiróce*; cuid *maic* aca a *goidead* nuair *gaibtoir* an *lom*.

Ar *lion* na *bfeap* ro bí an *uile* *cló* *óine* asur a *liac* *óutamlac*. Doob *aicne* do *cuid* *maic* aca *leatamadán* *ó'feap* *óg*, *cumarac*, *lán* *ó'feuróis* a bí *féin* *mhaile*; "*feuróis*" a *tugti* *air*. *Gairtoir* go *leir* *fé* *lairtiar* dá *órom*; *or* *cómair* a *púil* *gaibtoir* *bhabúe* *air*. *B'feurairte* *rin* mar ná *raib* *fé* *rócruinn* *ran* *incinn*. Do bí *fé* *bois* *fé* na *cuid* *airgí* asur *níor* *cúimín* *leir* go *minic* *cao* *deinead* *fé* *leir*. Bí *cúis* *blana* *caicte* *aige* *amearc* na *bfeirmeoirí* *gan* *treoir*, *gan* *reírta*, ar *beag-tuamarad*, a *camall* *féin* *ser* *zac* *éinne* aca *air*. *Níor* *móir* *sur* *cúimín* *leir* *raic* ó *lá* a *bearta*, asur *ní* *raib* *ac* *don* *leir* *amán* *cuibearac* *roileir* na *meabhairdeac*; *b'é* *rin* a *dul* i *bfeadar* in *órbuidéal* asur a *rá* *leir* *ann* go *bfeurairteap* *gan* *aicne*, *gan* *cúimne*, *gan* *úrlabha* i *scloir* *traenac* ó *deap* *féin* *nóutais* é. *B'féir* *sur* *rao* *deac* an *méir* *rin*, *leir*, *imcíte* ar a *cúimne* *mar* *mbead* an *pian* *cneadta* a bí na *cúl* a *cuir* *ead* *pian* go *minic* *air*, *ní* *ná* *leigead* *do* *don* *dearmad* *do* *dul* *aige* ar an *órbuidéal* *ran* *clóir* *traenac*. *Seacap* *ran* asur *pot-leir* *cúimnte* a *tagad* *cúise* *ac* a *imcigead* *air*, *do* bí *oaille* asur *oairdeac* ar a *incinn*; *riú* *amán* a *ainm* *féin*, bí *ri* *imcíte* ar *feó* *uair*!

An lá áiríte seo d'eirigh feurós amac ar
 ppointeac tréir a cota do cáiteam. Do bí
 rcaracá do beag dulta ar an aimir. Bual ré
 ruar féin rriáio gan aige ar rian a cáiróil,
 agus bual ríor éun na habann gan áiró aige
 ar raic. Tíor i raşar gleanntáin a bí an
 rpeacáin, agus bual na treó. Fuair ré fear
 meádon-doróa anhran as ullmú rreama do
 féin, agus raió an clóó ainveir a bí air trí
 feurós. As cur duihn caifí ar reanrtán éom
 duó leir an ruş bí ré ar teact don leacamadán
 i láair. Do bí caracáac éruaró ar an rparirte
 boct, agus buó naoiróe truaşa é as cóiríú do
 féin as bun crainn. Ar leacóiróis leir do bí
 córta as coimeáó an buinn ran uacáir lé céile
 ó rcaramáint so hoban. Ac éinne so mbeáó
 don rreiróeact an bparirte airtint do so
 raib raşal níor réarí blairte as an bparí ro.

Scairíte tímceall na háite do bí mórcuro
 reanrtán pollam. Stáin earraí-ar-coimeáó curo
 aca, rtaín toirtíní pollama a tuilleáó aca ; agus
 i rceann díob i bpaó níor mó ná an curo eile,
 bí taorcán maic uirce agus trí nó ceacáir de
 breacáib na mbeacáib. Tíor ar bpuac na habann
 bí rparirte eile agus rlat iarcais aige.

Stao fear na feuróise as raire ar fear
 ullmúite an caifí, agus rlac truaş do é.

“Ní braitheann tú so maic ?” d'riarruis fear
 na feuróise d'fear na rpeacáine.

“Droéruact, a cara, droéruact a ceangail
 ar mo rcaracáib. . . . Níl don dealliam so
 n-eiréócaró an ceóó : níl raic dá deunam an
 aimir seo.”

“Ní raşaró an biaó ran éun maicera do
 rraşóáin,” ar fear na feuróise.

“Níl a malairt ar mo éumar,” d'breasair
 fear na caracáise.

Do cuir an leacamadán lám na róca agus
 rín bille dá dealeir éun an rir eile. Ar an
 uain rin do bí fear na rlate as deunam orca

aníor ón abainn agus dá bpeac i reanrtán aige. Do éannaic ré an lámh dá fíneadh agus buíó mian leis a fíor do beic aige cad bí innce. O'fás an leatamadán an láthair.

“Cad tug rúo duit?” o'fiarpuig fear na plaithe dá éompádaí, agus coinneal na fúilib.

Tearbáin fear na caraéctaiqe an t-airgead. Do leat a fúile ar an bfeap eile. An t-olc ran fearis a bí as bhrúctgail na éliab o'feap na caraéctaiqe i rúc an lae de éionn a ainveire agus a beas-foláthair do maoluis ré.

“Níor éin miam é ac duine uasal,” arfa fear na caraéctaiqe.

“Níor éin miam é ac leat-amadán!” arfa fear na plaithe.

“Sin é meap atá as na daoineib air,” arfa fear na caraéctaiqe.

“Ní fuláir nó tá ré flúirpeac go maic aige,” arfa an fear eile.

“Tá ré de éirt air,” arfa fear na caraéctaiqe, mar olc ar a éompádaí.

“Cá b'fíor duit?”

“Cuala é ó éuro de luéc an fógmair go bfuil aicne ada air,” adubairt an fear eile go breugac.

Táinig ruim go han-oban as fear na plaithe ran leatamadán feupózac. O'feuc ré go épuinn i ndiaid an leatamadán agus tós a tuire go maic.

“Sin éugam an t-airgead ran,” ar feirean, le fear na caraéctaiqe, “go b'faiqead arán agus bainne.”

Sin an fear eile an t-airgead éuige, agus o'iméiq feirean ré éin na rriáide ar feupóir-céim o'ponn teac i b'foisre o'feupós agus a éomaircaí do tógaint. Do éin ré rún daingean: má bí airgead as an leatamadán beac éuro de aige féin!

Ac dá mbeac a fíor aige cé bí aige, in ionad an rúin rin do éunam o'iompócaí ré éun na

habann ašur báiréad ré é féin lé himeagla. Dá bfeudad feurós a fáogal tairir do tabairt i gcumne d'aitneóad ré fear na plaité, ašur dá mbféirir lé haon cúl dá incinn a eagnairc do noctad do, ar an uain rin, ašur an rmuic do rcairead ói, do rtracrad ré ar a céile fear na plaité mar rtracrad riolar mion-eun. In ionad ran buail ré ruar fén mbaile san áiré, san tpeoir.

Čait feurós an tráctóna ran so hait, mar čait ré ceud tráctóna roime rin d'iarriaró a eagnairce do léigeam, ašur čuairó de. Ní feurórad a čuimne dul čar čuig bliana ó roin ašur órbuiróal mar ar tužad é tréir é d'fáğail san rruic-meabair. Innreud annran do sur b'amliaró buairead ra cúl é lé harim zeur éigin; so mbféirir so d'ciocrad ré čuige féin; sur čoramlail sur ar d'útaig na čruicneadta do čáinig fé. Fáic eile níor b'eól do, ašur ran féin do čéigead ar readmall so minic air; do bí fé dail, dorca. Uaireannta čagaó pian ašur tinnear uadbarac na čeann ašur na d'airó rin leur beag rolar, ac d'oirčigead airir ar an bfear boct.

Čait fear na plaité an tráctóna ran ar loig fir na feuróige san ror. Čáinig fearig air čuige féin ná deagairó fé ag cainnt leur nuair ruair fé an čao. Činn fé, ámtac, an baile do čiorad de ašur nuair zeóbad lán a dá rúl de, san an čor d'fáğaint airé airir; ašur níor beag in ao čor é a átar ar marim ambáiread nuair ruair fé so raib an fear feuróğac amearc čuigir nó feirir rcharci a čovail ran d'ruicail čeudna leur ar leatimeall an bóčair israinn.

Ar na báiread do rparp an žman. Do čroit an aimpir ašur čuairó tuige an žráine i d'riomačt. D'eirig d'óčar lučt an rógmar. Le deireannairge an tráctóna čáinig feirmeoirí ar an mbaile ar loig rparlpíní. Čáinig rcalós fé d'eim fir na plaité ašur d'forruig é. Ar a

molað ran o'פורטויג an feirmeoir feurós leir ;
neáctreaca buð beacair lé fear na plaité dul
leir an reálóig.

An oirðe rin do éodail an beirt, fear na
plaité ašur feurós ar bliúne de locta i utis
na n-ádlainí curadóireacáta aš an bfeirmeoir.
Do éodail an éuro eile den luét fógmair ran
reioból of éionn na šcapall.

Ar maidin nuair šairm an feirmeoir ar an
mbeirt, buð beag do šaoil an leatfolairdeáct,
mar b'é rin fear na plaité, šur b'é Seán
Ó Lonaršáin a éodail in don áit leir an oirðe
poime rin. Maidir lé Seán Ó Lonaršáin, ní raib
an leatfolairdeáct na éuinne in do éor níor mó
ar ná raogalóirde riam é. I rit na maione
ar an eadairfut do deim an leatfolairdeáct a
éiríde vícíl ar muinntearðar do deunam leir
an leatamadán, ná níor buaileáð na aigne šo
raib don éoramlaéct aš an bfeair bfeuróšac ro
leir an bfeair plactmar ran a deim an iomparcáil
ionšac éú éúig bliana poime rin i bšeimbineá.
. . . . Ná raib an fear ran marb ar don trliže ?

Ní raib an leatfolairdeáct mó ná buirdeáct mar
ná raib an oirdeáð dul-éun-éinn deunta aige
ašur buð éairt do, ðar leir, ac éuir ré i leir
brellántacáta šir na feuróige é rin, ašur ní
raib don eadócar air šo vteirpeáð air ré
deirpeáð. Éuir ré poimir breit fáða air.

Lé tamall anoir ní raib an raogal rómaré
aige. An bešán airšio breibe a šaibeáð ré
real, do bí deirpeáð ar fáð leir anoir. An té
šo raib ré mannpáirteáct leir i bšeillebeairt,
blianta poime rin, éúš ran a óubflán ré, šá
ráð leir šo raib ré coréca aige ó beir aš teanntú
leir, ašur ná feucraide corðce airšir luét
na cora šur šaoil an beirt aca šo rabðar
cionntac ann. Bí an-óúil tagáta aš an leat-
folairdeáct ran viš lé deirpeannáí—raigeáð ré
fén poct éúice, ašur nuair bíoð ré lé póit do
deirpeáð a beáta buairt móri do ; ašur tagáð

uamán aip go dtiocfaid rriuid an fíir loicéa
cuise tríd éigin. U'rin eagla do tús ré mar
oigheáct ó taob do leir, ó na fínreapaib
Inoiaac; agus ip amlaid do meuduis an
t-imeagla ro leir an aimpir, lé póit, lé boctanaáct
ar lé fán. Aipir agus aipir do fepúis ré ac ní
bpuair ré don fneasra ní bfeárr ná eiteac ó
na épaio. Do bí an deoc agus an beata as
dul i ndaoine, agus do sein eiteac agus éimead
oibfeaps ann. Do beir na nite reo do dlúct-
muinntearpa do tárdail leir an leatamadán
feuróga, ac b'ole leir mar bí as eirge
leir.

De éionn a dealliam do cuiread feurós as
caiteam on buailteoir, agus ip ráimaid do deir
ré a cuio oibre. Ambáiréac 'r amonacair,
amaiméir ar gaé don lá eile b'é rin a ionad.
Do éonnaic an feirmeoir ná paib don éalaoir
oibre ann. Táimis eion aige aip mar tiocfaid ar
aimí. Do bí a éion réim as an leatfolairdeáct
aip, mar u'eirúis leir go minic cúpla dealaer do
tógaint 'ar iaraáct' uair, mar dubairt ré réim,
agus ríde éigin dealaer do buadacaint uair
trí éamargal ar éartaib.

Trádnóna tar éir oibre u'fiarpuis an leat-
folairdeáct u'feurós cao bí fonn aip do
deunam tar éir an fógmaip do beir i leatcaoir.

"Ní feadair," arfa feurós, "an bfeudra
cuimneam ar don nio?"

Do máctnuis an leatfolairdeáct ar fead
tamail. Do rit na mílte rmaoineam trí na
incinn éapra ar lúige na rúl.

"Tá ré agam!" ar feirean, go rcleóndaraac.
Stao ré.

"Cao é?" u'fiarpuis an feair eile, ruim aige
i mbriacair na leatfolairdeáca, ná deagair
amuza aip fean.

Époit an leatfolairdeáct a éann, a éualtaí
as feiteam go dúlmar lé cannt uair. Sa
deiread labair ré go neam-óócaraac,

“Tá áirí-tionnrcunadó aḡam-ra, ac cao é an maic rin?” aḡur íor ré o’feucaint connur a cuirpeadó a cáinnt ar an bpeair eile.

“Cao tá doo toirmearc?” o’fiarpuig feurós.

“Ár lear-na aḡaon” ar an leat-folairdeact, san áirí do tabairt ar ceirt an fíri eile, “dul fén scoill ar peadó an ḡenírú aḡ ruibe ainmíte ar íon a b’íonnadó. Tá cruaic aḡḡíó ann,” aḡur ítao ré.

“Mar rin luigimír lé céile, aḡur térdimír i leit an áirí,” arpa feurós go raonta.

“Ac,” ar’ an leat-folairdeact, “níor níor dúinn aḡḡeao cun dolai aḡur feairt do ceannaic.”

“ḡeóbaó-ra é rin,” arpa feurós, ar nár b’eól do i ḡceairt luac ceuo dealaer peacár don éinn amáin.

Táinig an oirpeao san rceitimíní átair ar an leat-folairdeact nár fiarpuig ré ar an uain rin don ceirt eile go ndubairt,

“Teunam. Téimír aḡur caitimír b’raon go ḡceileabram ar o’cionnrcunadó.”

Amaic leó aḡur íor go o’cá ḡorc deaḡ. Duailte leir an mbócar íarainn annran bí peantán mar a noioltaí poitín, an raḡar buó ḡairge den mbeaúirce. Tráic ní maib ann ac ḡnáicós reairtí, ac ó teaic toirmearca na o’ige bí riuball ḡac éinne tarpmar aḡ. Oiolao deoc ann san peac san eaḡla; fiú amáin an póilín ar a buille noáo ré ar luic an teaḡlaig aḡur ní mó-annam a ḡlaocáí írteaic aḡur go b’fluicáí a reiuic.

Ar an mboicán ío do deim an beirt. Níor cúḡ feurós ré noeapa ann ac truír, pean-úine, peanbean aḡur bonnraic o’óigimnaoi. O’airig ré ffeirim go raabaar an-muinnrearda lé na cuallaí, aḡur tar éir reirean do deunam cainnte leó, nár cualaíó ré go raabaar éom muinnrearda ceuona leir féin? O’aim’deoin a neam-éruinnir cúḡ ré fé noeapa leir ḡur taorcaó

deoc cúca nár díolaó in ao éor airte. Níor éogair ré a rcpúúú an maib pác leir. Tugadair real maic den oíóce ann rair ar fílleadair.

Az págaint an tceantáin úóib do bain trúp an teaglaiz a ngeallamaint úíob teact airir, geallamaint nár deacair.

Lá'ri na báireac bí ceann na leatpolarídeacta an-éinn, an-leócaileac, azur níor deacair fearz do éur air. Úuail an feirmeoir anuar an raicé az feucaint ar an obair. Stav ré or éoinne an buailteóra az ruimú oibre an éaicteóra feurózaiz.

“Obair áluinn, a éaicteoir,” ar reirean ; “beazáinín níor ppara annran,” leir an leatpolarídeact, a páiniz az an mbuailteoir ar an uain rin.

Ir pártá éuaid an molaó ú'feuróz ná an obair den úfeirmeoir ! Ní úó-énearca zaib an leatpolarídeact leir an óróú ruair ré, ámtac, ac ní dubairc ná níor dein raic an uair rin.

Ar fíllead den leatpolarídeact leir an sceu-uailac eile cpuitneacta dubairc ré leir féin zo maib az eirze lé na éeilz zo hannait ; azur mara mbead an rcoltaó cinn de dearcuib póite na hoíóce moime rin bead zírrizéir móir air.

Úí zac don ruó beairuite aize anoir : nuair bead an rózmair i leactaóib nó i nzioprac do meallpac ré feuróz ruair ar an úteórainn, ré rin, nuair bead ré pártá na aizne zo maib an t-airgead aize ; zeóbad ré obair don mbeirc aca ón Seanpánac. Oíóce éizín zoiópead ré an t-iomlán azur baileócaó leir ó éuaid, ó éuaid mar a mbead ré éoióce zan tómarídeact ; azur dá mbuó zád é deunpac ré feallbeairc zan puinn eagla, mar níor mar a éile é reo azur an beairc zo maib ré mann páirteac éana ann. Úí cóngam zeallta az an Seanpánac do ú'ponn a éuraim do éur de, zan é féin do beic mann páirteac ran zcoir in ao éor. Ar an airte aizne rin do zluair an leatpolarídeact zo roilbir ré

“Déin an buailteópa, talaín plán aige dá deunam
deir gac do nio.”

“Ac táinig cor i raogal an éaitteópa gan don
éoinne leir, cor a cuir cor i raogal a tuillead,
leir.”

“A feuróis,” ar an leatfolairdeact nuair bí
tínceall lé trian an ualaig caite aca, “táim
rcubta éun bpaoin. Cait éugam cúpla dealaer
go dtí go n’oiotar me,” éom tlat agus b’féoir
leir é.

“Níl ré oipeamnac agus,” ar an feurós.

Níor b’áon tuar deigméine as an iarrtóir é
rin, agus do bhorruis aige. Érom ré as asairt
a óroicmianais ar na capallib. Corruis ceann
aca. Déic an leatfolairdeact—rcneuc níme!

Capall ós, mear dob ead an ceann a corruis,
agus rcannruis an rcneuc í, gur déim ionfairt
eile, gur bainead sprosa ar feurós anáirde ar
an ualac.

“Go réir leir an scapall,” ar an feurós.

“Tabair aite do éuram féin,” ar an leat-
folairdeacta, go goirgead, “cé tá na mbun ro-
mire nó tura?” agus rcúis ré a fiacla mar
deunrad maora alla. De ceap na huairde
d’imtis a mianac ón leatfolairdeact.

“Tura gan amhar,” ar an feurós, agus déim
ré rmiota gáire.

Níor beas ran don leatfolairdeact. Cairng
ré trearna na n-earnairdeaca ar an scapall mío-
ruaimnepac, gur léim ran. Léim an capall eile.
Ling an dír, rcannruite, ríor féin bpaitee.
Bainead feurós den sceud ppeib agus teilgead
amad ar an dtalam cruair é. D’ran anran!
Sreac na capall leó ríor féin maca agus ar
éigean do rtaon an tiománaí iad.

Árdruigead feurós ar éomlann irteac go tís
an feirmeópa agus cuiread ríor ar doctúir gan
moill go Sorc Dearg. Táinig reirean agus tar
éir feucta reata air d’órdruis ré barcapnac do
ceact agus a tabairt on órbuidéal. Sin mar bí.

Eóilgairteac doob eadú Doctúir Saomair. 1
 scoláirde do ir iomda duair fannta do gnótuig
 ré. Ní maib don cátair móir ná gur bfeirir leir
 cúnam tábaéac do beir aige, ac bí ré an-ós
 fóir, an-phiaclac i nweidó eólar na n-Inviaéac ar
 luidbeannaib, agus b'rin é fáct gur fan ré na
 baile dúctair mar bí ré ar éomgar oca Inviaéac
 mar a maib reanóoctúir áitrite. Duó maire don
 ngarim é. Féil ré go láirir i ocoilnúrcailt,
 agus ar an bponne ro tug cur móir dá garim
 iarracé ar beas-ir-riú do deunam dá feabar,
 o'aimdeoin a pionnra. Spreamuig ré go olúct
 dá éreirir fan uile nro, agus cáit ré an uile
 lá as cuarodac leirge fairringe an leigir.

Níor bfaða do as feucad an ocair nuair fuair
 ré go maib reanónead mar ar goirtigead an
 trácthóna fan é, agus o'oirbuis ré gan moill gur
 áitrite ré enámin a bí as brú ar a incinn.
 Cualair ré ón bfeirmeoir gur b'feair raonta
 dearmadac, failiteac é, nár cuimnis inoiug
 cad do deir ré inóe. Tós an lias ceann den
 méir reo láitreaé.

Tar éir an oirbrite bí an t-ocair an-las, agus
 o'fás an doctúir óróú glaodac air féin gan
 rómoill má bead gáó leir. Do bí a bun féin
 aige leir an méir reo : cá bfeir ná tabarrad
 áitrite an enáma úo éactaint éigin do ar
 eagnair an ocair. Bí teoir as Doctúir Saomair
 agus b'é reo an ceud cao aige ar í do cup ar
 a tárdáil ; agus ar an adbar fan bí ré ar tí
 farca go cúnamac, ullam, féir ar a eólar
 o'feucaint. Tairgead ré sac cúil i raogal an
 ocair lé hionlar a cur ealadan. O'fanfad ré
 go noúreodac an t-éiglidé nó go otiofad
 pámaili nó ppeabraoirí éigin air. Ní maib an
 oirde ró-fada dá mian cun na diafairéacra ro
 do rrréir má b'feirir é.

Timceall an tráca fan ar maidin, roir a
 ceatair ra cúis a élos, uain go mbionn rúil
 as sac lias lé hacarrú i noáil sac ocair éornuis

an t-octar ar ionfairt agus ar monabar. Cairng
ré lám leir amac ón eudac. Leis ré glam.
Pheab an lias cun a taoib, agus rug ar an
lám a bí ar rilleab lé cnairte na leapan. Suro
an t-octar aniar so fuadrac, rádmáill ar rpeab-
raoioí dá d'allaó.

“Ní cairngeócair an píce ní bhrifir
. . . . bhrifir mo dhom ar dtúir á!
nílim agat! ná bíod eagla oruib
tá neart im géis nílim ar lár fóir. . . .
Cá bhfuil Mac? a péis, pós me
mo cumann tu ambáireac, ambáireac
an leatfolairdeact diaill rin ionparcáil?
. . . . deunrad b'iongtaó an srear é. . . .”

I nit na feada ro coimeáó an lias sream
láime an octair. Stao fear na rádmállaó.
Labair an lias,

“Tá péis annro agat; labair.”

“A péis, a péis, coimeáó i fear beir cion
agat orm.”

“Cao é? Cao é?” d'farruis an lias.

“An éor! an éor! Seacain an leat-
folairdeact Seab, feab, buairdear!
buardear! Cá bhfuil Mac? Cá bhfuil
Seán fada?”

“Táim annro agat,” d'freadair an doctúir
“Ionparcáil! Ionparcáil! Seacain tu féin!”

“Seacnuigió so léir! Leigtear cúgam é!”
agus sreamuis an leabair so fiaóain sur lúb
ré í. Taótrad é, taótrad é,” agus teilg uairó
namairó ionáigneac. “A míc, tá an leat-
folairdeact ag cabrad leir beir dom air
. . . . fan! Cúis dealaer orm féin!”

“Deic ndealaer anuar air,” air an doctúir.

“Bíod na margaó cairng! mire
an fear duit fáoilir ná feudrainn-re
ionparcáil ní ‘peairí’ mire, a pinn
falais Ó lonargáin, a meactais tós
fan!” agus cairng ré buille dhom ar an aer.
“Ó! mo cúl, mo cúl Cé buail me?”

“Táinig aitheam aih. Cuairt ruaimnear cainnte aih. Bí ré traoéta ag a ndubairt ré. Táinig an doctúir agur tug ré pmoa rnatáire do agur tuit a cóblaó aih i ndiaró a céile.

“Tá agam,” ar an lias go páirta, “Seán Ó Lonargáin—acramn éigin tíméall píce—iomparcáil—bean éigin—buaideann ré—oioǵaltar—leatpolaideact sur b’ainm do pinn. Tá gac mih anoir agam. Lé hairtmiú an enáma zealraio a inéinn i ndiaró a céile. Cairead beit láiread nuair d’uiréóair ré. Cóblóair ré go tó meádon lae. Fillread.”

Ag imteact don ndoctúir d’pás ré óróú ag an mbuime gan neac do leizeant i nǵoipe an oéair, agur dá mbead don cómarcái d’uiríte aih glaoóac aih féin gan móill.

D’fill an doctúir i meádon lae ambáiread. Ní raib raic ag an mbuime lé na tuairpe do éabairt, ac sur táinig fear d’iarrairó an oéair d’féierint.

“Ar leizead irteac é?”

“Níor leizead lét óróú-ra.”

“Cá bfuil an fear go anoir? D’féidir go mbead tuairpe éigin aige ar beaca an duine reo. Cionn tú nac don pógmarái coitceann é reo.”

“Cim rin. Ní gáibeann a cuio feuróige ra eualaitpirt lé na ceannaǵtaib in ao cóp. Cpeirim go bfuil an fear úo ag obair mar a raib ré reo; dubairt ré rin. Leatpolaideact read é d’péir an d’uiréora.”

Bain an focal deideanae zeit ar an ndoctúir. Tug an buime rin fé nveara.

“Ar deinead an ceairt gan é do leizeant irteac?”

“Deinead. Duó mian liom cainnt do deunam leir ac —,” gáib pcamall de gmuad an doctúra, “—ac panpam. Dá nduirigead ré b’féidir go b’ionnraimih ruo éigin uairó féin.”

Duirig an t-oéair in am érad, adbar maic níor ruaimnearaige agur níor neimbrediótize.

D'fada roime rin sup orcal ré a fúile ar an n-dáil inéann ran. D'braic ré a'aruite go móir, níó náir b'iongaó b'ait leir cá raib ré. D'feuc ré ar an mbuime. Tuig ríre go maic. D'iompuig rí a dearc go seanamail air.

"Tá bpeir fuaimhir ort anoir, ná fuil?"

Cuir ré a lámh anáirde sup b'braic an fáirceán ar a ceann.

"D'braicim cúl mo éinn an-éinn. Cao tárlair dom? Cá bfuil Mac? a péis,—ní tu péis, an tu?"

"Ní me. Caidéir panaéct an-focair. Ná ruair tú féin lé cainnt. Beir fearg ar an n-doctúir," Cuir rí fall agus ruig ar lámh air. "Tá báir ag an n-doctúir leat."

Do tug ruó éigin léur beag foiléir d'incinn an ocair ar fead nóimintín.

"Táim d'iarrair cuimneam. Fan, ná rabar in órbuidéal eile indé? Náir tuitear d'ualac?"

"Dear focair anoir. Uianta ó foim b'féirir go rabair in órbuidéal mar bí man cneadóca ran áit sup goirtegead indé tu, agus bam an doctúir enám ar, agus . . . ó, ríó é an doctúir."

Táinig an doctúir go dtín leabair. D'fág an buime.

"Sead, connur b'raiteann tú, a buadail?"

"An-las, agus tá ruadái áite ag ríó trím incinn," agus d'innir don n-doctúir ar innir don mbuime.

"Nac cuimín leat, a tuillead?"

"Ní cuimín."

"Maéctnuig. Cpuinnig do rmaointe go léir anoir."

Máéctnuig an t-ocair ac bí gac don níó ag toul ra b'raoc air. Bí ré mar bead buime i dtairdeam.

"Ír cuimín liom beir in órbuidéal go ndubrad liom go b'fuarítear i gclóir traenac me san luadail, ac——."

“Tá blianta ó fóin annsan;” do éirearuis an dochtúir, “Aur ó fóin?”

“Aur ó fóin? Nác inóé é?”

“Ní headó, ní headó. Inóé éuitir o’uallá.”

“Á, ir cuimín liom,” ar an t-octar go mall, “real fáda as obair o’feirmeóirib.”

“Nác cuimín leat faic roimír an pé rin?”

“Faic a máirear.”

“An féidir leat reriob?” aur óein an dochtúir cómarca íomáigheac lé na ceo méir san aer.

“Ir dóig liom,” ar an t-octar.

Sin an dochtúir peann éige. “Anoir,” ar reirean, “reriú na leirneaca ro ar an bbráiréar san—‘S-e-á-n Ó l-o-n-a-n-á-i-n.’”

Do reriú, aur an dochtúir as faice go seur air.

“Feuc go cruinn air rin,” ar an dochtúir, “Cruinniú do rmaointe air.”

“Sin í m’ainm,” ar an t-octar mar deureadó duine a seóbaó amac nuó éigin a bí ar iarraio uair leir na ciantaib.

“Go maic,” ar an dochtúir.

O’feuc an t-octar go cruinn ioir na rúilib ar an lias, aur é pé óraoideacé aige.

“Connur bí a fiór asat?”

“Ól ro,” ar an lias, as ríneacó gloine go noig innte éige.

O’ól pé an deoc aur óraic pé bíoógaó mór ar a rriuro. Do labair an dochtúir leir.

“Seán Ó Lonaráin t’ainm. Bí acran éigin ioir tu péin aur fear eile i ótaob píce. An cuimín leat?”

“Ní cuimín,” tríer tamail as maétnam.

“Bí ionparcail asat lé duine éigin. Bí bean sur b’ainm oi peis i ótreir. An cuimín leat í? O’féidir sur mar zeall uirte rin a buaireacó ra eúl tu, blianta ó fóin. Cao duarcar leat san órbuioéal eile?”

“Ir cuimín liom sur éuala óá ráó aca go

maid an pian i gcúl mo éinn laeteanta ann nuair fuairtear me."

"Níò a foillrižear sup táinžir ácar fáda ar an ttraen earraidé na bfuairtear tu. . . . Do bí cara ágat sup b'ainm do Mac, ásup fear eile supb ainm do Seán fáda; an cuimín leat iad?"

"Ní cuimín, a doéctúir, tá bóiépeán an domáin im éann. Táim d'iarraidó cuimneam, ac tá ágoul díom."

"Ní beiró tú mar rin. An cuimín leat pinn, leatfolaidéacé?"

"Á, an é rin buó bun lé me do leagad de'n ualacé?"

"Ní feadur," o'fpeasair an doéctúir, "aitir dom."

"Irá é do buail na carail sup p'neabadar ar sup leagadar mire."

Smaoinž an doéctúir.

"Táinž peirean annro ar do túairre inoiuž. An pinn atá mar ainm air?"

"Ná dubhair rin?" ar an t-oéar.

"Uait-re éualara an ainm nuair bí máóimail ort," ar an liag.

"Ar b'féidir sup b'é an fear ceudna é, a doéctúir?"

"Cao é an ražar duine an leatfolaidéacé ro?"

"Oroiézeuž; táim reuortá aize," ásup o'innr ré riár ríor a iméacéta leir an leatfolaidéacé.

"Cuir ad éigin," ar an doéctúir, "an caonái reo ro bócar. Díod buideacéar in ionad milleáin ágat air i otaob sup b'é ir bun leir an órbairt reo. Ní luža ná ir tuigte duit rearamaint leir. Creidim go bfuil dlúédbaint éigin aize léo beacá eadnairce. Tiocfaió rí rin ar fáo go foiléir éužat póp. An cnám a bainear det incinn b'é buó cúir leir an reácmall ro ar fáo. Dá mbaintí an cnám ran an ceud lá ní bead páic

oirt lé faoi. Céana féin tá feadbar oirt. Sé mo cúram-ra aithe do tabairt duit. Cneapócaíó an éneadó ro. Ná leis oirt lé héinne go maib feanéneadó ann. Sara b'fágar an áit reo beir ar aithe éoraimail inéann aihír, ac caiteir i gcuioeaeátaim na leatpolaioeaeáta ro a leigeant oirt go bfuilir éom raonta agus bír. Fair é, fair é, fair fae cor a éuirpíó pé de. Brait é. Feuc an féidir é do éur as tráct ar a fiuball-taib."

"Céana féin," ar an t-oéar, "tá rocair agaim ar dul go dtí na áit dúteair i ndeireadó an fógmair agus dul ar ran féin goill i gcomair an seimhíó. Tuigtear do go bfuil aitheadó agam."

"Fás ar an raolitin rin é," ar an doctúir, "Sin muo maí. Tá breicreá an áit gur goirt-tigeadó tu do éuirpeadó a amarc muo éigin i gcuimne duit, b'féidir. Caiteir an feurós ran o'fágar oirt féin, dá g'ráine tágann sí duit, agus ní fuláir duit beir ar do bioró, mar, mara bfuil dearmadó móir oim-ra beir a acarrú móir oirt pé feactmáin."

I ndiaid a céile éuaró an fánaí i bfeadbar ar i neart pé rtiúraó an doctúra agus aithe agus ceannraeá na mbuimí. Do g'eal agus do g'euiruis a meadair. As dul i dtaití do ar an rolar nuadó inntine reo as dul i muingine ar i ndócair. Tágaó taomaáa neaméruinnir, uaireanta, aih, ac má feadó, ní fánaidíir i b'rao. Bí pé lán-deimníteac gur b'amlaio a tuagaó iarraeá ar deireadó do éur leir blianta ó roim, ac cá háit agus cé hé nó iao? An mar g'eall ar an mnaoi a g'ail na ráomail é? Má b'eadó, cé'm b'i, agus ead é an baint a bí aithe léite? An pinn reo gur éig pé aih na r'peadbraoirdí ar b'é an leatpolaioeaeáta ro é a bí as ceangal éom olúe ran do lé coigeioir? Má b'é náir deallraimtae go n-aiteoéadó pé é féin?

Dein na nite reo go léir buairpeam do, agus

ir minic do táinig eadócar air. Meanmnuigeadó an doctúir é ar zac ócáir aca ro i rliže sur rúnuiž ré zo ndeunradó pé eudradócomadaimail ar zac nió a bí i ndoirceadar air. An puó buó éruada do anoir, bpeizmoct an leat-amadain do coimeadó air féin ó bí pé aš vpuivteam lé rcairo coramail meabrac, ašur zo maib pé aš cur puime inr na nióib a cuireadó rar ar eiruž an méiró úo do. Éinne zo maib aicne aige air, caitepeadó pé veit an-aireadó air, ar eagla zo vtabarrai epuinnear ná cpiočnamlaet leir ar an macalongs ro.

Bí pulang žena nearc ar ar eiruž vó, ašur i žciónn peactmáine bí pé aš žabáil amac. Um an vtaca ro bí pé ó baogal botúin cainnte do veunam, ašur leizeadó von leatpolarideact teact ar a tuairre. O'foiróniž an t-očar veit an-lážac, vpeir veallnam, leir an leatpolarideact.

"Tá rúil ašam," ar an leatpolarideact lé paobtruaž, "zo bpuilir zo maib airir. Tá aicpeadcar orim žur buairear an capall. Ní inneórpair von bpeirmeóir é?"

"Ná bíoó eagla ort, a cao ir ainm vuit mara b'eadó?"

"Pínn, a žlaodcaí orim," ar an leatpolarideact. Žuž Seán Ó Lonaržáin ppeab a žuž an leatpolarideact pé ndeara žur fiafpuiž,

"Cao tá ort?"

"Ó, níl raic ac ríog tinnir a pué trím cúl," ašur cúir pé a lám ar an bpaírceán.

"Ir oč uom žu," arpa pínn.

"Ní ró-dear, a pínn, vuime do bualaó ra cúl," ašur deare pé na řabraióib zo žeur, řerúvuiteadó ar pínn řeucaint connur žoilipeadó a cómpadó air.

Ní móir nář tóžadó ó čalam pínn leir an ngeit do baineadó ar ašur o'řeuc ar an očar acrláinteadó zo nouđairc,

"Cao ir ainm vuit?"

“φευρός,” α γλαυόταρ ορημ. Ταυόβριζαδ το
 ζο ραιθ ρέ αρ lic οιθιρ αν-ταναι.

“Cao ράτ ζο η-αβραιρ νάε ρό-θεαρ ουινε το
 θυαλαδ ρα εύλ?”

“Μαρ ιρ αρ μο εύλ το ευιτεαρ αν τράτνόνα
 υθ. Βειθ α ριαν ζο θεό ανν.”

“Ó, τυιζιμ, τυιζιμ,” αρρα ρίνν, αζυρ ο’ιμετίς
 αν ραιτέιρ θε. “Θυβαριτ αν ρειρμεθίρ λιομ α
 ριαρρυιζε θιοτ καταιν τιοερά ας οβαίρ.”

“ζο ιυατ, αβαίρ λειρ.”

“Βειρ εόμ λάρθιρ αζυρ θίρ ριαν?”

“Ó, θεαθ. Καταιν ζλυαιρρεαμ ó τυαιθ?”

“Νυαιρ ζεθβαθ λειτιρ ó εαραιθ τομ ανν. Δε
 εαθ é αν μαίε νυαιρ νά βειθ αρ ηθόεαιν αιρζιθ
 αζαινν ευν ζαιρτί το εεανναδ?”

“Ράς αν τ-αιρζεαθ το ρολάταρ ρύμ-ρα,” αρρα
 φευρός.

“Διρθεαρ ’ρεαθ τυ, α φευρόις. Τράτνόνα
 μαίε αζατ. Μο ρύιλ ζο ραιζιρ ι θρεαθαρ ζαν
 μοιλλ.”

“ζο η-ειριζιθ λεατ, α ρίνν.” ρέ να ριαελαιβ,
 “δε ηί ειρεθόεαιθ αν τυραρ ρο, α ρίνν.”

Cairdeal IX.

B'ácar leir an bfeirmeóir go raib feuróis ear n-air aipir as obair éom maic asur bí noime rin. Taitnis ré leir an bfeirmeóir asur b'fonn leir é do éimead i mic an zaimir, ac bí a malairt o'fuaas ré feuróis. De ló sur o'oirce ní raib dá éairéam do ná dá éeasó aige ac réiréacé a éiamaireacéa féin. Mar rin nuair éiúltuis ré o'fuláiream an feirmeóira do éur ré éiombáiró air-rean.

Ní raib éinn éiomaoim acé an oiread. Bí dá leitir faéca aige ón Seanránaé i uasó oibre nuair beáó reirean as bualaó. Éuir an Seanránaé ar an uc do, áiméac, ná tabairéó ré don éongam páirteac do ran nio a léimis ré do ; ac éom faóa lé hobair do tabairt do féin asur dá éompáóái, ná beáó teir air nó go mbeáó a raib uairó faéca aige. Éuir ré éuige veic noealair 'zá ráó leir a fláimte o'ól. Ní mó ná ráirta bí éinn, ac éuir a éóóar ar rop-ar-uirce do éimilt o'feuróis ruaimnear air. Bí ré ruidte go éaingean go raib móran airéio as feuróis in áit éigin.

Tuigeáó don Seanránaé go raib a éion go maic dá éeunam aige, cao do tabairt don leac-folairéacé airéad do méallaó ón bfeair ro ná reacairó ré féin maic, asur nioi luza fonn éinn éun airéio feuróis ná fonn an tSeanránais éuram éinn do éur de féin go veó ; mar nioi éaitnis ré leir in ao éor veit in don éonbairéio ná éomairéacé don té a bí páirteac leir in doirde fíir a bí zá fíoir-leanamaint in a neulair ar in a rmaoinéib. B'féair leir maró éinn, asur éinn ré ar é do éroéad ar a éroiceann ear éir na zeallamnaige veiréanaige reo do éóimlíonad, asur má buó záó é bagairt do éeunam air. Ní hé ná go raib raicéior air ná go réirééad éinn mara bfaigeáó ré a éáille

folá. Fear ná raib ró-íal ré na cúro uob ead an Seanránaic, agus níor tuigead do sup cóir beic as rínead an bpeab-buinn cun éinne, so mórmóir toire nár íroic ré a tríall—Beis de Róirte do beic aise, agus an méro a cúaró ré i ngsuair agus ar cáill ré trí na teip. Úraic ré as toirnú ar beic as teacú cúise réin aipir agus a élú as carad aip. Do bí a óaome muinntearóa as rocpú speara iomparcála eile do, agus bí ré as bpaic ar tórad an speara ran é do fuidream ran ionad saime a bí aise cóim tóroalaic roime rin. Ac ní raib uol-ruar aise an turur ro, agus leis do íinn a ílúge réin do beic aise ar geallamaint so sceileab-arrad ré so brátaic. Dá éionn ran leis ré a éabair ra cóngam lé tionnrcal íinn.

Trácnóna n-aon tar éir oibre bí íinn as léigeam na leitread deideannaise a bí raicta aise ón Seanránaic. O'feuc Fearós aip so ndubairt:

“Ír triuas ná feudrainn léigeam mar tu.”

“Ní feudrá?” O'fiarpuis íinn so mongtairead. Stad ré den léigeam agus o'feuc i uireó Fearós.

“Ní feudrainn, ná reirib, fairip,” aipra Fearós so dubac-ílórac, “agus bíor as cuimneam sup míro dom reirib as tríall ar mo cúro aiprio.”

Ní raib aon teóra lé hátar íinn ar élor na mbraictar ran, ac luis ré cor aip mar bí gliocar uúteair ann. Níor fás ran ná sup bpaic ré cóim deimniticac den aipgead ar dá mbead ré na ílaic aise. O'fiarpuis ré so himíniomac, a éroide ar réire,

“An uósgfairó ré i bpad uaró teacú?”

Bual tinfeic Fearós. Níor b'aon leac-amadán fearóa é, agus bí ré oipeamnac don uleasmar.

“Oisreacú read do túit oim,” ar reirean so neamguiread, “agus b'féidir so mbead obair éruaró asam ar í do taras. Tá feicteoir oim i Sícaíó;” aipro buairead na aighe so uciocrad

an doctúir eun a tártála; “ ašur leigeann ré air dá bfaiginn sheim ar mo cúro airšio so scaitfínn so haic é. Ac ré a fúil féin so dtuitfead ré irteac air lá éigin. Nil don éion aige orm. Sé an ceud duine é a tús ‘ feurós ’ orm. Ní heól dom éinne, a pín, so bfuil combáir aige liom ac tura.”

Meuduis an cáinnt deirdeanae ro doéar pín.

“ Cao é do mear ar reiríob anoir? ” ar reirean.

“ Nác dóig leat ná so scaitfead an cúpra do eun ar lám atúrnae? ”

“ Sa diall lé hatúrnae! Ní raib aicne riam ašam ar don dligeadóir ná raib cam. Scriobfaora duit, ašur bainfead namrae ar an bfeicteoir reo. Seóbae peann ašur páiréar anoir,” ašur d’eirig ré.

“ Fúil! a pín,” arfa feurós. Máctnuig ré ná raib aicne aige ar duine ná daon i Siceášó, “ Téirimir ašur ólaimir bnaon. Scriobfam an leitir ambáirae.”

Do bí an dúil maire san mbnaon aš pín ašur ní feudfae ré dúltae de.

“ Tá so maie,” ar reirean, “ téirimir ríor eun na bainflača d’feicrint.”

“ Cé hí an bainflaie ro? ”

“ Nác cuimin leat an reantán, an oirce ré deirae? Seae, reae. Taoirae an reanbuačaill úo, ašur bainflaie an óigbean úo a connaicir. Dem fliocé féin ó taob m’atae reae íae.”

“ Ir doča so bfuil aicne ašat ar šac tuac Inđiača. Duó maie liom a šcoiraeam do eun.”

“ Nil póe díob ar ro ó tuaró so tuairceart ceainroe nác eól dom. Tá aicne aca so léir orm ašur mear dá réir.”

“ Nil amrae ašam air rin; ” do raie feurós, “ an ó ceainroe duit? ”

“ Ní heae ac ón deóraminn dírae. Šaošaluisae me i nDeacóite tuaró in aice pdeimbinea.

Ir annsan do éiriallam tar éir na háite reo d'ásgaint. Áit maic éun do éod' airdio do éur éugat ann. Tá aithe agam-ra ar fear a beir-
faið obair don mbeirt agaimn go teacé an
trneacéarò agur go mbeirò am tulta féin scoill
ann ar lois pionnaí."

"Sin an-ímaoineam, a Pínn. Bíod mar deirir.
Téidimír anoir agur bíod bpaon agaimn. Ir piú
ór gac órdlac d'iot. An d'ois leat go scoir-
nócaí na dolaí agur an fearar fiaðais móran?"

"Níor mór d'uinne trí ceud dealaer agur
oiréad agur coimeadórad i mbiaðó rinn ar fearò
tamail go ndiolpaimír pionnaí."

"Trí ceud dealaer! Cao ir piú ran? Tá
a trí oiréad, ceitne oiréad agam-ra."

Ní mór ná deagairò a dá píil amac ar ceann
Pínn lé rainnt. Nác é buð fóbar a míleap
do deunam an lá buail pé an capall ar gur
leagad feurós dá d'ruim? Nár mór an míreól
é do marbú—an lá ran! ac é do marbú do
deunraí lá éigin, mar ar b'féidir an t-airgead
do meallað uairò ar don cuma eile.

"Teunam mar rin," arfa Pínn, a d'ótam
cúram air gan reirdeacéaint air féin lé hácar,
"ná bíod eagla ort ná go ndeacéacéad ra leitir
éun an duine rin, a bainfeap a córlac de."

"Sin i an éaint, a Pínn," arfa feurós, "ir
miéir d'uiréacé do baint ar."

Buail an beirt aca ríor an d'réimire a bí mar
rtaighe aca ran áit, agur ríor-deireannaighe an
trácnóna ann. Tugadair agairò ar gort deap
ar ar boctán an poitín mar ar éómnuis an
"bainflait."

Ar an mbócar irteac on baile d'ois ní féidir
a ráð ceaca buð mó go raib impníom agur ácar
in donacé air, ácar go raib an oiréad ran eólar
raéta aige ar an nduine eile, agur go raib pé
as d'ruideam lé na ériall; impníom éun an
éarra do éabairt éun cinn agur críce. Do
éainis raob-urraim as Pínn dá cómpádaí, agur

géillfeadh ré anoir agus aithir dá mian cun bheir
 foilbhe do cup air. Tar bheadh fáir doob eadh é
 náir blácuig go fóil, ac nuair blátoadh—an
 ceann do ríobadh de! Mairear lé feurós, bí
 ré lánveimníteadh sup óiall ioncólnuite pinn,
 agus ní maib don amhar aige ná go maib baint
 éigin aige lé na beatha. Don ruo amáin a bí
 as cup an-iongtair air—connur náir aithnig pinn
 é má buaileadh lé na céile ceana? Ac trío
 an otreoir cá bfiar ná maib acharú mór tagta
 air féin? Níor luza leir na goire pinn ná
 naathair nime, agus buo tairar a deunrad ré
 bhrúrcar dá énamáib, ac cé'n maith ran? Ní
 tpeóroadh ran in don ait ar an bfeit é.
 Caitfeadh ré foirne do beit aige, ceadh a éinn
 ra cor do tairar do pinn go dtí go reólfadh
 ré é féin of cómair a fúl irteadh in inneall a
 coimeátoadh é; go mbeurfaí i lúib air go
 scaitfeadh ré rceirdeactaint air féin agus air pé
 cóimchéile fill a bí aige.

D'iad ran na rmaointe a bí 'gá utuarrgaint
 araon ar an mbealach go dtín reantán.

Cuir reanbean mannta, roca, dearg-fúileadh
 fáilte rómpa. Láitnig an "taoirthead" agus an
 "bainflait" go luath. Cuairt muinntir an
 treantán i gcómrad na scanamair féin lé pinn,
 agus o'aithnig feurós ar an nglúeagal a bí aca
 air féin sup as tagairt do bíodar. Soláit-
 nuigead buidéal, agus pineadh tímceall an deoc
 go flúirthead. Nuair bí an buidéal follam do
 glaoir feurós ar a tuilleadh. O'oladh go leir
 ac an "bainflait." I gceann tamail o'pás an
 treantánamair agus pinn an láthair. Érom an
 "bainflait" ar thair ar pinnce ar fuair an
 treómra. Do rmeir rí, reuab rí ar beartuig
 rí a zeuga, do reoil rí a cuir spuaige riar
 ríor léite agus éan rí duain fiadhain, boib éigin
 na teangair dútair. Do lúib rí agus éar rí a
 corp i gcumaib aite. Noct rí a zeuga trí zac
 cor agus gluaireadh, agus eus iarradh ar í féin

do deunam côm hinnianta ar bfeidur léi. O'imur feurós a cluice go maic, glie—do leis ar go maib lán o'fonn cúice. Ar í as gluairead go heudrom, éarcaró tímceall an treóma do bí sí as d'puroeam leis go dtí sur reuab a curó spuaige dá ceannaíctuib, agus ran sceuo tímceall eile, do teilg í féin na uct agus ear a zeuga i scoim a múinil, leas a haíaró lé na curó feuróige agus dubairt go caoin,

“Tá cion asam ar an bfeair bán: an bfuil cion as an bfeair bán ar an mnaoi deirs?”

“Tá,” arsa feurós, go raob-éaoin.

“Cá méir?”

“Cóm háro leis na cnocuib,” as deunam aicpice ar a canamain féin.

“Á, o'eulócainn leis an bfeair bán dá mbead aigeas ar ndóctain asainn.”

“Tá ran asainn.”

“In a bóca?”

“Ní head, ac i——”

“Tá eagla ar an bfeair bán é o'innpint.”

“Níl! i Siceáso.”

“Sio é pínn. Caitread eirge ar eagla go mbeirfad an taoiread móir orm. Tabair cuairt eile orm.”

O'eirge sí agus buail amac. Táinig an taoiread ran treanbean irtead. Níor táinig pínn go ceann i bfad. Níor teip ar feurós a meabru sur clear réam-cóirigete é reo ac níor leis ar ná go maib ré côm dall lé cipe ar an scúrra. Táinig tuillead agus tuillead tige agus o'fana-dar ra treantán go ndeaíaró an oirde tar d'ruim. Sa deiread gluaireadar, buidéal poitín i bóca feuróis i scómar pínn. Saibeadar trío an riaró go maib doctúir Saomar na cómnaróe. Stao feurós as uct an tige.

“Fan,” ar seirean le pínn, “ir dóig liom sur ceart dom dul irtead annro agus malairt fáirceáin do cur ar mo ceann.”

“Tá go maic,” arsa pínn, “ná bí i bfad.”

“Óiméig feurós go dtín n’oipar a’gur luig ar an gcloisín. Níor b’fada gur f’reasnaó, a’gur ir’teac leir.

“Sead,” ar an doctúir, “cao tá a’g veunam buadairca duit cóim deirdeannaé ro?”

“A liéiré reo,” arra feurós; “teartuigeann reólaó d’uine éigin uaim i Siceásgó go r’píob’fao p’inn dom ann. Tá pé leig’te oim a’gam go b’puil a’r’gead a’gam ann, a’gur dá mbead éinne in ao éor a f’reasnócaó leirir p’inn bead reir’ean a’gur me féin a’g gluairead’ ar a áit d’útcáir.”

“Tuigim,” arra doctúir Saomar, “d’uine éigin a leig’ead a’r go b’puil a’r’gead leat-ra aige a’gur a c’uir’ead c’u’gat é in áit éigin, don am.”

“Sin é d’ir’ead é. Tá leig’te oim a’gam gur oig’reac’ é!”

“An fuo ir’ r’onaoidige ar dom’an é rin, a d’uine.” Tós an liag peann ar a p’oca a’gur r’písg reólaó ar cáirta. “Anoir,” ar reir’ean, “r’píob’fao-ra go dtín b’pear ro, a’gur deurr’ead leir r’uil do beit aige lé leirir ó na liéiré rin. B’féarr d’uit-re moilliú ar fead lae nó d’ó. Tá gac don n’ó a’g im’teaé’ go maic; ná fuil? Connur tá do céann an a’mpir reo?”

“I b’fao níor féarr, go maib maic a’gat. Connur c’uiteócaó leat a b’puil dá veunam a’gat dom?”

“Nuair buair’r’ó peig leat r’písg c’u’gam a’gur in’r dom connur mar beir’ a’gaid. Cuir’r’ó ran átar oim. Mara b’ead, nil don d’p’oc’éló’ ort. Deirim leat beit a’r’ead; ná r’c’éir’ead ort. . . . Ó, read, fáir’ceán nuad. Tá go maic.”

Cuir’ead fáir’ceán nuad ar céann feur’óig. Tionntaic an doctúir go dtín n’oipar é. Bí p’inn la’r’muig.

“Iméig!” ar an doctúir lé feur’ós, “a’gur ná reicim go b’rácaé a’p’ir éu. Mar an b’é uair d’uit é teac’ a’g lo’r’g fáir’ceám oim. Scrior!” a’gur d’ún pé an oipar lé torain!

Nac é an d’p’oic’mianaé é!” arra p’inn.

“Sé ceana,” arsa Feurós. “Cuideann tú, a Pínn, ná fuil cion as éinne oim ac asat-ra,” asur dubairt ré an méir pin de glór cóim leanbairde pin sur éireo Pínn dáiríuib glan é.

O’imtiogadair fé déin na tuata in uaignear na hoirdce, san neac eile ar an mbótar, Feurós i raictaib bearta ar reórnaig ar Pínn asur a taictaó so mbeaó a teansa ar an otaob amuis dá ceann, asur so n-úirlliceócaó ré a raib deunta aige, má bí don nio deunta aige ; asur Pínn ar reobairó eun eolair do eun ar Feurós i otaob an méir airgíó do bí i Siceáigó asur an fir so raib fé aige. Sa cómpaó oóib tairng Pínn anuar an reantán a bí fásta aca asur an “bainflait,”

“Náe ruairc an bean í ! Na, ná, a Feurós, níor b’don iongaó liom dá mbeaó éileam aice ort-ra. Seiror rí an trír asainne ar an reómra uair araon,” asur tuis ré oingeaó ra hear-naoideacáib o’Feurós.

Bí ran maic a oótar do. Fáir ré so raóa asur ó na éroide, tar lé Pínn. Meuruis ran oócar Pínn.

“Ir oóig, múire, a Pínn, mo tuairm so n-eulócaó rí liom. Cao ir oóig leat ?”

“Níor móir oit enocán airgíó. Beir ran asainn tréir an seimrú. Filleam uirce.” Máctnuig ré. Stao ré asur buail a lám ar sualainn Feurós. “Connur buó maic leat beir ro taoireac móir amearc na nInoiaac ?”

Seamuis Feurós Pínn asur bain crotaó nó oó ar a luairc a enáma ann náe móir, sur reannraio ré,

“A Pínn, a Pínn, doob iongtaac an muó é,” so releónaraac, “ac,” do páiró fé so dubac, “ní réoir é, ní réoir é.”

“Tá cainnt asat, a amadain. Éirt liom : an lá pórfá bainflait Inoiaac, asur so mbíonn a treib fásta leat, deintear taoireac oíot ar an mball !”

“A píninn, tá a fíor aḡat go bfuil cion aḡ an mbainflait orim. Ar bfeidir leat cabrú liom?”

“Fás rúm é. Deurfao-ra gur taoiread ó dútaig eile tu féin. Cieroiró ríad ran ar feicrinc do reoḡaiḡeacta aḡur do rceime.”

“Dá méid an dallaḡ a bí curḡa aḡ feurós ar píninn, dá mbead an lá ann ar an uain rin i rliḡe ar go bfeicfead ré rceim feuróis, cíḡrpi ḡo go raiḡ ré ḡá meallaḡ go móir, mar níor ró-láḡad, ná ró-enearta an rceim a táinig aiprean ar ḡclor briaḡar píninn aḡur a máctnam go ḡcaitfead ré bhuic lé na liḡero reo ḡe ceann ó rpreallaire mar é. Duḡ ḡeacair foirneam ar an leatḡolaiḡeact, ac níor bfuláir é.

“Cao ná cuirfead feurós i ḡcumá na rcaḡa a bí iḡir é aḡur a raoḡal eagrnairece do ḡarans i leatḡaioib aḡur amairc do ḡabairc do ar na níḡib a ḡárlaiḡo ann. Náir b’anacair an toirc aige é má bí ré aḡ riuball, céim ar céim leir an bfeap a cuir an raoḡal ran ar feḡó air? Ac náir b’anacraige fór mara mbead an feap ran na cúreactain, dá méid ḡráin a bí aige air? ḡairns ré ornaḡ fada, ḡoimín.

“Don ruḡ aḡ deunam mearbail duit?”
“D’fiarruis píninn.

“Na milte ruḡ, a cara. . . Cíḡeann tú go bfuilim i nḡráḡo leir an mnaoi áluinn úḡo. An ḡóig leat, a píninn, go nḡnḡḡócaḡ í?”

“Níl ríoc dá ampar aḡam,” arpa píninn.
“ḡlac mirnead. Máirfead-ra rliḡe na n-Intiaḡac duit. Annran ní beirḡ baḡal ort.”

“Áirḡ-feap’ read tu, a píninn. Arḡú ambáircaḡ reriḡbair an leitir úḡo dom; ná reriḡbair?”

“Cao mar ḡeall ar ambáircaḡ?”

“Caitfead an reḡlaḡo do cúarḡac; tá ré im rcanmála in áit éigin.”

“Scríḡad go Sícaḡḡó, aḡur do rrit rreagrpa ar ran gur b’oḡ leir an bfeicḡeoir go raiḡ an oircaḡo taranta dá ḡeunam air aḡ loirḡ an aipḡro, ac

óir nuó é go raib an tréimre caithe agus go raib capa maic aige a cuirfeadh críe maic ar an airgead, sealladh é do cup go beimbineá éomí luath agus seóbadh go raib an áit rin rroicte aige.

Cuir ran sealaóram ar pinn, agus b'fada leir go rabhadar araon ar an mbótar ó tuair.

Tus feurós turur nó dhó ar an luas cun a gcómaire do cup i oteannta a céile, agus nuair bí ré réir dh'fás ré ré pinn treóru an bótar.

“Ar ‘nuibir’ traen maic?” dh'fearraigh pinn dh'feurós ar iad ar an rúige go forc dearg cun an bótar do buala.

“Níor nuibear,” dh'fneasair feurós.

“Ná tuig go bfuil don fonn ar an bpinn reo airgead dh'íoc ar traen. Marcardeacht in airce mo rúige re. Ní cuimín liom caithin íocar airgead lé cuallaacht bótar-iarainn—má deimear maic. Traicnóna deirdeanaic beir traen earráí as gluairdeacht ó tuair go Ceann an Mórthais, ar ran maic go Sabal Mór. Ar ar ran nuair, ní haon duadh dhúinn beimbineá do rroicertint. Seóbam roinnt rúirneós aráin ar feola, agus cao deunpá lé buidéal i gcómaire an bótar?”

“Ar-o-rmaoineam, a pinn. Cuimneópa ar don nuó. San amrair buidéal. Náic maic an leatpceul asam é cun na bainflata dh'feicpint?”

“Do tarng aniar, a feurós, ir iongtaic an fear tu,” agus buail ré lé leiceadair ra dhom feurós, “níor cuimnígear maic air rin,” agus seurpúig ré ar a coirdeacht.

Suiballuigeadar leó go mear, sac duine aca as deunam r as rppéir a rmaointe péin go dtí sup rroicdeadar reantán na “bainflata.”

“Cosar,” arpa pinn, “ná hadair go bfuilimíó as dul ar airtear. Ní taicneóadh ré leir an mbainflaic. Caitín an-tógalac readh i, an-tearparde, tá a fíor asac, agus díogaltaireac. Ní fíor cao deunpá rí ar moill ionáig, ac nuair

éúice agus míneócam 'oi ní fiú faic ar a ndéanfáid rí."

"Cao fáct go bfuil rí com borb ran, a Pínn?"

"A 'duine, ná tuigeanntú tú gur lé háro-aisgeantact é? Gur bainflait í, agus náe dual 'oi fulang lé díombáid, go mórmór nuair luigeanntú ar an gcroíde aice."

Ní raib Pínn gan a bun féin leir an méid seo.

"Mar cómairligh," arsa Feurós, "ir feárr ir eól duit-re a mianac ná dóm-ra."

"Sin í an éainnt," o'fheadair Pínn, "faic tú féin i gcóinnai agus ní beid baogal ort."

"Náe bíod eagla ort," arsa Feurós, agus meáid ré a ndubairt ré.

O'ól an beirt a ráit ran mbótán. O'ól an "taoirac" a coirce leir. Bain an tpeanbean roac pot-rmioctán ar fheirin. Rinnc agus éan an bainflait. Bí raogal maic as an gceatrap ar feurós mar railead dóib, agus ar ráid do Pínn go raib ré in am gluairacda buid learc lé muinntir an tige rcaraimaint leó.

Tugadar a n-agaid ar élor an bótar iarrainn mar a raib traen dá cup lé céile. O'foluigeadar iad féin i dtreucail suail, agus o'fanadar gan éor gan glór gur gluair an traen.

Do ghead an traen léi agus potrom aice dá baint ar an raíl, tpearnaan fepainn, an rcpuinge as réidead go duaidreamail mar bead giorranáile uirte, ar nór capail acfuinnig fé t'rom-uatac i gcóinnib doiró, as pucaogal ar as rpaotparraig. Ar iad as imteact leóca éonnacadar enocáin móra tuige ar cáta ar lapaó, blaóman mór cpoidearig agus brúct mór dátaig as eirge ar gac ceann aca. Duó gail lé raóacanaib iad, agus go ríineac buid breas an raóaric iad.

"An bfeicir an tóiteán ar fao?" o'fiarruis Pínn.

"Cim," arsa Feurós.

"Cuideann tú ná beimid puinn luac éun bearta

ar an b'róghmar tuairé ; tá an áit seo ar fáil buailte céana féin. Uí an-ádh orainn ar mo cara do gheallamaint oibre úáinn."

"Ní fudáir nó ir cara ceart duit é, a p'inn."

"Fán go b'feicir é ; cuirfid' ré iongadh ort."

"B'féidir, b'féidir," arsa feurós go rmaoin-tead.

"Níl b'féidir air ac' deimhin" o' f'neasair p'inn.

Láirne na réiltíni, ceann ar ceann, in eagr neime. Táinig r'pumatgail éoulata ar an mbeirt. Ó am go ham bainead' luarcad' na traidenac ionfairt arca, agus an té aca a orclad' a fúite o' feucad' ré ar a cóm'cair'oealaí agus deimead' deimhin de é do beit' ann, agus rmaoinead'. Deimead' an leat'folair'oeact' fé na fiaclaib' :

"A feurós, a amadain boiét, táir as gluairead' fé oéin f'óio t'aimleara mar an gcaora cun a marb'ca."

"A p'inn, a aineirain, táir ar o'ubán anoir, agus má tá fé o'ádh orm tu do coimead' air, ac'arócaid' an rceólmac' líg asac," do máct-nuigead' feurós.

Ar an gcuma ro gluairead'air, agus b'f'io iad rmaoin-te na beirte ar gabáil do fuan iad, an traiden ar fo'p'om gá n-ionc'air fé oéin a o'triaill, mar a raib' innctin gac éinne aca ar g'niom' do deunam.

Caitheal X.

Táinig aghur o'iméig éúis bliana. Ar feadh an tréimhe rin ip eól dúinn connur mar éait Seán Ó Lonargáin, oár learamm feurós, a fáogal. Do bí dearmad deunta aise ar gac doh ruo ar ar gac doh duine o'ár b'eól ar coirdeam do roimip an oirát gur táinig bipead aip in órbui-
 oéal áirite. Duó móp an claoclóo rceime aghur innime do bí tagta aip. Cé hé aitheoéad an fear gpoide, lióe úo a ionparcáil i halla pdeimbineá leip an nsaize Seanránaig pén moct a bí aip anoir lán o'feurós, de neamcruinnear na meabraióeact aghur o'pallige na deallram pearran? Níor aitin pinn é, aghur cé aitheoéad é mara n-aitheoéad pé rin lé na gheurcáir oútcáir é? Níor cúimín leip éinne; b'éigean do aithe do cup aip ar na daoimib a éait real na beata aghur ní raib o'adbar aise ac an leatpolaróeact.

Ac ní raib dearmad deunta aip. I púe na gcúis mblian ro bí bean áluinn ag púil lé tápe nó tuairc éigin, marb nó beo, ar an té do ceileadair com púnda ran aghur nár bfeoir lé bleactaie ná páipear a ionadú. B'i rin peis de Róirte. Do bí leat na talman paéta aice oiréip uóacta a haéar, aghur do bí pí ar leirpúg léi péin i oirig nuad, bpeáig ar a cuio péin. Lé pava piam bí pí na padoéluióe ag na daoimib. Do éreig gac éinne i ac Caitrín Leaingli aghur Mac. Feuctáí uirte go mimic gan beannú oi, aghur epiocti cinn. Do éugaó Caitrín Leaingli cuairó de gnát uirte aghur bí Mac na pógantaí ar pav pa tig. O'eupromuig ran a buairdeam. Duó cuma léite anoir cao i an eúlcainnt ná trom-
 aóeact do deunpáí uirte do beao rubáilcear áirite aice o'aimdeoin gac éinne. Mar ná raib a leanb péin aice lé pógao aghur a teannaó lé na epoide nuair oioepao uabar gúil uirte? Ná

cuirfeadh a fúisrath ar fuaid an tige doibneap uirte? Ná raib sí cóm ceanaímail rin ari nár éoigil sí faic a máireap ar a fláinte ra oileamaint? Ná raib sí gá altróm go ceanaímail, agus mara raib banaltma fé leic aige ná raib sean-Mac Craic, dári ndóig, fear ná tabairfadh don fáillige ann ac an oirfeadh léi féin? Níor b'áon máire lobta Mac, agus bí sean a ériode aige do leanb þeis de Róirte. Agus fuo do éuir bpoth agus lúctáir ar ériode na mátar agus ar Mac go raib fé na garrún áluinn. Do bí mórtar ar má bí ar don leanb maí, agus náe fé na bráthar a tós an mátar an tís breágh úo go raib roga trocáin ann?

Do luathadh go minic ór íreál ainm an fánaí lé haçaróact an leinb. Níor learc leir an Seanránae earmail do tabairt dá hainm nuair bíod breir tige ar ioméar aige. Níor éuir ran don doema ar þeis de Róirte. Níor luathoe a gáth don bfeap a bí imtice san tuairc cóm fada ran. I garríor d'éinne bí tóirteir uirte go raib mac aice buo ériodeon dá átar. Suainreán ná cúléainnt níor éuir don éaduic uirte. In ionad ran bí ceannáir uirte, agus táir éiúin do baramal na ndoime a dearc uirte cóm hamrapac ran.

Glauradh sí i féin mar deineadh maí roime rin. O'áruigeadh sí léi an leanb na gluairteán go mórdálae ar. Deallramuig sí cóm náluinn agus deallramuig maí roime rin. Craicfeadh sí a beata ar fad fearoa d'oileamaint agus d'altróm an leinb breir a feadh féin, agus ar an rúige buo dóig léi do bfeáir leir an té a bí ar iarrat é. Do éroc sí an éror go na plabra óir tímceall a munníl leir, agus go minic cuirfeadh sí an "Flaic Sona" na póca, agus fcaoilfeadh i bpoearí Míc Craic amaé féin bfearamn é, óróú dian aige-sean ari na pola do tabairt do.

Níor laguig imtēact na mblian doéar þeis de

Róirte cé go dtasgadh taomaca duba ar a crioide a éiríonn tuileáil uirthé. Tar éir na racht go dt'fáirceadh sí an leanb lé na bhollac agus rógaadh é go ngealaadh a crioide mar gheallann an rpeir lá rannairé tar éir trom-éada, agus go n-abrad leir,

“Tiocfaidh fópa rana rada; tiocfaidh, tiocfaidh.”

“Cá bhfuil ré, a mam, cá bhfuil ré?”

“I bhfad ó baile, i bhfad ó baile.”

“Teartuigeann ré uaim, teartuigeann ré uaim,” a deirfadh an leanb.

Agus annsan bheugradh sí é lé cúntar ar a acair, mar beadh rceul ríde, agus ip minic a fuair sí i féin as ríge eadtra na éad mar beadh aicir bheisde éigin a bain leir an allóio. Agus dt'éirteadh an leanb, lán dt'iongadh ar éreidib a acair.

Ní bíodh Mac ar deirfad, leir, as aicir tréite an fánaí. As rúgadh leir an leanb, lá do, bí ré gá múineadh do connur mar iomparcálad a acair.

“An bfeacaí as iomparcáil é?” dt'fearruis an leanb.

“Do éonnac go minic.”

“Cé leir?”

“Lé fear mór, ghoide, láioir.”

“Ar máirb ré mo fópa?”

Stad Mac ar feadh tamail. Cuir an leanb an ceirt aicir.

“Ó, níor máirb; níor éar do,” dt'fearruis Mac agus luis go cruaidh ar a éanna tobac.

“Agus éar iméig mo fópa mar rin?”

“Inneóradh do mam duit é.”

“Cá bhfuil an fear a bí as iomparcáil léim fópa? Fearruis de cad deim ré leir,” ar an leanb.

Máctnuis Mac. Tánuis duaircear aicir. Dt'feud ré ar an ngarún. An ruo a fearruis an leanb de ip minic do buaileadh in a aigne féin,—dá

b'pneasruigeadh an Seanránaic an ceirt go méir-teócaó ré é. Tuig Mac iarrmaic ar éor do tabairt don gcóimrád ac bí an leanb nó-éann-dáine do.

“Cá gcóimnuigeann an ‘feap mór, láirí,’ a míc?”

“Tall go léir anhrúo,” arsa Mac, as deimniú lé na méir.

“Tall anhrúo? Teunam! Cad ir ainm do?”

“Ní feadóar,” arsa Mac.

“Caitfeadh é o’fiarrnuige dem mam. Lá éigin maśad rall asur fiarrócaó den ‘b’feap mór, láirí,’ cad dem ré lém popa.”

“Ná fiarrnuig.”

“Caitfeadh! Teartnuigeann mo popa uaim . . . Cé cóimnuigeann ra tig rin tall?”

O’reo ceirt eile nár caitniú lé Mac, asur níor leis ar sur éualaró i. Fiarrnuigeadh an ceirt airíe de.

“T’uncail,” arsa Mac.

“M’uncail! a míc: asur tá uncail asam? Sin ruo eile nár innr mo mam mam dom,” asur o’feuc ré go fada asur go hiongstaireac rall ar fean-tig na Róirteac, tig a feanacair. “Clao-daire readh mo mam; ní innreann pí faic dom.”

“Fan go mbeir ic feap.”

“Asur anhran maśad go o’cín ‘b’feap mór, láirí,’ asur bainfeadh mo popa de.”

“Ní beadh amhar asam ort,” arsa Mac, go dútracacac.

An trácóna ceurona ran cuir Mac asur peis de Róirte a gcómarle lé céile mar geall ar an leanb. Do bí ré as cur im’ním ort. Ní raib don fonn ar Mac im’teacac an lae rin o’innrint oi go o’cín sur reiró an leanb air, ar an plige reo.

“Cad na taob,” o’fiarrnuig ré dá mácair “ná beireann tú rall go tig m’uncail me?”

Duó geall lé pleurcaó caoir temeadh na fiaónaire an ceirt reo. Ślaoró pí san moill

ar m'ac a'gur ceirtis é. Buò deacair milleán do beit air. Meabhruis rí zo scait'ri an fírinne d'innhrint don leand lá éigin rara r'ada, a'gur do éur pé buaid'neam mór uirte.

“Catáin, a mam, a ma'gao zo otim úncail? Catáin éirfeao an fear a bí a'g iomparcáil lém p'opa?”

Níor táinig don f'neasra ón má'air a'gur buò deacair oi ranaét ó zol, ac níor b'féidir an leand do éur i noiaró a éuil; éit'feao pé f'neasra d'fá'gail ar an zceirt reo. B'éigean oi f'neasra éigin do tabairt air.

“An lá tiocfao do p'opa, a buid'eanac,” ar an má'air, a'gur bailis rí éúice na baclainn é.

“San don b'neuz, a mam?”

“San don b'neuz, a r'oirín,” a'gur a malairt de éuarim na haighe.

Cairtdeal XI.

Do túrling an leatfolaitheacá agus feurós den ttraen i bPeimbineá i lár oíche, agus corladar i seanrcioból go maidean. B'é an dara huair as Seán Ó Lonargáin traen do "ruibe," agus b'é an dara huair aise teacá go Peimbineá é. An ceud uair do táinig ré ann buó neamh-aiseacá an pánaí é, san maire sa traogal air; buó sroide, láitir, lútmair, deaspláinteacá an fear é. An maidean ro tar éir dúirte dó, agus eireáta fuaáta air tar éir a túruir, brait ré ruaitte go maic i gcopp ar in aigne. Ní maib cnám ann ná maib tinn agus féic ná maib eapáta tar éir a dá lae agus dá oíche as cairtdeal, agus mótuig ré go maic go maib obair éruaid, conntabáirteacá roimhir amaá.

Má bí don baint as an té go maib amhar aise air leir an órpairt a tugad dá ceann, agus má buó lé fonn díogaltair a veinead é, agus go maib puinn dá ré caíte aise féin tímceall na háite, b'an-dóigéideacá go n-aicneóacá duine éigin é. Níor b'eól do na trearna a bí na coinnib, agus ní feadair ré caáin buailfead ré lé cuanaire éigin a noctrad céir b'é don noream b'innéarta bead ar a tí dá mbuó puó go mbraitpóir sup teip ar a n-iarriacá veiread do cup leir. Agus anoir go maib ré ar an látair táinig sroga beas ann—connur bead an pceul má bí ré ar an mbótar míceair? B'fear do leir ná maib don teannta aise, go scaitfead ré dul i leic a nirt féin agus a gliocair cun na diaháireacáta do péirteacá, agus i mbun sa mbárr caitefead ré clód an amadán do sábdáil air féin do síor. B'é rin buó tábáctairge ar rad. Don céim amáin miótapairóin agus b'féirir go pcaoilfead ré an cat ar an mála.

Don puó amáin a bí ar a taob; go maib a inéinn éom súp ar bí sí puam; agus as tabairt

a bpreite aip féin d'péir mar bí feabhar aS dul aip, ó táinig a aithe do ran órbuidéal i nSóir Deáris, ní raib don amhar aige ná go péirteócaó ré an diaimaircaó m á bí ré ar an mbótar ceart. Lé dul a incéann i ngéime leir meabruis ré luac a nirt. Á, dá bpreuapó ré an fár feuróige a bí aip do cáiteam de, malairt eudais do cup uime, é féin do nige ar do glanaó agus labairt mar deunapó fear fuaimentamail agus mar bíodó a incinn cúige é. Ac ní feurapó ; níor bfuláir do ranaó. Smaoinis ré i dtaobó p'ois reo agus illic agus Seán fáda a bí na rádmáill agus é go lasbriúeac, agus bí iongaó aip an rabadar i bpaó uairó nó ar fámlaó dá fáoiltein féin iad ? Peaca ran é níor bpaó aip go mbeaó a fíor aige, mar reo nó mar ríúo.

D'eiris ré, éroit ré é féin agus fear. D'eiris an leatpolaideac. Buidleapó ríor féin rraio ar ác-mairdean. aS riuball coir ar coir leir an aipreian ro buó deacair do ranaó na éort. Tus ré rúil fíorruiteac, rcpúduiteac go mion, minic aip, ac níor euluis faic aip rin a cúirpéaó in iúil do go raib don ruo ar a tí féin i ngiorraó aipre.

Stao an leatpolaideac op' coinne oirige an púirt.

"Sio é áit," ar reirean, "go otiocpaio do éuro aipreio cúgat ; ná é ?"

"Sé ceana," arpa feurós.

Seo leó, Seán Ó Lonarháin gá leigeant do p'inn é do feolaó leir mar feolpá ainmí mín ar adartar.

"Tá ocpar oim," arpa p'inn.

"Agus oim-ra," duhairt feurós.

Ní raib don áit ar ocpait p'ór, ámteac, ran mbairte beas coúlatac.

"Nár maic an ruo," arpa p'inn, "dá dtéidinn-re fé d'éin an té atá éun oibre do éadair dom ó tá ré éom moó ran ? Tá fé acar maic ar ro, agus bein éar n-aip um meádon lae. An

mbuailpeá liom aS oiriS an fúirt annso tíor tímceall an taca ran?"

"San ampar buailpead," arsa feurós. "Ir maic an cuimneam atá deunta aS, a Pínn."

"So maic, map rin," arsa Pínn, "tabair aipe duit féin. Slán aS," aSúr buail ré ríor fé déin na hAbann Deirge cun críche do cup ar a earlae. An-fárta bí Seán Ó LonarSáin easa maéctnam aSúr feucta na tímceall o'ráSail. Buail ré leir fé imeall an baile aSúr fúid do féin lé rmaoineam. Tamailin ríor uaid bí an Aba DeirS, a huét palae so glé-buidé fé lonnrad na Sreine moice. Cuir ré an cúrra ar rad trí céile aSúr reriúduis ré Sae cor aSúr cúis. Acar beas uaid do bí an báo-oroicead úo Sur Sairb ré féin aSúr Mac anall tairair cúis bliana ó foim aS riubail; Sur Sairb ré féin aSúr Reis de Róirte tairair dá uair i ngluair-teán; ac ní móir an nae a cuir ré ann map nár múrcail a amarc don cuimne ann. Dá mbead a ríor aise an uair rin so noeagtar i nSiorraeC poimnte an bioráin do é do caiteam irteac innnte, aSúr dá n-imtígead an doiré rin air ná bead ré na fúide map a maib ré anoir, an bpanrad ré com roair aSúr o'fan? Dá mbead a ríor aise so maib an bean a luaid ré na ráomail aSúr an reanfoSmarai Sur taobuis ré leir ran mbaile beas so maib datae na maione aS eirge ar a múcánaiB tal annrúo in a radarc, trí míle amac féin otuac ar a cúlaiB ná ritpead ré so mear fé na ndéin? Ac bí na nite reo so léir dall air. . . . Nuair bmaic ré corraige beas féin mbaile o'eirig aSúr buail irteac.

Sairb cuaille comarSa bearbóra a fúil. Tuirgead do ná deunrad bearrad cinn don deirir do, aSúr buail irteac. Do bí an bearbóir aS bearrad roctaire. Sur feurós ar an fuidaeán a bí rean taoib an falla, aSúr rus ar ceann der na reanráirpéaraiB a bí in aice leir, aSúr epom ar feucaint trío.

Táim cinnte go mberò ré go maí. An ón áit reo an fear a buairt ar an iomparcálaí reo?"

"Ní head. Fógmairí dob ead é riú. Is áit an riú é ac riú ré ra cátaoir ceutna ran na bfuilir-re anoir an ceut lá táimis ré ar an mbaile, agus is inr an triopa ro a portuigeadó é," ar an bearbóir mar beadó ré as cumneam go roiléir ar an lá ceutna ran.

"Ní fuláir nó bí aítne agus ar mar rin? Fear láirir dob ead é, is dóca? Ní feaca sphear iomparcála lé bliantair anoir, ac do éonnae bairtá maíte—dian-iomparcáil."

"Fear láirir dob ead é san ampar, cé ná maib cuma ró-ghoíde ar. Is mé buó bun lé na portadó. Níor éirfead a aítneacár maib díom agus ní éirfead go deó," agus éiríó ré an ghuais den rár ar an úrlár. "Ní ródear an éimne d'fás ré na diaí. . . . Ac rin é an raogal. . . . Náe doibinn an lá é."

"Cad éin ré ar an rúge?" d'fearruis Seán Ó Lonargáin.

"Ná bac cad éin ré—éin ré gníom áit. D'iméir ré i scoim oíde ar nó ar an bíteamnais ór na daomib a éirí riú agus iontaoir ann."

Bí an bearbóir tógta éin cainte ar ní feutoradó ré rtao.

Seal incinn ar nduine beagán. D'rait ré roimí.

"Ní fuláir nó fógmairí úiríreál san eólar dob ead é, díolaínnac deuprainn," arfa Seán Ó Lonargáin.

"Ní head in do' éor. Níl don ampar ná go maib eólar aise agus móran cairóil deunta aise. Eadrainn réin níor éirídear ar fead i bfaó go maib ré ann d'roicégníom do éunam. Cairtead ampar ar daomib, ac d'fuar gac don riú cé nár feabairis ré an cúrra gur fás fear amám an ceanntar tamall tréir ceileabairta an fógmairí . . . tá maib seárrta ro eúl, a cara."

"Tá. Tabair aite do, lé do éoil. D'eiríis cinneamaint lé deirdeannaige dom. Scarar go

maid leir. Uain an liag enám amac ar mo ceann. . . . An gceitfeá é seo? Do léigear ar páiréar an lá eile, fear a bí ag imteacht san don tpeoir ar feadh blian, san don cuimne aige ar céir b'é féin ná don muo a uain lé na faoḡal easnairce."

"Ceitfeinn. Do léigear go minic ar a litéir. Bíonn gan i gceirt."

"Nár bfeidir go dtuitfeadh an muo ceudna, nó muo mar é, ar an bfeair úo?"

"b'feidir."

"An dóig leat féin go bfeudfaid fear mar veirir beart fill do deunam? Fear go maib ré na deallram ar na tabairt-rudar air, ní coramail go n-imteodáid ré mar rin."

"Iy fíor gan. Rud an-diamair feadh é. Téirdeann ré díom é do tuisirint. Ac ré tuairim na ndaoine tímceall ann go sup b'amlaid do teic ré leir féin, agus má feadh, buo móir an truaḡ san doiríú leir! Iy faoḡa an tpeimpe eúis bliana—rin é díreac atá ann—agus mara mbeadh go maib an feall ann ní imteodáid ré mar imtíḡ."

"Iy iomḡa muo eom diamair leir a réitíḡ-tear," arsa Seán Ó Lonarḡáin.

"Cuirfeinn féin muo maid i gcuimne é do réitíḡ-tead," ar an beairbóir.

"Dá bfillfeadh an fear go ead deunfaid leir, dar leat?"

"Ní deunfaid faic, dar liom. Níl amhar agus ná go mbeirfeadh ré rubáilcear eun tige áirite."

"Deallramuisim ná fuil don eoir móir deunta mar rin ag an bfeair go?"

"Tus ré náire agus aiteir do mnaoi álunn."

"Dar liom go dtuisim. Tairbhriḡtear doim-ra sup eair don mnaoi seo eura."

"Dearbuis leir," ar an beairbóir.

"Tá go maid. Bíod do fuil anáirde lé réitíḡ-tead an eúra rúnda go para faoḡa," arsa Seán Ó Lonarḡáin.

Searamh an bearbóir riar ó na roctaire agur o'feuc air o'feucaint an léigfeadh ré dearbú na cainte reo i nvealliam ár ntuine, agur buaileadh coramlact éigin in a aigne. Labair an bearbóir.

“A Dia móir —”

Doiréigeadh an doiar. Do bí pinn na searamh ann ag amarc ortá, agur mar fáoil an bearbóir, an té amáin do connaic é, ag éirteact leóta.

“Táim ag peiteam leat lé tamall. Cuairtuisgear an baile díot. Uhorcuig!” agur o'iompuig ré amac ar an bpáile so míofáirta.

Um an dtaca-ro bí an bearbóir ag cur críche ar ceann feuróis agur luactuis ré o'fonn pinn, a aitein ré so maic, do cur dá amhar.

“Tá so maic, táir ullamh anoir,” ar an bearbóir.

O'eirig Seán Ó Lonargáin agur o'feuc so hairteac i dtreo an doiar. O'feuc ré féin agur an bearbóir ar a céile. Síin ré bille cun an bearbóra agur ar ppar na rúl bí ré amuis lé cliactán pinn ar an bpáile. Lean an bearbóir é.

“Seo,” ar peirean, “do mion-airgeadh. Ná dearmaid é.”

“Ná bac do,” ar an Lonargánac, “so maic maic agat.”

“Tós é, a amadán,” ar an pinn.

Ní maic ón bpeir eile ac pilleadh. Searamh pinn mar a maic aige ac buid learc leir feucaint i dtreo na beirte eile. Agur Seán Mac Siogair Mac Oim ag pineadh an mion-airgto cun Seán Uí Lonargáin dubairt:

“Tabair aige duit féin. Sin tuine den mbeirt so maic amhar ortá. Ar comraige Dé, reaccain!”

O'aitein Seán Ó Lonargáin ar an méro rin so maic an bearbóir ar a taob, sur labair:

“Ná bíod focal arat. Bíod munghin aghat aram,” aghur do glac ré an t-airgead aghur lean an leatpolardeact, elód an leat-amadám gabta aige ar péin airí.

Ar flixe do-cuigre aige do bamead an leatpolardeact dá ghnát-daingne ar feucaint do péin aghur don mbearbóir ar a céile. Uos an beirt aca a mbeul éun labarfa ac ní gluairfead a n-úrlabra leó.

“Ófíll an bearbóir irteac na fiopa do péin. Tós ré túdán aghur dearg, aghur fuíó ’gá tarang aghur ag maectnam, míle fuó ag léimuis trí na méinn. Ar bhéirí go raib don deallam? . . . ac níor bhéirí. Níor b’é é? An raib ré ar lois fuó’ éigin? Do múc an túdán na beul i ganfiop do.

Ar an gcúinne ag an reanórolann mar ar teangbaró pinn aghur Seán Ó Lonargáin ar a céile éuis bliana poime rin do rtaó pinn go ndubairt:

“Níor buail ár bpear liom fóir. Cairfead dul rall annro tar adainn. Tá ocrar orm, ac níl don airgead agham. An dtabairfá an mion-airgead úo dom éun fuó éigin d’ítead?”

“Aghur fáilte.”

Sin ré an t-airgead cuige, aghur d’adcuimis ar gan beit i bpaó. D’iméig an leatpolardeact leir aghur d’fan an fear eile na fearam ar an gcúinne go raib pinn ar a raóarc. D’feuc ré na tímceall go bpeacair cómairta tige bíó aghur déin ré fé na déin.

Ar an flixe do bí ré d’iarrairó gac mír feara do bí aige do cup in easar a céile, aghur ramtuigead do go méirteócaó an méir adubairt an doctúir leir, leir an méir a bí ar eólar anoir aige. Ní raib don amhar ar domán ná gur d’iarrairó an airgíó íomáiguis úo do meallaó uairó péin do tearcuig ó pinn é do tabairt an treó ro. Tus ré fé ndeara, leir, go raib reáinteact ar an leatpolardeact teangbáil ar

an mbeairbóir, agus ré tát a bain ré ar ran, go raib cúir éigin as pinn leir an nghanfior-aidéact a bí air, agus ar an aóbar ran, go mbeaó fonn air-rian a cúir do beit aige uairé féin ar air nó ar éigean, cóim luac agus o'feudpaó ré é. Níor bfuláir do mar rin veirpúú agus beit oiréamnac i gcóimair ceud iarrmaéta pinn cun iacall do cúir air a raib na bolg o'aireas. Uain impníomac aige doob eadó i. Níor bfuláir do uile nóimint ar a cúir fearda earrán maic do bainc ar. Ní feudpaó ré dul go dtin mnaoi agus a ráó léite gur b'é féin an fear a bí ar iarrmaó. Cá bfuor an n-aitneócaó rí é má b'é bí ann féin? Agus mara n-aitneócaó rí é ná caicpí ó beul an doir é? Duó dubac an rceul é má teirpeaó air iacall do cúir ar pinn labairc agus cúir do beit air; beaó ré cóim holt, sac don ploc mara raib don pún ré glar a béil. Ar na rmaointe reo gá fuacaó do buail ré doir an ppointige irteac.

Suó ré as bóro agus o'amarc na tímceall. An ceud puó gur luig a púil air, ranar móir mar an ranar a connac ré i riopa an beairbóra. Ólúcuig a amarc air. Ar bfeioir go raib ré féin riam i gcóimearcar iomparcála leir an bfeair ro go raib ré as feucaint air anoir? Má bí caó fáé nár cúir a amarc raic i gcóimne do? Ó! caó é an t-iomair a bí tagta air go raib an oiréaó ran doirceacéta air?

Táinig fear móir, cromptineánaé ar an gciróin ac níor leis an lonaragánaé air gur airis ré a teacé; o'fanpaó ré o'dongnó as amarc an tranair reo go gcuirpeaó an fear móir caint air. Corruig reiréan a beóla cun labairc, ac cúir clóó agus imteacé agus dian-amarc an roéctaire ar an ranar corc leir. O'feuc ré ar an lonaragánaé, a óá láim ar a cptománaib aige, go hiongtaireacé, agus ón lonaragánaé ar an ranar, agus ón ranar ar an lonaragánaé. Níor

i ghanfior do ran-an méio reo. O'phanadar ar an airte reo ar feadh rcaatam.

"Haló annran!" do béic fear coimeáda an bhoinntige, bhurte ar a fóidne, "a rcaoinne, cao é an diall atá ort-ra?"

Níor leis an fear eile air sup éualaid ré, agus in ionad freasairca do leis ré rcarca záire, gan a fúile do tógaint den ranar. Do cuir ran na luige ar fear an tige sup leat-amadán a bí or a coinne. Labhair pé ahipr:

"Cosar, a fír maic, ar táinigir annro cun iete nó cun záirí? Már cun záirí é, bíod áit éigin eile asat. Cuirnig sup mire realbuisgeóir an tige reo, agus ná leigeann beairde do daoimib teact as rceallad-masad pé! Bíod gnátós éigin eile aca cuige rin," agus tairng pé lé cúl a duirín ar an mbóro.

"Ó, bog breá, a cara, bog breá; níor méadóar don earonóir doo tiz ná duic féin, ac cuir an peictiúir rin as záirí me. . . . Gan ampar iorrad—cnocáin! agus tá airgead leir asam cun díolta ar," as bualaó a láime ar a bóca.

"Sin í an cáinnt," arsa beairde, agus maoluig pé so móir, "cao deunrad duic anoir, a fír maic?"

"Lion ruar me der na rogalairtib ip fearr asat. Ní haon duig liom-ra díol," ar ar lonargánac.

"Stéig, móir annran so gnoo," do rcead beairde pé déin na cirdean.

"Agus oimúin agus prátaí fmocta," ar ar fear eile, "cnocáin díob!"

"Cnocáin de prátaib fmocta agus oimúin," do béic beairde i dtreo na cirdean; leir an lonargánac, "dar riad rcaoilcar ná riad ionac ar dtúir ac rcairte as tniú lé béile nó gheim in airce."

"I r minic ná bíonn duine dpréir a deallraim," ar ar fear eile.

"I r fíor an cáinnt í," arsa beairde ná riad

don mear eile aise ar fear na feuróige ac mear
 oréir a deallraim.

Suir Bearaíde ríor or a coinne cun é do
 tábairt fé nveara ar a toil, agus a tuire do
 tógaint. . . . Dar n'óig níor b'áon díobáil
 cúpla uó mairt i tceannta a raib órvuigíte aise?
 b'ait rin. Lúig Bearaíde airí fé óein na
 cipdean.

“Cruaca bíó irtig anhran agus dá uó; an
 sclóirtí?”

“Buo máit liom an veirt rin o'feicrint as
 tárdáil a nirt,” ar an roctaire, a mear veim-
 nite aise ar an ranar. “Cé niao féin?”

“Tairngeócaíó an hrar ran rluagíte. É reo
 ar éle, ón áit do; ó mínearóite an fear eile.”

“Iomparcálaite maite, ir dóca?”

“Duine aca ac so háirigíte, an diall a
 máigirtir. An fear eile, caitró ré a tcarbáint
 dóm-ra sur fearr o'fear é ná ar scuraó-ne.”

“Ní fuláir nó tá an-muingin ar fear na háite
 reo, mar rin?” o'fiarraig Seán Ó Lonargáin.

“Dearbuis leir. Seacar ran, fear ceart
 rroirt. Fear maite reoó an Seanránaó, a
 buacáill. Níl ac don máidm amáin na coinneib.
 Ní éreivceann éinne anoir, ámtac, ná sur éinne-
 amáint an bpreoó rin,” arra Bearaíde so
 rmaointeac.

“Ó! buaidéaó air mar rin?” ar an roctaire.

“Buaidéaó—má buaidéaó. Bí an Seanránaó
 cun a rlan do cur pín b'rear eile, ac báilig ré
 leir i lár oiróce—an ruo ralaó!”

“Báilig? Náir b'é an meactac é?”

“Meactac ceart. Vein ré ruoái níor meara
 ná ran.”

“Vein? Duine ón áit, ar b'eaó?”

“Níor b'eaó ac iaraócaí i sclóó rógmaráí.
 Lúbaire clirte, rin é tus sac éinne air. . . .
 Á, ríó é do curo bíó as teact cúgat,” agus do
 leas Bearaíde an biaó, mar ríneaó amac trí
 ríinneóig cúige é, or cómar a roctaire. “Anoir,

luis irtead annsan ; ir fearrtoe go ceann react-
maine tu an méiró rin."

Cuir an lonarsánac a lám na póca agus
tairng amac eibó billí. Leat a fúile ar
dearaid. Tós pé ceann bille cúis n'bealaer
ar lám Seán Uí Lonarsáin agus o'imtíis pé
óein an tarracáin. In a fearam do as tógaint
an mion-airgid eus pé fúil ar an roctaire agus
raoilead do sup doigéin maic é eun a meallta.

"Cad eusair dom?" o'fiarruis pé den roct-
taire.

"Ní fearad," ar peirean.

"Á, ríó é annro asam é," arfa Dearaid as
tógaint bille dá bealaer anáirde.

Cuir pé tar n-air an bille, agus tós ceatnaína
ar an dtarracáin lé tabairt uair mar mion-
airgead. Annran o'fíll pé agus fúir of coinne
an lonarsánaig lán-deimnítead sup leatamadán
corónta a bí aige. Táiníis raint an domáin
aige ran dearcán úo a connaic pé i lám an
fíir eile uairín noime rin, sup fiarruis de:

"An bfuil fút fanaet tímceall annro?"

"Duó maic liom an srear ro o'feicirint," ar
an lonarsánac. Caic pé uair a reian ra gablán
agus o'feuc ar an ranar airí, "an bfuil a
fíor asac cad tá dá tairdeam dom?" agus
leis pé rearta móir, sroide, amadántamail
gáire, "a plán do eus pé fear buairde an
sreara ro."

Do gáir Dearaid péin leatamadán, agus leir.
Tairdbrigead do ar dtúir imtead uair ac ríad
na gáirí go hoban air mar táiníis tairdeamta
ann. Do glac dúil móir ran n'bearcán úo é.
Buail tead é.

"Agus deunraim-re tacairdeat leat," ar
peirean.

"Go náluinn ar fad," ar an lonarsánac.

"Ac níor móir duit múirle maic airgid," arfa
Dearaid, go braittead.

"Á, ná cuirlead airgead don ceirt ort," ar

an fear eile, “clúódóad an uile dealaer leir an bfeap a buairfeap. Cuir i gcár sup b'é an Seanránac ro a buairfead, ar bfeoidir leat don rtiúru do deunam orm? Connur, cuir i gcár, iomparcáil an fear eile úo cúis bliana ó foim an Seanránac?”

Stad Dearaidé. Cuiinnis ré ar an ngeap úo cúis bliana noime rin a cuiread san rean-halla ar an otaob eile de rriáio. Tus an Lonarzánac zeur-feucaint air. Connait ré so raib an fear móir as maectnam.

“An mirdé leat coru cairí o'rágail dom?” ar reipean leir.

“Coru cairí irtis annran,” arfa Dearaidé, san cor do cur ar.

Léim rmaointe Dearaidé ré déin an airgíó. Cad fáct ná meallrad ré ón leatamadán ro a raib aige asur deiread do cur lé cruadotan asur obair éruair i reantán beas ppoinntige, áit so raib a dóctain o'ugaim tairnis air mairead-taint? Asur ná meallrad tuine éigin eile uair é cóm maic ra deiread? Ór ruo é sup deimin so reappad an leatamadán lé na cur airgíó, asur connactar san do ar nár tus ré fé n'oeapa calaoir na gcúis n'oealaer, níor móir an cor é do cúbáil uair.

Táinis an cairí. Táinis breir mirdis do Dearaidé. Spioruis diall nó aingeal éigin é. Tuigead do so mb'feoidir nár b'é bealac a leara an fear a buair ar an Seanránac do cáinead, so n'oubairt:

“Cosar. An bfuilir as éirteact liom?”

Ir é an Lonarzánac a bí.

“Ná bíod focal arat,” do lean Dearaidé air. “Lé neac. An fánaí reo a buair ar an Seanránac . . . an bfuilir as éirteact liom? . . . ceileadair ré ir oirde san a táre ná a tuairre, asur o'rág ré croidé brúigte na diair . . . tá leanb ann . . . á, b'riúo é an t-iomparcáil. Bíonn cur oer na fánaicib

reo cóm cruaidò lé hiamann, a ngeuga cóm do-
lúbta lé geugánaib coille. Iy minic do tugar
béile annro don bfeair sceudna. Duine uaral
dub ead é, dar leir zac éinne ar otúir. Iy
fuarairte droc-ainm do tabairt do duine lairtiar
de, agus go mórmór mar a mbíonn mná i dtreir.”
O’irliú pé a sicut agus o’feuc pé déin na cirdean,
“ní deacair rtoctá bána do rmeairt. . . .
Sfeair uatbárac do ead é. Na, ná, dá bfranaó
an fear úo, cladaire, fear macánta nó pé
raşar é, agus an ruo ceart do deunam, an
bean do rórac, beaó mear agus cion ar ra
ceanntar ro, ac nuair náir fan . . . do raşar-
ra o’feair do ead é,” agus o’feuc pé ar an
roctaire cun a mírniş rin do neartú ar an nro
a bí ar inntin aige.

Do bain cainnt Dearaidé phead ar feurós.
Şearraio pé go rmiot é beit aş éirteact ar an
şcuma ro lé raşairt do péin, már do péin a bí
an raşairt, ac bí eólar uatú agus o’foiúniş pé.

“Deirir şur b’é mo raşar-ra o’feair é. Ní
beaó don eagla aşam noim mo şamlacar péin
o’feair, agus ar an şcuma ran ead řac go mbeaó
eagla aşam noimir an nşairiac ro?”

Do cuir an méio reo creata şáiri ar
Dearaidé. Şair feurós řreirin.

“D’ail liom tura do tabairt taiti dom; ní
fuláir nó tá eólar aş fear cumarac mar tura?”

“Níl clear i mála na miomparcála ná eól
dom-ra,” arra Dearaidé.

“Tura an fear mar rin,” arra feurós.

“Teunam,” arra Dearaidé, “agus tearbám-
feao an halla duit. Tá lanntán móri annro ar
cúl mo tişe-re mar a múinfeao-ra cleara
iomparcála duit. řeudřair iteaó annro agus
codailt i otis eile atá aşam mar a mbeio
leabairt řearcair aşat.”

Duail an beirt amac, agus řaibeaoar třio an
halla. Tearbám Dearaidé, go mórfoclac do, con-
nur mar tárla an oioce úo a cuircaó an řairiac

ar lár. Níor ceirtig feurós don uair amán é. Um an dtaca gur fásgadair an halla bí tuairpe iomlán an gpreara agus na míte a tionnrcain é as Seán Ó Lonargáin, ac níor leis an reamall dub, dorca a bí ar a incinn don trolar trío. Tánsgadair go beul dochair Deardaíde.

“Imteócaó anoir,” arra feurós, “agus tiocfao um trátnóna deideannaic. Tá orm bualaó lé caiaio dom ar a ceatair a élog.”

“Ná dearmair teact airí,” arra Deardaíde, agus d’iméigirteac’r a teangana leat-beul aige.

Tamall poim a ceatair a élog do bí Seán Ó Lonargáin na fearaí ar an gcúinne mar a raib coimne aige lé Pínn. Duó deacair a ráó ceaca buó mó fonn beic trátaímaí, é féin nó Pínn. In a fearaí ar an gcúinne as feiteam lé Pínn do éuaatár ré airí a raib d’eólar faeta aige : bí bean i dtreir ; d’fás fear éigin í, agus b’é an fear ran an té úo a cuir ar lár an fear go raib a rámaí feircigte dá uair an lá ran aige ar fanar. Ar teic an fear ro lé na toit ón mnaoi ? Níor coramaí gur deim. Nuair fuair-tear é féin cúis bliana poime r.n do bí an rian na cúl laeteanta ann. Do bí focal an doctúra aige air gur de dearcab an énáma a baineaó lé deiréannaige ar a ceann náí cuimín leir faic a tápla do poimír na hórpairte rin cúis bliana ó foim. Connur gur luabó ré a ainm féin, Pínn, ainm na mná, agus puóá eile na ráómaíll go raib deimniú aige orca ó foim ? Má b’é féin an fear, cao fác náí aicín Pínn, an bearbóir nó Deardaíde é ? Cao fác náí tús ré faic—reacat den mbaile reo mar a raib an ránaí reo, a ceileabair, cóm minic rin, cun a cuiminte leir ?

Óreio ré go diongmálta gur b’é an leat-folairdeact eocair na diaímaíreacta, agus go scaitfé puó éigin do deunam a cuirreao iacall air labairt. D’féioir dá bfeiceao ré an gairciaic iomparcálaí go bpaigeao ré éactaint éigin.

D'iad fan a rmaointe ag feiteam lé Pínn do. D'iompuig pé ar a fáil cun feucta irteac i bfuinneóig tige poitigearaí. Sí n ghlairteán móir ruar leir an gclóic faobair. Tós fan a fáil. Tuirling bean ar, agus d'iompuig ar farrún beag a bí na cuideactain, gá máo leir fanaet rocair agus gan tuiteam. Scuab sí irteac go ríopa an poitigearaí tairair. Bain a himteact geit ar époide Seán Uí Lonargáin agus do lean a fáil í. Do lean fáil an leinb leir í. D'fíll sí gan puinn moille agus borca mílteáin aice don leanb, a glac é go hácar-tamail.

"Fan rocair anoir agus ná tuit amac," d'fógaí sí ar, "faro beaó ag deunam teact-airteacta míle," agus ear sí ar a fáil airíir.

Ar élor tatarca do Mac pteab Seán Ó Lonargáin.

"A mam, a mam, an mírde leat me mílteán do tabairt don bfeair ro?" ag deimniú a méire ar.

D'feuc Peig de Róirte ar Seán Ó Lonargáin ac níor táinig ríoc dá cuimne cúide gur b'é an fear a bí na fearam or a coinne an fear gur tug sí fearc a hanama do, gur diúltuig sí do lé linn a buadarca, a aghráir sí, ar gur tiomnuig pé deóir go mbeaó a fearc buan-fearamac do. Dá raolitin rin ní raib fan bfeair ro ná raónaire ac fógmaraí feurógac i gclóó coitceann. Do bí an fear ro com heugramail rin leir an ramail a bí in inntin Peig de Róirte ar Seán Ó Lonargáin nár múrcail don ruo innte iad do cup i gcompráir. Do maoró a cion ar a mac agus a héarcarde cun a tola do tabairt do mion-gáire uirte go noubairt:

"Go cinnte, a laog, ac, ar do báir, fan rocair," agus d'imtí sí irteac.

D'ruio Seán Ó Lonargáin rall leir an nglairteán. Do bpuacnuig an fear beag ar faobar an truideactain i raectair tuiteam amac, an éluir dá rtracaó aige den mborca.

“Tóg íad, tóg íad,” do reread ré, “tá aipead go leór as Mam; ceannócaí rí a tuillead.”

Do bí spreim as beirt aca ar an mborca, agus íad as tógaint shac ré ceann ar, rúile an leinb as deapcaó go seup ar feurós, eirean, sháirí agus rult aise dá baint ar an iomarbáir idte a bí roir é féin agus an fear iardacta; feurós as tabairt an sharrúna fé n-deara go seup, leir. Sháireadar araon lé céile. Do labair an leanb:

“An fánaí tu?”

“Sead,” arsa feurós, ar é as alpaó mílreáin.

“Taitnígeann fánaíte liom, agus taitnígeann tura liom. Deir Mac surb fánaí mo daid, agus go bfillrú ré lá éigin.”

“Cé hé ‘Mac’?”

“Seanuine spinn atá asainne. Ó, tair agus feic Mac. Bíonn ré i gcóinnáí as cogaint tobac Sí i mo mam as teact. Cuir i bpolac an borca,” agus fáir ré irteac fé éaróis an fánaí é. Níor fás ré eaga as an bfeair é do corp. “A Mam, tuillead mílreáin; tá deiread asainn.”

“Cad é an miopcar atá ar riuball anoir asat?” o’fíarruis rí go sear-sháirteac.

Do corruis an maóarc ro an fánaí.

“Shair asain nóimint, a fíir bíg,” ar reirean, agus reir ré irteac go riopa an phoitigearaí, lám leir i deannta a éaróise cun san leigeant don mílreán tuiteam ar an bpáile.

Cóm luac ceudna bí ré ear n-air agus borca toirteamail aise, a fín ré go dtín leanb.

“Seo,” ar reirean, “raé Dé ort, a buacailín; ir tú an t-aon uine a labair go cnearda liom lé fada. Malartuisimír,” agus fín ré an borca cun an sharrúna. Shlac reirean é.

“Tair ar ár dtuairc; ní mírde lé mam é. An mírde, a mam?”

Do corruis shíom an fógmaraí reig de Róirte. O’eirig ragar maóitneacair innte. Ní

feurpað rí fuac beic aice o'fóðmarái beic óm
 vána ran lé na mac. Níor múrcail tpeac an
 fíu reo don éimneam innte. Connur deunpað?
 Ní raib neac a faoilpeað sup b'é an caonaiðe
 airteac ro an fear rcafánta, cutaig a fiuball
 rraíveanna þeimbineá cúig bliana poime rin.
 Séill rí.

“Don muo cun tu do fáram, a buideanaig”
 ar rípe lé na mac; lé Seán Ó Lonarðain, “léo
 toil, tair ar ár dtuarirc,” agur leir rin fíu
 rí irteac on gluarpeán.

“Deurpað lé Mac,” ar an garrún ra lám
 dá crotað aige, “so dtiocfair.”

“Abair,” ar an Lonarðanaé ra bairéað na
 úoio aige, ag pléactaint don mbeirt ar imteact
 don ngluarpeán.

O'fan ré ar an airte rin sup bain carað na
 rraíve dá raðare iao. Máctnuig ar b'féoir
 sup b'í reo an bean a tuarðain a inntin, tráct
 éigin dá raogal, óm mór ran sup luaid ré a
 hainm na ráðmaill ar na rpeabracioib, agur
 dubairt leir féin nár bpaða anoir so mbeað a
 fíor aige. Cait ré ar a bairéað agur éar ar a
 fáil. Ní mór ná sup buail ré pleure ar an
 leactpolairdeact a bí na fearam in aice leir agur
 a connaic veipeað na teangbála ro!—nío nár
 taitnig leir an leactpolairdeact. O'infíúc ré
 feurós so fíocmar agur dubairt so vána:

“Cað é an diall ro ort-ra io leact-amadán
 ar an rlighe reo, agur mire ag bpireað mo croide
 ar loig bearta úit?”

O'eimig cutac ar feurós ac coirc ré é féin.

“Tá an ceart agat, tá an ceart agat,” ar
 reipean so mín, “ní cionntócað airir,” agur ar
 eulóð na brocal ro ó na beul do bíodar rígte
 le mian dialla nár bpaða anoir ná so gcuirpeað
 ré ag minnce an leactpolairdeact tair reo!

“Ambairéac,” ar an leactpolairdeact, an-
 fáirta lé humaltaact óigreipeac a cuallarðe,
 “beam ag obair . . . an gcloirir cað tá

deunta agham tuit? B'ir agh pmaoineamh i
 gcóinnáí. Múrcail! O'ólraimh cupán cairí;
 an gceannócair?"

"San amhras, san amhras; seo linn. . . .
 Tug an sarrún beas úo mílreán dom. Nác
 gleóiróite an leanb é?"

Stao Pínn mar buailfeadh pé i gcóinnibh falla
 cruaidh, agus o'iompuigh ar an bhfeas eile, ac bhí
 a aghaidh sa feuchaint rin éom neamh-deallraimh
 ran ar don éadaint do beir aige ar faic
 o'eadtra an leimh sa mátar nár óein pé ac beas-
 ir-piú den gcarbail. Siuballuigeadar leo fé
 óein an t-don p'poinntige ar an mbaile. P'euc
 an lonargánaic Pínn lé carbail eile.

"Má b'i piú a mátar ní haon iongadh sup
 leanb gleóiróite é: ní fuláir nó ir bheadh an
 fear a acair. Cé ná fuil pí féin éom p'ceim-
 eamail leir an mbainflait."

P'neab Pínn aipir, agus tug feurós pé n'oeana
 an uis agh acairú ann. O'feuc pé aip.

"Éirí liom-ra," ar seirean go dána. "Níl
 don acair agh an leanb ran. Maidir leir an
 mnaoi—beam agh obair se na d'neadair ambairiad,
 agus cuirfeadh ran deirfeadh leir mar p'eul."

"Mar deirir-re, a cara," arsa feurós, "tá
 aitreacair oim," go ró-fárta sup b'eól do
 connur Pínn do éur agh p'neabairnaigh.

"Téidimír irteac annro," arsa Pínn, "ní
 mór é mo mear ar an Óclatómac sup leir é,
 ac níl a malairt ann. Seacaim tú féin aip."

Sin camnt nár gádh do Pínn do rádh; do bhí
 a éuallairde oirte go maid, um an taca ro, ar
 connur aipe do tabairt do féin ar gac éinne,
 um Pínn féin. Don eufe buó leir ann buó lé
 na toil é. An obair buó éruada aige anoir é
 féin do corc ar iomad céille o'foillpiú agus
 tlaic aimirde do coimeadh aip féin.

Cuadar irteac agus fuideadar agh bóro beas.
 Táinig deairde. O'feuc seirean ar Pínn agus
 ar a éuallairde go miongairiad. Connac feurós

ar an uoirce gur fuaib fuaidne pinn na comluadar fein Dearaidhe tar meon—an fuo a bi uaid. O'feuc pinn go hiongtairde, mar an sceudna, ar an mbeirt. Ni luza taitnig le Dearaidhe go raib aicne as pinn ar feurós na taitnig re le pinn gur bheitnig Dearaidhe gur aicn reirean feurós; taitnig re le feurós, amtae, nar taitnig pinn le Dearaidhe na Dearaidhe le pinn. Dearaidhe an ceud uine a tainig ar a aicnuaicib.

“Tura, dar fuaib, a pinn, fálte! Saoilear go rabair imtite ar an raozal ar fao,” le feurós, “asur tura tar n-air aifir,” asur eagla a cpoide air go bfuadocad an pionnac eile an t-uan uaid.

“Duailabair le ceile ceana mar rin,” arra pinn le Dearaidhe, asur o'feuc re go rcpuiditead air, o'feucant a b'pionnrad ca meio uob fear uo ran mar zeall ar an leat-amadán feurósac, ac o'feac Dearaidhe a fúite.

“Ó, caite an fear maite ro a p'poinn annro,” arra Dearaidhe, as crapaib a fúl ar feurós, amail ar uá mbead re za raib, “reacain tú fein ar an noiolamnac ro.”

O'iompuig Dearaidhe le na eudac glanta eun an buirto a bi ar a cúl o'fonn tuillead de fitlead fúl pinn uo reacaint, as reiteam le hórou bito. Ni túirce rin na tug an leat-folardeact rúne uá uilinn ra hearuadacuib o'feurós, re rin ar uá n-abrad re, “na duhairt leat gur o'poc-buacail an Dearaidhe reo?”

Cuir an beirt aca raram aigne ar Sean Ó Lonargáin, asur lean ar an pian a bi aige. O'fiarpuiig re de pinn an n-ópuocad re an biaib, asur zan amhar ní raib uaid rin ac bheit a beil fein, asur o'prouig uá réir. Cuir Dearaidhe zac don nro a hórouigead or a sceomair asur o'fan as comcainnt le pinn. Ar an lón cpiochnuite o'fiarpuiig feurós cad é an taitle, asur tug re re n'eara gur aifmúig

Deaparóe an t-íomlán na cearta gan ró-éileam
air, nó a éructuis do airíur gur beirt lúbarí
pínn agus Deaparóe. Sin feurós bille cun
Deaparóe. Cómaruis Deaparóe an fíot-airgead
go cūramaé ar a póca agus cómeádo i gcúl a
dúirn é, as brait ar éao cógair leir. Níor
euluis ro ar Seán Ó Lonargáin, gur fíaruis
de Deaparóe eólar na rligé ar cúl an tige.

“Mar reo,” arsa Deaparóe agus lútgáir air,
agus tpeóruis ré feurós riar.

Cuir an méto reo fearis ar pínn, cé gur
raoilead do ná raib ann ac cinneamaint. Ar
cúl an tige bí gac re focal, aró ar íreal, as
Deaparóe: na focail írle do éluair feuróis,
gá cómarleac gan don truar-ná-anuar do beir
aige lé pínn; na focail aróa i gcómélor pínn,
go raib gac don deallram go branpaó an
aimrín breáig agus go mbead mór-cuir oibre as
feimeóirib, agus aróile. An focal veireannaé
a labair Deaparóe go haireac, braitteac:

“Seacain do dearcán. Sin fear go raib
amrín air mar géal ar ceileabpaó an fógmaráí
úo;” agus annran lé pínn féin, “go raib
ad oir. Tagad airíur.”

*

*

*

*

Gluair Seán Ó Lonargáin agus pínn ruar an
trráio, tpearna an bótar iarrainn agus amac
fén otuac, an bótar ceudna mar ar gáib Seán
Ó Lonargáin agus Peis de Róirte cúis bliana
poime rin. Ar an rligé dóib ran amóirceacé
do gáib feurós a érot aiconta féin gan don
easla go otabarpaó pínn fé ndeara é. Ceirtis
ré go mion agus go minic: ar dóig leir go
bpeupaó ré féin obair fáramaé do deunam
don Seanránaé, a bí cun oibre do tabairt don
mbeirt aca? Ar bpear cóm maic dáiríuib é ar
mól pínn é? An mbead ré lágac leó? agus

mórán eile cúntair. U'fhreasair an fear eile lé mórán blaodair, shá dearbú go bfaigeadó ré féin obair féir, fondaoidéac do, agus éom fáda agus deunradó reirean nuó air féin ná beaó baogal air. Leis feurós air go maib ré as tabairt cruinn-cluairé dá éomcoirí, ac ní mó ná éirteacó leir do dein ré, mar bí a inntin as obair go ruadradó ar connur cuirfeadó ré iacall ar an leatfolaidéacó ré eólar a bí aige do rcaoiléad. As uirideam lé na uiriall doib bí ruatadó agus lionruit as teacó ar Séán Ó Lonargáin. Sac don nuó a bí cloirte agus feicte aige do fámluis do gur b'é féin an fear a bí ar iarraidó. Ní maib ac don nuó amáin as deunam rior-meairgó do, agus b'é rin, má b'é an fear é, cao fáó nár aitein éinne é ná nár tús tuairim aiteine do?

Ar an uadob eile cúir ádair doob ead an méirí seo, agus b'i a acóingé cun Dé ná haitneócaó éinne ar miteil an buailte é láir na báiréacó.

Ar iompóó doib ón mbótar rianta irteacó féin bfeairann tángadair ar éomriam lé tis, fáir páirce uatá. Stao feurós agus duairt lé Pínn gur bfeair doib ruide agus a feic do leigeant. Suideadair.

"Duó maic é braid anoir, a cara," arfa Séán Ó Lonargáin.

"Duó maic," arfa Pínn, "ac tá an áit seo éom tirim leir an bfeairann, mo mállaóó air!"

"Ná habair rin," arfa feurós as tarang buroeil ar a róca, as baint rlasóige ar, ar shá ríneadó cun Pínn. Bí a rior aige connur teirómint do deunam ar an leatfolaidéacó.

"Deirim a bárra duic," arfa Pínn, go hártamail, "rí an maic deirdeannaó an maic i gcóinnai. Do rláinte! Go maib an buaio as meairadóó!"

Cuir Pínn an buioéal ar a ceann agus bain rlasós fáda, fótaraadó ar, shóirgail se na rcoirnaig. Ar tuiteam don méirí rin aige do dein ré caracóacó beas trí nó ceatair u'uaireb, agus

“Dúairt go rárta ná maib don teóra leir an uirce beata, agus sur rmaointeamail an beart dá éaraido cuimneam air. Cuir pé ar a ceann airé é agus bain rlogaó eile ar.”

“A éara,” arfa Seán Ó Lonarháin, “faió bhirre as lortis oibre don mbeirt asainn do bíorpa ar lortis mu’ éigin a rprionnraó rinn tar éir an bótair fáda.”

“Áirio-fear,” arfa Pínn, “reo, bain bpaon eile ar.”

“Ní dheunraó, go maib maic asat, tá an-tinnear im ceann An é rin éall an tíg go bfuilimíó as triall ann?”

“Ní hé in do’ éor. Sin é tíg na mná connaicir inoiug. Fan uairó. Níl don maic ra mnaoi rin. Náé dóig leat ná go ndeunraó bpaon epuaró maitear do’ ceann?”

“Ní dóig uiom go ndeunraó. Tus an leasaó úo órrairt móra dom éul, ac tiocraó cúgam féin fóir.”

Bain Pínn rlogaó eile ar an mbuidéal agus ériocnuis é. D’eiris an deoc na ceann.

“Cosar,” ar reiréan, “bí pé ceapra asam-ra go maiaó an beirt asainn rall go Ceaimde oiróce éigin agus go ndeunraimír ríio-ráó ann, ac má tá do ceann as cur ort-ra caó dheunram?”

“Ó, ná cuiréad ran don maic ort; beiró mo ceann-ra go maic; níl inr an méir reo ac tinnear dútam.”

“Go rí-maic,” o’freaasair Pínn, “cuiréann ran átar orm. Bí aithe asam ar duine sur tuiaó órrairt ra éul mar rin do, agus táim cinnte sur fulaing pé; ha, há!”

“Ar táinis pé cúige féin?” o’riarruis an ránaí.

“Nár éar do. Caic uair é.”

Oiróce maib, bpoctalac do’ i ran pué ón aer. An ceól ceurona a bí cúig bliana roime rin ser na cpeasaraib do bí pé ac a anoét. Táinis toét

ar an mbeirt, a rmaoinnte féin as ceachtar aca
 sá deunam, agus mar buó gnátae, cómrmaoinnte
 oiozaltair doob ead iad, ceachtar aca as feiteam
 leir an uain eun an buille do bualaó. Uein
 an deoc ní buó neam-airiúge ná mar buó gnátae
 pinn, agus cuir a dúil in airgead as cainnt é.
 Ní móir náir rceió ré air féin as tagairt
 o'órpairt an eúil.

“Caéain ir doig leat éiofaió do euid
 airgíó?”

“Tá rúil don lá asam anoir leir, agus cóm
 luac oipeacé agus éiofaió ré maíam so
 Ceainne agus bainream rmuít ar an áit. Cuir-
 feam barra dearg air!”

“Sead, tabairfiam ‘barra dearg’ air,” arsa
 pinn, neart na tige sá sriórú eun cainnte,
 “beió oioce tar oioceantaid asainne beirt.”

“Sin í an cainnt, oioce maic eun an turpura
 ro do ceileabrad.”

Biothar ar tí eirte nuair lar polar gluar-
 teán an bótar tamailín uata, agus o'fanadur
 mar a maib aca. Óruio an polar leó agus
 eualadur glóir mín an gluar-teán so roiléir.
 Óruio an gluar-teán móir níor siorra agus níor
 siorra so bpeacaió an beirt na cuileanna agus
 na peioleacáin as pollumain in aer na hoioce
 ra trolar láirir. Do rceinn an gluar-teán
 tárra agus irteacé an bótar eun tige péis de
 Róirte.

Cúis bliana roime rin, oioce mar an oioce
 reo, do ruió Seán Ó Lonargáin ran truirdeacán
 ceudna ran ngluar-teán ceudna, in aice leir an
 ara ceudna, in áit náir brada ón mball nar ruió
 ré anoir i noig bótar in aice an fíir a eadair
 eun a maibéa, agus éonnac ré peioleacáin agus
 cuileanna as pollumain ras timceallaó polair
 an gluar-teán ar péis de Róirte as tabairt a
 béil do eun a pógta. Anoct éiomáin pí tárrar
 san ruim do euir ann ná ran té a bí na foéair,
 san a fíor oi so maib rcaoilead oiamaireacéa

a beata ag an mbeirt. Ón mbótar a tug sí uirthé féin d'aitin Seán Ó Lonargáin sup b'i bí ann. D'aitin Pínn í, ac ip beag a tairbhrigead do go raib don éirdeam iuir an mnaoi álúinn a tiomáin an gluairteán agus an t-amadóan feurógaé, dar leir, a bí farair. Mar buó dual do ní feurpad pé rian do éirdead lé na teangain, agus reoil pé léite in úrlabra ná deactam ac cuir oi.

"Mar an dear an trát d'oirde doo uicéir beit larmuis é! . . . ac díolair ar. Dar Dia dá mire an fear eile . . . ac cé bairpead lét amlacár. Sead, tá pé i bpad uait anoir. Na, ná! dar Dia!"

"A Pínn, ná bí mar rin; níl pé ceart—"

"Ceart! Éirt! Tugair-ra anpro tu. Éirt!"
adeirim.

"Tá a fíor agat náe maic liom earcuinigte, a Pínn. Mar deunpad buacail maic bí ciúin."

"Ciúnar ag an n'iall uirthé-pe!"

D'eirig Seán Ó Lonargáin na fearam, é ar creataó lé feirg agus fonn aicbire, ac rmaic ceart aige air féin cé sup deacair é. Connactar do ná raib an uain gnim tagta fóir. In ionad lingte i mullaé an ainreian agus é do taétaó lé na leatláim, agus bí acruinn a dóctain ann cuige rin, d'fóirdeig pé, mar d'aimdeoin na hearanóra don mnaoi reo buaid a éiall ar a maic, ar a fíor aige go mbféirdeir go ndeunpad mio-roctag díobáil do-learuite dá cúir. Draittead do ná raib Pínn in do cor n-aonar i bfeillebeart. Mar rin dubairt:

"A Pínn, imteócaó mara rtaoir d'iríre."

"Á, ní deunpá ran," arfa Pínn.

"Deunpáinn," arfa Seán Ó Lonargáin, "dein pé nro ip maic leat ac rtaó d'earcuinigteib."

Dá bfeicead Pínn ar an uain rin an gne a bí ar a compán bótar rtaopad pé go tarair. Stao pé mar bí. D'fulaingeócaó pé fóirde leir an leat-amadóan ro do nó trí laeteantair eile,

go dtí go mbeadh an t-airgead na glaic, ac annsan, ra diall leir!

“Tá go maic,” ar reirean, “bímir as gluaircead.”

Gluairceadair pé déin tige an Róirtis mar a ndubairt an Seanránaic lé Pínn dul agus go mbeadh sae don mhó go maic i gcómair lae ar na báiread. Ar an rliige ir iomda rúil do tús Seán Ó Lonargáin ar an polar i dtig ðeig de Róirte, agus ramluigeadh do ire agus an garrún agus Mac ran tpeómra na raib an polar as itead an mílreáin, ceann ar ceann, a ceannuis pé don ngarrún an lá ran. Do bí cpoide an fír dá fñiom. D’fáirceadh pé a dóirne ra fiacta agus mionnuigeadh ór íreal go mbeadh anam duine éigin air nó go bpaigeadh eólar cao é baint agus conbarráio a bí aige féin, trát, leir an dtiúr ro, leir an leatpolardeact agus leir an Seanránaic. Ní raib Pínn as riuball ró-éruinn ná ró-díreac mar bí an deoc láidir as gabáil lairtuar de, agus nuair baintí gnosá ar, agus buo minic é, leigeadh rearta earcuinge agus éromaó ar monadar leir féin. Níor tós Seán Ó Lonargáin don ceann de.

Spoidceadair raicde an Róirtis. Cuair Pínn rall go dtín ndoipar agus buail air. Orcladh do. Connaic Seán Ó Lonargáin uair Pínn agus an Róirteac as cainnt lé céile. Níor bpaóa sur fill Pínn.

“Tá sae don mhó go maic,” ar reirean, “caitream codait ra gñánlann go maidean; tá na fógmaraithe eile ra reioól. Teunam.”

D’iméigeadair agus luigeadair rúta ran áit ceudna nar luig Seán Ó Lonargáin agus Mac cúis bliana poime rin.

CAIBIDEAL XII.

Ar áit-mairdean bí Pínn na fuidé cun buailte leir an Seanránac. O'eiriú fheurós go moó, fheirin, agus o'fan ran ngránlann sup glaoiró Pínn air cun ceudlongaíó. Cuairó an beirt aca fé déin éarbaró na cócaireacá, agus fuidéadar as bóro mói, raóa, ro-rcaíca amearc na b'póg-maraíte eile. Tug Seán Ó Lonargáin fé noeara iad lé na fúil géir gan an tlaót amadóin do rpealaó de. Cuir fé ráram air sup b'péitniú fé ar a raib na tímceall sup méaradar é o'péac mar ceartuiú uairó. B'péitniú fé ar an gcual-láót, fheirin, nár éairneamác leó imteacó agus feadóanna Pínn, mar bí fé ceana féin as deunam callóide, sup o'oiú leat air sup leir féin an biaó.

Cóm luac agus bí an ceudpoinn epiochnuite o'eiriú na fógmaraíte go léir amac ar an mbán, agus o'imtíú Pínn rall go dtín Seanránac, a bí na fearam as an inneall. Tug na fógmaraíte an méro reo fé noeara; rean-láma oob ead iad, agus, dá b'púg rin, seup ar an "bpeaca" do tabairt fé noeara i n'gac obair.

"Cao é an raíar oibre b'féair leó compánac-ra, a Pínn?" o'fearpuiú an Seanránac.

"Ó, don obair, ac níor b'áon o'ioáil do ceannúireacó beas o'fáíal ar fead cúpla lae go dtagann an t-airgead. Tá timnear cinn air, mo tuairm, agus tabair b'péir fuaínnir inoiú do."

"Cao cuir an timnear cinn air? An puo ceudna a cuir ort féin é, ir o'óca?"

"Ní head. Mar dubairt leat ceana nuair bainear leagad ar tíor i n'horc Deairg de mullaé ualaig buaitead ar a cúl é, agus níl fé tagca cuige féin fóp."

"Dá mbead bualaó eile faéta ran áit ceudna aise b'féoir go mbairtfead fé níor féair, a

“Pínn,” aḡur o’feuc ré ar Pínn so ḡaoipeac,
 “an fean-élear o’imipt ar.”

ḡáir Pínn aḡur ḡáir an Seanránac leir. Táinig cuimne na hoirdé úo cúis bliana ó foim cúca, ḡur cúir an veipt aca fear ḡpoirde dá tpeoir, mar mearaḡar.

“An bfuil an ḡunna ceudna fóir aḡar?”
 o’fiarpuis Pínn.

“Tá. Ir é do cúro é ambáipeac. Má tá ré lároir tuḡaimir obair éruair do. Cuir aḡ caiteam ra buailteoir é mar a mbíod an fear eile. Laḡócair do nó trí laeteantair ar an obair rin é. Nác rin mar ir fura duit a cúram do cúir díot?”

“An-éairt,” arra Pínn. “Bí ro na leatama-
 oán foim an otrearcairt a baineat ar, aḡur ir meara ná ran anoir é.”

“Trearcairt eile aḡur críochnócair ran é,”
 ar an Seanránac so neam-éruairḡméileac, “cé méro ir fiú é, an dois leat?”

“Na ceudta!—na mílte, b’féoir! Veir ré anro don lá. Me féin do rcpis an leirir deirdeannac aḡur ar cúram an Róircis tiocrair an ceud rceula.”

“Ir coramair ḡur éirte an fear eile ná é reo.”

“Duó éirte,” do ráir Pínn, “ac buó éirte tura ná eirean. Duó díallta an buille é.”

“Duó flactmar an buille é, aḡur, a Pínn, ráram mo beata, ráram ar an earonóir ar an náire tús ré dom ar an iarract úo.”

“B’uacbárac an ḡnúr a leis ré,” arra Pínn,

“aḡur an polatacrao tugar-re do,” ar an Seanránac, “ra ḡluairteán. Ní feoat cao imtis ar?”

“Cá cuma, náir b’éireannac é? Sa díall leó! Ceann eile aca é reo, an t-ainveireoir,”
 arra Pínn.

ḡáir an veipt aca so cúcail. Dubairt an Seanránac lé Pínn imteact aḡur veit aipeac.

Cuirteadh saé éinne na ionad féin, feurós, mar bí ceana féin as saé fógmairí dá tabairt air, mar éitíteoir as an mbuailteoir asur fógmairí láirir eile or a éoinne.

D'imtísz na feirreacáin amac féin bfeairann as triall ar a n-ualaizib, asur éóm luac asur táinig an dá ceud éeann aca éun an buailteóra béic an Seanránaé ón inneall ar fear an buailteóra beic ppar. B'é an fear ceudna fóf an Seanránaé, éóm murranta asur bí fé píam. Sían an dá ualac ruar leir an mbuailteoir asur ní túirce rin ná leis an raoirte glam ar, asur éuir an epior móf an buailteoir as obair; asur éóm luac ceudna teils an beirt éaitteoirí an dá ceud punnainn irteacé i dtógstán an buailteóra: bí obair an lae tornuite i ndáirírib.

Éóm luac asur táinig an Róirteac ar an bpaicé d'fás an Seanránaé i mbun an innill é, asur gluar féin anuar éun an buailteóra, éun lán a fúl do baint ar an té reo so raib pínn ar a tí. Seairim fé as amarc an fíf asur a éuro oibre. Bpaic an Lonarzánaé fúil an tSeanránaiz air asur éuz air máic san a éeannaizta ar fao d'foillriú. Dá déine de raoirte an Seanránaé buo deacair do luac d'fásail ar an obair, ac leis air so bfuair, asur béic fé orca airir asur airir eile pap ar fill fé ar an inneall. Dá mbead a fíor aize sur b'é an fear a úiririz dá uair in don lá amáin ar an bpaicé úo asur uair eile i halla feimbineá, asur a raoil fé sur máib feun-rean lé buille gunna, cúpla plat ón áit sur seairim fé, an fógmairí feurósac a bí or a éoinne, ní béicfead fé éóm fiaóain, "oibuz amac annan, a feuróiz;" ac ní raib.

Nuair iompuz an Seanránaé ar a fáil éun dulca fé dein an innill do labair coméaitéoir an Lonarzánaiz,

"Tá luac, ambar. Ir mear an mac é reo."

"Taróbrizeann fé mar rin," arfa feurós.

“ 1r easal uim, a fheuróis, go bfuil róman.”

“ Ná bac ran,” arsa fheurós, “ ná tabairt ré n-deara sup b’fheo fear b’fuarairte do do tabairt ar a taoib, “ ní bíonn tpeun buan.”

“ Sé an mac mallactain é,” arsa feirreacán.

“ Deagán cainte anáirde annran,” arsa pinn ón dotalam agus a eualair an carball ro.

Luis Seán Ó Lonargáin a fúil ar an gcaiteoir eile, agus nuair fuair feirean aitream air, dúbairt:

“ Saoilear sup cara duit-re an leatfolairdeact ro.”

“ Inneóirid an aimpir rin,” arsa fheurós.

D’eirís an shuan uir ar n-uir, as dul i dtreire ar i mbeirbtean lé caiteam an lae. As dul i dtreire ar i dteódaect read bí cainte an tSeanránais, leir, i nór sup cómarcuig hac don fógmaráí a déime. B’rin ruo buo cabaip do cuir fheuróis; níor mór do a gcónsam cun a shóta do érioénú i gceart agus in ullmúct. Ní raib uair ac an éao cun a fionnao cá raib beirir ar a taoib i gcár go mbeiread air, agus coctuis ré hac amar dá bfuair ré ar a gcombair do múrcailt. Don ruo amáin buo léir do caitead ré do deunam, a cur in iúil don luct fógmarí nár b’adon cara é réin don leatfolairdeact. Um aimpir ppoinne bí an luct oibre dótanac den Seanránao.

An trátóna ran tar éir oibre tionntaic an leatfolairdeact an Seanránao tamall den rúige abairle. Cuir ré a earlac of a cómar, agus gceall feirean do go mbeirfad ré an sunna cuige lá’r na báiread. Réirdic an rocrú go maic leir an Seanránao, ac ní beirfad tuillead láime leir, ré rin, ní bead ré rannpáirtead i ngníom a eúlairtín, trát, cé go bpeactar go roileir do sup éao bpeág do é cun a cúraim do cur de go brátao. Go deo airir, ramluigead do, ná fillfad an leatfolairdeact ar fíto a dá córa, agus tabairfad an sunna go fonnmar do,

o'fonn an uile d'ul ar nocta na ceudora do eir ar feo' coirde. Ni raib buairte aise leir an sceudoir; b'ada do fe' tuaraint aise aise, ac' caitead fe' an gnioim eile reo do ceadu ionnar so scuirpead core le riorcain as rinn air.

Cruiteadar lam le ceile, agus o'fill an leatfolairdeact. As eir na ruge de do bi allur ar pillead leir le lionruit agus deabad eun ma'aire a da' r'ul o'p'agail airir agus do coimead ar feur'os: bi eion shaine aise air!

I rit na feada ro bi a com'oir de o'im'niom ar Sean O'lonarain amearc na b'og'marite i reio'bol an Roirtig. Nior' beas e' cabair im'ceada an lae eun e' fein agus an lu'et r'og'mair do d'lu'cu le ceile, agus ni raib aon man amadantairdeada ar a com'rad leo. Tus eor na cannte ruge do. Sinte ran b'feur' d'uib ar locta an reio'bol e'romadar ar mo'ran nro do eir tri ceile mar ir' gnadae le lu'et r'og'mair, ac' b'e' deime f'aoirte an lae rin an ruo buo mo' a bi as d'ogad a n'gibe.

"Ta an diall fein le deime ar an innealltoir rin," ar'ra fear' aca, "agus ni taire don leatfolairdeact leir e."

"Duirte read e," ar'ra duine eile aca, "agus ir' e an leatfolairdeact mac an diall fein. Connac so minic i scom'rad le ceile iao. La eile mar reo, agus d'ipe'cau-ra mo' r'ion ar ait eigin eile."

Duo' dearb' so raib an fear' ro as tabairt teangan do r'maointib na b'feur' so leir.

"Ta r'uil agam so b'air'feur' na hear'airdeada ar a ceile ann ran n'g'ear' iom'p'cala ro ta fe' eun a' deunta," ar'ra bulcan.

"Cuir'eann ran i scuinne' dom," ar'ra fear' eile, "so mber' fe' o'ar' b'p'againt i sceann cupla lae as d'ul ar oileamaint; annran ber' ruaim'ear' agaim."

“Do bíodh an éainnt seo feurós. Suid ré aniar. D’fíapruig ré:

“Cé dúbairt ran? An bfuilir deimníteac?”

“Cuala airéir go ndúbairt an Róirteac é. Tá an diaill cóim láirir lé tarb. Níor buairdeac riam air cloirim.”

“Do buairdeac go deimin,” arfa feurós, “asur fógmarai leir a dein é. Fíapruig d’éinne i bpeimbineá é.”

“Fógmarai!” do glam triúr, ceatrap aca.

“Sead, fógmarai . . . Cuir i gcár na hiomparcálraó ré in do’ éor an turur ro.”

“Sáirceadur. Dá aite an meap a bí aca ar feurós i d’oiraó b’aite ná ran leó anoir é.

“Cé hé atá, in ainm Dé, cun an beiróis úo do éorc?” d’fíapruig fear go raib deirtin curta as an Seanránaó air. “Mará b’ead, cao é an ait a feilb an diaill sur éoiruigir an leatpolardeact úo?”

“Éir liom, a duine cóir,” arfa an Lonarhánaó, “rinne a cairdealar ó érioc go érioc teangbuißeann daoine aite linn. Doncuigim-re lib ar a bfuil ráirte annro anoct. Ir átar liomra sur buail an leatpolardeact ro liom, asur deirim airir go daingean go mb’féoir ná hiomparcálraó an raoirte seo go ceann i b’rao. Nuair láirruigear-ra as bóro in búr meap inoiuig, palac, barcaó cairbriúgear mar leatamadán víb. Ní haon leatamadán me, ac dob ead ar fead tamail. Tugad iarraect ar me do marbad; tá rian an buille annro im éul fóir. Nuair tánaig éuam féim bíor san éuinne ar m’eaighairc. Órrairt sur preagarac nó cionntac an leatpolardeact ann ir dá éionn go bfuil mo éuinne as teact éuam i ndiar a céite.

Ná tógairé don éeann díom-ra i gcuirdeactain na beirte seo. Tugairé d’ó nó trí laeteantair dom asur tearbáirfeao ceól víb, tá rúil asam. Sé a n-iarraim de cóngam orair teact trearna na teóirann go Ceainnte liom oirde éigin para

faoi a cun bhaoin do cáiteam im cuirdeactain féin agus na leatpolaideacta, agus má éiríonn ríocht i ngréim éruair me comérom féinne do tabairt dom, gan do leigeant éagam ac fear ra tuar. Tá mbeath an lomra feuróige reo, a fuair dom an ainm a tugar gac éinne orm, rehorta, rpealta," agus nuair ré uirte, " agus go rearócaim cóim díreac agus buíoch mian liom, b'féidir gur beas go mbeath meaf leat-amadain aca orm. A feara, mire buíoch gacra; an nglacfaid ríocht liom mar éaraid?"

Faoid bí an méid reo dá ráid aise fearaim ré cóim díreac lé gáine. Níor fás ré don amhar as luét an fógmair ná go raib ré cóim éruinn, garta lé héinne aca féin, agus ná gur as leigeant air do bí ré i ríocht an lae or cóimair na beirte eile. O'uirte a cóimcaiteoir, nuair ar láim air agus éiríocht go dúiractac í. O'iompuig ré cun na bfeaf agus labair:

"A feara, mire fear a bfeaf ar a taob ro go veiréac na reirbe. Cao mar gacall orairbe?"

"Agus mire," arfa gac fear aca diaid ar noiaid, as eirte agus as éiríocht láime leir mar vein an ceurfeaf.

"Seo oiréac," arfa Seán Ó Lonaragáin, " agus ná raib ríocht agus leir. Tá a ríocht agus go bfuil an leatpolaideact ar an uain reo as veunam ceirte mo mílte, ac fásrair ríocht é; agus má eiríochann liom orclócaid a ríocht don mbeirte úd agus cuirfead iongaid ar an gceann-tair. Sin ir féidir liom a ráid anoir; rin ir gaid dom, táim veimníteac."

"Oiríocht do ríocht féin," arfa fear aca, " beam-ne leat."

Ar fíllead don leatpolaideact go ghránlann an Róirte bí an t-eun iméirte! Bfeaf a éiríocht.

Lar ré coinneal agus éarair, ac ní bfuair an té a bí uair. Bí an áit pollam! Táimig

cúimneam an fíri a éireadaí san áit éireona, cúis bliana noime rin, cúise, agus do lean paitéioir é. Táinig rcaé air. O'iméig ré amac ré déin an reioibóil d'fíor an maib don éúntar as na fógmairéib eile ar feurós. Ar é as sabáil amearc na scapall labair ré lé ceann aca. Cúalair an d'pream a bí ar an locta é.

“Cáircaí san moill!” arsa feurós; “sac éinne ar air!”

Fuariead na cáircaí raio bí pinn as troctnáil aníor an rcaighe cumang, aindeir. Ar láiréiu do labair leir an lonaragánac, líonruic so roiléir na gnúir, ruo a éus na fógmairéie so léir ré ndeara.

“Annran duit. Cao é an diail a . . . ó, as imirc cáircaí, an ead? . . . Scúis roinnt dóm-ra, má ré do éoil é,” arsa pinn leir an té so maib na cáircaí roir lazaracáib aise.

Cóm luac agus connaic pinn so maib feurós ar raio ann, éimil ré an fuar-allur dá gnuad agus deallraimuis ré an-faoiréie. Súio ré agus toirnuis as imirc. Níor b'raoa d'óib san imirc sur tuzaó ré ndeara calaoir dá deunam aise ar feurós, ac rcaoil sac éinne éarair an teagmar. Níor éaróil pinn, ámtac, a éleara ar an scuir eile, agus connacéar d'óib-rin i n'gac cor agus iompóó d'ar éus ré sur b'i an fírinne glan a bí as feurós ní buó luaca san oiréce nuair innr ré d'óib cao é an ragar an leatpolarídeacé. O'airleas an leatpolarídeacé airgead ar feurós, agus fuair, tar éir ar déin ré de camargal air, ná níor éuitig ré leir é nuair buair ré. Níor orcail feurós a beul air reo ac an oiréad ar déin ar don ruo eile, ac érap ré a fúil ar fógmairéie a éus r'racl'fúil na éreó.

O'aoiruis an oiréce agus éréis na ceairréaig an cluice. Buail pinn ar feurós ríor an rcaighe uaca agus anonn i d'p'eo an g'ranlann. Ar scloir do d'pream an loctair an doirar dá

“Dúnað i n-oidiú na beirte labair cóméiditeoir
feuróis :

“A buacailli, bímid uilip don bfeap ro. Mo
ceann ar ceap so breicream a gníom rara rada.
Caol cumang ní cáirde dúinne an raoirte ná
an leatfolaidéact ro, agus ip luza ná ran de
cáirdeib d’feurós iad. Táim dearbtha sup feap
macánta feurós dá aite fámluigeann a eactra.
Bíod foirne agusinn.”

“D’adontuisg sac éinne sca leip an méid reo.
As dul i méid a bí a ngráin ar pinn agus ar a
cúro camargala, agus ní feurpað éinne sca a
ráð ná sup imip feurós cluice comtrom.

“Do cóirigeadar iad féin na bpluideannaid ra
bfeup agus b’fada sup éit ruan ar éinne sca.
An ruo ceudna a cúir a scoolað amúda orca
so léir—eactra airteac feuróis.

“As sabáil trearna na raicce do pinn ar
d’feurós d’fiarruisg pinn cao rác so n-deagaid
ré amearc na zcladairí úo, nó an otiocepað
don leup meabrac so deó do.

“Ní feadar,” arsa Seán Ó Lonargáin, “cao
beip dom dul na mearc, ac táimis an-uaignear
orm tar éip tupa d’iméact. Ní feurpáinn
fanaact ran áit.”

“Do bí dearca biotáille na hoirdce roime rin
as teact lé pinn so trom, agus a lútaca ar
mí-riar. Cúir an éaint reo i zcuimne do an
t-uaignear do táimis ar féin ar fágal an
zpránlainn follam do. Rug ré ar muilcrite ar
feurós agus rcao ré.

“Cosar, an bfeacáir raic?” agus éroit a
lám i ngréim an muilcrite.

“Cóm tapaid lé orítele bí incinn Seán Uí
Lonargáin ullam.

“Ní feurpáinn a ráð, ac taróbrigeað dom
so bfeaca rámlaða éigin, ac ní raib ann ac
veib innitine. . . . Ní neagla beað ort, a pinn?”

“Ní feadar. An zceiopeá so bfillpeað
éinne ón raozal eile?”

“Deirtear é, ac ní éireoidim-re é.”

“Deirimír ár bpluideanna linn agus coidaimír ra rcioból,” arsa Pínn, agus rcaérfúilí air.

“Don muo a deirim-re,” arsa Seán Ó Lonarháin, agus átar a éiríde air.

B’fada bí a fíor as Seán Ó Lonarháin sup meactac Pínn agus, mar ir dútear d’éinne so mbíonn an mianac Inídiac an so láirí, so mbaineann an deoc dá éreoir é, agus sup fupairte leir ar an rtaio rin rpirio a éreide do fámlú. Dob amlaio as Pínn é, agus ar don muo ní eolócacó ré ran ngránlann ran an oíde rin. D’éigean d’feurós dul irteac agus na pluideanna do bpeit amac. Cómarca eile é reo do so raib ré ar an mbótar ceart, agus sup taca do neart biotáille do teannaó lé Pínn ar an uain ceart.

D’fíll an beirt acá ar an rcioból agus níor b’don tuar ruaimír ná coidata dor na róg-mairitib a rteacé. Tógadar so léir a sceann, agus tús Pínn fé n’deara sup b’ait leó mar obair í.

“Fpanncas, a buacailí; tá an gránlann lán díob. Ní leisríoír neul ort ann. Tá rúil asam ná rúil don eol asair linn,” arsa Pínn.

“Draitim-re leir rpanncac anro,” arsa cómcaiteoir feurós, as tashairt do Pínn, ac níor tuis ran é.

Do éoiris an beirt rúta agus tionnrcain zac éinne mar d’feud ré coidacó do deunam. Ac tús na rógmairite dá n-airc a sceuo airgíó do eúr i rtairce rar ar luis a rúil.

Ar mairin rcaó eualadar fáé ceart teacá na beirte na mearc.

Draic Pínn beagáinín níor rcair ar mairin. Tús rolar an lae bpeir mírnis do. D’eirís ré i moc na mairne eun cabarca do tabairt don Seanránac an t-inneall d’airtíú so ball eile den bfeapann níor giorra don rcuríneacé. D’é imfíom buó mó bí air, an gunna d’fágar

ó na éaraio. Ar fine an airm rin don Seanránaó éuige do glac Pínn ar reobais é, rug ar bapaille air, bagair leir agus beartuis é mar deunrad duine as tarang buille.

“Sio i an t-riúge, dar liom,” ar reirean; “ní lámácpad mar an gá é. Ní taitnígeann glór piléar liom.”

“Duine anmócalac read tu, a Pínn,” ar an Seanránaó.

“Iz mian liom obair glan do deunam. Da scaittea-ra piléar an oirde úo múrclopa an cómarpanaó, agus ná neuta an buille é riú?” do tagair Pínn.

“Ní fearad, ní fearad, a Pínn; dar liom, uaireannta, ná deimeamair ar ngnó cóm plaótmair agus buó éart dúinn,” ar an Seanránaó.

“Iz ait é, ac tagann a litéro de máctnam éugam féin leir. Cuir i scár, ní feudrainn codait ran ngránlann airéir. Níl ann ac laige rriuide realadaije san ammar. Bead i bpad ón ait fé fearótmair ó mduis. Annran plán as curdeáctain an fir bán!”

“Tá an gráin agam-ra féin ar an ngránlann ran; ní feudrainn a amarc o’fulang . . . an bfeicir mar a bfuilimio mduis? In acóumair-reaó do na tis. Iz eól duit-re, a Pínn, sac don nio. Nioir buairdear paic leir an ngniom úo. Sin i tall ra tis rin i, cloc cuimnte mo éora. Nuair imteócair an turur so ná fill; leis dom dearmad do deunam ar an méro úo. Iz fearr a braitpíó an beirt agann do beit rearta lé céile. Creio mé, a Pínn. Creio me, a Pínn, ar maite leat atáim. Iz mire do éara. Bí airéac.”

“Glacpad do cómarple. Ná bí cóm hait rin; iz maite atá a fíor agac so bfuil rúo cóm marb lé Columbar! agus ná fillpíó fé cóirde! Mo truaas do dealb san feurós ar an riúge mar é, buó fona an mac mé.”

“Cá bfuair fé an t-airgead ar pad, mearann tú?”

“Ó, oigheadóir troma. Tá an fear ro i Siceadó cluipite aige ó beir ag lorg air. Na, ná! mire féin, duine iardaicta ag ríob ’ras tarann oigheadóir fíri eile or cómair a fúl! Ar aigíir a léiteo nam? An bfuil ré ceart ag amaodánaib mar iad aigead agur maoin do beir aca? An dtuilleann ríad é? Mar deiread Cor Dub, sean-Inoiatac cóm haorta leir an sceó, liomra, agur me im garrún beas, ‘A Pínn, a buacail, bain an méio a feudair den bfeair bán; níl don ceart aige ar éalam do ríneair.’ Sin i mo rlighe-re leir. Dar liom sur bioránac gheiréiread go maic an Cor Dub ceudna.”

Breicniú an Seanránac ran aigheair ro Pínn sur b’i rlighe an Inoiataic i, rlighe na gcianta do fearbuis an fear bán do, ná maib ac fé rream eudrom tíoraáair ar go bpreabrad cúgat don am. Máctnuis fé an dtabarrad an leat-Inoiatac ro an deunam ceudna do féin agur bí fonn air do tabairt o’fear bán eile? Buail ríos aitreáair é, ac o’iméig rí cóm luat agur táinis. Náir dein fé féin an ruo ceudna lé fear dá dá féin? Dein, ac má dein, ní ar fon cúig nó fé o’fícroib dealaer é; ar fon mná áilne doo ead é; fór níor ríroic fé an bean áluinn. Cuiad fé cun míofuaimnir. Ní maib a aighe cóm rocair agur buo gnat léi ó fill Pínn an turur ro, sur fiarruis:

“A Pínn, an i rin t’aighe do gac fear bán?”
 “Farraoim! Dar noóis ní ramluigtear duit-re sur ionann tú féin agur an leat-amaodán ro?” o’fpreagair Pínn.

“Tá a fíor agam ran, a Pínn; ac reácaim tú féin: deiread cora cor.”

“Cóm luat agur beir ro deunta agam-ra, gheodrad. Ní braitpíó neac ar iarraid an t-amaodán ro. Ná bío ceirt ort.”

Seo mar deireadar cúinre agur cogar lé céile, deiread do cur lé raozal feuróis. Cé sur tuigead doib ná maib don conrtaiice ra

trliže orča do brait an beirt aca an-míofuaimnearae ar fao.

“I r truaš,” ar an Seanránae, “nár deimír an beirt ro i nGort Deaig nó in áit éigin eile.”

“Ní haon duad é do deunam in don áit,” o’fheasair Pínn, “ac ní raib don trliže eile ar an mbioránae i Siceágo do bogad ac é do meallaó i dtaoó dulca fén scoill ag fuibeao ainmíte i iúe an gheimiú. . . . Tuigfeair don seanbuaeaili gur b’amlaio do rtrae ainmí riadain éigin ar a céile feurós nuair ná beio don tuairpe air tar éir an gheimiú.”

“Tuigim anoir,” ar an Seanránae, “fillimír ar an gceothpoinn.”

O’filleadar. Cuair an Seanránae irteaé go tig an Róirteig, agus Pínn irteaé go carbad na cócaireaeáta, mar a raib na fógmaradóiri eile ag iteao. Suio pé in aice feuróis, agus in a bóca epomáin buó giorra dá éreie maointe bí an gunna lé na raib inntin aige ar é do marbad má buó gáó é, eun teae ar an airgeao : b’é rin mianae Pínn agus an méio a bí in earnam i neart air do bí pé aige in ancúinpe.

Tar éir ceothpoinne do tearbáin Pínn o’feurós cá raib an t-inneall ran buailteoir airtuíte, agus ar an áit rin díriú eipean agus a cómcaiteoir, a píce dá-beannaé ag ceae tar aca ar a gualainn. Ar an rliže anonn doib do connacadar tig Píeis de Róirte go taitneamác pé gpein na maione i nGiorrae ceatrama míle don mbuailteoir. Ar b’iongaó go raib pceitiminí ar éroide Seáin Uí Lonarháin? Ar b’iongaó go raib buaróream aigne agus ruataó air? Or a cómair fall ná raib bean agus leanó gur b’é a dualgar a fionnaó ar b’iao a bean ra leanó péin iao? Ar a cúl ná raib beirt go raib ampar orča real i dtaoó dío-láirpíte an fír buó céile don mnaoi agus aeair don leanó? Danna doo eao é rin ar fao. Ac connur a péioiteópai an cúrra? Buó deimni-

teac' do go dtabairfadh pinn iarracht go luath ar feille-ghníom' do dheunam' air go b'raigeadh a cuir airgid, agus éinn feurós sup b'i rin an uain cun beartha i n'obair ar an leat'folaidheacht, agus mara gcuirfeadh an t-áó caig'oeán éigin na t'reó éait'feadh ré gluar do ceapadh, agus do ceapfadh go tapadh. Dá mbeadh pinn i n'ool aige ní raib don fáit'óir air ná go rceit'feadh ar a cóm-éin'feadh, má bí a lit'eo ann. U'rin iad na rmaointe a bí ag tuar'aint a in'ceann ar p'oié-rtint an buailteóra dóib'. Cúimnígeadh ré ar gluar, dá gluar, agus cúirfeadh i leat'taob' iad ar son gluarie do b'feárr, dar leir.

Níor b'fada d'obair an lae t'ornuite go raib an Seanrána'c ran dub-óiomáint ceudna ag tapant na b'fear éun deit'uir. Duó beas leir ar deineadh ar; buó móir leir ar iteadh ar. Beadh ré ag im'teacht i n'oeirfeadh na reacht'maine, agus dá méir lom d'iomáoint'ir g'eóba'oir na d'iaró réim beadh a dá oirfeadh bainte aige arta rana n-im'teó'adh ré! Cúin fear do b'p'ortú do b'é an diall ion'colnuite é. Bí ré i mblá'c na hóige anoir, in doirde a lám'. Buailfeadh ré d'ime cóm' tapadh agus d'feud'feadh ré air. Fáib ré t'p'io go r'mior agus fear'buis' ré a beata ar fad sup cáill ré Peis de Róirte, agus buó flúige dá flúit'ib' nam'rac do baint ar éinne a t'asadh ré na lám'. Um lár an lae bí b'rac alluir ar fear ar ar ainmí aige. D'f'p'iteáil ré réim an t-inneall agus níor leis ré don ronairne don ceal guail do beir air; do flóis an buailteóir punnanna'ca éom' tapadh agus b'féit'oir lé beirt d'fear'raib' g'p'oit'e, lúct'mara, lé cabair beirte réir'feadhán, iad do teilgean irteac' ann. Ar r'ead den m'itil ar fuinneadh g'p'oine bí gac éinne cuirfeadh, t'nd'ite.

Go minic i m'it an lae rin do cónnaic Sean Ó Lonar'gám uair, bean irteac' 'r amac t'im'ceall t'ige Peis de Róirte, agus bí a p'ior aige sup b'i i. Cónnaic ré, p'p'irín, fear agus leanb' ag

oamap' ras rúgrao ná timceall as sabáil amac
 féin bpeann. Duailéad na aigne sur b'é reo
 Mac, ac ip beas a raoilead do so raib an
 sarrún beas ar reioaid o'iarraio teact anall
 eun luét na buailteoraéta, asur eun é do
 maolu bí Mac sá bpeit amac so otearbámpéad
 pé paraéta na mbroc do asur na cinn caic móra
 a bí na scoolaó i mbáir na rtiocái.

Tar éir réire o'iméig Pinn i bpoéair an
 tSeanránaig tamall den rúge mar óein an
 tráctóna roime rin, asur eus ran cao do Sean
 Ó Lonarsáin ar beic amearc na b'rógmaraite
 eile san bac ná leigeant air. Ar maétnam an
 lae bí gluar ceapuite aige.

Raáaidir so léir tráctóna éigin tpearna
 na teórann so hemeappon ar inntin óil, ruo a
 caicneócaó so móir lé Pinn. O'ólpaó Pinn tar
 meón ; leigreao pé féin air beic ar na caoicáib.
 Deao Pinn in ampar ar airgeao do beic aige
 féin. Nioir b'fuláir doib é o'raire. O'euloáo
 pé féin uaéta, asur i láir na hoitóce tiocraó pé
 i sclóó rpiruoe ran eaéclann eun Pinn dá
 rcannrú. Deao a lútaéta ran ar mícpeoir, asur
 tiocraó anabát air, asur b'féioir so rcéitópeao
 pé air féin. Ní raib iomaó muingine ser na
 rógmaraicib, ná aige féin leir, ar an méio reo,
 so deimin, ac bíodar ran pártá lé pé ruo buó
 mian leir féin. Ambáipeao ní tiocraó pé abaité
 eun ppoinne, asur beupraó duine aca ran biaó
 eúige. Nioir míniú pé an pác a bí leir reo aige,
 ac o'adontuigeaoir leir. Bí doéar aige so
 mbeao fairnéir éigin ambáipeao aige a éabarraó
 leir. Bí filéige as iteao an époitoe aige. Teap-
 tuig uató epioó do eun mar reo nó mar ruó
 ar diaáipeaoct a óein an oipeao meapso do.
 Bí pé ar mire lé mio-poitone, doéar asur
 an doéar as malartú ionair na éléib. An
 noimint so otiocraó leitir áirite so Peimbinea,
 an leitir sur doig lé Pinn so mbeao na leaga
 uaéta innte, b'rin i an uain eun pártá seámaí

Íinn aḡur bearta air ra bpoḡail. Air rin a bí a fearaí. Caitfead ré de tlaect an amaḡáin, aḡur níor b'féidín "feuróḡ" do ḡairín fearḡa air, mar ná bead ruibe ar a ḡiall, aḡur in ionaḡ cronaḡlineánaige do beit ann do bead ré ná fearaí cóm oíreac lé maḡail! Ac an aite-neócaḡ Íinn anraí é? Má aite-neócaḡ bí aige: maḡa n-aite-neócaḡ bead buairte air, aḡur o'fanfaḡ an éainnt a táinís uair na rreabrai-oib na diaḡair ḡo deó!

Aḡ fillead do íinn ó tionnlacan an tSean-ránaig o'aiteir ré air aḡur air eile connur mar íveócaḡ ré feuróḡ. Nuair tíocead leirín an airḡio—aḡur bead rí ann ambáireac nó amanaḡar—meallfaḡ ré an leat-amaḡán tpearna na teóḡann ḡo Ceainḡe; buḡ beaḡ an naḡ aige na ḡliocar réin an leat-amaḡán do cúp ar rrealla-na-nḡrárt ar meirce: cúirfead ré deoc ruain na ois mearbail, aḡur an cúro eile—b'fupairte rin; aḡur tairnḡeac ré amac an ḡunna ḡlaice, aḡur beartaigeac é mar bead aḡ deunam an ḡnín a bí aibí na incinn. Níor b'aon cróḡ truaig ná combáire cliaḡ íinn; bí cleara fealla an Inḡiaḡaig aḡur an fír báin rnoigḡe, ríḡḡe leir; b'iaḡ an olúḡ aḡur an t-ineac a bí curḡa ré iaḡ. Níor oisḡis ré ó aon taob aca an oireac aḡur aon trubáilce amáin; b'é ḡein a raib olc ra dá tpeib é. Mallatacḡ, alppairveacḡ, lúbaireacḡ, feall, b'rin iaḡ na tpeite nar deáppenuig íinn.

Fuair ré na rógmaḡairte aḡ imirt cáptaí ar b'fillead do. Níor luig ré leó, ámtac, ac tar éir feucta oḡta buail amac, a incinn cláon torraḡ lé oḡoc-rmaoinḡib.

Ar na báireac ré an rceul ceurḡa acá lé haiḡir 1 oḡaob na hoibre aḡur a deine; ní raib aon laḡ aḡ teacḡ ar an Sean-ránaḡ, aḡur bí na fír aḡ eirḡe breun de; ní lé rreur na hoibre ar faḡ ac lé ríor-énáimpeán.

O'imḡis na fír ḡo léir, ac amáin Seán Ó Lon-

arísáin, pé d'éin tige na cócaireadta ainriir
prouinne. O'fan reirean mar a maib aige so
mbead in a donar lé na rmaointib ar fead
uairie an éluig. D'ein pé a leitrceul lé pinn
sur tinnear cinn a bí air, so mbeurpad a
cómcaiteoir cúpla rirneós agus ádhar cairí
cuige, agus so ndéunpad ran cuir. Níor cáit
éinne ainriar air. Cáit pé é féin i geiumair an
énocáin cáta agus é féin do máctnam.

Níor b'fear do cad é an fáid, ceatramá uairie
nó leatuarie, a bí pé ar an noáil rin, a incinn
ar réirre ar lons rúige éigin so n-oibreócad
pé air nuair éualaid pé,

“ Héileá ainriar ! turá.”

O'árouig pé a maóarc agus connaic pé zarrún
beas, ra ceann ioir dá rrainns cairce, as
rmévead air. O'aicnig pé fan moill sur v'é
an fear beas é, a connaic pé ar rriáo r'eimbineá
dá lá noime rin. Léim pé na fearam, lins pé
d'ein an leinb agus tós so haicrúe é trió an
zairce.

“ Cuir i b'polaé me ! cuir i b'polaé me !” ar
an zarrún ; “ beid mo mam ar Mac im diaid :
o'euluirgear uata.”

O'árouig Seán Ó Lonarísáin an leand ar a
baclainn leir anonn on cáit, mar ar fuid pé
agus é ar a glúin aige.

“ Ar fead an lae indé bíor o'iarriaró teact
anall ainri, ac ní leirí dom é. Níor maic lé
Mam me do teact ainri. Cad na taob ná
tagann tú cuigainn uair éigin ?”

“ Tiocpad leir—uair éigin. . . . Ar ier an
mílreán úd ar pad ?”

“ Ó, o'ic mo Mam agus Mac cuir mói de.”

“ Seo,” arfa Seán Ó Lonarísáin, as tógaint
dealaer ar a póca ; “ Ceannuig a tuillead
mílreáin duit féin.”

“ Márbócad mo Mam me dá dtógainn airgead
ó éinne.”

“ Adair léi sur mire túg duit é.”

“Ac cé túra? Cad is ainm duit?”

“Cad is ainm dom? Inne-re dom-ra cad is ainm duit féin, agus annsan inneorfao-ra duit-re.”

“Seán, is ainm dom-ra,” ar an fear beag.

“Seán? Sin é m’ainm re, leir. Cad is ainm eile duit?”

“Ó Lonarháin,” ar an garrún, “an bpreiceann tú an épor-ro?” agus tós ré aníor ar a bholac épor óir a bhí crocta tímceall a muintil lé rlabra eutorom óir. “Tug mo dait dom mam an épor ran.”

D’árduig an leanb an épor óir comair rúl an fánaí agus léig reirean an ainm, “Seán,” spreanta go ceárdomail ar an gcóir! Leat a éporde air. An bpreorfao don amhar do beic fearoa aige? D’fáirc ré an garrún lé na cléib. Níor éuir reirean in a aghaid. In ionad ran leas ré a éeann irteac leir. Do rliob ré a feurós dub, gliobac de ghuais rliogta an leimb.

“Taitnigeann tú liom,” ar an leanb.

“Agus túra liom-ra,” ar an fear.

“Tabarfao an épor ran duit má tugann tú mo dait eugam.”

“Garrún maic fearó tu,” arfa Seán Ó Lonarháin.

“Deir Mam gur deallramtac léim dait me— as deunam buaidrim di i gcóinnaithe.”

“Tósfao an épor, a Seáinín, agus tair annro ambáireac, agus beic do dait agus duit. Deir do mam agus mac leat, ac ná tagaid go lár an lae nuair beic na fir iméite éun ppoinne.

Ná hinnir d’éinne anocht é, nó má innreann tú ní tíocraic do dait ambáireac, mar fear fé d’raoidéac a beupraic annro é. An dtuisir?”

“Tuisim. Táim an-éirte, víreac ar nóir m’atar . . . ó, cogar; beuprao leabar léim dait liom ambáireac leir. Bíonn mo mam as léigeam ar. Mo ppa tug di é; é ar fao mar gheall ar flaic rona, agus mar rin. Agus an

b'fuit a fíor aḡat cao veir mo mam? Sur flait mo popa leir! Cao é an raḡar fir flait? Duó maít liom veit im flait."

"Veir féin ió flait fór. Ambáiread cíófir cao é an raḡar fir flait. Ná dearmádo teac̄t aḡ t'iall ar do éroir ambáiread, aḡur ná bíod̄ a fíor aḡ Mam ná aḡ Mac Sur tuḡair u'énne í, mar loitread̄ ran an rceul ar do daio."

"Aḡur nuair tíocfaió mo daio, an imteó-
c̄air-re?"

"Ní imteócao; raḡead̄ ruar so u'tí an tḡ leat-ra, aḡur léo mam aḡur lé Mac, aḡur veiró mílreán aḡainn."

"ḡread̄ an leanó a b'ara lé nátar. Táinig átar do-coimríte ar Seán Ó Lonarḡáin, freirín."

"Aḡur," ar an ḡarrún, "mar̄a u'taḡann mo popa caic̄fir teac̄t aḡur veit mar̄ popa aḡam aḡur leiseant dom ruid̄e ar do ḡlúin. An u'tiocfai?"

"Tíocfao, tíocfao."

"Beao aḡ imteac̄t anoir. Uá b'peicead̄ mo mam nó Mac me veiróir aḡ loḡ na c'roire, aḡur annran ní feurpáinn teac̄t ambáiread, aḡur tear-tuḡeann uaim teac̄t cun mo popa. Anoir póḡfao an épor mar̄ u'einim ḡac̄ don oiróce so mbeurpáiró Dia mo popa cuḡam, aḡur caic̄firó tura í póḡad̄ leir."

"Póḡ an veirt aca, an mac 'r an t-áair, an épor, aḡur póḡad̄ar féin a céile. Rug an t-áair ar uá láim ar an mac aḡur éroic̄ iao. "Rit leat anoir mar̄ u'eunpáiró buac̄ail maít, aḡur ná peicead̄ éinne tū."

Cuir Seán Ó Lonarḡáin an ḡarrún trío an ḡc̄airce. ḡread̄ reirean leir t'rearna an feapáinn, é aḡ feuc̄aint c̄air ar ḡac̄ don cúiḡ nó pé céimeannaib̄ 'r aḡ r'méiread̄ a láime ar a áair a bí aḡ feuc̄aint na daio, 'r aḡ r'méiread̄ lé na bairead̄ tuḡe air. U'fan pé ar an n'áil

rin sup ceileabair an sarrún ircead trí doimh
tíge a mátar.

Bual Seán Ó Lonargáin a bairneas ar a
ceann agus ear ar a fáil, agus d'fóidair do
craobad ar pinn a bí na fearam lairtiar de,
rtán cairí i láim leir agus ruirneósa aráin agus
feóla ra láim eile. Bí pinn tagta ar an bfró
cóm cor-eudrom le cat as fairne ar luid, ac
b'áomairac don bpeas eile ná raib reirean in
atcomaireact ar mbeic do féin agus don ngar-
rún as cómpad lé céile. Bí lairiar na fúil.
Táinig Seán Ó Lonargáin cuise féin ar an
doimh, agus den sceudair ó buail an beirt
aca lé céile brait pinn é féin i láiriar rin
uaraeta. D'feóid an lairiar na fúil, ac níor
dein ran do san an droicmianac do bpiread
amae ann. "Cad bí ón ndaitin rin anuar
annro?" d'fearruis ré.

"Ó, as caiteam reparaicíní orim-ra," arsa Seán
Ó Lonargáin.

"Tuise náir reioair an ceann ar an muneál
aige?"

"Dféidir go ngearānpad ré lé na áir me,
agus sup b'é rin díreac a deunpad ran liom-ra,"
ar sa feurós go leanbaí.

Šáir pinn go raob, ponmóirdeac féin méir
reo, "a feurós, a amadain," ar reirean, "dā
mbead a pior asat——"

"——dā mbead, ir dóca," arsa Seán Ó Lon-
argáin, as trearū air, agus tug ré a buide
lé Dia ná duhairt pinn an méir a bí ar aigne
aige mar ní feurpad ré foirneam do deunam
leir.

Šaor an caiteoir eile é ar teagmar a cuirpead
a tionnreac bun or cionn ar raob. Bual
reirean anall cun na beirte. Šuir feurós as
itead a šreama níor rára ná šuir ré don lá
ó pás ré an t-órbuidéal i nšort Dearš. Šuir
a cómcaiteoir in a foair: d'imcis pinn pior
fé deim an innil:

“An bfuil do tinnear cinn ag dul in olcar nó i bpeabhar?” o’fhiarruiḡ an caiteoir eile.

“Níor braithear miam éom maic, a cara.”

“Deallraimuisgeann tú ran.”

“Tá fairnéir tábaétaé faéta agam ó foim. Seo, tós toicín aca ro. Cait tobac i utaoḃ ná fuil a malairt agaimn—fór ac go háirite.”

Érioénuiḡ Seán Ó Lonargáin a béile. Déarḡ fé toicín, agus éimil a bhar dá éuro feuróige, go noubairt,

“Érdeann tú an lomra ro? Éom luac agus tugtar an deimear do ran érófir-re bhuir.”

Tímceall na haimripe ceudna do fuit rianng-rcceul ó Síceágo i bhPimbinea in ainm Comáir Uí Dubháig, fé éuram an Róirte. Ślaioḃ cailín na hoirige ar éig beis de Róirte i noearmáio.

“Spanng-rcceul féo éuram,” arsa cailín an šutadóin.

“Cao i an ainm, léo toil?” o’fhiarruiḡ beis de Róirte.

“Ó Dubháig,” an rreagra.

“Níl a liceio annro. Tároáil tig mo óriteár, uimhir 3026.”

“Go maib maic agat.”

Do buail cloisín šutadóin tige bhóinriar de Róirte. Do bí reiréan úipeac ar tí imteáca amac. O’fíll fé ar an nšutadóin.

“Bhóinriar de Róirte ag cainnt.”

“Go maib maic agat. Tá rianng-rcceul annro do Ó Dubháig. An bfuil fear dá ainm ag obair agat?”

“Ir doig liom go bfuil.”

“Abair leir teacḡ šan moill go doí an banne annro.”

“Tá go maic; veurpaio.”

Úipeac agus iao ag tianḡáil éun oibre o’fhiarruiḡ an Róirteac céir b’é an fear dáir b’ainm Ó Dubháig.

“Mire,” arsa feurós.

“Teartuigeann tú ran mbánne san móill. Iméig agur ná bí i bparó.”

“Cá bfuil an leat-amadóan ran ag túl?”
 “Ó’fiarpuig an Seanránaó nuair connaic ré feurós ag caiteam a píce uairó.”

“‘On banné,” ó’fneagair an Róirtead. “Óim-
 tíg an Seanránaó, agur éig ré cúntar an récil
 do pínn. Ní túrce rin ná pínn ag clatán
 feurós.”

“An bfuil ré tagta ra veiréad?” ó’fiarpuig
 ré, agur é ar bailleuit lé lionnuít.

“Deallramuigeann go bfuil. Cad veunfad
 anoir?”

Máctnuig pínn. Táinig breir reannraió ar
 eun an airgíó. Labair ré go hairéad:

“Ná fill anro in do éor. Téir rall go
 hEmearron. Cuir tuairce ‘Tábaihne na hAbann
 Veirge’; agur ran liom-ra go dtasad.”

“Cuirneam iongtaó. Rairéad-ra agur cuir-
 fead balcair glan orm féin. Ná dearmair
 teact éigam; ranfad leat.”

“Ní teirféad ort,” arra pínn, ar a éiríde
 na veul.

“Sáib feurós tar a éomcaiteoir. Fuair ré
 cao ar labairt. “Sáó fear agair i ‘Tábaihne
 na hAbann Veirge’ in Emearron ar a nao a élog;
 an dtuigir?”

“Tuigim. Veam ann. Veir buairó!” ar an
 caiteoir.

Buair Seán Ó Lonarzáin irtead on banné i
 Reimbineá, agur cuir tuairce an bainirteóra.

“Táim anro,” arra fear meádon-dorta; “an
 dteartuigim uair?”

“Teartuigir. Dubrad liom teact anro. Ná
 cuir don nat im deallram,” arra Seán Ó Lon-
 arzáin.

“An bfuil don aítne agat ar dúine uapar i
 nSorc Dearg dárb ainm——”

“——Doctúir Saomar,” do éiríócnuig feurós.

“Ceirt agat,” ar an bainirteoir, “mar reo

léo toil," agus éireoduis fé go cúlfeómra é. Cait an beirt aca tamall annsan as cainnt lé céile. I ndeireadh an treo-reá-rin d'orcail an bairteoir tarraicán, agus tós dearcán mór billí ar.

"Seo," ar reirean, "éiis ceud dealar, iad uile oruim-buidé."

Chuirteoir uisce lé beul éinne.

"Táir go léir cómarcuite. Sé foirceadual atá faéta agus-ra, iad do tabairt duit-re. Táim deimniúeac sup tú an fear ceart. Ná cait ceann aca. Tós túdán," agus d'orcail fé borca túdán agus fáir fé déin Séain lí lonargán é.

Tós feurós an dearcán agus an túdán, agus buail éiise go cúramac an t-airgead. Chroic fé lám leir an mbairteoir, agus buail an uorpar amac go céim-euotrom fé déin oirise an puir, mar ar reirís fé leitir go dtí an Doctúr Saomar dá buideacáir, agus gá innrint do cá raió a émall an oirde rin, cao bí faéta amac aise, agus cao bí fé a deunam. Ar ran eus fé aghair ar riopa bearbóirfaéta Séain Mic Siogair Mic Oirm.

Deannuigeadar dá céile: fúir feurós ra cátaoir.

"Cao deunfad duit-re, a cara?" d'fíarruis an bearbóir.

"Mo éirio gnuaise ar mo éirio feuróise do bearmad, mé do bhocad ar do gíobad go maic; fear nuad do deunam díom mar ambáirfae—pórfad!"

Chuir ran an bearbóir as gáirí, agus érom ar a éirio oibre go tarair, d'útraéac. Nuair bí an roctaire aic reo rocair ar a toil aise, léim reirean ar an scaéaoir, agus d'fíarruis.

"An bfeacáir maic roime reo me?"

"A D'ia na bflaitear! éonnac, éonnac!" b'iad na bfeirre a reinn ó beul an bearbóra, "nác tú an pánaí?"

“Iy me leir. Cuir annsan do lám. Iy tu
 gairm an ainm ceart oim,” a gair sín pé a lám
 éun an bearbóira, a muş uirte a gair a éroit í
 ó na éroit “ná bíod don aitreacair oir mar
 geall ar obair o’fagáil dom éuis bliadna ó
 rom.”

Fair bí an bearbóir meairte a g amarc
 feuróis ar go n-deacair a teanga de éaint do
 deunam, éairis Seán Ó Lonargáin bearcáin
 ar a róca, do rcaoil é a gair tós breis-feurós ar
 a freagair ar dat an fionnaró a bí beairta de.
 Duó meairte anoir ná maím an bearbóir a g an
 gclaoclóó éus an breis-folt air airí.

“Slán a gair, a éara. Ná bíod focal arat.
 Tá deabad oim anoir. Fillead go luat oir,”
 a gair sín a lám airí éun an bearbóira.

Buail Seán Ó Lonargáin an doir amac a gair
 ceiteadair tímceall an éinne, an bearbóir na
 fearam ra doir a g dearcad na diaó. Ar é
 ar a maóarc duóair an bearbóir ór íreal leir
 péin:

“Fánaí! fánaí!”

Cairbreál XIII.

Ní raib d'et roctaire nó do i "oTábhairne na hAdhann Deirge" nuair fhoicé Pínn an áit. Leas ré a fúil tímceall ac ní feacair ré feurós. Níor máit leir rin, agus o'fíarruis den b'fhoct-áil an bfeacair ré a litéir rin de duine tímceall an bail. O'fíeasair reirean ná feacair, agus nár gnát lé rehaircib dá fásar teact go háit galánta mar an tís rin. Cúb Pínn cúige mar o'aitnis nár taitnis a cúro ceirtíúcáin leir an bfeair ar an otaob tias de conntabairt, a bí dá cimilt go meair tapair lé heudac, ar a teilg uair irteac in iomar an uirce é. Glairó Pínn ar ois cúige féin, o'fonn ar fanact go otiocfao an té go raib ré ar a tuairpe. O'ól ré a deoc go mall; ní luza ná críocnais ré den sceud iarract, ná an daria, ná an triomáid iarract i; bí ré as fadó, as feiteam leir an bfeair eile, ac ní raib reirean as teact.

Šaib eagla é sup o'amlaid a tug an leat-amadán an cor do. Cuir ré an gloine ar a ceann airir agus ois i, agus glairó ar ois eile cúige féin. O'ineac agus an fhoctáil as leasao na ois or a cómar cé feobao an omar irteac ac an reirear fógmaraithe in don obair leir, agus níor luza leir an dial ó irpeann ná iao ar an uain rin. Ní raib don fonn air dul na sceudactain, agus níor dein ac a mbeannú o'fíeasairt. Ac ní feurfao ré cúnam na b'fógmaraithe do cup de cóm bog ran, agus do rtaoadar taob leir. Glairó duine aca deoc don ngarra, agus o'iarir ar Pínn luige leo. Duó leare leir rin, ac šaib a oúil lartuar de.

"Cao fát nár fanair linn?" o'fíarruis duine aca de; "bíomar ar tiomáint o'iarrao teact ruar leat."

“ Ní maib a fíor agham ran,” arsa Pínn.

Níor daineadar ran ná reirean tadhairt o'feurós, “ cé go maib shac éinne den móirreirear aca ag peiteam lé na taeat. Do bí trí hiarraé-taí uige glaoiúte, ólta ag na fógmáraitib ar taeat do. Beannuis agur o'ráiltis shac éinne aca do, agur éuaró fé na gcuideáctain. Leis fé air iongadó do beic air iad go léir o'feicrint ann roimr.

“ A duine,” arsa fógmáraí, “ ná ceideanac acaoi ? ”

“ Díor mall. Tá tamall ann ó bearradó mo — ceann, agur raioleadó dom náir mírde dom shobadó beag do tadhairt do. Díod ceoé aghaib in onóir don ócáir.”

Níor tús neac aca fé ndeara go maib don éor curca dá feuróis, com éruinn rin o'fneasair an bharrfolc an feurós aicionta. Líonadó na gloini. Táirng feurós dearcán na gcúis gceuro dealaer go blomaraé aníor ar a róca, agur ráir éar n-air é. Cuir fé lám i bpóca eile, agur táirng aníor bille píce ndealaer agur cuir ar an gconntadhairt é. Tús a maib láirneac an dearcán móir o'ruim-buirde fé ndeara agur p'rocadóir a céile, ac Pínn. Leat a beul air rin lé halltaet ar bhfeicrint do go maib an t-airgeadó ann dáirírib. O'óladar go léir pláinte feuróis, an p'rocálaí com maic lé cac.

“ Sláinte, a feuróis, pláinte,” ar a comcáiteóir.

“ Sláinte ! ” comcáiteadhradar go léir.

“ Ceann orm-ra, a buacaili,” ar an p'rocálaí, agur líon fé na gloini airir.

Ólad an méir rin, ac má readó, glaoiró fear eile agur fear eile, shac éinne ac Pínn. Níor cuir ran iongadó orca. Com luac agur fuair an leatfolairdeac cao cáinte lé feurós, dubairt ór íreal,

“ Ná bí amadóntamail ; ná caic do cuir,

airgid mar rin. Teartócair ré uait. Cao mar
 zeall ar beir ag dul abaille rapa rada?"

"Aimir ar n-ócaim, a Pínn. Is rada aimir
 go dtiocfaid oíche mar í reo ag beirt agaimn.
 Caidreabó dul ar meirce anocht san dearmad,"
 agur a malairt ar rath ar aigne aige.

"Mar is mian leat," arsa Pínn, "gluairfeam
 nár n-donar. Ní tairnígeann an éirdeacta ro
 liom."

"Ná liom-ra," arsa Feurós; "leisfeam
 rómainn iad. . . . Cao mar zeall ar óig eile, a
 feara?"

"Sin í an éainnt, a Feurós," ar an fmoctálaí:
 "an puo ceudna aimir, an ead?"

"Fan! nó! tabair dúinn braon go bfuil
 rpeac ann!" Do gáir Pínn go rubáilcead.

"Aignear deap, aignear deap, a Feurós,"
 do labair an fmoctálaí.

Ní raib Feurós san a bun féin leis an
 ríor-glaodac deoc; buo maic an puo an
 fmoctálaí do beir ar a taob. Níor b'fada
 anoir go mbeidís ag gluaircead. Scaoilreabó ré
 Pínn agur cuid deap na fógmaraicib roimir, dá
 méiríonn a bí ar eirean an beirt aca do beir
 na n-donar. O'fás Pínn an éirdeacta ar fead
 tamail. Fair bí ré uata duhairt duine deap
 na fearaib go raib sunna ar ioncar aige, agur
 gur ceart o'feurós beir an-airca. O'fearaib
 Feurós, san don eagla do beir orca, agur san
 don ceann do tógaint do féin má tairbpreocad
 ré ar meirce, agur o'iarra orca rúil do coimead
 ar Pínn agur ar an bpoca go raib an deapcán
 ann.

O'fíll Pínn. Do leis an reireap fógmaraicte
 orca gur b'é meap an amadain do bí aca ar
 Feurós. O'eigeadar air aimir agur aimir glaodac
 ar óig, ní a doncuig Feurós go fonnmar. Cuir
 ran lé fíaradamaig Pínn. Ní leisfead ré na
 éroicean gur ceart o'éinne aimir do deunam
 o'feurós aca do féin. Uair nó do cuir Pínn

1 b'p'igir or'ca nár ceap' t'óib' beit' as magad' fé na éaraid'.

“Dún' de élab!” ar'ra' duine' aca' le' p'inn';
 “níl' ann' ac' amadán'. Nác' t'óig' leat' ná' so
 n-aitneócaimír'-ne' amadán' éom' maít' leat'-ra?”

“Cé' veir' sup' leat'-amadán' me?” o'fiarpuig'
 feurós', as' leigeant' air' so' raib' fear's' air', asur'
 sproga' meirce' ann'.

“Míre,” ar' an' fear' a' t'us' air' é'; “cao' mar'
 g'eall' air?”

“Ó, faic'; faic' a' mára', bíod' deoc' eile'
 asaid'!” o'f'neasair' feurós' so' clát'.

“Sin' í' an' éainnt’,” ar'ra' fear' an' ac'muráin'.
 Gáir' gac' éinne' fé' feurós'. B'í' fé' na' ceap'
 magaid' aca', dar' lé' p'inn'. Tar' éir' an' traozail'
 ramluigead' do' so' mb'éir'oir' nár' gád' do' sunna'
 ná' eile' do' cup' i' b'p'eir'om' ar' ceann' an' leat'-
 amadán', asur' cong'bar' fé' rúil' dlút' ar' póca'
 an' airg'io', as' b'raíteod' ar' éao'. Cong'bar' gac'
 f'óg'maraí' a' rúil' ar' p'inn' ar' an' uain' buó' deall-
 ram'taige' iad' do' beit' as' r'ealla-magad' fé'
 feurós'.

O'ólav'ar' asur' o'ólav'ar', feurós' as' glao'dac'
 oipead' leó' so' léir'. Cuir' fé' don' tráram' amáin'
 ar' p'inn', ná' fear'aid' fé' feurós' as' cup' don' puill'
 ra' dearcán' t'ruim'-buid'e' f'ór'; so' t'óí' ran', níor'
 mír'de' cao' deun'fad' fé'. Seac'ar' ran', dá' faio'
 fan'raioir' ann', fear' buó' meir'ceam'ta' bead' fé'
 asur' doob' f'ura' tead'c' ar' an' air'gead'. O'aim'deóin'
 pin' asur' uile' b'í' p'inn' an'-g'ruam'óa'.

Cuir' an' f'ruotálai' i' b'p'igir' or'ca' óir'néir' a' b'í'
 ann', asur' nár' gád' do' cup' ran' r'coilt' ac' veig'm',
 asur' má' t'earbáin'fead' an' uimír' ceap' so'
 b'p'ui'gead' fear' an' buinn' áom'araig' leat'céad'
 t'á'dán'! Níor' beas' ran' o'feurós'; o'fiarpuig'
 láit'neac' cá' raib' an' gleur' ion'g'tac' ro'. T'earbái-
 nead' do' é', asur' buó' mar' a' céile' do' p'inn' do'
 beit' dá' cómar'neac' ná' raib' ran' óir'néir' ac'
 meallaó' air'g'io', nó' beit' as' cor'aint' la'can' ar'
 linn'. O'óir'p'ui'g' feurós' do' gac' éinne' fan'ad'c' i'

leatdaoib uair. Tós ré eprob airgid báiin ar a póca, agus ar mbeir do ag loig deigm leis ré, lé na toil, don gcrob airgid tuiteam ar an úrlár. Ling pinn ar an airgead mar lingfead fáoileán ar falán ! Uairis ré an uile bonn de, agus ní mó ná a fonn a bí air é d'airrige d'feurós, sur cuiread in iúil do é. Searam feurós ag an oiméir, agus eus trí nó ceatair d'iarraeadaib dumaraca ar an mbonn do cup ra poilt. Cuir mór spinn ar aicir don lucht rógmair doob ead é seo. Fé deoib d'eirig leir. Cualaid gac éinne an deigm ag tuiteam lairtis, agus d'faipeadar an bioián mór ag gluairiadt so mall sur rtao ar an uimhir d'ainmíg an fmuotálaí ! Mar b'admaraisge 'en doiman é, do bí buairte ag feurós !

Cuir an fmuotálaí na túdán ar an gconntabairt, gá ráo sur tuill feurós iao, mar sur cearrbac mirneamail é. Tós feurós na túdán agus, roim a roinnt, do érom ré ar na fearaib do cómáiream, a meir ag veimniú orca ó duine so duine mar áirimis ré amac iao, “ a h-aon,” “ a do,” “ a trí,” “ a ceatair,” “ a —,” agus an meir anáirde aige nuair iompuis ré i dtreo an doirair, tuic a fúil, ar fear mór, spiorde, áro ná raib ar an gcuideadain, agus ná raib ac tasta irteac oipeac, “ a cúis,” ar an fmuotálaí d'feurós ; “ Halló ! annran. Fáilte ! reao, reao, ir léigear do fúilib tinne tú d'peterint. . . A feuróis, rto é Seán fáda, reandara leir an utis tábairne seo ; cuir do aicne ar a céile.”

D'penc Seán fáda agus feurós ar a céile. Cuir eprot feuróis rult ar éporde Seán fáda ; b'ait leir agus b'fonn leir a oipeac mar doob ead lé gac éinne ac le pinn. Do bí eporde feuróis ag bualad so tuig. Nior imcis gnaoi Seán fáda do i san fíor d'feurós, agus fin ré amac a lám, so noubairt, “ Dao ríad, a noubairt ríud, ná tós orm é, ac ir oipeamnac an ainm duit, ‘ Seán fáda.’ ”

Rug Seán fáda ar an lámh sínte agus époit í. “A Fearóis, a élaóaire, ná bí ag magadh fúm: ní tairse duit féin t’anm!” agus gáir an cúroeaéta go léir féin mbeirt aca.

Óearg Seán fáda a túóán agus tairng ar. D’árduis pé a gloine agus d’ib a maib innte, agus d’órduis deoé mórtiméall an tige. Nuair bí na gloiní lionta, rug gac fear ar a ceann féin, tós eun a béil i agus d’ól. Bíodar go leir ar-o-geirgáireac um an dtiát ro. Ní maib mairg ra traogal ar éinne aca ac ar beirt—Pínn agus Fearós; ar Pínn, impníom d’iarraid an fír eile do méallaó leir abaille; ar Fearós, aipeacáir cun loma d’fagáil ar an bfeair a bí anoir féin ag beirtú a mílte. D’fiarruis an fmuotálaí de Seán fáda, cáir cáir pé an bliadain a bí caite, agus cá maib a tpiall, ac níor fpeasair reiréan. D’iompuis an fmuotálaí ar eun a fiarruisge aipír de, agus tuit a fúil ar an bfeair fáda ag amarc an tranair móir a bí ar cpoacáó ra triopa.

“An bfuil mo fúil ’om méallaó?” d’fiarruis Seán fáda. “An é pin ramail an tSeanránaig ar an ranar ran? An amlaió atá pé ag dul ag iomparcáil aipír?”

Go dtí ro níor cuir éinne naé ran tranar. Anoir díng gac éinne a fúil air, ar élor Seán fáda agus an tpiige a labair pé, mar b’pollur go maib ruo éigin tábaétaé ar maóit aige. D’fpeasair an fpeardalaí é:

“Sin é an fear ceutona. An gcuireann pé don ruo i gcuinne duit? Ná tugair eun do cuinnte an oirde úd? An fádo anoir é?”

D’éirt Fearós go haipeac, gan a leigeant air, lé na maib ar riuball. D’éirt na fógmaraité leir. D’iontuigte ar an atarrú oban a táinig ar an bfmotálaí agus ar Seán fáda gur tús an oirde úd ruo éigin cun a cuinnte. D’fan an beirt na dtort go ceann reatam. D’fair Fearós gac cor den gcómpadó. Tús pé fót-

reacraíúil ar pinn i ganéior dó ran. Spriog
 ruo éigin é go raib an uain torraic, agus go
 mb'féidir go dtabarrasó sí torasó maic. Ní raib
 don éinne aige leir an scor ro, agus saib ré
 leir go fonnmar. O'fáirtiniú ré ar an dtort
 a bí ar an bpríotálaí agus ar Seán fada go
 bpreudraoír ruo éigin d'innhrint mar seall ar
 "an oirdce úo." Cuirteadar ceitimíní raicéir
 air. O'eirúí ruim saé éinne ra beirt. Ní raib
 incinn pinn ró-leir ar cas i an oirdce "an
 oirdce úo." Buir an fpreardalaí ar an
 sciúnar.

"Cá mbíonn an reanbuaéall úo Mac anoir?"
 o'fáirtiniú ré.

"Dár ndóig is ar a tuairpe atáim as dul
 anoir, agus ar tuairpe an leim. Seallar é;
 agus nuair fárrasó ré na fear inneórtao do
 otaob a atar agus na hoirdce úo. B'iongtaé
 an oirdce í! Níor tárlasó a licéio ó roim."

"Níor tárlasó gan amhar. Cuirteann tú fóir
 mar rin gur feille-ghníom a veineasó air?" Bí
 pinn as breic cuige féin. "Deallraimúis ré na
 fear galánta dom-ra, pé ceul é, agus b'é buo
 deas ar aigeasó do cáiteam go rabairneac,"
 ar an fpreardalaí; "b'ait an ceul é."

"Á" arfa Seán fada "uine uaral doo easó
 é. Agus ná raib ré in acfuinn iomparcála do
 veunam? Mara an feille-ghníom a veineasó air,
 filliró ré lá éigin. Caitreasó an sarrún do
 meallasó ó bliam bliam go mbeiró ré móir a
 dóctam éun na sírinne d'innhrint do. B'iongtaé
 an oirdce iomparcála í; b'iongtaé an oirdce
 ruilt ar oige annro í. . . . Uion ruar airir na
 ciotai reo!"

Príoc pinn Seán Ó Lonargáin, agus éogair
 leir teacé abaité; go raib an oirdce as dul i
 ndeirdéannaige; náir b'áon éurdeacéa an t-ama-
 dán fada ro; acé bí reiréan éom daingean leir
 an scarras.

"Fan, a pinn," arfa Seán Ó Lonargáin, "tá

Seán Fada aS glaoðac aipír “ a Seán, inni d’úinn mar sheall ar an iomparcáil úo.”

Ar feadh na haimpíre ar fad ó táinig Seán fada irteac bí pinn dá coimeadó féin cútail, mar bí eagla air dá bpeicead an fear eile é so n-aicneócaó ré é ; ní luza ná taitníz cor na cainnte leir. Šaib rmaoineam míre é : dá bpaigead ré paillige ar dearcán feuróiz reioirfadó ré é, fleamnoócaó leir amac, ašur ar so bráct leir. Aet ní paib don lúb na épioide nár tómai feuróiz, ašur cun a éabarca ar an bfuadar a bí fé pinn, tóiz ré an dearcán ar póca a ériubair, ašur éuir i bpóca a éaróize so neamšuireac, aipe máit dá éabairt aize ná tabairfadó pinn iarraect i šanšior ar an bpóca ran do flao.

Diúzaó na glomí aipír. Níor éuirce rin deunta ná glaoió feuróiz ar úiz eile, ašur d’iarr ar Seán fada a innrint connur dob feárr “ an oioóce uo ” ná an oioóce bí ann, mar má buó ceal úize do beit ar an šcuidelactain dob earnam oita, ná beioir mar rin fadó ašur beaó dearcán aize féin. Do érearnócaó pinn ar an bponne ro mara mbeaó eagla aiteantair. Bí ré aš bpeit éuize féin, ašur bí a fíor ran aš feuróiz.

“ A feuróiz, tá cion mo épioide ašam oit ” arra Seán fada. “ Dá mbeaó Seán Ó lonaršám annro, mar b’ é rin a ainm, tuitreacó ré i nšráó leat. Taitneópá leir ; ašur dá mbeaó don leat-éann oit, b’ fiúó é an fear a éaoócaó leat. Á, mo éruaš, šan é annro anoect.”

“ Inni dor na buacáillib na éaoó,” ar an ppearoalái, ašur é aš iompóó irteacó cun a éuilleaó úize do éaoircaó cúca.

“ Ó, pceul ró-fada, pceul ró-fada feaó é, a buacáill, ašur na éannta ran pceul ró-bpónac An trearna na teómann oibre ? ” d’fiar-puiz ré den luect fóšmair.

“Seadh ; an mbeirfeá ag cuimneamh ar d’ul trearna ?” arsa fear aca leir.

“Tá mo éor ar an mbótar,” o’fheadhair Seán fada. “Teiridim trearna an taca ro gac bliain. Seallamaint readh í,” ag bogadh éun cainte, “b’fheoir suir b’ait lib me, aót caitearadh d’ul agus an sairín, agus a mátar, agus Mac o’feirint.

“Spreisir atá ar riuball agat éom fada léim tuigrint-re,” arsa fógmarai.

“Nídh nádh iongadh ní tuigseann tú, mar níor éualair an rceul.”

“Scaoil éugainn é mar rin,” ar an fógmarai ceudna, “táimid ar reibair éuise.”

“Seo leat, a Seán fada ; buid maith uim é do éor. Buid beathuirce againn !” arsa feuróg leir an bprearthalai.

Tóg Seán fada a gloine. Uim gac éinne an nídh ceudna, agus o’arvuigeadar an deod éun a mbeól in donfacht. Buid imeagla ag teacht ar fínn. Cá méid doib eól don amadhán ro ? Náir b’é an truaigh náir bhir an Seanránaic cuing a muinil an lá tairng ré an píce uair ! Ad, ambairiad geobadh an Seanránaic fíor uair féin, agus anhran díolrad ré ar !

O’eirteadar go leir go hairiad, feuróg níor airge ná éinne aca, a éiridhe ag bualadh go mear. Tórnuis Seán fada. Síin ré a méir fé dhéin an tranair : —

“An bpreiceann rib an ranar ran ? Tá fógmar ann go bfuil an Seanránaic lé niomparcail, agus tugtar ‘Fairceidheac na n’Deacóití’ air. Ir breug é ! Ir breug é ! adairim ; ní mó de fairceidheac é ná me féin ! Duairdeadh air ! Duairdeadh air ! adairim lib, éing bliadhna ó foin. Cad é an ceart atá aige, riarruigim d’ib, Fairceidheac na n’Deacóití do tairair air féin ? Píoc, adairim, an diall píoc ! Connac dá uair ar lár é ag fógmarai ; readh, ag fógmarai, adairim, fógmarai mar rib-re nó mire. Duairimreiat

feadh an Seanránac ro lé luét fógmair. Ní feadair an mbionn oipeadh fuadair pé anoir agus bíod? Á, baineadh rmut den meap de cúis bliana ó foim. An fógmairí a rtaic é péin agus an pice ar a máitneacáib, an lá úo, cúis bliana ó foim ar fáitche an Róirtis, agus a tpearcair as iomparcáil é, buo cara uóm-ra é. A fógmairíte, b'é bui scapa-ra leir é, dá mbeadh aithe aige oraid. Ólaimir a pláinte aihir! Eirig annran, a fpeardalá; nac cuimhin leat mar ceileabramair an oirdce úo annro? Connur dearmadofá é? Ir fíor duit. Á, b'fíúo i an oirdce i bpeimbineá nuair bí na feirmeoirí as deunam tacairdeacta leir an nsaicirdeac ro," agus fmeio pé a lám go tarcuirneamail pé dein an tranair, "agus rinne fógmairíte as tacairdeact leir an bpanáí, a raib o'airgead agaimn curta ar, san don oileamaint gleacairdeacta aih, san muingín as éinne ar ac agaimne, mar éonnacamair cao dein pé leir an mbladgairpe úo ar fáitche an Róirtis poime rin. Cuir pé cae ar mo fon-ra, agus ar búir fon-ra, agus na ceannta ran ar fon mná áilne —"

"Na, ná! bí éileam ar na mnáib leir aige? Cé hí an bean?" arfa feurós go hamadántamail.

"Bos breá! a feuróis, bos breá!" arfa Seán fada, "ir go tig na mná ran atá mo tpiall-ra anoir. Caitim dul uair ra mbliain ann, agus garrún mo cara o'feicrint, agus a ráo leir go bfilliró a acair, ruo ir deacair uim péin anoir do éreideamaint, nuair tá na blianta as teact agus ná tagann pé leo."

"O'féidir gur b'amlaio fuatuis do cara an bean ro, agus gur bailig leir uaithe" arfa feurós.

"Stao! rtao! a veirim, a feuróis. Stao! ná labair mar rin. Cá bpior duit nac o'poic-íoe éigin a tugao aih? An oirdce ceileabair pé, o'fás pé an bean a gpiaró pé cun dul 'on gpiánlann a éovlaó lé Mac. Scaiteam beas na

“Díad pan cualcár glór gluarceán in aécóm-
aireáct. Diaáaireáct ’readó é. Creidim féin,
creideann Mac é, sur b’amlaíó a veineadó feall
air a sur sur hártuigeadó eun riubaili ra gluar-
teán úó é, a sur sur caiteadó i bpoll éigin é.
Aéc connur b’féidir é do deunam leir, san é
do tabairt cómpaic éigin uairó? Sin é do
milleann me féin. . . . A Dia, ní beirt ná
triúr a deunfadó gnó glan de rúó a bí cóm
láiríó lé tarb,” arfa Seán fada go duairc.

“Nár bfuairte é do cur dá treóir dá
mbualtí lé harim iarainn ra ceann é?” do
ceirtis Feurós.

“Cóm dearbda ar tá an gloine rin io lám-
re,” arf an fhearóalaí “creidim-re leir sur
veineadó feall air.”

“Fartaom!” arfa Feurós, “cé deunfadó
feall air?”

“Bí amhar trom ar an Seanránaé,” arfa
Seán fada, bog go maíó gen nois anoir, “a sur
ar eúlaircín do, dárb ainm pinn.”

D’feuc curó der na fógmaraitib ar pinn.
Ar an uain ceudna fáiró reirean a lám go
haiclíde, féiró i bpóca feuróis, a sur tairng an
dearcán go rocair aníor. Úmaí feurós é, a sur
cúir riap a lám go ppar a sur rus ar nise ar
pinn, a sur d’fáirc i sur leis an enám giareán.
Sreamuis pé ar an gcuma ro é, san iompóó
tairir, san a fíor a sur éinne caó bí ar riuball
íoir an mbeirt. Labair feurós:—

“Iy iontruime i t’eacra, a sur iy móp an
truaó ná fuil an pceul ar fadó a sur. An
ótuigim i gceart tu? Ráinís iomarbáiró píce
ar fáitce an Róirtis íoir an Seanránaé a sur
an ránaí úó. Tairng an ránaí é? Cúir pan
cútaé ar an Seanránaé, a sur fáoil claoídeac-
taint an ránaí ar cuma eile. Iomparcaláí
euctaé doó eadó an Seanránaé, a sur méar go
bfeudfadó an ránaí úó do cúir ar láp. Teir
air d’féir mar túigim uairt. Cúir an Seanránaé

a plán pé dul as iomparcáil leir go puiblí, agus ra éimearcar ran do bí an buairt as an bplánaí aifir. Tánsgabair go léir anall annro 'on tábairne reo. Níl éinne, dá raib láirneac an oirde rin, annro anoir ac tú féin agus an fhearóalaí. An í an oirde ceudna ran a ceile-abair an plánaí?"

"Ní head in do' cor ac an oirde ran a raib pé eun fleada do tabairt d'inn eun a pórtá do ceileabrad," arsa Seán Fáda.

"Cuirpeann tura mire as gáirí, a feuróis, léo eio ceirtiucaim," ar an fhearóalaí.

"Ír doca ran . . . Éirtis liom-ra, a feara . . . Cosar, a Seán Fáda, an bfuil don tuairm asac-ra cad eirig na diao ran doo éarao?"
"Ó fíarruis feurós."

"Níl pioc."

"Ó a'aruis feurós a suc. Óirig pé féin, agus neartuis a sheim ar mige pinn i sanfior d'éinne. Bí an uain tagta, dar leir, eun beir pé nó éarair. Úrair pé cuirle pinn ar doarig-puatar. Labair pé:

"Duailéad do éara i gcúl an éinn. Áruigead eun riuball é ran ngluairteán sup cualtar a fuaim. Cairtead irteac i gearbaó traenaé é, agus fuim laeteanta na diao ran fuairtear i gclór bótar iarrainn, san aicne, san uplabra é. Cuirpead in órbuóeal é. Táirig pé eirge féin, ac nuair táirig níor éimín leir pioc mar géal ar a eagnairc, mar d'fás an lias a oibuis air, enám b'urte na ceann a dein barcaó dá incinn. D'imtis pé annran na leat-amaoán féin b'fearann, gac éinne as b'beir a b'rabúca féin air. Ac bí Dia buirdeac de, agus lá a'urte leasao de mullaé ualairg é——"

Cuir an leatfolairdeact cor ar, agus eirg iarracé ar a lám do rtaoá, ac bí rí i mbuóir! D'feud na fogmairte agus an fhearóalaí ar a ceite. Ní raib éinne den gcuirdeactain doo iontairige ná Seán Fáda agus an fhearóalaí.

“ — cuirlead ’on órburdeál aipír do éara, a Seán fáda, an tuapur go pé cúram liais doob feárr. Uaim reirean an cnám v’pás an liais eile na diaid, agus ar éneapú na cneadóta táinig bpeir dá meabhairdeáct doob éaraio. In a ráó-maill ar na rpeabhairdeáct doob cúir a inéinn fuairóte a bfuil ráidóte agus-ra annro anoct trí céile. An té buó éionntac leir an vtréarceairt rin a bainead ar do éaraio de mullaé an ualaig, lean pé ó ball go ball é, v’iarraid aipisio do meallaó uaid, an fear ceutna a éabair éun a marbóta, cúis bliana noime rin. Tá a mise im glaic anoir! Bí pé v’iarraid aipisio do goio ar mo póca anoir péin! A Seán fáda, an aítneópá an leatpolaideáct?” agus leir rin tús pé carad fíocmair do géis pinn, sup teilt é i briaónaire Seán fáda, iongaó na bfeairas meadó.

“ Sin é é!” do rpelead Seán fáda, as veimniú a méire ar pinn truaig.

“ Agus an aítneópá an pánaí?” v’fiarruis feurós, as reiobad an bpeis-fuile dá agus, agus dá feardó péin ór cómair na bfeair.

“ A Dia móir! ir tú é! ir tú é!” v’éis Seán fáda. Scelead pinn nuair connaic ór a cómair amac an fear do fáoil veit marb lé cúis blianaib! Uaidis na fir tímceall ar an mbeirt. Cuir an claoclóó oban orca cóm móir ran sup fáoileadar go raib diablaideáct éigin dá éleáctad agus feurós. Do épit pinn ó bonn baéar. Táinig coinneal na raóaire. Tús pé iarráct ar labairt, áct éeangail an teanga dá éarbat! Táinig raóair agus voad aip lé himéagla. Cuir pé a lám éun póca an gunna, áct rtao pé mar connáctar do go raib buairóte aip. Do bí pé i noimair agus ní feurpad zpeim do baint ar éinne. Éar feurós a mise sup rpeue lé hiomgáin.

“ Á, rtao! ar ron Dé, rtao! ná bup mo zeus. . . An Seanpánac a buail éu. An t-arm sup buail pé leir éu, tá pé im póca. Leis dom

“Agor deunfad faoiróine glan,” pian nime ar an
 “Deunfad fáoiróine glan.”

“Amac leir an uile focal de mar rin!”
 arsa Seán Ó Lonargáin; leis uair an zeus,
 agus ós an sunna glaise ar póca pinn.

“Domuis an leatpolaideact ar an látair
 connur mar euz ré péin agus an Seanránac
 móran den oíche as faise air, mar buail an
 Seanránac i gcúl an cinn é, mar tairngeduar
 leó go dtí an gluairteán é, ar innin é do
 cáiteam irteac ran Abainn Oeiris, agus ar teact
 doib go Peimbineá, go raib traen earrai pómpa
 ar an tsearfnacán agus ná feudfaidit dul
 tsearna, gur tairngeduar ar at-innin é do cáiteam
 irteac i searbad.”

“Dúo doctanac an méir rin; bí pínite a doctan
 air. Dúo tsearfnacé an raóac é; deim
 enoóaire beas de, agus o’air tsearfnacé.”

“Glair ar an riam i bPeimbineá,” arsa Seán
 Ó Lonargáin leir an tsearfnacé, “agus abair
 leir go mbeir fear ar an tsearfnacé, poimr,
 fear a euz iarract ar loic.”

“Go maic,” ar an riam, agus deim mar
 iarract air.

“Lion amac na glainí air,” arsa Seán Ó Lon-
 argáin, as pillead an bsearfnacé go cúramac
 i bsearfnacé.

Rug Seán fada ar sunna glaise pinn, go
 noubairt, “leir seo bí ré cun tu o’ideac, a
 cara. . . Cuir do zeus geal annsan!”

Do éirí Seán Ó Lonargáin agus Seán fada
 lám lé céile go cnoideamail.

* * * * *

Maidean impníomac doib ead an maidean láir
 na báireac as an Seanránac nuair connac ré
 feurós tseir ceurpoinne agus ná raib don
 raóac eall ná abur ar pinn. Bí eagla ar
 dtúir air gur b’amlaic náir eirig le pinn an
 searfnacé do bseir leir san oíche agus bairra
 méire do buaid ar feurós. D’innianta go

mór é rin mar gníom ná marbadó cuir i gcár do beit i dtreir. Níor máit leir tuairisc pinn do cuir ar eagla go múrlócaó ré amhar éinne, agus mar rin bí tamailín den maidin caite rar ar fíarruis cá raib pinn. Treir an ceuo ualaig do caiteam o'feurós doob ead é, agus rar ar táinig an dara hualac irteac; buail an Seanránaó anuar euize agus o'agall é:

“Cá bfuil do cara, a feurós? Ní feaca ó maidean é.”

“Ní beid tu mar rin,” arfa feurós, “ciorfir é ar ball.”

“Connur ran? Canad?”

“Ó, ciorfir é, ciorfir é.”

“Cár fágar é?” o'fiarruis an Seanránaó, agus o'aitin feurós air ná raib ré ró-fuaim-nearac na aigne.

“Ir amlaib a fág ré mé. Ór cara duit-re é, ní mirdé liom a ráó leat sur tugar ruim máit aigis do lé cuir 'on bannc. Ná bíod ceirt ort, ciorfir é ar ball.”

Šair an Seanránaó go pártá ré faontaó feurós, agus šluair rior fé déin an innill, ruidte go raib cúram pinn curta aize de go deó! ní luša ná cuir an trlige tárlaib ré, dar leir, don ceirneam air. “Amadán! amadán!” do ráib ré fé na fiaclaió lé feurós. Ir beag a tairóirigead do go raib pinn fé šlar an uair rin, agus dearbta aize go cruair air féin.

O'fiarruis an Róirteac der na fógmaraitib cá raib pinn, ac o'freagadar ran go rabadar dall air. In a teannta ran níor maib éinne é féin lé hobair—bíodar meac-breidóte leir treir fagairne na hoibce roime rin—agus bfaó leó go dtiocfaó buile ar an Seanránaó go breic-fióir tárdail air-rean. Ní raib don eagla aca roimir fearó. Ac treir šac deallraim níor móir é deabad an tSeanránaig cun oibre an lá ceoúna. Tior in ioctar a rmaointe bí pinn ag teacó r ag imteacó, iongaó air cá raib fé anoir?

Cá dtabairfadh pé a aghaidh? Nó an bfuilfeadh pé go deo aird ar péin?

Táinig meádhon lae agus am feartha i gcómair phoinne. D'fás zac éinne an áit ac Seán Ó Lonargáin. Ar nór an lae poime rin bhí fáct as eircean fanact ar an láthair. Níor tós éinne ceann de. Níor bfaoda bhí na fir imctite nuair éonnaic pé cúige anuar fear arís agus leanbh ar lámh aige. Seán fada agus an garrún a bhí ann. Cóm luat agus táinig an garrún in atcomairheadt don áit nué pé a raib na coraib pé déin feuróis, é as glamgal lé hátar. Duail Seán Ó Lonargáin pé na bhághair, tós na baclainn é, agus póg é.

"An dtabairfadh an póg dom móm?" ar an garrún.

"Tabair," arsa Seán Ó Lonargáin. Lé Seán fada, "an bfuil a fíor aice?"

"Níl. Duó deacair gan é d'innpint di, acé cóimlíonar do toil."

"Imctis, agus fill cóm luat agus éloirpín an reneucós."

D'imctis Seán fada ra éaradh ceudna, agus níor rtao go ndeacair irthead go tís beis de Róirte. D'fan an garrún i bpoctair a átar as rúgnao leir. D'fill cóimcaiteoir Seán Uí Lonargáin ar rúrneósa ar cairí aige cúige. Súio an garrún i gcuidheann a átar, agus d'it an beirt agus d'óladais zac pé speim agus zac ne bolgam, ar rult an domáin aca. Nuair bhí deirhead itte aca d'fiarruis an garrún, "Cá bfuil mo popa?"

"Tearbáimfeadh duit é go luat. Bhí foróneac. Dimír as rúgnao," agus éuair Seán Ó Lonargáin ar a glúimib ar ar a deáirnaicair, agus an garrún ar reard-gabail ar, "na amac," "na amac," aige leir.

Sin mar éirtheadar an airdir go dtí gur táinig an luét pógmar, an Seanpánac na mearc. Táinig am ac-gabta. Séio an Seanpánac an reneucós. Níor éorruis na pógmaraithe!

Cualaidh Seán Fada an rpeucós. U'íin é an cómartha do féin, do þeis de Róirte agus do Miac gluairte. Gluairte, gan a fíor as éinne aét as Seán Fada cá rabadar as dul nó cao é an fá. Ar an ttaob amuis de d'orpar doib connacadar uata gluairteán as teacé so ruarac fé d'ém áite na buailteoiréacá.

"Cá bfuil uár tpeorú?" o'fíarruis þeis de Róirte. "Cá bfuil mo garrún?"

"Tíor annrúo as an mbuailteoir," o'fíreagair Seán Fada.

"Uí a fíor agus! Uí a fíor agus! Tá ré marb! ní þeim éinne as obair ann. A Uia!" agus ní pí.

"Cíunuis tu féin," arpa Seán Fada, ac bí pí iméite.

Nuair nár corruis éinne den luéc rógmar ar féidead na rpeucóige airí agus airí o'iméig an Seanránaé rall fé d'ém na bfeap, a bí bailigéte tímceall Seán Uí Lonargáin agus an garrúna. Táinis fíaoé feirge air. Sáid ré irteac na meap. Stao fé so hoban: bain an rabadar gáire magair ar, aét cóm luac agus o'áitín fé an garrún o'fíuac fé! O'iompuis fé ar na fearaib, agus rpeacó:

"As obair lib, a páca díomáoin!"

Níor corruis neac. O'áruis ran ar a d'roicmíanaé. Cé air so n-asrócaó fé ar tóir? Cé air, ac ar feurós?

"Eirig annran, a amadán! táir aindeir do d'ócaim ceana gan aral daonna do deunam díot féin."

O'feuc Seán Ó Lonargáin air.

"Eirig!" o'fógair an Seanránaé, "agus rcaoil uait an ruo tabartha ran!"

Scaoil Seán Ó Lonargáin an leanb dá d'ruim, o'eirig fé na fearam, agus fear é féin, so n'oubairt, so daingean, d'rocfuarac:

"Abair an méid úo airí."

“Ruó —” ar an Seanránaó, as tógaint a dhuinn.

“Stao!” arsa Seán Ó Lonargáin, agus do rug ar iúge air mar rug ar Pínn an oíche roime rin, agus cuir éor ann, “Míre a dtair! a plán fút faic do ráó leir!” agus do rtaic pé an bpreis-moét de péin agus an éarós a bí air, agus o’foillrig é péin don Seanránaó, ar nór nár fan don amhar aige-rean cé bí ór a coinne.

Seannruig an Seanránaó. D’éin poileán dá ceann. Luairc an talam máscuairt pé. Táinig sroga ann. Ar meall a fúile é? Ní fulair nó mealladar. Cuala pé glór gluairteán na cluair, glór leinb, agus móran sūt. D’éin rcalcaó de. Tús sūt — an sūt ran a seannruig éúis bliana ó foim ceana é — cuirge péin é. Bí sūt Seáin Uí Lonargáin í; bí sí fógartac, forarta.

“Bí tapair, a Seanránaig! Abair an cáinnt úo airí.”

Níor táinig síos ar an Seanránaó. Bí pé mar beaó ceangailte go dlúc don dtalam. Tós Seán Ó Lonargáin a d’oim, agus buail lé pleurc a cuir as iteaó na talman é!

“Bíod ran asat ón leanb,” ar reirean. D’uir an ririam agus beirt póilíní irteac ortá ar an ngluairteán, agus labair reirean leir an Seanránaó:

“Sé mo dualgar bráige do deunam díot mar seall ar iarraét do dtabairt ar loic do deunam ar an bfeair ro, éúis bliana ó foim. Scéió Pínn ort.”

Rug na póilíní ar an Seanránaó agus cuir-eadar cnochnarc air. O’arvuigeadar leo é.

“Dubarit leir,” arsa Seán Ó Lonargáin, “go bpreicfead pé Pínn para fada.”

“Déimrò plige annran! Déimrò plige annran!” do béic Seán fada.

O’feuc Seán Ó Lonargáin tapair agus connaic pé peis de Róirte agus Mac as teacé trío an

pluaḡ. Níor corruig ré zeuḡ ná lám leir, ar an leanb zreamuite ar. O'fan ré mar laoc dealba aḡ feiteam an aicneócair é nár aicniḡ iao. Léim þeis de Róirte cuige aḡur teitḡ a zeuḡa áilne na tímceall, aḡur ar a beóla beit aḡ ríoraó a beól, o'éis rí :

“M'fánaí ! M'fánaí !” aḡur þós rí so oil é. Do bí cúiteam an feicim fáda, óiamair aice ra veireadó.

Óailiḡ ré cuige na baclainn i réim aḡur an leanb aḡur þós aihír aḡur aihír iao.

Óós mac an bþeis-foit den otalam aḡur o'feuc air. Bí ré óóm dall aḡur b'féirir do beit ar cao tárlaró. Luairc ré rall 'fanall, a þloḡa tobac na cúil-beul, aḡur éait amac rilleadó mór.

“Cloirream an rceul ar fáo tuar aḡ an otis,” ar reirean, aḡur lean ré an pluaḡ fós-maraitc a bí aḡ gluaréadót ceana fé óéin tige þeis de Róirte.

The first part of the report is devoted to a general
 description of the country and its resources. It
 is followed by a detailed account of the
 various industries and occupations of the
 people. The third part of the report
 contains a list of the principal towns and
 villages, with a description of each. The
 fourth part of the report is a list of the
 principal rivers and streams, with a
 description of each. The fifth part of the
 report is a list of the principal mountains
 and hills, with a description of each. The
 sixth part of the report is a list of the
 principal lakes and ponds, with a
 description of each. The seventh part of
 the report is a list of the principal
 islands and islets, with a description of
 each. The eighth part of the report is a
 list of the principal harbors and bays, with
 a description of each. The ninth part of
 the report is a list of the principal
 fortifications, with a description of each.
 The tenth part of the report is a list of
 the principal public buildings, with a
 description of each. The eleventh part of
 the report is a list of the principal
 educational institutions, with a
 description of each. The twelfth part of
 the report is a list of the principal
 religious institutions, with a
 description of each. The thirteenth part
 of the report is a list of the principal
 public works, with a description of each.
 The fourteenth part of the report is a
 list of the principal public charities, with
 a description of each. The fifteenth part
 of the report is a list of the principal
 public offices, with a description of each.
 The sixteenth part of the report is a
 list of the principal public institutions, with
 a description of each. The seventeenth part
 of the report is a list of the principal
 public buildings, with a description of each.
 The eighteenth part of the report is a
 list of the principal public works, with a
 description of each. The nineteenth part
 of the report is a list of the principal
 public charities, with a description of each.
 The twentieth part of the report is a
 list of the principal public offices, with a
 description of each.

0.5940

VAN